

Hexameron / [Ambrose].

Contributors

Ambrose, Saint, Bishop of Milan, -397.
Morris, William, 1834-1896

Publication/Creation

[Cologne] : [J. Guldenschaff], [1480?]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/rpu7jus3>

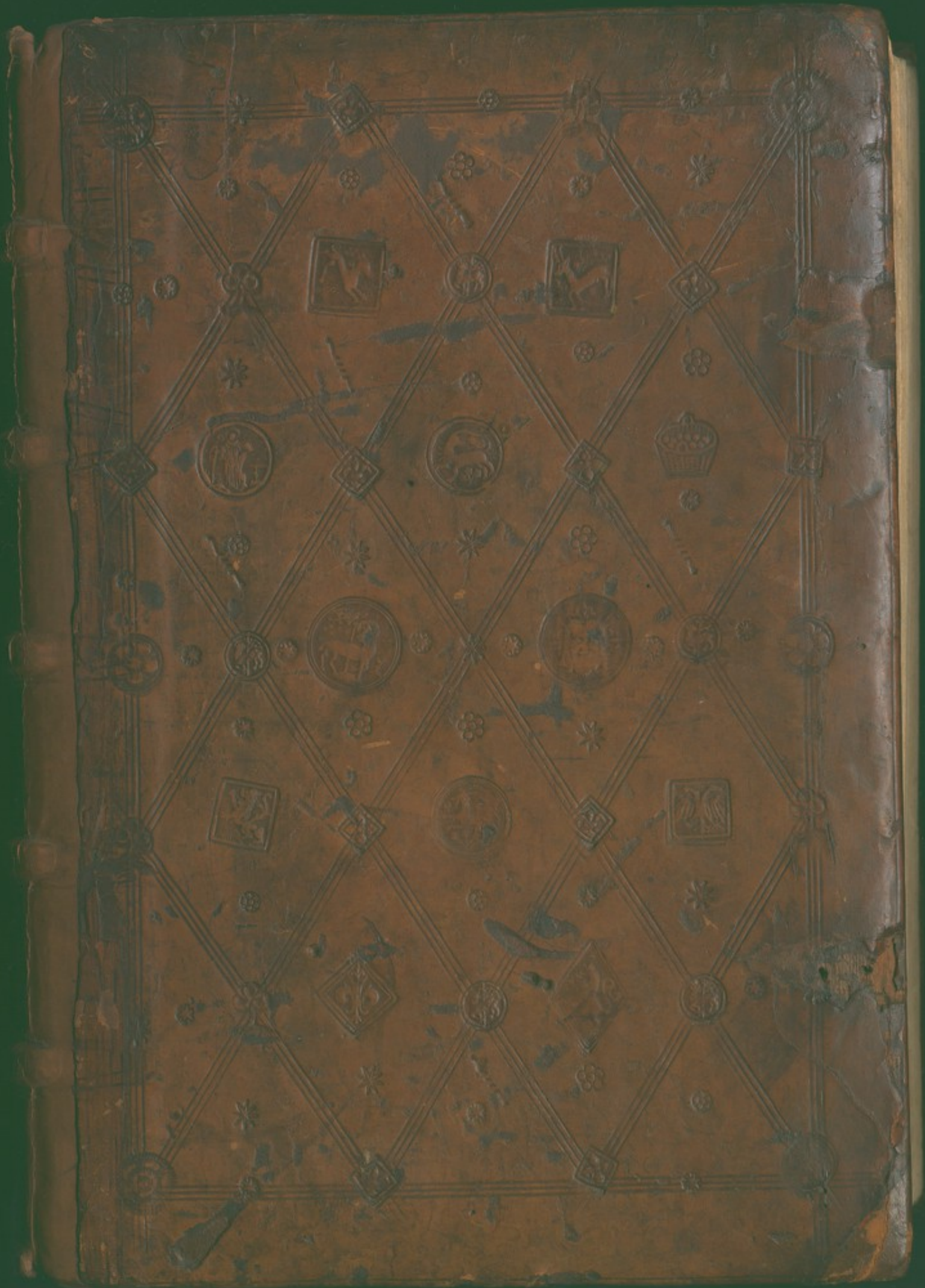
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Examen de Rep. d'ici
après in proprio muni

N° 427. de La Vallière

Au sujet de la présente Edition, on lit au N° 427. du Catal. de La Vallière par Debure:

Ce Volume, sans date, sans nom de ville, &c. avec des signatures d'après d-i, est
imprimé avec les caractères de Jean Guldenschaff de Mayence, sur 2. colonnes, dont celles
qui sont entières ont 37. lignes. il a à la tête 3. feuillets de tables, et il finit ainsi:
Explicit lectionem dei ambrosij. — circonstances qui se trouvent exactement dans
le présent exemplaire, ainsi que je tiens de le vérifier.

Steu. 4907

Coloniae Joh. Guldenschaff

Protes 1216 A

Pellucid- 585

B. M. I. 255

G. K. W. 1604

Tabula siue directorium pres-
sentis libelli continens materias
scdm alphabeti ordinem in eo co-
tentas. In qua quidem tabula q-
so diligenter lecto attende qd nu-
merus qui primo loco ponitur fig-
nificat numerum foliorum. et litte-
re sequentes scilicet a-b-c-d fig-
nificat quatuor columnas aliquius
folij. sic scilicet qd per a prima co-
lumna per b secunda per c ter-
cia per d quarta notetur. Inci-
pit feliciter.

A
Avisus qd dicitur ix. folio. b.
Accipitris natura qualis est. xlix.
folio. a. b.
Adularius noster intus est. viij.
folio. c.
Aer est corpus mundi vi. c.
Agnorum proprietates qualis. nota
pulchra. lvij. b.
Agni gratia qd pulchra nota. xxi.
folio. c. d.
Alitionis proprietates. xlv. d.
Amalech rex interpretatur iij. c.
Angeli erant ante mundum iij. b.
Annuuntia genera non xxxviij. b.
Annuuntia tria sunt genera xlv. c.
Anima sola formosa dicitur lx. c.
Anima ad imaginem dei creat
lxij. folio. a. b.
Anima etiam per toto homine capis
Ibidem. b.
Annus quo dicitur. xxxv. a.
Anserum industria. xlvj. b.

Apis solertia pulchre describitur
l. folio. b. c. d.
Apes etiam suavitatis canunt li. c. d.
Aqua super celos quo esse potest
et manere. xij. c.
Aque natura considera xxvij. a.
Aqua preciosa denodia gignit
nobis. xliij. b. c. d.
Aque natura describitur. xlix. b.
Arborum genera diuersa. xxv. a.
Arborum discretio siue sexus.
xxv. folio. c.
Arbor plenusque diuersos fructus
producit. xxvi. a. b.
Artes sunt diuerse iij. a.
Asinus quid docet. lv. c.
Auium gratia notatur. et quo sole-
ter deum laudat. xlv. b.
Auium et piscium cognatio multiplex
xlvj. c. d.
Auium genera diuersa. xlvj. d.
Auium diuersitas notatur. li. b. c.

B
Bestiarum genera diuersa de-
scribuntur lv. b.
Bona sunt omnia que fecit deus
xv. a. b.
Buxus semper viret. xxv. b.

C
Cancer et eius proprietates mor-
talitatur xli. d. in fine.
Canis fidelitas et industria lvi.
folio. b. c.
Canis sapientia et fidelitas. nota
pulchra super hoc. lvij. c. d.
Caritas iungit nos celestibus.
xxiiij. folio. d.

Celi qualitas et substantia et spes
notatur. iij. d.

Itē de eodē v. c.

Celū unū an plures sint. xi. d.

Celū ferreū quo dicit. xiiij. d.

Ciconiarū pp̄etas q̄lis ē xliij. d.

Cicade pp̄etas notat li. c.

Cignū q̄lis nature est Ibidē. c.

Coniugia hominū imitentur sala
tem vipera. xli. a. b.

Cōstellatōes astrologorum non
necessitat. xxxi. c. d.

Corde hominū surdiora q̄ saxa.
xxviiij. fo. b.

Dentū utilitatez nō lxvi. c.

Deus solus omnia fecit ij. b.

Deus requiescit in homine et non
in bestiis. lxiiij. a.

Dies unus. x. a.

Dies quātoq; pro die ac nocte si
mul capitur. x. b.

Dies secūdus. xi. a.

Dies tertius xv. c. d.

Dies quartus xxix. a.

Dies breues et lōgi xxxiiij. b. c.

Dies q̄ntus xxxvii. c. d.

Dies sextus liij. d.

Diuitis et pauperis comparatio.
lxiiij. a. b.

Ecclēsia vna est in orbe ter-
rarum. xvi. a. b.

Echinū animal describit xliij. b.

Elementa sūt mixta inuicē. iij. c.

Elephāti nā q̄lis ē lix. a. b. c. d.

Elborus q̄d sit. xxiij. b.

Equorū q̄re mare dē xvij. a.

Euāgelii dicitur mare xl. c. d.

Facere dēmus p̄us aliq̄a po-
stea venustare. viij. a.

Fatorū stulticiā nota xxxij. a. b.

Femur avis q̄lis est nota. liij. a.

Fertilitas terre non ascribit so-
lis calori. xxx. b.

Ficus natura tāgitur xxx. d.

Fiulnee folia sūt tot pāpinus nō.
xxvi. fo. d.

Filiorū diuisa hereditas xliij. a.

Finē hnt omnia q̄ inuicē hnt ij. c.

Firmamentū quid sit et quomō
factum est. xi. c.

Fluuiorū ortus diuersi xiiij. c. d.

Foliorū diuersitas notat xxvi. d.

Formica q̄lis industri est notat
lvi. fo. a. b.

Fouea vera est os hominis et pectus
lxiiij. fo. d.

Frōtis descriptōez attēde lxx. b.

Gallus et eius natura q̄lis ē
liij. fo. a. b.

Germinatio terre. Nota sup hoc
pulchra. xx. a. b.

Glia hoīs ad instar femi xx. c. d.

Grues quales industriā habent.
xlviij. fo. b. c.

Subnatorem nesciunt qui deum
non nouerunt p̄mo folio. d.

Herbis et fucis herbarū infir-
mitates curantur. xxvi. b.

Herbis etiam bestie nouerūt me

dicinaliter vti. lvi. c. d.
Homo corpus p singula membra
describit vsq ad finē lxiiij. c. d.
Homo sexto die creatus ē lx. d.
Homo quid sumus. lxi. b.

Ignium comedatur etiam
in bestiis lvij. d.
Ignis diuimode capis xxxi. a
Imago duplex lxi. c.
Imitatores nos sui de? eē voluit
vij. fo. a.
Initium mūsoy ē dei fili? p. fo. b.
Initium est multiplex. iij. c.
Intestina hois nota lxvij. c. d.

Lacime et succi arborū de-
scribuntur. xxvij. b.
Lazari resuscitatio quo facta fuit
vij. fo. b.
Leonis natura q̄lis est lv. d.
Leo serpentē timet lx. a. b.
Lig fructifera describitur xxij. d.
Lucis natura describitur ix. d.
Lux diei alia ē a luce sol xxx. d.
Lune opatur ecclia. xxx. c.
Lune appetates nota xxxv. d.
Luscina siue philomena qualis
avis est. liij. c. d.

Malicia deus nō creatat. nec
est substantia aliqua. viij. a.
Malū nō ē creatū a deo Ibi d. b. c.
Malaginata et malapunica nota
xxvi. fo. a.
Manuū comedatio nota pulchra
lxvij. fo. b.

Mare q̄re salū est xvij. b.
Mare diuisa sortis noia xvij. d.
Mare nō pulchra q̄d sit xix. b. c.
Mathematicus q̄d sit xxxij. a. b.
Medicari sibi etia? bestie optime
nouerunt. lvij. c. d.
Medicina terre. nota pulcherrima
de herbis xxij. a. b. c.
Melchisedech intelligit de? ij. b.
Mergorū pprietas xlv. b.
Moyse vita et vtus notatur et lau-
datur. p. fo. c.
Mūdi creatio diuersimode asseris-
tur a phis. p. fo. a.
Mūdos est q̄si speta. ij. c.
Mūdos cepit vernali tpe iij. a.

Narum pprietas narratur.
lxvi. fo. b.
Natiuitates hominum bonas vel
malas ex fato iudicantes dānātur
xxi. fo. c. d.
Noe non fuit autor vitis. s; plans-
tationis. xxvij. d.
Novissima sua cogitet hō liij. d.
Nox q̄re data est nob x. c.
Nox est umbra terre xxxi. b.

Obediunt deo insensibilia.
hoies autē non. xv. d.
Oculorū descriptio in hoie notatur
lxv. b. c. d.
Opimiones et secte phorū sunt
diuerse. pmo fo. a. b.
Osculū oris est signum caritatis
lxvij. fo. b.

Terra qđ est. vi-b.

Terra qđo inuisibilis dicebatur
xvi-folio-d.

Terra quomō differt ab anda.
xviii-c-d.

Tigridis naturā cōsidera lvij-b

Turtur describitur xlix-d.

Uermis in diuis describitur
li-folio-d.

Vesperatio et ei? appetas narraf
liij-folio-a.

Vipere naturā nota xl-d.

Vita hominum est quasi fenum.

Nota pulchra xx-d.

Vitis siue vinea pulcre describitur
xxiiij-folio-a-b.

Vitis ante plantatōem noe fuit.
xxviii-folio-d.

Vocis descriptō lxvi-d.

Volūtatē dei manēt oia. v-b.

Vrsa qualis est lvi-c.

Vua qđo nascitur. xxiiij-d.

Vulpis astucia lv-c.

Vulturis natura q̄lis ē l-a.

Vultures vñ mortē hoīs annūciāt
liij-folio-b.

X
Xp̄s requiescit in animo rōnali
et non bestiali. lxiiij-a.

Xp̄s est imago p̄ris. lxi-a.

V
Vundimū appetas q̄lis sit nō
xlviij-folio-c-d.

Et sic ē finis laus xp̄o nescia finis

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is arranged in several lines, with some lines starting with a large, ornate initial letter. The script is difficult to decipher due to its cursive nature and the age of the document.

5227
pastor tabene wilhelmus metis anene.
hic lib. p. plene legat posatq. s. e. e. n. e.
ut xpi tene bona p. s. t. e. t. n. o. m. a. l. a. p. o. n. e.

Incipit liber Ambrosij episcopi
Exameron. id est de sex dierum
operibus in principio mundi.

Antiquae opinionis
assumpisse vires.
ut aliqui eorum tria
principia constituerent
omnium. deum.
et exemplar. et materiam. sicut Plato
discipulus eius. et ea incorrupta
et increata. ac sine initio esse asse-
ueraret. deumque non tanquam creatorem
materie. sed tanquam artificem ad exem-
plar. hoc est ad perfectam intentionem.
fecisse mundum de materia quam vo-
cant plenam. que gignendis rebus
omnibus debuisse asseratur. ipsum
quoque mundum incorruptum. nec
creatum. aut factum estimarent. Alii
quoque ut Aristoteles. cum suis di-
sputantibus putant. duo principia
poneret. materiam. et speciem. et ter-
cium cum his. quod operatorum dicitur.
cui suppetere competenter effi-
cere quod adoriendum putasset. Quid
igitur tam inconueniens quam ut eter-
nitate operis. cum dei omnipotentis con-
iungeret eternitate. vel ipsum opus
deum esse diceret. ut celum et terram
et mare diuisis persequerentur honori-
bus. Ex quo factum est. ut partes
mundi deos esse crederet. quantum
de ipso mundo non mediocriter in-
ter eos questio sit. Nam Pitagoras
unum mundum asserit. alii innuera-
biles dicunt esse mundos. ut scrip-

sit Democritus. cum plurimum de
physicis auctoritatis vetustas de-
tulit. Ipsum quoque mundum semper
fuisse et fore Aristoteles usurpat
dicere. Contra autem Plato. non fuisse
semper. et semper fore presumit asserere.
Plurimum vero nec fuisse semper.
nec semper fore. scriptis suis testifi-
catur. Inter has dissensiones eorum.
que potest esse veri estimatio. cum
alii mundum ipsum deum esse dicant.
quod ei mens diuina ut putant. inesse
videatur. Alii partes eius. alii vtrique.
quod figura sit deorum. nec qui nume-
rus. nec quod locus. aut vita. aut cus-
ta possit comprehendere. si quidem mundi
estimatio volubilem. rotundum.
ardente quibus diuina incitatum motibus
sine sensu. deum conueniat in-
telligi. qui alieno. non suo motu
feratur. Unde diuino spiritu prouident
scilicet Moyses hoc hominum errorem
fore. et iam forte cepisse. in exor-
dio sermonis sui sic ait. In princi-
pio creauit deus celum et terram.

Incipit rerum autorem mundi.
creationem materie comp-
rehendes. ut deum cognosceres an
initium mundi esse. vel ipsum esse in-
itium vniuersorum. sicut in euange-
lio dei filius. dicens. tu quis es.
respondit Initium. quod et loquor vobis.
et ipsum debuisse gignendis rebus
initium. et ipsum esse creatorem mundi.
non perfectam quidem ducem imitatorez
materie. ex qua non ad arbitrium
suum. sed ad speciem appositam. sua

opera formaret. **P**ulchre q̄z ait.
in principio fecit. vt incomprehensi-
bilem celeritate operis exprimeret
cum effectū prius operis imple-
te q̄ indicium cepte explicasset.
Quis hoc dicat aduertere debemus
Moyſes utiqz ille eruditus in oī
ſapientia egip̄ciōz quem de flumi-
ne collectū filia pharaonis vt fi-
lium dilexit. et ſubſidijs regalibz
ſultum omnibz ſecularis prudētie
diſciplinis informai atqz inſtrui
deſiderauit. **Q**ui cū de aqua nōmē
acceperit. non putauit tñ di cēdū
q̄ ex aqua cōſtarēt omnia. vt tha-
les dixit. **E**t cū eſſet in aula educa-
tus regia maluit tñ pro amore iu-
ſticie ſubire exilium voluntarium
q̄ in tyrannidis ſaſtigio peccati p-
functionem delicijs acq̄rere. **D**e-
miqz priuſq̄ ad populi liberandi
munus vocaret. naturali eq̄tatis
ſtudio puocatus. acq̄piētē iniū-
riam de populis ſuis vltus. in
iudice ſeſe dedit. voluptatiqz eri-
puit. atqz omnes regie domus de-
clinās tumultus in ſecretū ethio-
pie ſe cōtulit. ibiqz a ceteris nego-
cijs remotus. totū dīne cognitōi
animū intēdit. vt gloriā dī vide-
ret ſacie ad ſacie. **C**ui teſtificatur
ſcriptura. qz nemo ſurrexit apli?
ap̄ba in iſrahel ſicut moyſes. qui
ſciuit dñm ſacie ad ſaciem. non in
viſione. neqz in ſōno. ſ; os ad os
cū ſūmo deo locutus. **N**eqz i ſpē
neqz p enigmata. ſed p ſpicua p-

ſentē dīne dignatōne donatus.
Hic itaqz moyſes aperuit os ſuū
et effudit que in eo dñs loq̄batur
ſcōm q̄ ei dixerat cū eum ad pha-
raonez dirigeret. **V**ade et ego ape-
riam os tuum et inſtrua quid des-
teas loqui. **E**tē ſi qd de populo
dimittēdo diceret. a deo acceperat.
quātomagis qd de celo loq̄retur.
Demiqz non in pſuaſione hūane
ſapientie. nec in philoſophie ſimu-
latorijs diſputatōibz. ſ; in oñſio-
ne ſpūs et v̄tutis tanq̄ teſtis dīni
operis auſus eſt dicere. **I**n p̄nci-
pio fecit deus celū et terram. **N**on
ille vt athomozū concuſſione mū-
dus cōiret. ſerum atqz o cōſū ex-
pectauit negotium. neqz diſcipu-
lum quēdam materie quam cō-
tēplando mūdū poſſet efficere. ſ;
auctore deū exprimentū putauit.
Aduerſit enī vir plenus prudētie
q̄ viſibiliū atqz inuiſibiliū origi-
nes ſubſtantiarū et cāſ rerū mens
ſola dīna cōtineat. non vt philo-
ſophi diſputāt validiorem atho-
mozū cōplexionē pſeuerantie iugis
preſtare cauſam. et indicauit q̄
telam arānee texerent. qui ſic mi-
nuta et inſubſtātua principia celo
ac terris darent. que vt fortuito
cōiungerētur. ita fortuito ac temē
diſſoluerētur. niſi in ſui gubna-
tois dīna v̄tute cōſtarēt. **N**ec im-
merito gubernatore nesciunt qui
non nouerunt deum per quem om-
nia reguntur et gubernantur.

Sequantur ergo eum qui auctorem nouit et gubernatorem nec uanis obducamur opinionibus. In principio inquit quod bonus ordo ut illud primum assereret quod negare consueuerunt et cognoscere principium esse mundi ne sine principio mundum esse homines arbitrarentur. Unde et David cum de celo et terra et mari loqueretur ait Omnia in sapientia fecisti. Dedit ergo principium mundo dedit etiam creature informem materiam ne in creatura et diuine consortis substantie crederemus. Et pulchre addidit fecit ne mora in faciendo fuisse estimaretur. ut vel sic intelligerent homines quod incomparabilis operator esset qui tantum opus breui exitu quoque momento sue operationis absolueret. ut voluntatis effectus sensu temporis perueniret. Nemo operante uidit sed agnouit operatum. Vbi igitur mora cum legas quod ipse dixit et facta sunt ipse mandauit et creata sunt. Nec artis igitur usus nec virtutis expedit qui momento sue voluntatis maiestatem tante operationis impleuit. ut ea que non erant esse faceret tam uelociter. ut neque voluntas operationi percurreret nec operatio voluntati. Miraris opus quis operatorem qui principium tanto operi dederit quod tam cito fecerit. Dubiecit statim dicens quod deus fecit celum et terram. Audisti auctorem dubitare non de

tes. Die est in quo benedixit Melchisedech Abraham premissis multarum gentium dicens. Benedictus Abraham deo summo qui fecit celum et terram. Et credidit abraham et ait. Extendo manum meam ad deum sumum qui fecit celum et terram. Vides quod hoc homo non inuenit sed deus annuntiavit. Deus est ei melchisedech qui est rex pacis et iusticie nec initium nec finem die habens. Non mirum ergo si deus qui est sine initio initium omnibus dedit. ut que non erant esse inciperent. Non mirum si deus qui omnia uirtute sua continet et incomprehensibili maiestate uersa complectitur. fecit hec que uidentur cum etiam illa fecerit que non uidentur. Inuisibilia autem potiora esse hijs que uidentur quis neget. cum ea que uidentur temporalia sint eterna autem que non uidentur. Quis dubitet quod deus hec fecerit qui per prophetam suum locutus ait. Quis mensus est manum aquam et celum palmo. et uersam terram clausa manu. Quis statuit montes in libra. et rupes in statera. et nemora in iugo. Quis cognouit sensum domini aut quis consiliarius eius fuit. vel quis instruxit eum. De quo etiam alibi legimus quod tenet circuitus terre et terram uelut nihilum fecit. Et Jeremias ait. Qui non fecerunt celum et terram. pibunt a terra. et de sub celo isto. Dominus qui fecit terram in uirtute sua et correxit

orbez in sapiētia sua. et in sua pru-
dentia extendit celū et multitudinē
aque in celo Et addidit Infatua-
tus est homo a sapiētia sua. Qui
enī corruptibilia mundi seq̃tur et
ex hijs putat q̃ dīne possit natūe
comprehendere veritatē. quō non in-
fatuas veritate disputatōis astu-
cia. Quz ergo tot oracula audias
quibus testificat deus q̃ fecerit
mundū. noli eum sine principio eē
credere. q̃z quasi spera mūdus eē
dicatur. vt principū eius nullum
videatur exte. et cum intonat q̃si
in circuitu omnia commouentur. vt
vnde incipiat vbi desinat. non fa-
cile comprehendas. q̃z circuitus prin-
cipiū sensū colligere impossibile
habetur. Neq̃z enī sperare p̃t incū
reperiri. vel vnde ceperit globo sus-
ne. vel vbi desinat menstrua lune
defectio. Neq̃z vero si ip̃e non com-
prehendas id circō non cepit. aut
neq̃q̃ desinet. Si ip̃e circuitū vel
attramēto vel grafio ducas. vel cē-
tro exprimas. vnde ceperis a vbi
desieris. interuallo interposito. nō
facile vel oculis colligis. vel mente
repetis. et tñ et cepisse. et desuisse.
et ip̃e tibi testis es. Nam et si sen-
sum sōter fugit. veritatē non sub-
ruit. Que autē incū habent et fi-
nez hnt. Et q̃bo finis dat. incū
datū esse cōstat. Finem autē mun-
di futurū ip̃e saluator in euanges-
lio suo docet dicens. Preterit enim
figura huius mūdi Et celū et terra

p̃teribūt. Et infra. Ecce ego vobi-
scum sum vsq̃ in consumatōnem
seculi Quō ergo coeternū deo mū-
dum asserunt. et creatori omniū
sociant. atq̃z equalem esse dispu-
tant creaturā corpusq̃z materiale
mūdi. inuisibili illi atq̃z inaccessi-
bili nature dīne coniūgendū pu-
tant. cum p̃sertim scdm suam sen-
tentiam non possint negare. Qm̃
cuius p̃tes corruptōi et mutabili-
tati subiacet. huius necē est vni-
uersitatē hīs de passionibz q̃bus
p̃prie portōes eius sunt obnoxie
subiacere. Principū igitur eē do-
cet qui dicit. In principio fecit de-
celum et terram. Principū aut ad
tēpus refertur aut ad numerū. a
ad fundamentum. quō in edifican-
da domo. incū fundamentū est
Principū quoq̃z etiā cōuersio-
nis et dep̃auatōis dici posse. scrip-
turarū cognoscimus auctoritate.
Est principū artis ars ip̃a. ex q̃
artificiū diuersorū. deinceps cepit
opatio. Est etiā principū bonorū
operū finis optimus. vt misericor-
die principū est deo placere qd̃ fa-
cias. Et enī ad referendū vobis
subsidiū maxime p̃uocamur. Est
etiā virtus dīna que hac expri-
mitur appellatōe. Ad tps referē
si vel dicere In tpe fecit de celū et
terā. in exordio mūdi qñ fieri ce-
pit. sic ait sapia. Cū paret celū. cū
illo erā. Ad nūerū aut si referās. ita
duent vt accipias In p̃mis fecit

deus celum et terram. deinde colles
regionis. fines inhabitabiles.
Vel sic. Ante reliquas creaturas
diem. noctem. ligna fructifera ani
mantium genera diuersa. celum et
terram fecit. Si vero ad fundamentum
referas principium terre fundamenta
esse legisti. dicente sapientia. **Q**uoniam
fortia faciebat fundamenta terre:
etiam penes illum componens. **E**t
etiam bone principium discipline.
Sicut est illud. **I**ncipit sapientie
timor domini. **Q**ui qui timet dominum de
clinat errorem. et ad virtutis semi
tam: vias suas dirigit. **N**isi enim
quis timuerit dominum: non poterit renu
ciare peccato. **Q**uod etiam eque de illo
possumus accipere. **M**ensis hic: inci
pium mensium erit vobis. **Q**uamvis autem
et de tempore istud accipias. quia de pas
ca domini loquebatur. quod veris initio
celebrat. **I**n hoc ergo principio
mensium: celum et terram fecit. quod inde
mundi capi oportebat exordium.
ubi erat optima omnibus verna tem
peries. **V**nde et annus mundi ima
ginem expressit nascentis. ut post
hibernas glacies atque hiemales
caligines: serenior solito verni tem
poris splendor eluceat. **D**edit ergo
formam futuris annorum curricularis.
mundi primus exortus ut ea lege
annorum vices surgeret. atque initio
cuiusque anni produceret terra no
ua seminum germina. quo primo
dominus deus dixerat. **G**erminet terra
herbam feni. seminans semine iuxta

genus. et secundum similitudinem. et li
gnum fructifera faciens fructum.
Et statim produxit terra herbam
feni. et lignum fructifera. **I**n quo
nobis et moderatio perpetue diuina
prudentia. et celeritas terre germi
nantis. ad estimationem verne suf
fragatur etatis. **N**am et si quandoque
tempore. et deo iubere promptum fuit. et
terre obedire. nature. ut inter his
bernas glacies et hiemales pru
inas. celestis imperii motu. germi
nans terra fetum produceret. non erat
tamen dispositionis eterne. rigido
stricta gelu. in virides subito fru
ctus laxare arua. atque horribilis
pruinis. florulenta miscere. **E**rgo
ut ostenderet scriptura veris tempora
in constitutione mundi. ait. **M**ensis
hic vobis initium mensium primus est
vobis in mensibus anni. primum men
sem vernum tempus appellans. **D**e
cebat enim principium anni. princi
pium esse generatiois. et ipsam ge
nerationem mollioribus auris foueri.
Namque ei posset tenera res exordia
a asperioris labore tolerare frigo
ris. aut torrens estus iniuriam su
stinere. **S**imul illud advertere li
cet. quia iure concurret ut eo tempore vi
deatur in hanc generationem atque
in hos usus ingressus tributus.
quo tempore ex hac generatione. in
generationem legitimus est transitus.
Siquidem verno tempore filii israel egip
tum reliquerunt. et per mare transierunt.
baptisati in nube et in mari. ut
a. iij.

apls dñt. a eo tpe dñi q̄tānis ihu
xpi pasca celebrat. Hoc est aiaz
tñst? a vitijs ad v̄tutes. a passio
nib? carnis ad grā; sobrietateq;
mētis. a malicie neq̄cieq; fermēto
ad v̄ritatē a sinceritatē regeneratō
nis. Ita q; dñr. **M**ētis h̄ vob̄ in dñū
mētū. p̄mus ē vob̄ in mētib; aīn
Dēlinq̄t ei a desert q̄ abluat illū
itelligibilē pharaonē p̄ncipē istū?
mūdi dicēs. Abrenūcio tibi dyas
tole a angel̄ tuis. a op̄ib; tuis
a imperijs tuis. nec iam seruiet ei
vel terrenis huius corporis passi
onibus. vel deprauate mētis erro
ribus. aut demersa omni malicia
vice plūbi. bonis op̄ibus. dexte
ra leuaq; munitus inoffenso h̄?
seculi freta studeat v̄stigio trāfire.
In libro q; qui inscribitur de nu
meris ait scriptura. **I**niū natio
num amalech. a semen eius per
bit. Et vtiq; non omniū nationū
prim? est amalech. sed q; per in
terptatōem amalech rex acāpif
iniquorū. iniqui aut gentes sūt.
Vide ne p̄ncipē mūdi huius acā
pere debeat. Qui imperat natōi
bus voluntatē suā facientib; cu
ius semen perbit. Semen aut ē?
impj a infideles sūt. q̄bus ait
dñs. Vos ex p̄re dyabolo estis.
Est etiā iniū misticū. vt est illū
Ego sū prim? a nouissim? iniū
a finis. Et illud in euāgelio p̄ci
pue q; interrogatus dñs q̄s esset
rōdit. **I**niū qd a loq; vob̄ Qui

verē a h̄m dñitatē iniū ē omniū
q; nemo an ip̄s. a finis. q; nēo
vltia ip̄s. Et h̄m euāgelii. **I**niū
um est viarū dñi in op̄a ei? vt p
ip̄s disceret b̄im gen? vias dñi
seq; a op̄ari op̄a dei. In hoc ergo
p̄ncipio. i. in xpo fecit deus celū a
terrā. q; p ip̄s oia facta sūt. a fi
ne ip̄o factū est nihil. Qd factū
est in ip̄o vita est. q; in ip̄o cōstāt
oia. a ipse p̄mogēitus ois crea
ture. siue q; an omne creaturā. si
ue q; scūs. q; p̄mogēiti facti sūt
vt p̄mogēitus isrl. non q; ante
ōnes. s; q; sādior ceteris. **H**ūc
aut dñs sup omne creaturā a h̄m
corpis susceptōem. q; solus sine
p̄tō. solus sine vanitate. Ois aut
creaturā sbiecta vanitati ē. **P**ossu
mus etiā intelligere. In p̄ncipio
fecit deus celū a terrā. i. an tēpus
Sicut iniū vie nondū via a ini
cū domus nondū dom? **D**emq;
alij dixerūt. in cephaleo q̄si in ca
pite. q; significat in breui a in exi
guo momto sūma op̄atōis ipleta
Sūt ergo a qui p̄ncipiū non p
tpe acāpiāt. s; an tps. vt cepha
leo. vel caput. Vt dicam? latine.
q̄si sūma op̄is q; rerū visibiliū sū
ma. celū a terra est. q; non solū ad
mūdi h̄? spectare videtur ornatū
s; etiā ad indiū rerū visibiliū. a
qdā argumtū eorū q; nondū vi
detur. vt est illud ap̄beticū. Celi
enarrāt. aē. Qd secut? ap̄s alijs
verb in eadē sentētia cludit dicēs

quia inuisibilia eius per ea que facta
sunt intelliguntur. **A**uctore enim an-
gelorum et donationum et prestatum facile
intelligimus eum qui monito in-
perij sui. habet tantam pulcritudinem
mundi. ex nihilo fecit eum que non erat
et non de extantibus. aut rebus. a cau-
sis. donauit hunc substantiam. **E**st
ergo hoc mundus diuine specimen op-
eratois. quia dum opus videtur pre-
fertur operato. **N**amque ut istarum ar-
tium. alie sunt actiuose. que sunt in cor-
poris motu. a sono vocis cessauit
motus a sonus. nihil superfluit nec
remansit. spectantibus. vel audientibus
Alie theoretice que vigorem mentis ex-
erceant. alie homini ut cessante pri-
ma mentis operatois que officio ope-
ris munus appareat. ut edificatio
atque textura que etiam tacite ar-
tificis. pitam eius ostendant. ut ope-
ratori opis sui testimonium sufficiat
getur. **D**icitur etiam hoc mundus diuine
maiestatis insigne est ut per ipsum
sapientia dei manifestetur. **Q**ue vi-
dens propheta filius ad inuisibilia oculos
mentis attollens. ait. **Q**ui mag-
nificata sunt opera tua domine. omnia
in sapientia fecisti. **N**ec ociose utique
factum legimus. quia gentiles plerique
que coeternum deo mundum voluit esse.
que aduibratoem virtutis diuine asse-
runt. etiam sua sponte subsistere. **E**t
quoniam eam eius deum esse fateantur
causa tamen factum volunt non ex volun-
tate et dispositioe sua. sed ita ut cau-
sa ymbre corpus est. **A**dderet ei

ymbra corpori. et fulgori lumini.
naturali magis societate quam volunta-
te arbitria. **P**ulcre ergo ait moy-
ses. quia fecit deus celum et terram. non
dixit quia sub eo fecit. non dixit quia
eum mundo ut esset prebuit. sed fecit quasi
bonus quod foret utile. quasi sapiens
quod optimum iudicabat. quasi omnipotens
quod amplissimum premebat. **Q**uo
autem quasi ymbra esse poterat. ubi cor-
pus non erat. cum in corpora dei. cor-
porea aduibrato esse non possit.
Quo etiam incorporea luminis splen-
dor possit esse corporeus. sed si quis
splendorem dei. filius est imago dei
inuisibilis. **Q**ualis ergo deus. talis
est imago. **I**nuisibilis deus. etiam
imago inuisibilis. **E**st enim splendor
glorie paterne. atque eius imago
substantie. **I**n principio inquit fecit
deus celum et terram. **E**t factus est ergo
mundus. et cepit esse que non erat. **V**er-
bum autem dei in principio erat et erat
semper. **D**ed etiam angeli donationes
et prestatas. et si aliquando ceperunt. erant
tamen iam quando hic mundus est factus.
Oia namque creata et condita sunt. visi-
bilia et inuisibilia. siue sedes. siue
donationes. siue principatus. siue pos-
testates. **O**ia inquit per ipsum et in ipso
creata sunt. **Q**uid est in ipso crea-
tum? quia ipse est heres patris. eo quod a
patre in ipsum transierit hereditas. **V**i-
autem pater dicit. posce a me et dabo
tibi gentes hereditatem tuam. que tamen
hereditas a patre transiit in filium.
et in patrem reuertitur a filio. **E**gregie
a. iij

itaq; apł's a hoc loco filium dixit
auctore omnium a maiestate sua
cōtinente omnia. Et ad romanos
de prē ait. **Q**m ex ipso a p ipm a
in ipso sunt oia. Ex ipso principiū
a origo substantie uerborū. i. ex
uolūate eius a pātē. Omnia em
ex uolūate eius ceperūt. qz vnus
de? pater. ex quo oia. **E**tem tanq
ex suo fecit. qui vnde uoluit fecit.
Per ipm cōtinuatō finis in ipsum
Ex ipso ergo materia. p ipm opa
tio que ligauit atq; cōstruxit vni
uersa in ipm. qz a qdū uult oia
eius vtute manēt atq; cōsistūt. a
finis eorū in dei uolūatē recurrit
a eius arbitrio resolūit. **I**n pri
cipio itaq; tps celū a terrā deus
fecit. **T**ēpus em ab hoc mūdo. nō
ante mūdū. **D**ies autē. tps por
tio est. non pncipiū. **E**t qd loīs
serie possum? astruē q pmo diez
fecerit dñs a noctē. que sūt vices
tēporū. a secūdo die firmamētū fe
cerit. quo discreuit aquā que sub
celo est. a aquā que sup celum. tñ
satis est ad pntem assertōnem q
in pncipio celū fecerit. vnde pros
gatiua generatōis a cā. a terram
fecerit. i. qua est generatōis suba
In hīs em. quatuor illa elemēta
creata sūt. ex qbus generātur oia
ista que mūdi sūt. **E**lemēta autē
qtuor. aer. ignis. aqua. a terra. q
in oibus sibi mixta sūt. **S**iquide
a in terra ignē reperies. q ex lapi
dibus a ferro frequēter exant.

a in celo cū sit ignitus. a micans
fulgētibus stellis polus. aqua eē
possit intelligi. q vel supra celū est
vel de illo supiori loco in terrā lar
go frequēter ymbre demittitur.
Que plurib; colligere possum?
si qd ad edificatōem ecclie ista p
ficere viderem? **P**ed qz hīs oc
cupari infructuosū negociū est.
ad illa magis animū intendam?
in qbus vite sit pfectus eterne.
De qlitate igit a de substantia celi
satis est ea p mēre q in pfaie scri
pturis reperim? qui mediocrib?
a vtitatis sermonib; qlitatem na
ture celestis expressit. dicēs q fir
mauerit celū sicut fumū. subtilem
eius naturā. nec solidā declarāe au
piens. **A**d spēm quoq; eius abū
dat. qd ipse de celi firmamēto locu
tus est. qz fecit deus celū sicut ca
merā. q intra celi ambitū vniuer
sa claudatur. que vel in mari ge
rūtur a terris. **Q**d silt. significas
tur cū legitur qz sic pellē celū dñs
extendit. **E**xteōitur em vel quasi
pellis. ad tabernaculū pteōm
habitātōis qz sanctorū. **V**el quasi
liber. vt plurimoz scribatur no
mina. qui xpi grām fide a deuotō
ne meruerunt. qbus dī. **G**audete
qz nomina vstra scripta sūt in ce
lo. **D**e terre qz vel qlitate vel posi
tione tractare. nihil proderit. ad
spēm futuri. cū satis sit ad sciam.
qd scripturā dīmar seies comp
bēdit. qz suspēdit terrā in nūlo

Quid nob̄ discutere. vtrū in aere
p̄deat an sup̄ aquā. vt inde nasca
tur cōtrouersia. Quō aeris natu
ra tenuis et mollior molem possit
sustentare terrenā. Aut quō si su
per aquas nō demergat in aquā
grauis terra nū ruina. Aut quō ei
maris vnda non cedat. et in late
ra eius sese loco suo mota diffun
dat. Multi etiam in medio aeris
terrā esse dixerūt. et mole sua im
mobilem manere. q̄ equali motu
hinc atq; inde ex omni pte ppen
deat. De quo satis putamus dcm̄
a dño. ad Job seruū suū. qñ
locutus per nubē ait. Vbi eras qñ
ponebā fundamēta terre. Indica
mibi si scēs sciētiam. Quis posuit
mensuraz eius. si nosti. aut q̄s est
qui sup̄induxit mēsuras sup̄ eam
aut sup̄ quid arcuū eius confici
fuit. Et infra. Conclufi mare por
tis. et dixi. Vsq; huc venies. et nō
transibis. sed in te cōminuent flus
tus tui. Nōne euidenter oñdit de
omnia maiestate sua cōsistere. in
numero et pondere atq; mensura.
Neq; em̄ creatura legem tribuit
sed accepit. et seruat acceptā. Nō
ergo q̄ in medio sit terra q̄i equa
lance suspendit. sed q̄ maiestas
dei volūtatis sue eam lege cōstrin
git. vt supra instabile atq; mane
stabilis pseueret. Sicut Dauid
quoq; pph̄a testatur dicens. Fun
dauit terrā sup̄ fundamēta eius.
non inclinabit in seculum seculi.

Non vtiq; h̄ quasi tñmō artifex
deus. sed q̄i omnipotēs p̄dicat. qui
non cetro quodā terrā sed p̄cepti
sui suspēderit fundamēto. nec eam
inclinari patiat. Non ergo men
surā centri. s; indicij dñi accipere
debemus. q̄ non artis mēsurā est. s;
ptatis. mēsurā iusticie. mēsurā cō
gmitōis. q̄ omnia non tanq̄ im
mensa p̄tereant eius sciam. s; cog
mitōi eius tanq̄ dimēsa subiace
ant. Neq; em̄ cum legimus. Ego
cōfirmavi colūnas eius. vere colū
nis. eam s̄m̄iaz possum? estima
re. sed ea vtute que suffulciat s̄
stantiam terre. atq; sustineat. De
miq; qñ in ptate dei sit terre cōs
titutio. etiā hinc collige qñ scri
ptum est. qui aspiciat terras et facit
eam tremere. Et alibi. Adhuc se
mel. et ego cōcutio terrā. Non er
go libramētis suis immobilē ma
net. sed frequēter dei nutu et arbi
trio cōmouet. sicut Job dicit. q̄
dñs cōmouet eam a fundamētis.
colūne autem eius exagitatur. Et
alibi. Nuda inferna in cōspectu
eius. et non est mortu inuolucru.
Extendēs boream pro nihilo. sus
pēdēs terram in nihilum. alli
gans aquā in nubib; suis. Colū
ne celi euolauerūt. et expauerunt
ab increpatione eius. virtute mi
tigant mare. disciplina strauit ce
lum. claustra autē celi timent eius.
Voluntate igitur dei immobilis
manet. et instat in seculum terra.

scdm Ecclesiaste sententiā. et voluntate dei mouetur et mutat. **N**ō ergo fundamētis suis mixta subsistit. nec fulcris suis stabilis p̄seuerat. sed dñs statuit eam. et firmamento voluntatis sue cōtinet. qz in manu eius omnes fines terre. Et hec fidei simplicitas argumentis omnibus antecellit. **C**lamāt alij q̄ ideo nūq̄ debeat terra. quia scdm naturā in medio regionem p̄ se habeat suam. eo q̄ necesse sit eaz manere in regione sua. nec in p̄tem inclinari alteraz. quanto contra naturam non cōmouetur. sed scdm naturam p̄dicent artificis dñi et opatoris etermi excellentiam. Quis em̄ artificuz non ab illo accepit. aut quis dedit mulieribus texture sapientiaz. aut vasneratis disciplinā. **E**go tamen q̄ p̄fundū maiestatis eius et artis excellentiā non queo cōprehendere. non disputatorijs me libramētis cōmitto atqz mensuris. s̄ omnia reposita in eius existimo potestate. q̄ voluntas eius fundamētum sit vniuersoruz. et p̄pter eum mundus hic adhuc maneat. **Q**uod apostolice quoqz licet astruē auctoritatis exemplo. **D**escriptuz est em̄. quia vanitati creatura subiecta est. non sp̄ote. sed p̄pter eū qui subiecit in spe liberabitur aut et ip̄a creatura a seruitute corruptionis aqz gr̄a dñe remuneratōis adfulserit. De natura at̄ et q̄litate

substantie celi. quid enumerē ea que disputatōibz suis p̄bi texuerunt. cum alij compositū celum ex quatuor elementis asserant. **A**lij q̄ntam quandā naturā noui corporis ad cōstitutōem eius inducant. atqz assignent. et aereuz esse corpus. cui neqz ignis admixtus sit. neqz aqua neqz terra. q̄ h̄mōi elementa suum quēdam habeant cursum. atqz v̄sum et motū nature vt ḡuozia demergant. et in p̄nuz feratur. vacua et leuia in supiora se subrigant. est em̄ p̄prius cuiqz motus. in spere autē circuitu ista cōfundi. et vim sui cursus amittere. qm̄ spera in orbem suum voluitur. et supiora inferioribz. supioribus q̄ inferiora imitant. **Q**uorū aut scdm naturam motus imitati sunt. horum necario ferūt imitari solere. q̄litates substantiarū suarū. **Q**uid igitur defendimus et h̄erē corpus esse. ne videat corruptōi obnoxiiū. **Q**uod ei compositū ex corruptibilibz elementis est. necesse est resoluiat. nam corp̄o q̄ diuerse eadē sint elemēta nature simplicē et inuolabile motū. h̄re non p̄nt cum se diuerfus elementorū motus impugnet. vnus em̄ motus omnibus aptus esse non p̄t elementis et distātibz cōuenire. nā qui leuibz accomodus ē fit incommodus ḡuozibz elemētis. **I**taqz qm̄ ad supiora celi motus est. necessarius terrenis ḡuatur. qm̄ ad

inferiora decursus expetit igne
us vigor ille violenter attrahitur
Etenim contra nature sue vsu deorsum
cogitur. Omne autem quod in con
trarium cogitur non nature seruies
sed necessitati dato soluitur. et in ea
scinditur. ex quibus videtur esse co
positum in suam quoque regionem sin
gulis recurreribus. Nec igitur alij
considerantes stabile esse non posse
etherei corpus celi stellarumque ar
bitrati sunt. quintam quandam natu
ram corporis introducentes. quod diu
turnam celi putaret mensuram esse
substantiam. Sed non ista opinio
apertissime potuit obuiare sententie.
quam divina quoque domini ihesu christi ma
iestas dei nostri in euangelio approba
uit. Dixit enim dauid. Principio ter
ram tu fundasti domine. et opera ma
nuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt.
tu autem permanes et omnia sicut ve
stimentum veterascent. et tanquam ami
ctum mutabis ea. et mutabuntur.
tu vero ipse es. et anni tui non defi
cient. Quod adeo probauit in euang
elio dominus. ut diceret. Celum et ter
ra peribunt. mea autem verba non
peribunt. Nihil igitur agunt qui
propter celi asserendam perpetuitatem
quintum corpus etherei introduce
dum putant. cum eam videant dissi
miliem ceteris adiunctam membri
vnius portum labem corporis ma
gis afferre consueuisse. Simul il
lud aduerte. quia propheta dauid
terram priori loco nominauit. et postea

celum credidit opus esse domini decla
randum. Quando enim dixit. et facta
sunt. nihil interest. quod prius expre
mas. cum simul utrumque sit factum.
ne hoc saltem prerogatiua celi diuine
videatur adiudicata substantie. ut pro
mogene creature privilegio potior
est. Itaque illos suis relinquant
contentionibus quod mutuis disputatio
se refellunt. nobis autem satis est ad sa
lutem non disputatum controuersia
sed preceptorum veritas. nec argumen
tationis astutia. sed fides mentis. ut si
uiam creatori potius quam creaturæ
qui est benedictus in secula.

De terra.

Bonus artifex prius fun
damentum posuit. postea
fundamento posito edifica
tione membra distinguit. adiungit et
ornamentum. Posito igitur fundam
to terre confirmata celi substantia.
duo enim ista sunt velut cardines re
rum. subiecit Terra autem erat inui
sibilis et incompressa. Quid est erat
nisi ne forte in infinitum. et sine prin
cipio extendat opinionem suam. et di
cat. ecce materia. id est plenam sicut phi
sici dicunt etiam secundum scripturam diuinam
non habuit initium. Verum hoc dice
ntibus respondebis quod scriptum est Erat
autem chaos opus terre Et de eo
quod iuba benedictus est hoc scriptum. Dic
erat pater qui demonstrauit psal
terium et citharam. Et homo erat
in aethiopi regione. cui nomen
erat Job. Desinant ergo de verbo

questionē mouere. cum p̄sertim p̄
miserit moyses. qz deus fecit terrā.
Erat ergo ex quo facta est. nam si
sine p̄ncipio eam dicūt esse. iā nō
solum deum. sed etiam plenē sine
p̄ncipio dicentes. desiniant vbi
nam erat. Si in loco. ergo etiam
locus sine p̄ncipio astruit in quo
erat materia rez. que p̄ncipiū n̄
habebat. Qd si absurdū videtur
de loco credere. videte ne forte. vo-
latilem terrā debeamus estimare.
que non h̄ns fūdamētū alaz re-
migijs suspēdebat. Vnde ergo ei
alas sumemus. nisi forte huc de-
ruemus p̄phetiā sermonis inter-
p̄tationē. A penmis terre p̄t̄igia
audiuimus. Et illud. Ve terre na-
uiū penne. Sed si sic accipiam?
i quo aere volitabat terra? Vnde
aere em̄ volare non poterat. si aer
adhuc esse non poterat. qz n̄ erat
sine rez materia. elemētōz facta
distinctō. cum ip̄a adhuc elemēta
facta nō essent. Vbi ergo erat ma-
teria ista alaz suffulta remigijs?
In aere non erat. quia aer est cor-
pus mundi.

Corpus autē esse aerem docet
lectio. qz emissā sagitta in
locū in quē iaculat. intēdit. Inci-
sus aer in seipm̄ resolutus ē. Vbi
ergo erat plen. nisi forte dicatur.
quādā demētā intētionē qz in dō
erat. Ergo deus id est inuisibilis na-
ture. atqz inuolabilis qui lucē ha-
bitat inaccessibilē incōp̄hensibilē

et purissimus spūs. locus erat ma-
terie mūdialis. et erat in deo mūdi
porcō. cum de hoc mūdo n̄ sit mens
seruulōz eius. sicut h̄emus scr̄p-
tum. de hoc mūdo non sūt. sicut et
ego non sum de mūdo. Quēad-
modū ergo inuisibilia. visibilibz
et ei qui ordinē ac decorē donauit
omnibz. incōposita copulabātur.
nisi forte qz dixit. terra autē erat
inuisibilis. inuisibilē eam per sub-
stantiā credant. et non ideo quia
aquis opta. visibilis corporeis o-
culis esse non poterat. quēadmodū
pleraqz in p̄fundo aquaz sita. vi-
sum oculōz acēqz p̄tereant. Nō
em̄ deo aliqd inuisibile. sed crea-
tura mundi. creaturē utiqz estima-
tione cōsetur. Inuisibilis etiā ter-
ra qz nondū lux que illuminaret
mūdū. nondū sol. Postea enim
luminaria facta sūt celi. Qz si so-
lis radius plerūqz etiā aquis op-
ta illuminat. et p̄fundo mersa splē-
dore luminis sui p̄dit. quis du-
bitet deo ea que in p̄fundo sunt.
inuisibilia eē non posse. nisi forte
sic accipiamus inuisibilē terram.
qz nondū verbo dā et p̄tēdōe vi-
sitabatur. que hominē non habebat.
p̄pter quem dominus respice-
ret in terrā. Dicit scriptū ē. Dñs
respexit sup̄ filios hominū. si est
intelligens aut req̄rens deum. Et
alibi dicit. De celo iaculatū est iu-
dicū. terra tremuit et quieuit. Et
merito inuisibilis. quia incōposita

que figuram et spem congruentem
adhuc non acceperat. a proprio con-
ditore Et fortasse dicat. Cur enim
deus sicut dixit et facta sunt. non sit
ornatus congruos rebus assurgē-
tibus donavit elementis. quasi non
potuit celum insignitū stellis sibi
to ut creatū est refulgere. et flori-
bus ac fructibus terra vestiri. Pos-
tuit utique. sed ideo primo facta. po-
stea composita declaratur. ne vere
increated et sine principio crederetur
si species rerum velut ingenerate ab
initio. non postea addite videren-
tur. Incomposita terra legitur. et
huiusmodi a philosophis eternitatis
quibus deus privilegium honoratur.
Quid diceret si ab initio eius pul-
chritudo vernalisset. Demersa aqua
describitur. velut quidam principiorum
suorum addita naufragio. et ad-
huc a nonnullis facta non creditur.
Quid si decore primogenitum ven-
dicaret. Accedit illud. quod imitato-
res nos sui deus esse voluit. ut pri-
mo faciamus aliqua. postea venu-
stemus. ne dum simul utrumque
adorimur. neutrum possimus im-
plere. Fides autem nostra quodam
gradu crescat. Ideo primus deus fe-
cit. postea venustavit. ut eundem
credamus ornasse qui fecerit. et fa-
cisse qui ornauerit. ne alterum pute-
mus ornasse. alterum creavisse. sed
eundem utrumque esse operatum. ut pri-
mo faceret. postea propoheret. ne al-
terum altero desesse crederet. **D**es i

7
euangelio huius rei evidens testi-
monium. Nam suscitaturus laza-
rum dominus iussit ut iudei remo-
uerent lapide de sepulcro. ut mors-
tuum videntes. postea resuscitatum
crederent. Deinde vocavit lazarus
et resurrexit. et ligatis manibus et
pedibus exiit foras. Nonne pos-
terat removere lapidem qui pote-
rat mortuum resuscitare. Et qui po-
tuit defuncto vitam reddere. non
potuit nexus solvere vinclorum.
Cui vinculis pedibus gressum des-
dit. huic non potuit ruptis vin-
culis incessum reddere. Sed utique
aduertimus. quod voluit primo de-
monstrare mortuum ut oculis suis
crederent. deinde resuscitare. tercio
iubere. ut ipsi soluerent vincula fu-
neris. ut inter ista fides infunder-
etur infidelibus. et per gradus
quosdam credulitas nasceretur.
Fecit ergo primum deus celum et
terram. et ea tamen non quasi per-
petua. sed quasi corruptibilis crea-
ture confirmationi voluit subiacere.
Vnde in psalms libro legitur.
Tollite in celum oculos vestros et
aspicite in terram deorsum. quia ce-
lum ut fumus solidatum est. terra
autem ut vestimentum veterascet.
Hec terra est que ante erat inco-
posita. Nondum enim erant maria
suo fine distincta. et idovago flu-
ctu et profundo gurgite terra mun-
dabat. **C**oncedat quia etiam nunc plau-
stri vlagine terra innoxia est sive

nec patiens est vomeris ubi infu-
sus terris humor exundat. Erat
ergo incōposita utpote sollertis a-
gricole iaraata culturis. qz adhuc
deerat cultor. Erat incōposita. qz
nuda gignentū. nec thoris her-
bosa ripaz. nec opaca nemoribz.
nec leta segetibz. nec vmbrosa fu-
palijs montū. nec odorata floribz.
nec gta vineis. Merito incōposi-
ta. que ornatibus indigebat. cui
deerat vitū ferta gēmantū. Oste-
dere enī voluit deus. qz nec mun-
dus ipse hret grām. nisi eū vario
cultu opator ornasset. Celū ipse
intextū nubibz. horrore ocul. me-
sticiam animis excitare consuevit.
Terra p̄ribus inademata fasti-
dio est. Maria p̄cellis turbata.
quos nos incutunt metus. Pul-
cherrima est rex spēs. Sed qd si
eēt sine lumine. quid sine tēperie.
qd sine aquaz cōgregatōe. qbz
ante dīmersa poli huius habebā-
tur exordia. Tolle solem terris.
tolle celo stellarū globos. omnia
tenebris inhorrescūt. Sic erant
anteq̄ dñs lumen huic mūdo in-
funderet. q̄ ideo scriptura ait.

Quia tēbre erāt sup facie abissi.
Tenebre erant. qz splendor
deerat lucis. Tenebre erant.
qz aer ipse tenebrosus est. Aqua
ip̄a sub nubibus tenebrosa est.
qz tēbrosa aqua in nubibz aeris.
Erant ergo tenebre sup abissos

aquaz. Non enī malas intelligē-
dum arbitroz ptates. qz dñs eaz
maliciā creauent. cum utiqz non
sūstantial. sed accidētalīs sit ma-
liciā que a nature bonitate deflexe-
rit. Itaqz in constitutōne mundi.
opinio maliciē interī seq̄stret. ne
dīne opatōni q̄ pulcherrime crea-
ture. ea que decolora sunt. ad mī-
scere videamur. maxie cū seq̄tur.

Et spūs dī ferebat sup aquas.
Quem et si aliqui p̄ aere acci-
piunt. aliqui p̄ spū quē spi-
ramus. q̄ carpin? aure huius vi-
talis spū. Nos tamē cum sādorū
q̄ fidelīū sentētia cōgruentes spm̄
scm̄ accipimus. ut in cōstitutōne
mundi opatō eternitatis eluceat.
Premisso enī. qz in p̄ncipio fecit
deus celū et terrā. id ē in xp̄o fecit
deus. vel filius dī deus fecit. vel p̄
filium deus fecit. quia omnia per
ipm̄ facta sunt. et sine ip̄o factum
ē nihil. superat plenitudo opa-
tionis in spū. Sicut scriptū est.
Verbo dñi celi firmati sūt. et spū
oris eius oīs v̄tus eorum. Itaqz
quēadmodū in psalmo docemur
opatōem verbi. qd est verbū dī.
et de virtute quā dedit spūss̄ cū.
Ita h̄ ap̄lētium resultauit ora-
culum. qz deus dixit et deus fecit.
Spūs qz dī ferebat sup aquas
Ornando enī polo celi germinatur
ris terris. Pulchre spūs sup fere-
bat. qz per ipm̄ habet at nouorū

ptum semina germinare. scdm
 qd dixit ppha. **E**mitte spm tuum
 et creabuntur. et renouabis faciem
 terre. Deniq; frigus qui viciat be
 breo est. et sermone consonat. in
 plerisq; et congruit. sic habet. Et spi
 ritus dei fouebat aquas. id e viui
 ficabat. vt in nouas cogeret cre
 aturas. et motu suo animaret ad
 vitam. Nam etiam spm scm legimus
 creatore dicte Job. **S**pūs dñi
 qui fecit me. **V**ive ergo spūscūs
 sup ferebat super aquas tenebre
 cotrariarū virtutū sup eas non eē
 poterāt. vbi locū sibi tāta grā ven
 dicabat. **V**ive vt quidaz volunt
 aerē accipiant. rñdeant. qua rōne
 spm dei dixerit cū satis fuerit spm
 nūcupare. **H**ij ergo volūt a dño
 deo nrō quatiōr. **P**rimū. elemēta
 generata. celum. terrā. mare. aerē.
 eo qd cause rez. ignis. et aer. ter
 ra. et aq sint. ex qbus mūdi spēs
 constat et forma. **V**bi ergo tēbre
 neq; cianū spūaliuz locū habere po
 tuerunt. cū anguste huius decorē
 figurē mūdis indueret. **N**unq; d
 maliciā deus simul creauit. **S**ed
 ea ex nob ortā. non a creatore om
 nium deo cōdita. morū leuitate ge
 neratur. non vllam creature hūis
 p rogatiuā. nec auctoritatez sub
 stātie naturalis mutabilitatis sue
 vitium. et errorē p laphionis. **E**t
 dicari hanc deus vult de animis
 singulorū. **Q**uō eam ipse genera
 ret. cum clamat ppha. **D**efinite a

malis vris et pāpue scūs dauid.
Define a malo et fac bonū. **Q**uō
 ergo ei inidū a dño damus. **S**;
 hec opinio feralis. eorū qui ptur
 bandā eccliam putauerūt. **H**inc
 mardomis. hinc valētini. hinc pe
 stes ille manicheorū. funesta san
 ctorum mentib; tēptauerūt infer
 re cōtagia. **Q**uid nob ipso lumine
 vite tenebras mortis inq;rimus.
Scriptura dīna salutē suggerit.
 vite odorē flagrat. vt suauitatē le
 gens capias. non pāpicij discris
 men inaurias. **S**impliciter lege
 o homo. non tibi ipse foueā prauū
 interpres effodias. **S**implex ser
 mo est. qd fecit deus celū et terrā.
Fecit qd non erat. non qd erat. Et
 erat terra inuisibilis. **E**x quo facta
 est erat. et erat inuisibil. qd exun
 dabat aqua et operiebat eam. Et
 erant super eam tenebre sup fise.
 qd nondū erat lumen dei. nondū
 solis radiū. qd solet et sub aquas
 latētia declarare. **Q**uid ergo di
 cunt qd deus creauerit malū cum
 ex contrariis et aduersis nequaq;
 sibi aduersa generētur. **N**ec em
 vita mortem generat. nec lux tene
 bras. **N**on enim sicut mutabili
 tates affectuum. ita etiam gene
 rationum pgressiones sunt. **I**lle
 ex contrariis in contraria. propos
 iti deflectione vertuntur. **I**ste
 non ex contrariis in aduersa des
 flectuntur. **S**ed ex eiusdem ge
 neris. vel auctoribus. vel causis

creature in similitudinē suā refe-
runtur auctoris. Quid igitur dici-
mus? Si enim neque sine principio ē.
quasi increata. neque a deo facta. unde
de habet naturā malicā? Nā ma-
la in hoc mūdo esse nullus sapiēs
denegauit. cū sit tam frequens in
hoc seculo lapsus ad mortē. Sed
ex hijs que iam diximus possu-
mus colligere. quod non est vna sub-
stantia. sed mētis atque animi de-
prauatō a tramite virtutis deuiā
que inuiciorum animis frequen-
ter obrepit. Non igitur ab extra-
neis est nobis. quod a nobis ipsis ma-
ius periculū. Intus est aduersari-
us. intus auctor erroris. itus in quo
clausus in nobis metipis Propo-
situm tuum speculari. habitū tue
mentis explorā. exubias obtēde
aduersus mentis tue cogitatōes.
et animi cupiditates. Tuipē tibi
causa es improbitatis. tuipē dux
flagitiorum tuorum. atque inuentor cri-
minū. Quid alienam naturā ar-
cessis ad excusatōnem tuorum lap-
sum? Vtinā teipē nō impelleres.
vtinā non precipitares. vtinā non
involueres. aut studiis immoder-
atioribus. aut indignatōe. aut ci-
piditatibus. que nos innexos ve-
lut quibusdā retibus tenent Et cer-
te in nobis est moderari studio. co-
hibere iracundiā. colere cupidita-
tes. In nobis est etiā indulgere
luxurie. atplere libidines. inflā-
mare iracundiam. vel inflāmantē

autem accommodare. eleuari ma-
gis in supbiam. effundi in seueri-
am. quod reprimi humilitate. diligere
mansuetudinē. Quid naturā ac-
cusas o homo? Dabet illa velut in-
pedimenta quedā. senectutē et in-
firmitatē. Sed senectus ipsa in
bonis moribus dulciōr. in concilijs
vtilior. ad cōstanciā seunde mor-
tis paratior. ad reprimēdas libi-
dines fortior. Infirmitas quoque
corporis sobrietas mentis est. Vn-
de ait apostolus. Cum infirmor tūc pos-
tens sum. Itaque non in virtutibus
sed in infirmitatibus gloriabatur.
Responsū quoque diuinum refulsit
oraculo salutare. quod virtus in in-
firmitate consumatur. Illa cauē-
da que ex nostra voluntate pōtūt.
delicta iuuentutis et irrationabiles
passiones corporis Quorum igitur
nos sumus domini bonorum principia extri-
secus nō requiramus. nec deuenimus
malos. si agnoscamus ea que ap-
pē nostra sunt. Quid enim possumus
facere si nolumus? Vnius electō-
nem mali nobis potius demus quam
alijs ascribere. Ideo etiā in iudi-
cijs istis voluntarios reos non ex
necitate cōpulsos culpa stringit.
pena cōdenat. Neque enim si per su-
rorem aliquis innocentē pēment.
obnoxius fit morti. quin etiā di-
uine ipsius legis oraculo. si quis
per imprudētiā intulerit necem.
accipit impunitatis spem. refu-
git facultatem. vt possit euadere.

Hoc igitur de eo qđ ppe malū vi
setur. dictū sit. Mala enī non sūt
nisi que crimine mente implicāt.
et consciā ligant. Ceterz paupē
riem. ignobilitatē. egritudinem.
mortē. nemo sapiens mala dixerit
nec in maloz sorte numerauerit.
qz nec cōtraria istis. in bonis ha
bentur maximis. quoz alia nob
ex natura. alia ex comoditate acci
dere videtur. Non ociose nob ex
cursus iste pcessit. vt pbaremus
tenebras et abissum simplr acci
piendas. Erant autem tenebre de
vmbatōne celi. qz omne corpus
vmbra facit qua adumbrat. vel si
intima vel inferiora. et ea maxie
que operire atqz includere videt.
Includit autē celi polus. qz celus
sicut camera extēditur. quēadmo
dum supra demonstrauimus. Non
ergo pncipalis erat tenebrosa sū
stantia. sed quasi vmbra secuta ē
corpus mundi caligo tenebrarū.
Itaqz dñe pceptōis momento
mundus assurgens intra se inclu
sit vmbra. vt si quis in cāpi me
dio queni sol meridianus illumi
net locū aliquē repente obsepia.
et densis ramorū frondibz tegat.
non quo splēdidior foris species
loci eius effulgeat. sed hoc horre
ti desup scena gurgustū eius in
tus obscurū sit. Aut vnde antruz
clausū vndiqz hmoi locū vocarūt
nisi qz atro inhorrescat situ. atqz
offusione tenebrarū. Iste ergo te

nebre sup aquarū abissos erant.
nam abissum multitudinē et pfū
dum aquarū dīc. ledio nos euan
gelij docet. vbi rogabant saluato
rem demonia ne iuberet illis vt in
abissum irent. sed qui docebat vo
lūtates demonioz non esse facien
das pcepit illis vt irēt in porcos.
Porci autē in stagnū aquarū se
se pāpitauerūt vt qđ recusabant
demonia non euaderēt. sed digno
pāpicio demergerētur. Erat ergo
hec mūdi inēposita species et for
ma. Et spūs inq̄t dī supferebat
super aquas.

Et dixit dē. fiat lux. et facta ē lux.
Erito pmissus est spūs dī.
vbi dīma ināpere habebat
opatio. Fiat inq̄t lux. Vñ vox dī
in scriptura dīma debuit incluaē
nisi a lumine. Vnde mundi orna
tus nisi a luce exordūz sumeret.
Frustra enī esset si non videretur.
Erat quidē deus ip̄e in lumine qz
luce habitat inaccessibile. et erat
lumen vox. qđ illuminat omnem
hoiem venientē in hunc mundum.
Sed eam lucē fieri voluit q̄ ocul
corporalibz comprehendere. qz si
quis architectus edificūz aliqđ
dignūz habitaculo prīssimilias
struere desiderat. anteq̄ fundamē
ta ponat vnde lucē ei infundat ex
plorat. et ea prima est grā. que si
desit. tota domus. deformi horret
in cultu. Lux est que reliqs tom
comendat ornatus. Fiat inq̄t lux
b.i.

Plena vox luminis. non dispositio-
tionis apparatus significat. h. ope-
ratiois resplendet effectus. Nature
opifex lucē locutus est. et creauit
Sermo dei volūtas est. opus dei
natura est. lucē creauit. tēbras il-
luminauit. **E**t dixit deus fiat
lux. et facta est lux. Non ideo dixit
vt sequeretur opatio. h. dicto absol-
uit negotiū. Vnde pulcre dicitur
cū illud Dixit et facta sunt. qz dēū
impleuit effectus. Auctor ergo lucis
de? Locis aut et cā tenebrarū mū-
dus est. Sed bonus auctor ita lu-
cem dilexit. vt mundū ipm infuso
aperiret lumine. atqz eius spēm re-
nūciaret. Resplenduit igitur subito
aer. et expauerūt tenebre. Noua
luminis claritate repressit eas. et
qñ in abissos dimerfit. repetē per
vniuersa mūdi fulgor lucis infu-
sus. Pulcre itaqz et ppe dixit. Et
facta est lux. Dicit em cito lux ce-
lū. terras. maria illuminat. et mo-
mēto tps sine vlla cōpensione.
recedis surgētis dici splendore re-
gionibz. nro se cū cūfundit aspe-
ctui. ita ortus eius cito debuit ex-
plicari. Quid miramur. si de? lo-
catus est lucē. et caligati mūdo lu-
mē emiauit. qñ si qñ inter aquas
mersus. oleū ore misert. clariora
fac ea que pfundi tegebatur oc-
cultis. Dixit deus. non vt p. vocis
organa qdaz sonus finis exi-
ret. nec vt lingue mot? celeste for-
maret alloquū. atqz aere. istuū

qdam verborū strēpitus verbera-
ret. sed vt volūtatē sue cogitatio-
nem pderet opatiois pfectus Et
discreuit inter lucē et tenebras

Et vidit deus lucē qz bona est

Dixit. et sonū vocis null? au-
diuit. discreuit. et opatiois
molimina nemo cōpēdit. vidit.
et oculorū eius intentōem nullus
aspexit. Et vidit inqt deus lucem
qz bona est. Nec qd ignorabat vi-
dit. nec id qd nesciebat ante aut
non viderat comprobauit. sed ho-
riū operū ppiū est. vt externo cō-
mendatore non egeat. sed grām
suam cum videntur ipsa testent.
Plus est qd pbat aspectu. qd
quod laudatur sermone. Duo ei
vtitur testimonio. nō alieno suffra-
gio. Qd si apud nos oculis iudi-
cium emittitur. qbus simul et gra-
cia venustatis et rerū mensura cō-
pēditur. quātō magis de? oia
que pbat videt. et que videt pbat
fm qd scriptū est Quia oculi dñi
sup iustos. Lucis natura hmoi ē.
vt non in nūero. non in mēsurā. nō
in pondere vt alia. sed oīs eius in
aspēu gracia sit Proprijs itaqz h
mōibz naturā lucis expōsit. q vidē-
to cōplacet. qm ipsa vidēdi officiū
sōministrat. Nec inuēto tm sibi p-
dicatore potuit inueniē. a q iure p-
ma laudat. qm ipa fecit vt etiā ce-
tera mūdi mēbra digt sint laudibz

Vidit ergo deus lucē. et vultu suo illuminavit. Et vidit. quia bona ē. Non ex parte dei iudiciū. sed generale ē. Itaque non in splendore timore sed in omni utilitate gratia lucis probatur. Unde et discretio fit inter lucē et tenebras. ut sit separata natura lucis atque tenebrarum. nihil videatur inter se horum confusum. Et vocavit deus diem lucē. et tenebras vocavit noctē. ut in nomine ipso diem noctēque distingueret. Advertimus itaque quod lucis ortus antequam solis diem videatur aperire. Principia diei noctis exitum claudunt. finisque temporis et statutus limes noctis et diei videtur esse prescriptus. Die sol clarificat. lux facit. frequenter celum nubibus texitur. ut sol tegatur. nec ullus radius eius appareat. lux tamen diei demonstrat. tenebras abscondit.

Et factus est vespere et mane dies unus.

Querunt aliqui. cur prius vespere. postea mane scriptura memoraverit. ne forte nocte prius quam diem significare videatur. nec advertit. primo quod permiserit dies dici cetero. Et vocavit deus diem lucem. et tenebras vocavit noctē. Deinde quod vespere finis diei sit. et mane finis noctis. Ergo ut progatiuam et primatus naturae diei daret. prius finem diei significavit. post quem secutura nox esset. Deinde postea finem noctis adiunxit. Eo autem usque

noctem diei scriptura preferre non potuit. ut et diei et noctis tempora diei appellatione concluderent. et tanquam principalis auctoritate nominis edicaverit. Et hanc scripturae esse consuetudinem ut potiori appellationem deputet. frequentibus exemplis probamus. Viginti et Jacob dixit. Dies vite mee pusilli et mali. Et iterum Omnes dies vite mee. Et david. Posuit dies annorum meorum. non dixit et noctes. Unde advertimus ea quae nunc in specie historie traduntur. vim statuisse legis in posterum. Principium ergo diei vox dei est. Fiat lux. Et facta est lux. Finis diei vespere est. Jam sequens dies ex noctis fine succedit. Sententia autem dei eundem. quia dies primo vocavit lucem. et secundo vocavit tenebras noctem. Preclare etiam unum. non primum dixit diem. nam secuturo secundo et tertio die. et deinceps reliquis. primum potuit dicere. et hoc ordinis videbatur. Sed legem statuit ut. xxiii. hore diurne atque nocturne. diei tamen nomine diffiniantur. ut hic diceret. viginti quatuor horarum mensura unius diei tempus est. Vivit enim virorum generatio computatur et intelligit etiam feminarum. quia necuntur secundum prioribus. ita etiam dies numerantur et noctes estimantur adiuncte. Vivit igitur aruitus unus. ita unus dies. Nam plerique etiam ebdomadam unam. unumque diem dicunt. quod in se quod in unum redeat die.

1.
et quasi septuagesima in se recurrat. Est autem
et circuitus figurarum a se incipere
et in se reuerti. Unde et seculum unum
interdum scriptura dicit. Nam et si
alijs locis secula appellat. videlicet
magis diuersitates statuum publi-
corum vel negotiorum significare.
quod seculorum successiones alijs diffi-
nire. quod magnus dies domini et precla-
rus. Et alibi. Ut quid vobis querere
diem domini? Et hic tenebre et non lux.
Manifestum est enim quod male con-
scijs et indignis dies ille tenebro-
sus sit. quo fulgebit innocentia.
et mens noxia cruciabitur. Ceterum
quod sine interpolacione noctium et suc-
cessionem tenebrarum dies perpetuus
ille remuneracionis eterne futurus
sit scriptura nos docet. Pulcre au-
tem vicem utriusque unum dicitur
diem matutino eum sine conclu-
dit. ut et a luce incipere diem doce-
ret. et in lucem finire. Non enim
est integrum tempus diei et noctis
nisi fuerit expletum. Unde et nos
semper quasi in die honeste ambu-
lemus. et abiciamus opera tenebra-
rum. Noctem enim ad quietem cor-
poris datam esse cognoscimus. non
ad numerum alicuius et operis fun-
ctionem. que somno et obliuione
transcurrit. Non sit in nobis com-
messatio ebrietatis. cubile impu-
dicie. Non dicamus. tenebre et
parietes operunt nos. Et quis scit
si videbit altissimus? Sed sit in
nobis amor lucis. cura honestatis.

et tanquam in die ambulantes. opera no-
stra coram deo lucere cupiamus. cui
est honor. laus. gloria. et perpetuas. cum
domino nostro ihesu christo. et spiritu sancto. a secu-
lo. et nunc. et semper. et in omnia se-
cula seculorum. Amen.

Explicit de die primo. Incipit
de die secundo.

Dilectum primum. vel potius
unum. maneat enim ei pro-
phetia simonis prophan-
ta. ut potius? absolutum? in quo
conditum celum. terra creata. aqua-
rum exundantia circumfusa. aere.
discretio factam lucis atque tene-
brarum. dei omnipotentis et domini nostri ihesu
christi. spiritus quoque sancti operacione cognouimus.
Quis ergo non miretur
dissimilibus modis. dispari mun-
dum. in unum corpus assurgere. et
insolubili concordie. caritatisque
lege. in societate et coniunctione sui.
tantam distantiam uenire. ut que di-
screta natura sunt. in unitatis et pa-
cis vinculum velut indiuidua com-
pactionenectantur. Aut quis breui-
dens. possibilitate rationis. infirmo
ingenio rimetur. que omnia vis divina
incomprehensibilis humanis mentibus. et
ineffabilis sermonibus nostris. volunta-
tis sue auctoritate coniungit. Fecit
igitur deus celum et terram. et ea quasi aus-
tor esse precepit. non tanquam figure in-
uentor. sed tanquam operator naturae. Nam
quo sibi conueniunt operatoria impassi-
bilis dei virtus. et passibilis materie

natura. tanq̃ altera ab altera qđ
indiguerint mutuantes. Nam si
increata materia. videt̃ ergo dō
creande potestas materie defuisse
et ab ea operationi subiacētia mu-
tuatus. Si vero incōposita. minū
admodū. cōeternā deo materiam
decorē sibi non potuisse conferre
que substantiā non a creatore ac-
ceperit. sed sine tēpore ip̃a posse
derit. Plus ergo inuenit opator
omnium qđ contulit. Inuenit ma-
teriam in qua possit operari. cōtu-
lit autē figurā que decorē inuētis
rebus afferret. Vnde exāpiēdus
a ceteris tanqđ dies vnus. non cō-
ferendus cum ceteris. tanqđ dies
primus est. vnde fundamēta rerū
omniū posita. et cause esse ceperūt
quibus mundi huiusq; vniuerse
visibilis creature fulta substācia
est. Quare ad secūdi dicī mīrā-
da opera sermo nob̃ prodeat. qm̃
eminētia. non scđm tractatus no-
stri possibilitatē. sed scđm scrip-
toris veritatē ad laudē referenda
est creatoris. Vos igitur queso.
vt naturaliter estimare que dic-
mus pbabiliter ac simplicī men-
te et sedulo ingenio pensare dig-
nemini. nō scđm philosophie tra-
ditiones et inanem seductionem
suasoria verisimilia colligentes.
sed scđm regulam veritatis qđ ora-
culis dñi sermonis exprimitur.
et cōtēplatione tante maiestatis
fidelium pectoribus infunditur

quia scriptū est. **C**onfirma me in
verbis tuis. Narrauerūt mihi in-
iusti exercitōes. sed non vt lex
tua domine. Omnia precepta tua
veritas. Non ergo scđm elemen-
torum naturas sed scđm cristum
qui omnia quecunq; voluit fecit.
habundans plenitudine diuini-
tatis sue. Consideremus que facta
sunt. nature possibilitatē interro-
gemus. Neq; enim in euangelio
cum leprosu curaret. cecis visu re-
funderet populus qui aderat et spe-
ctabat. illa. medicine ordinem re-
cognouit. sed potestatem domini
miratus. dedit vt scriptuz est lau-
dem deo. Neq; scđm numeros egi-
ptiorum et concursus siderū men-
surasq; elementorū. extendit ma-
num suam. Moyses vt diuideret̃
tur mare rubrum. sed dñe impe-
rio potestatis obtempauit. Vnde
et ip̃e ait. Dextera manus tua do-
mine glorificata est in virtute.
Dextera manus tua domine con-
fregit inimicos. Illo igitur facta
plebs eleua mentem tuam et totū
animū tuum deo confer. Non sic
deus videt quēadmodū homo. de-
us in corde. homo in facie. Nec sic
igitur homo videt quēadmodum
deus. Audis qđ deus vidit et lau-
dauit. Noli igitur tuis oculis estū-
mare qđ facta sūt. opinionibusq;
colligere. sed que deus vidit et p-
bauit. ea tu retractāda nō putes.

Et dixit deus Fiat firmamentū
in medio aquarū et sit discernens
inter aquā et aquā. et factū est sic

Ubi verba dei. Fiat dicit in
ventis est. non estimantis.
Imperat nature. non possibilitas
ti obtemperat. non mensuras col-
ligit. non pondus examinat. Glo-
rificata est in virtute dextera ma-
nus tua domine ihesu. Voluntas
eius mensura rerum est. sermo ei
finis est operis. Fiat inquit fir-
mamentum inter medium aquarū
rum Firmum est omne quod statuit
deus. Et satis pulchre premisit.
Fiat firmamentū antequā subice-
ret. inter medium aquarū ut tu
prius crederes firmamentū ex p-
cepto dei factum. quod de aquarū p-
flua qualitate dubitares. Si na-
turam elementorū consideres. quō
inter aquas solidatū est firmas-
mentum. Ille pfluunt. istud con-
stringitur. Ille currunt. hoc ma-
net Et sit inquit discernens inter
aquam. Sed aqua confundere. nō
discernere solet Quō iubet quod
scit scōm elementorū rationem esse
contrariū. Sed cum sermo eius
ortus nature sit. iure usurpat da-
re legem nature qui originem de-
dit. Sed prius consideremus quod
sit firmamentū. utrum ipsum sit.
quod in superioribus celum appel-
lauit. an aliud. Et si duo celi. an
plures. Nam sunt qui unum celū

esse dicant. nec alterius celi facien-
di. cum esset vna ple. ut ipsi aiunt
potuisse substantiam suppetere.
quā cum omnis superiore celo eēt
expēsa. nihil reliquū fuit quod ad edi-
ficatōem secūdi celi et terciū pfi-
ceret. Alij vero innumeros celos vl-
timos esse asserūt. quos irritet
sui. Non enim nobis cū illis maior
quā cui suis pugna est. qui geome-
triciis numeris et necessitatibus cons-
tendunt pbare. quod aliud celū eē
non possit. nec pati naturā. ut aut
secundū aut terciū sit. nec opato-
ris virtutē pōneā. ut multos ce-
los faceret Et quos nō hāc eorū artifi-
cem faciendā irrideat. Qui cui ex
vna atque eadez causa plura eiusde
generis ab hominibus fieri posse non
abnuat de deo dubitat. ut plures
celos facere potuerit. de quo scriptū
est. Dominus autem celos fecit. Omnia
quāque voluit fecit. Quis enim dif-
ficile ei cui velle fecisse est. Fluitat
igitur illis impossibilitatis ratio
cum de deo disputant aiūere dica-
tur. quia impossibile tibi nihil ē.
Itaque nos. non solum secundum
sed etiam terciū esse celum negare
non possumus. cum apostolus raptū se
ad terciū celum scriptorū suorum
testificatōe confirmet. David etiam
celos celorū in illo laudatū dñm
constituit choro. quem imitantes
plū septem stellarum et solis et lu-
ne globorū consonū motum intro-
duxerunt. quorū orbibus vel poti?

globis connexa memoriāt omnia.
quos sibi innexos et velut infer
tos versari retro. et contrario cete
ris motu ferri arbitrat eo qd im
pulsu et motu ipsorum orbium dulces
quendam et plenū suavitatis atq3
artis et gressum modulantis so
nū reddi. quū scissus aer tam arti
fici motu et acuta cū gūibo tēperā
te ita varios eq̄bilr cōcentus effi
ciat. vt omnē sup̄grediat mīficia
carnis suavitatis. Quis rei si si
dem q̄as atq3 expetas. sēsu nobis
auditu hesitāt. Nā si q̄amus quō
tāto motu orbū crepāte atq3 ille
celestis orbū affixos ferūt stel
larū cursus qui sine intermissiōe
volūtūtur. citatiōe hēat puer
nem atq3 acutū sonū exatet. h̄ at
lūaris gūissimū. n̄ audiret a nob
rū leniora audire soleamus. Fide
ergo ei? disputatōis si testimo
nū et auditus munē exigam? p
bari referunt obscuruisse aures
nās. et hebetiorē nob̄ sensū audie
di factū ppter illaz a p̄ncipio mē
generatōis cōcepti sonitus cōsue
tudinē. Et exēplū afferūt eo qd mī
lus fluminū maximū eo videlicet
loco vbi se ex altissimis montibz
i abdita p̄fluū illa p̄cipitat. ma
gitudie fragoris sui aures acco
larū obstruat. vt audiendi minē
carere dicātur. Sed facile his ipa
rūdet veritas. Nā qui tōmitrua au
dimus nubium cōfusione geneāta
tantoz orbū puerhōes q̄ maiore

vtq3 motu ferri estimātur. si ita
vehementiores sonitus exataret.
non audiremus. Addunt p̄terea
ideo sonum hunc non pueniē ad
terras. ne capti homines per sua
uitatem eius atq3 dulcedinē quez
celerrimus ille celoz efficit mo
tus ab oriētalibz partibus. vsq3
in occasū. propria negocia atq3
opera derelinq̄rent. et omnia hic
oiosa remanerēt. quodā huma
ne ad celestes sonos mentis ex
cessu. Sed ea que sunt aliena ab
studio nostro et a dīnie lectiōis
serie his qui foris sunt relinqua
mus. Nos inhēreamus scriptura
rum celestūz magisterio. Proposi
tum igitur nobis est. quia dixit
deus. fiat firmamentū in medio
aque. et sit discernens inter aquā
et aquam. et hinc tractatuz. vtruz
hoc firmamentū appellet qd an
te iam fecit. de quo scriptum est.
In p̄ncipio fecit deus celū et ter
ram. Nec fallit. qd aliqui ita ante
nos acciperint. eo qd supra creatū
auctore deo et conditū celum scri
ptura expresserit. hic expositiōem
operis creationisq3 diffundit. vbi
quasi fūnia operis breuiter com
prehensa sit. hic operatiōis qua
litas per ipsas concurrentiū reuz
digesta sit species. Sed mouet
nos. quia et nomen aliud signifi
catur et spēs solidior. et causa dis
cernitur. et p̄sona cōopatōis ad
iungitur. Sic enī scriptū est.

Et discretus deus inter medium
aque. que erat sub firmamento. et
inter medium aque que erat super
firmamentum.

Et primo volunt illi de
struere quod frequenti scri
pturarum lectione inoli
tum et expressum est mentibus.
quia aqua super celos esse non possint
dicentes rotundum esse orbem il
lum celi. cuius in medio terra sit.
et in illo circuitu aquarum stare non
posse. quod necesse est. defluat et labat
cum de superioribus ad inferiora deur
sus est. Quomodo enim aqua super orbem
stare ut aiunt poterit. cum orbis ipse
volvatur. Nec est illa versuta dia
lectice. Da mihi unde tibi respondeam
Quod si non detur. nullum verbum refer
retur. Petunt sibi concedi axem celi
torquenti motu circumdato. orbem autem terre
esse immobilem. ut asstruant aquas super
celos esse non posse. quod omnes eas vol
uente se axis effunderet. Quasi ve
ro ut concedam illis quod postulatur et
secundum eorum opinionem illis respondeam. ne
gaere non possint in illa altitudine et per
finitate. et longitudine esse et latitudine
quam nemo potest comprehendere. nisi is qui
implet in omnem plenitudinem dei.
ut apostolus ait. Quis enim facile poterit esse
domini operis estimator. Est ergo lati
tudo in ipsa celi altitudine. Sunt
etiam ut de hijs dicamus que scire
possimus. pleraque edificia. foris

rotunda. intus quadrata. et for
is quadrata. et intus rotunda.
quibus superiora plana sunt. in
quibus aqua herere soleat. Que
tamen ideo dicimus. ut advertant
opinionem suam. opinioibus veri
filioribus retinere posse. et definant
tantum opus dei humane operatiois et
nostrae possibilitatis contemplatione metis
ri. Nos autem scripturarum serie et or
dine sequimur. et opere contemplatione esti
mamur auctoris. quod deum sit. et quod
dixerit. et cui dixerit. Fiat inquit fir
mamentum in medio aquarum. et sit discer
nens inter aquas. Audio firmamentum
fieri preceptum. quo divideret aqua
et ab inferiore superior discerneret.
Quid hoc manifestius. Qui iussit
discerni aquam interiecto medio
firmamento praevidit quemadmodum
divisa atque discreta manere possit.
Verum dei virtus nature est. et divi
nitatis subiecta. quoad usque velit ea
manere quod statuit. sicut scriptum est
Statuit ea in seculum seculi. precep
tum posuit et non peribit. Et ut
scias. quod de istis aquis dixit. quis tu
negas in superioribus posse celis esse.
audi superiora. Laudate eum celi ce
lorum. et aquae omnes quae super celos sunt
laudent nomen domini. Ratione quasi adu
santi tibi dixit. quoniam ipse dixit et facta
sunt. ipse mandavit et creata sunt. sta
tuit ea in seculum seculi. preceptum po
suit et non peribit. An non videtur
tibi auctor perbene. qui legem suam
operari daret. Deus est qui dicit. vene

rabile naturā. inestimabile mag-
nitudine. inmensū. in remuneratōi-
bus. incomprensibile. in opibz. **C**on-
altitudine sapie quis inuestigare
facilis? **I**ste dicit filio. idē dicit bra-
chio suo. dicitur tūc sue. dicit sapie sue
dicit iusticie. et facit fili? qñ potēs. fa-
cit qñ virtus dei. facit qñ sapia dei. fa-
cit qñ iusticia diuina. **C**ū hec audis
qd miraris. si sup firmamētū celi
potuit tante maiestatis opatione
vnda suspēdi? **D**e alijs h collige
de his q viderunt oculi homin. quo
ad iudeoz transitū si rōem qris se
vnda diuiseit. **N**ō solet hoc eē na-
ture. vt aq se discernat ab aq. et i
pfuso interfusioe aquaz terre se
paret. **G**elauert inqt fluid? et fir-
mamētū specie curū suū insolito
sine frenarūt. **N**ōne potuit eā
aliter hebreuz pplm liberare? **S**ed
tibi voluit ostendere vt eo spectaculo
eā illa q non vidisti estiares esse
credēda. **J**ordanis qz reflexo am-
ne in suū fontē reuertit. **V**erere
aquā cum labis. inuitatū. rurū
rediē in supiora sine vllō repagu-
lo impossibile hētur. **S**ed qd im-
possibile ei q dedit posse qbus vo-
luit. dedit posse infirmatibz vt in-
firm? dicat. oīa possum in eo qui
me confirmat. **D**icāt certe. quēadmo-
dū aer cogat i nubē. vtz pluuia
nubibz generetur. an sine nubibz
colligat. **V**idemus plerūqz exire
nubes de montibz. qro vtrū de ter-
ris ascēdat aq. an ea q sup celos

est largo imbrey descēdat. **S**i ascē-
dit. vtiqz cōtra naturā est. vt ascē-
dat in supiora. q grauior ē et porte-
tur aere. cū aer subtilior sit. aut si
cū orb totū? motu rapit? aqua.
sicut imo orbe rapitur. ita humo
orbe diffunditur. **S**i fundi vt vo-
lunt non desinit. vtiqz non desi-
nit rapi. quia sicut axis celi semp
mouetur. ita aqua semper hauri-
tur. **S**i descendit. manet ergo iu-
giter super celos que habet vnde
descendat. **D**einde quid obstat. si
confiteatur. quia aqua sup celos
suspensa sit? **N**am quo verbo di-
cunt terram in medio eē suspensā
et immobilem manere. cum vtiqz
grauior sit q aqua. ea ratioe pnt
dicere. non precipitari aquam or-
bis illius celestis cōuersione que
sup celos ē. **S**icut ei terra inanis
suspenditur. vel pondere librato
vndiqz immobilis pseuerat. ita et
aqua. aut grauioribz. aut equis
cum terra ponderibz examinatur.
Ideoqz non facile supfundit ma-
re terris. nisi cum iubetur exire.
Deinde cum ipsi dicant. volui or-
bem celi. stellis ardentibus reful-
gentem. non mediūna pudentia
necario prospexit. vt intra orbem
celi et supra orbem redūderet aq.
que illius feruentis axis incēdia
temperaret. **P**ropterea quia exun-
dat ignis et feruet. eadē aq exun-
dauit i terris. ne assurgētis sol et
stellaz micantū artōz exurēt. ac

tenera rez exordia insolitus va-
por lederet. Quanti fontes fluuij
lacus irrigat terras quia eas iter-
nus quidā ignis vaporat. Vnde
em aut arbores germinaret. aut
frumēta vel sata prūperet. vel orta
coqrent. nisi ea qz interior ignis
animaret. Qui etiam de saxis fre-
quēter exautit. et de ipso sepe dū ce-
ditur ligno exilit. Ergo sicut ne-
cessario ignis creat vt ordinata
et dispēfata pmaneat. celiqz elem-
tia tēperet aquarū rigore. ita etiam
aquarū redūdantia. non supflua
ne alterz altero cōsumeret. qz nisi
cōueniēs vtriusqz mēfura sit sicut
ignis aquā exsiccat ita et aqua re-
stringit ignē. Ideo qz pōdere et mē-
fura examinavit vniuersa. nume-
rata em ei sūt. et stillididia pluuiarū.
sicut in libro Job legimus
sciens vel reuē facile defectū fore.
vel solitudinē vniuersitatis. si ex-
superetur alterz ab altero. Ita vtri-
usqz tempauit dispēdia. vt neqz
plus ignis excoqret. neqz exsupa-
ret aqua qm inminutio fieret vtri-
usqz moderata. que et supfluum de-
traheret. et necarium reseruaret.
Itaqz cum tanta de terris erūpant
maximoz fluentia ammiuz. nilis
effuso. egiptū stagnās flumine.
danubiū de occidentalibz parti-
bus barbaroz. atqz romanos in-
tersecās ppos donec pōto ipe cō-
datur. renus de iugo alpiū vsqz
in oceanū pfunda. cursus suos

dirigēs. romani mēmōrādus ad
uersus feras gētes murus iperij.
padus maitimoz comeatū. pta-
licis sbidij. fidus iuector. roda-
nus. rapido cōctus cursu. tyrrheni
eqris freta scindit. in quo nō me-
diocre ferē nauigantiū piculum.
dū inter se maris fluctus et amp-
nis fluēta decertant. iteqz de septe-
trionali pte euyis caucaseis mōti-
bus fufus. cū pluribz alijs. in euy-
num se pāpitat mae. Prolixū est
singuloz psequi fluuiorū noia. q
vel in nostruz mare deriuatur. vel
exmanūtur oceano. Cum tanta
igit vbertas aqruū sit. tū plerūqz
terra meridiane plage torref. ar-
doribz. atqz estu soluta. fatiscit in
puluerē. miserādi agricolae labore
dūpto vt si equēter ad potū sicca-
tis puteis arido gurgite. sbidūz
vitale deficiat. Et ent quidez qm di-
cat abisso. desta eris. et oēs fluui-
os sicabo. sicut p ysaiā futurū an-
nūciauit. Sed etā prius qm ille
dies adueniat dmo pscitus arbi-
trio. nōminimū et inter se ipa ele-
mento pnatūā discernit. Crebro
itaqz aut inundatōibz mūdus is-
quatur. a nimio estu et arditate
vexat. Noli igitur incredibile
opinari aquarū multitudinē. si re-
spice ad vim caloris. et incredulū
si eris multū esse qd ignis absor-
bet. Qd vel ex illo nob det ee ma-
nifestū. cum medicā vasa qdā an-
gusta ore planiora desup. intus

concaua. leui lucerne. cocepto luce
affigunt corpori. quemadmodum calor
ille omne in se rapiat humorem.
Quis igitur dubitet. quod ignitus
ether et magno feruens vapore
inflamaret atque exureret omnia. nisi
lege quamdam sui cohiberet auctoritas
ut nec flumina nec lacus nec ipsa
maria vim eius possent restringere
Et ideo desuper aqua impetu quamdam
descendens in tantos plerumque ymbres
rupitur. ut flumina. lacus. repetere re
pleantur. ipsa maria exundent. **V**n
et frequenter sole videmus madidum
atque rotantem in quo eundem dat in
dicium. quod alimentum sibi aquarum ad
temperiem sui suspensit. **T**unc autem illud
est impugnande veritatis studium.
ut sole ipsum negent calide nature
esse. eo quod albus sit. non rubicundus.
ad rutilus in specie ignis. et ideo aiunt
quod nec ignitus natura sit. et si quod
habet caloris. ferit ex nimio motu con
uersiois accidere. **Q**uod ideo dicendum
putat. ut nihil videatur humoris con
sumere. quia calore quo humor vel mis
cuius vel plerumque exhauret. non habet
naturale. **P**ropter nihil agunt. cum ista
proponunt. quia nihil interest. utrum ex
natura calorem quod habeat. an ex passi
one. a aliquo ex causa. quia ignis omnis consi
ptor humoris est. vel homini materie.
quam flamma consuevit exurere. **N**am
siue ex lignis haud quam semper
stulatis sed inter se collisis ignis
excussus excipiat folijs. et iam flama
adoleat ac si de igne accendas fa

cem. siue de flama luce. lumen accen
das. eadem species et natura est lucis.
ac si illud. non naturalis ignis adoles
uerit. sed quem accendens causa generaueit
Vel hinc saltem contemplantis solis ca
lorem. quod diuersa ei deus constituit
curfus sui. loca et tempora. ne si sem
per in hijs demoraretur locus. coti
diano ea vapore exureret. **M**a
re ipsum ideo ferunt ipsi tam salsa
et amara aquam habere quod ea que
fluuijs in freta influant. calore ab
sumantur. tantumque vapore diurno
consumi. quantum cotidie ex diuer
sis fluuiorum cursibus inuehat. **Q**uod
ex solis quadam diuindicatone fieri
prohibetur. qui quod purum ac leue est
sibi rapit. quod graue atque terrenum.
relinquit. ex quo remanet salsum illud
atque aridum. quod sine usu et suauitate
potandi sit. **P**er reuertamur
ad propositum. **F**iat firmamentum
inter medium aque. **N**on mo
ueat sicut iam dixi. quia supra celum
ait hoc firmamentum. quoniam et david di
xit. **C**eli enarrant gloriam dei. et ope
ra manuum eius annuntiat firma
mentum. **H**oc est. **M**undi opus
cum videtur. suum laudat auctorem
Inuisibilis enim maiestas eius per
ea que videtur agnoscitur. **E**t videtur
mihi nomen celorum esse. quia plu
rimos celos scripture testificant.
nomen autem speciale. firmamentum
Diximus et hoc ita habet. **E**t vocatur
deus firmamentum celum. ut videatur super
generaliter dixisse. **I**n principio

celum factum. ut ois celestis crea-
ture fabrica comprehenderet. h. aut
spēale firmamēti huius exterioris
soliditate qd dicitur celi firmamentū.
sicut legimus in primo propheta.
Bndictus es dñe in firmamēto ce-
li. nā celū qd vranos grece. dicitur la-
tine. qz impressa stellarum lumina ve-
lut signa hēat. celatū appellat. si-
cut argentū qd qñ stellis emine-
tibus refulget. celatum dicimus.
Vranos at apotivranu dicitur quod
videt. qz lucidius ē tanq̃ visibilē
girotantiliastgoken. **I**git orbis terre
q̃ obscurior ē. vranos nūcupatur.
vñ puto q̃ illud dicitur. **V**olatilia ce-
li. et volatilia circa firmamentū ce-
li. eo q̃ potestates que in illo sūt
visibili loco. spectent hec omnia.
et subiecta suis hēant cōspectibz
Deniqz clausus celum dictum est
helie tēpibus. qñ achab et iezebel
p̃fidia regnabat. cū ppl̃s regali
sacrilegio deseruiret. eo q̃ nēo ad
celos oculos erigebat. nemo eius
auctores venerabat. sed ligna et
lapides adorabāt. **V**ñ hoc colligi-
mus qz et in maledictōibz populi
isrl̃ dixit deus. **E**rit tibi celū. sup
caput tuū erū. et terra tua ferrea
qñ p̃cedū p̃fidie luens ppl̃s iudeo-
rum intēperie celi et terre insecūdita-
te multat. **D**e celo enī cā fertilita-
tis. **D**eniqz et moyses bñdictōes
tribz **J**oseph. a finibz celi et rore
abissi fontū deorsū. et scdm̃ horā
a solis cursu et a cōvenientibz mē-

sibus. et a vertice montū. et colli-
um eternorū dedit. eo q̃ modera-
tione celesti. terrarū fecūditas mi-
nistratur. **F**erreū ergo celū qd nūllū
exsudet humorē. quādo nūllis
exclusis nubibz p̃mber rūpif
Est etiā ferreū celum. s̃b obscurus
aer. pressus atqz nebulosus. co-
lo-
re ferrugineo. quādo rigore frigo-
ris stringitur terra. tūc veluti sus-
per caput nostrū humor suspēsus
videtur et p̃ momenta immnere.
Plerūqz etiā glacialibz ṽetoz fla-
tibus rigentes aque solidantur
in mueni. et rupto aere. nix fūdif
Neqz enī firmamentū hoc p̃t sine
aliquo rumpi fragore. idō et fir-
mamentū dicitur q̃ non sit inualidū
nec remissum. **V**ñ et de tonitruis
que cōcepto intra finū nubū spū
cū se veloxiter erupturus eliserit
magno cōcrepāt sonitu ait scrip-
tura. firmās tonitrua. **A** firmi-
te ergo firmamentū est nūcupa-
tum. vel qd dīna virtute firma-
tum sit. sicut scriptura nos docēs
dicit. **L**audate eū in firmamento
ṽtutis eius. **R**ec̃pterit retulisse
aliq̃s celos celoz ad intelligibi-
les virtutes. firmamētū ad opa-
torias. et iō laudat celos vel enar-
rare gloriā dei. annūciare firmamē-
tum. sed non quasi spūalia. s̃ qñ
opera mūdi enariāt. quēadmodū
supra diximus. **A**lij qz purifica-
torias ṽtutes interpretati sūt aq̃s
q̃ sup celos sūt. **A**ccepimus h̃ qñ

ad tractatus decore. nobis tamen
non alienū videt atq; absurdū.
si aq; veras ppter illā causā quā
dixim? intelligam? **N**ā et ros et
gelu et frigus et estus. scdm pmutū
pplētū. benediciūt dñm. bñdiāt
et terra. **E**t illas nō ad intelligibi
les naturās referim? sed ad veri
tate. **L**audāt etiā dracones dñm.
qz natura eoz et spēs cū vidz nō
minimuz vel decoris effundit. vel
in esse rōis oñdit.

Vidit deus qz bonum est.

Haut filius qd vult pater.
laudat pater qd facit fili?.
Nihil in illo nature degeneris in
uenitur. cuius opus a paterna nō
degenerat volūtate. **V**idit utiq; nō
oculis corpaliū intēdit. sed defi
niūt plenitudinē grē uenire. et
mibi eius iudiciū cognosceretur.
Nos ei volumus etiā de hijs que
dina sūt disputare. **E**t qd mirū.
si de ope tractatē possint qd de opa
tois ipius generatōe faciūt qōes?
Ipū in iudiciū vocāt. ipm ineq; s
lem atq; degenerē differere conā
tur. **I**deo legis **E**t dixit deus. et fe
cit deus. **E**odē pater et filius mas
iestatis honoratur noie. **E**t vidit
deus qz bonū. **D**ixit tanq; omnia
q pater vellet scienti. et vidit. tāq;
oia q filius faceret scia tenens. et
efficiens opatōe conforciij. **V**idit
qz bonū **N**on utiq; cognouit qd
nesciebat. s; pbauiť qd placebat
Non qsi incognitū placuit opus

qz nec qsi incognitus pater qui
coplacuit in filio. sicut scriptū est
Hic est filius me? dñs in quo
aplaui. **H**ic autē semp fili? volū
tate prīs. et pater filij. et audit pa
tre fili? semp. et pater filiū. p vni
tate; nature. volūtatis atq; sstā
tie. **D**eniq; testat hoc in euāgelio
suo fili? dñs ad prēm. **P**āebā
qz semp me audis **I**magō est ei
inuisibil' dei fili? oia prīs quasi
imago exprimes. **O**ia eius quasi
splētor glorie illuminat. nob autē
maifestat. **V**idet et fili? op? prīs
sicut et pater filij. sicut ipse dñs de
clarauit **N**on pōt fili? facere qdcp
a se nisi qd viderit facientē prēm.
Vidit ergo facientē prēm. et videt
p secretū inuisibil' natuē. et audit
filr. **D**eniq; ait. **S**icut audio ius
dico. et iudiciū meū veni est. qz nō
sum solus. s; ego et q misit me pr.
Hoc misticiū est. illō morale. **V**i
dit m. pbauiť m. **Q**d deus pba
uit. tu ne replēibile dixeris. qm
qd deus mūdauit. tu ne cōe dixe
ris. scriptū tibi esse meministi. **E**r
go bonū nomē dei ne blasphemēs
Si firmamētū bonū quātomagis
bon? eius creator. etiā si arriani
nolint. eunomimiani reclamēt. ta
diās degeneris fruct? deterior **V**i
dit inq; de? qz bonū. **V**olēt arti
fices singula pūs facere et postea
abili cōmissiōe cōnectē. ut q vult?
lōim exādunt de marmore vel ere
singūt vel aeris exprimūt. non tū

sciunt quēadmodū sibi possint mē-
bra singula uenire. et qđ grācie
afferat futuā cōgregatio. et iō. aut lau-
dare n̄ audēt. aut p pte laudant
Deus vō tanqđ estimator. vniūsi
puidēs que futura sūt qđ pfecta
iā laudat qđ adhuc in pmi operis
exordio sūt. finē opis cōgitiōe p-
ueniēs. Nec nūq apud quē rez p-
fectio non in cōsumatiōe opis. s̄ in
sue ē pdestinatiōe voluntatis. Lau-
dat singula qđ cōueniētia futuis.
laudat plenitudinē singulorū. et
iustitiae cōposita. Illa em̄ est vera
pulcritudo et in singulīs mēbris eē
qđ deceat. et in toto. et in singulīs
grā. in oībo forme cōueniēs plei-
tudo laudet. Sed iāz etiā secūdo
nob̄ claudat dies. ne dum opus
astruimus firmitati infirmiores
eos. qđ audiūt dicēdi plicitate faci-
amus. dū in nocte s̄mo. pducit.
qđ adhuc carēs lune. stellarūq; lu-
mine. nondū enī luminaria crea-
ta sūt. celi obscuritate. possit affe-
re remeātibus. s̄l. ut cū potuq; ci-
rētur corpore a ne animis epulātib;
fragilitas carnis. de nocturno qđ
ieiunio q̄ratur.

Expliat de die secūdo. Incipit
de tercio die.

Dies tercius nob̄ hodie i
h̄mone nascat qui ortus
est in lōne. Preclarus
dies qđ terrā a naufragio liberauit
dicēte dño Cōgregat aqua qđ est
sub celo in cōgregatiōe vna. De qđ

p̄fatōz adoriri placet Cōgregat
aq̄ que ē s̄b celo. Dñm est. et cōgre-
gata ē. Et frequēter dñs cōgregat
p̄p̄s et non cōgregat. Nō medio-
cris putor ē impio dā insēfibilia
elem̄ta parere. et h̄ies n̄ obedire.
qđ s̄sus ab ip̄o tributis aucto-
re ē. Et fortasse h̄ putor fecit. ut
hodie plures cōueniretis. ne qđ die
cōgregata est aq̄ in cōgregatiōe
vna. eo die p̄p̄s nequa qđ cōgres-
gatus in eccl̄a dñi videret. Nec
h̄ solū obediētis aq̄ exemplū habe-
mus. nā et alibi scriptū est. Vide-
rūt te aq̄ deus. viderunt te aq̄ et ti-
muerūt. Neq; em̄ verisimile nō videri
de aq̄s dñm. qñ alibi qđ h̄c p̄p̄a
ait. Mare vidit et fugit. iordanis
cōuersus ē retrorsū. Hoc em̄ vete-
factū quis ignoret. qđ hebreorum
trāsitus mare fugerit. qñ se vnda
diuisit. trāsivit p̄p̄s puluerulēto
vestigio. perisse mare credens fu-
gisse fluctus. Deniq; credidit h̄c
egipcius ingressus est. s̄ illis res
dñt vnda qđ fugerat. Nouit ergo
aq̄ et cōgregari et timē et fugē qñ
deus p̄cipit. Nāc imitemur aquā
et vnam cōgregatiōem dñi vnam
eccl̄am nouerimus. Cōgregata ē
h̄ quondā aqua ex oī valle. ex oī
pallude. ex oī lacu. Vall̄ est heres̄
vall̄ est gētilitas qz deus montū
ē. non vallū. Deniq; in eccl̄a cōsul-
tatio est. in heresi et gētilitate. fle-
tus et meror. Vñ ait. Disposuit i
cōmualle fletus. Ex oī igit̄ valle

congregat? est ppls catholicis.
Jam n̄ multe congregatōes sūt sed
vna ē congregatō vna eccl̄a. **D**cm̄
ē et h̄. **C**ōgreges aq̄ ex om̄i valle
et facta ē congregatio spūal̄. fact?
vnus ppls ex hereticis et gētilibz
repleta eccl̄a ē. **V**allis ē scena. val
lis ē circ? vbi currit mēdax equ?
ad salutē. vbi hūilis et abiecta o
tentio. vbi litū feda deformitas.
Et hijs igit̄ q̄ arco inherere oſue
uerāt. fides creuit eccl̄e. cotidian?
cetus auget. **P**alus ē luxuria. pa
lus ē intpantia. palus ē incontinē
tia. in q̄ volutabz libidinū sunt.
testiaz murmura. latibula passi
onū. vbi versatur q̄cumqz inceder
unt. et n̄ emergūt. vbi labunt̄ pe
diz vestigia. fluitāt singulorū in
cessus. vbi fulice se dū lauant̄ pol
luūt. vbi flebilis desup gemitus
colūbaz. vbi pigra testudo cenos
so heret in gurgite. **D**eniqz aper
im palude. ceru? ad fōtes. **E**x om̄i
igit̄ palude vbi q̄si rane veterē ca
nebāt q̄relam. congregata ē fides.
congregata ē pūitas animi mēt̄sqz
simplicitas. **C**ōgregata est aq̄ ex
om̄i lacu et ex om̄i fouea. vt n̄eo fo
ueaz fodiat fratri suo in quā ipse
incedat. s̄ oēs se inuicē diligant.
oēs se inuicē foueāt. et q̄si vnum
corp? diuersa se mēbra sustentēt.
q̄s nō mortiferi cātus astromatū
selhemicoz q̄ mētē molliāt ad amo
res. s̄ oētus eccl̄e s̄ oſona circa
laudes dei ppls. et pia vita dele

16
det. q̄bo nō purpurea pipetasma
ta. n̄ aulea p̄diosa spectat volupta
tis sit. s̄ hac pulcherrimā mūdi fa
bricā. hac distātē int̄ se elem̄toz
copulā. celū sic camerā extensū vt
inbitates in h̄ mūdo tegat. tertiaz
ad opandū datā. diffusū aerem.
clausa maria. ppls hūc. dīne opa
tōis organū in q̄ dīni modulamē
resultet oraculi. et dei spūs intus
opef. tēplū istō sacriū trinitatis.
scitatis dīciliū. eccl̄am scām in q̄
r̄fulgēt aulea celestia. de q̄bo dcm̄
ē. **D**ilata locū tabnaculoz tuorū et
auleorū tuorū fige ne p̄cas. lōgio
res fac funiculos tuos et palos tu
os oſirma. **A**dhuc in dexterā et si
nistā extēdes. et semē tuū gentes
hereditate possidebit et citates des
tas inhabitat. **N**z ergo aulea q̄bo
attulit bonā vitam. p̄cā tegit. cul
pā obūbrat. **N**ec ē eccl̄a que sup
maia fūdāta ē et sup flūia p̄pata.
Sup v̄s ei firmata est et p̄pata
q̄ sic flūia puro in eā vndiqz fōte
decurrunt. **D**e q̄bo dcm̄ ē. **E**leua
flu. **E**t addidit. **M**ira. **e**la. **B**ona
flūia. **D**ausistis ei ex illo plēm et
pleno fonte q̄ flūistis. q̄ ait nob̄.
Qui credit i me sic scriptū ē flūia
de v̄tre ei? fluēt aq̄ viue. **H**oc at
dicebat de spū quē incipiebāt ac
cipere q̄ credituri erāt in eū. **S**ed
iā q̄si bō iordais vnde reuerti me
cū in originē. **C**ōgreges inqt̄ aq̄
q̄ sub celo est in congregatōe vna
et appareat arida.

Et factū est sic.

Hortasse parz crediderit aliq̄s
superioribz sermonibz nris.
quibus tractauimus inuisibilem
itēo fuisse terrā. q̄ aquis opta te
geretur. vt corporeis ocul̄ possit
videri. Ad se em̄ p̄p̄a retulit. h̄
est ad nr̄am cōditōem. nō ad dīne
maiestatē nature. q̄ vtq̄z omnia
videt. Sed vt aduertatis. q̄z nō
q̄si nr̄i ingenij p̄bādi grā. sed ve
stre cā instructionis suscepimus
hunc tractandi laborē astipulan
te nobis lectōis serie testificamur
que apte p̄bat post cōgregatōez
aque. que erat sup̄ terrā. et post de
ruiatōem eius in mari. apparuisse
aridā. Defināt ergo qui dyaletis
cis disputatōibus mouere negos
cia solent dicētes. quō terra inuis
ibilis auz omni corpori natural̄
spēs et color insit. ois aut̄ color s̄
iectus sit aspectui. Clamat dī vox
Cōgregentur aq̄ et appareat ar
ida. Et iterū scriptura dicit.

Congregata est aqua in cōgre
gatōem vnā et apparuit arida.

Quid opus fuit iterū. nisi oc
currendū questionibz iudi
casset p̄p̄a. Nonne videt dicere.
non dixi inuisibile scdm̄ naturā.
sed scdm̄ sup̄fusiōē aquarū. De
niq̄z addit. s̄blato velamine. ap
paruisse aridā. que ante non vide

batur. Iterz questionēs alias se
runt dicētes. Si in cōgregatōibz
diuersis aqua erat. quō si ille con
gregatōes in superioribz erat. non
defluebat aq̄ ad eum lo cū ad quē
post dñi imperiū deriuata est. Na
tura em̄ aquarū spōte in inferiora
plabit. Si vero in inferioribus
erat ille cōgregatōes. quō contra
naturā suā aq̄ ad superiora ascē
dit. Itaq̄z a scdm̄ naturales cur
sus imperio nō eguit. aut contra
naturā imperio p̄ficere n̄ potuit.
Cui questioi facile r̄ndebo. si mihi
ip̄i ante r̄ndeant. ante p̄ceptū dñi
hanc aquarū fuisse naturā vt labe
retur. vt fluere. Non em̄ ex v̄bi
hoc habet ceterorū elementorū sed
spēale et p̄p̄iū. non ex quodā or
dine. s̄ magis ex volūtate et opa
tione dei sumi. Quid iusserit deus
audiuit. vox autē dei efficiens na
ture est. eam vocē effectus opa
tionis impleuit. Cepit labi aqua
et in vnā fluere cōgregatōem
que ante erat diffusa p̄ terras. et
plurimis receptacul̄ inherēbat.
Cursū eius ante non legi. motus
eius ante n̄ didici. nec oculus me
us vidit. nec auris audiuit. Sta
bat aqua diuersis locis. ad vocē
mota est. Nonne videt q̄z naturā
ei h̄mōi vox dei fecit. et secuta crea
tura p̄ceptū. ex lege. et v̄sum fecit.
Prima em̄ constitutōis lex formā
in posterū dereliquit. Deniq̄z diem
semel fecit et noctē. ex illo manet

utruſq; ſucceſſio. ⁊ diurna repa-
tio. Juſſa eſt eadē aqua currere.
ex illo cūrrit. fontes labūt in
flūuioſ. in ſicca cūrrunt flūmina
lacuſ deruiantur in maria. ipſa ſe
aqua p̄cedit. vrget ⁊ ſeq̄t. vnus
eſt ductuſ. vnū corpū. ⁊ cum ſit
altitudo diuerſa. in diſcreta tamen
doſi ei꿿 eqliſ. Vnde ⁊ equor
appellat꿿 arbitroz. q꿿 in ſup̄ficie
ei꿿 eqliſ ſit. Rñdi ſcđm illo꿿
p̄poſitū. illi nunc rñdeant mibi.
ſi nunq꿿 viderūt fontes ex inferio-
rib꿿 ſcaturie. de pauimēto aquā
ſurgere. q꿿 eam cogit. vn̄ p̄m-
pit. que admodū non deſicit. quō
ſit vt in ſolidiora. vñdam ex-
mant. Nec ſcđm occulta ſecreta
nature. Ceſez quiſ ignorat. q꿿 rā-
pido plerūq꿿 impetu. in ima deſcē-
dens. in ſup̄iora ſe ſubrigat. atq꿿
in ſup̄ali꿿 montiſ attollat. Ple-
rūq꿿 eadē canalib꿿 manu artiſi-
ciſ deruiata. quantū deſcendent.
tantū ruri꿿 aſcendat. Itaq꿿 ſi
vel impetu ſuo fer̄. vel artiſiciſ
ingēnio. cōtra naturā ſuā ducit.
⁊ eleuat. miramini. ſi dñi opatō-
ne p̄cepti. aliq꿿 ad vſum nature
ei꿿 acceſſit. qđ ante in vſu n̄ fue-
rit. Dicāt nunc mibi. quō tanq꿿 in
vtrem cōgregauerit aq꿿 maris.
vt ſcriptū eſt. quō eduxerit aquā
de petra qui potuit de petra educa-
re aquā que non erat. non potuit
aquā educere que erat. Percuſſit
petrā ⁊ fluxerūt aq꿿. clamat dāuid

⁊ torētes inundauerūt. Et alibi
Sup̄ mōteſ ſtabūt aque. Ha-
beſ in euāgelio cum q꿿uiſ eēt p̄-
cella. ⁊ magnuſ in mari motuſ.
ita vt trepidarent ap̄li naufragij
periculū. excitauerūt dñm. in
puppi dñi iſm. ⁊ ſurgēſ impera-
uit v̄eto ⁊ mari. ſedata tēpeſtaſ.
ſit reſuſa trāquillitaſ. Qui potuit
imperio mare totū ſedare. non po-
tuit imperio aq꿿 mouere. Atq꿿 in
diluuio ſic accipim꿿. q꿿 erup̄t.
fōteſ abiſſi. ⁊ q꿿 induxerit poſtea
ſp̄m ⁊ ſiccauerit aquā. Si nolūt
obediſſe naturā. vñq꿿 elem̄ti im-
perio dei eſſe cōuerſū. vel hoc conce-
dant potuiſſe emiſſo v̄eto. aquaſ
currere qđ cotidie videmus in ma-
ri vt inde aque currāt. vn̄ flauerit
v̄etuſ. Si tpe mo꿿i excitato au-
ſtro valido. ſiccatuſ eſt mare. eodē
mō ſiccari non potuit cōgregatio
aquar꿿. ⁊ in mare p̄fluere aqua.
que poſtea diuiſa eſt a p̄fundo.
Sed diſcāt naturā poſſe cōuerſi.
qn̄ petra aq꿿 fluxit. ⁊ ferrū. aque
ſup̄natauit. quod vñq꿿 heliſeuſ
orando ſacere meruit. non imperā-
to. Si igitur heliſeuſ ferrum
leuauit cōtra naturam. xp̄uſ aq꿿
mouere n̄ potuit. Sed moit qui
potuit dicere. Lazare veni foras.
⁊ mortuū ſuſcitauit. Deus em̄ qđ
iubet facit. Itaq꿿 pari exemplo di-
ctum accipe. cōgregeſ aqua ⁊ cō-
gregata eſt. Dicēdo aut cōgregeſ
aqua. non ſolū moit eā de loco.
c. i.

sed etiā statuit i loco vt non pter
fluēt s; manēt. **H**oc itaq; maioris
māculi ē. quō oēs agregatōes i
vnā agregatōez defluerit a vnā
agregatio n̄ adimpleta sit. Nam a
scriptura s; inf; mābilia cōstituit
dicēdo. Oēs torrentes eunt in mārē
a mare n̄ adimplet. Vtrūq; igit; ex
p̄cepto dei vt a fluat aq; a nō sup
fluat. Cūscripta igit; imposito
fine maria claudūtur ne supfusa
terris inundet oīa. a destituta ar
uorum cultu. munus terrene fecū
ditatis impediāt. Cognoscāt igit;
tur dñi esse p̄cepti. opatoisq; ce
lestis. Ait em dñs p nubē ad iob
inter alia etiā de maris claustro.
Posui ei fines apponens claustra
a portas. dixi aut; ei. **V**sq; huc ve
nies nec trāsgredieris. s; in teip̄o
cōterent; fluct; tui. **N**ōne ip̄i vis
demus mare frequēter vnto sū. ita
vt in altū fluct; eius tanq; mons
aque p̄ruptus insurgāt. vbi im
petū suū ad litus illisent in spu
mas resoluī repagulis q̄busdam
arene repaūsum. scdm qd scriptū
est. Aut nō timebis me dicāt dñs
q̄ posui arenā fines maris. **I**nfir
missimo itaq; omniū vilis sabu
lomis puluere vis maris in tempe
state cohibet. a velut habem; q̄
busdā celestis imperij a p̄scripto
sibi fine reuocatur. violentiq; eq̄
ris motus in sese frāgitur. atq; i
reductos fin; suos scinditur. **C**e
terū nisi ius statuti celestis imbi

beret. quid obstarēt. qm p plana
egipti. q̄ maxie hūiliorib; iacens
vallibus cāpestris asserit. mare
rubrū. egip̄o pelago misceret;
Deniq; doceat hoc q̄ voluerit. hec
duo sibi maria cōnectē. atq; in se
trāsfundere. sesostris egip̄ci? qui
antiq̄or fuit a darius medus qui
maioris circuitu potēte in effectū
voluit adducere qd ab indigena
fuerat an̄ tēptatū. **Q**ue res in ius
dico ē. q̄ super; est mare india
in q̄ mare rubrū q̄ equor egip̄ci
qd infer; alluit. **E**t fortasse ne la
tius se mare effunderet de supiori
bus ad inferiora p̄cipitās. iō mo
limina sua rex vterq; reuocauit.
Quero nūc cū dixit. colligat aq;
in collectōe vnā. quō diffusas per
lacus. paludes. stagna. aq̄s a sup
fusas vallib; a campis. oib; q;
plamiorib; locis. curretes fōtib;
atq; fluib; vnā potuerit recipe
re collectō. aut quō vnā collectō.
cū hodieq; diuersa sint maria. **N**ā
a oceanū mare dicim;. a thyr
renū. a adriaticū. a india. a egip
ciū. a pontū. a p̄pōtē. a hellespō
tū. a euxinū. egetū. iom̄ciū. ath
lanticiū. **P**leriq; etiā creticū. a sep
tentrionale. calpū appellāt mare.
Vn̄ a cōsiderem; scripture verba
q̄ librato sūt trutmata examine.
Colligat aq; in collectōe vnā. **V**na
aq̄z iugis a continua agregatio n̄ ē
s; diuisi finis mais vt q̄dā descrip
tōib; forelib; ait. **N**aq; portus

maris nostri. finis amplissimus. Meritoq; in diuersis locis diuersa sunt noia. quia vocabula aq̃s. ex regionū vocabulis adheserūt. Vna autē congregatō aquarū eo q̃ iugis vnda atq; continua. ab indico mari. vsq; ad gabitani totam litoris. et inde mare rubrū extremū circūfusi orbem terrarū includit oceano. interiusq; thyrreno hadrias. adrie. cetera maria miscentur. nominib; distincta. n̄ fluctibus. Vnde pulchre habes. qz deus cōgregatōes aquarū vocauit maria. Ita et vna est generalis collectō. que dicitur mare. et multe collectōes que maia pro regionibus nūcipant. Sicut enī multe terre. vt affrica. hispania. tracia. macedonia. siria. egiptus. galia atq; ytaliam. pro regionū appellantur vocabul. et vna est terra. ita multa dicuntur pro locorū appellatōibus maria. et vnū est mare. sicut ait p̃pha dicens. Tui sūt celi et tua est terra. orbē terrarū et plenitudinem eius tu fūdasti. aq̃lorem et mare tu creasti. Et ad iob ipse dñs ait. Conclusi autē mare portis. Nunc qz de vna collectōe diximus. illud occurrit. vtz cum per omnē fere terram. aut sup̃ terrā fuerit aq̃ diffusa. que per valle striā agrorū. cōcaua montiū. planitiēq; cāporū. in modū eq̃nis fusā. cōgregatio vna potuerit omnes aquas illas recipere. atq; exi-

namire terras. q̃ ante fuso per vniuer sū flumine stagnabatur. Nā si ita opta erant oia. non enī diceret. visa est terra. nisi tecta. vel locis oibus demonstrata. si diuiniū Noe tpe abscondit. et mōtes quāto aquarū iam et sup̃ celos et infra firmamentū fuerat facta discretō quāto magis dubitari non pōt etiā montiū vertices. illa sup̃fusiōe latuisse. Quo igitur ois illa aq̃ruū redūdātia deriuata est. que receptacula eam tam cōtinua atq; connexa absorbere potuerūt. De quo multis nob̃ pōt sermo suppetere. primum. qz potuit creator oim et ipsarū terrarū spacia diffundere. qd̃ aliquatenus cōfirmātes p̃prias posuerit sentēcias. Ego. qd̃ facere potuerit. non p̃termitto. qd̃ fecerit. qz apte scripturam aucte nō didici. q̃si secretū teneo. ne forte etiā hinc. alias sibi q̃oes requant. Assero tñ scdm̃ scripturas. qz potuit locorū hūilia et cāporū aperta diffundere. sicut ip̃e ait. Ante ambulabo. et mōtes planos faciam. Potuit etiā ip̃a aquarū vis p̃fundiora ea facere. que insederat tāto fluctuū motu. tantoq; estu cōcitatioris elemti. q̃ cotidie inna pelagitorire. et harenas versare soleat in p̃fūto. Quis deinde sciat. inquit se illud magnū et inausū nauigantib; atq; intēptatū nauitis fūdat mare. qd̃ britannias si emittit includit eq̃re. atq; in vltiora

et ipsis fabul inaccessa secreta se
porrigit. Quis deinde colligat quatuor
lucino et auerno in ytaliam tybe-
riadi quod in palestina et ei lacu qui
inter palestina et egiptum arabie
deserta pertendit. perhibeturque diuersis
augusti atque tritami ceterisque per
vniuersum orbem infusu addiderit
mare. Sed sunt etiam non confusi la-
cus et stagna que non misceantur flu-
tibus. ut larius et benacus. alba-
nus quod alii quod plures. Quo ergo
vna congregato aquarum. Sed quod
admodum dicitur quod fecit deus duo lus-
mina. id est solem et lunam. cum sint vti quod
et stellarum lux. ita et vna congregato
dicitur cum sint plurime. Neque enim annu-
meratur quod non confertur. Sed ut
videtur. quoniam de mari loquibamur aliquot
lux exundauimus. ad propositum redea-
mus. Consideremus quod sit quod ait dominus
congreget aquam in vna congregatorem
et appareat arida. et non dixerit terra
Quod prelatum propositum quod non adiutat.
Terra enim potest et luto esse permixta.
aqua madida. cuius species superflua
aqua non appareat. Arida autem non
solum ad genus. sed etiam ad speciem ter-
rarum refertur. ut sit utilis. sicca. habilis
et apta culturis. Vnde per speciem est
ne videatur sole magis quam dei precepto
esse siccata quod arida facta est antequam
sol crearetur. Vnde et dominus discernens
mare et terram ait de domino. Quoniam ipsi
est mare. et ipse. ferreus. et aridus. mare. et fun-
Arida ei expressio nature est. terra autem
appello quodam simplex negotium qui in

se habeat appetat. Sic ei animas generis
significatio est. cuius est proprium aliquid
et excellens. rationabile autem proprium est
homo. ita et terra potest contra dici. vel
scatens aqua. vel deserta et inuita. et si-
ne aqua. Ergo et illi qui scatet aquis
inest ut habeat ariditatem. Remota ei
aqua incipit esse arida. sicut scriptum
habet. Posuit flumina in deserto et exiit
aqua in fons. Hoc est de terra aqua
arida fecit. Sed ergo terra propter
qualitatem suam. sicut et singula elementa
habet. Nam et aer habundam qualitatem. et
aqua frigida. et ignis calida. et hoc est
principale proprium elementis singulis
quod ratione colligimus. Comprenderet autem
sensibilis et corporalis si velimus. velut
conexa et opposita recipimus. ut sit ter-
ra arida et frigida. et aqua frigida et
humida. aer calidus et humidus. ig-
nis calidus et siccus. et sic sibi per
has iugales qualitates. singula mi-
scetur elementa. Nam terra cum sit arida
et frigida qualitatis coneditur aqua
per cognationem qualitatis frigide. et per
aquam aerem. quod humidus est aer. Ergo
aqua tamquam brachium quibusdam duobus.
frigoris et humiditatis. altero terram. al-
tero aerem videtur amplecti. frigido ter-
ram. aere humidum. Aer quod medius inest
duo contrarietate per naturam. hoc est
inter aquam et ignem. vtrumque illud ele-
mentum conliat sibi. quod et aqua humo-
re et igni calore coniungit. Ignis quod
cum sit calidus et siccus natura ca-
lore aeri annexit. siccitate autem
sit comem terre societate refundit.

atq; ita sibi per hunc aruitum et
 chorū quendā concordia societatis
 cōueniūt. Vnde et grece dñr
 q̄ latine elemēta dicimus. q̄ sibi cō
 ueniant et cōcinant. Huc autē p̄
 gressi sumus. qz scriptura ait. q̄
 deus vocauerit terrā aridā. Hoc
 est q̄ principale eius nūcipauit
 pprietatē nature. Natural enim
 pprietas siccitatis est terris. Hoc
 em̄ p̄rogatiua suata est. p̄ncipal
 ergo siccitas. Dubest etiā vt sit
 frigida. s̄ non p̄feritur seāda p̄
 mis. Vt autē sit hūida aq̄ru affi
 nitate sortit. Ergo illud suū. istō
 alienū. suū q̄ arida est. alienū q̄
 hūida. Qz arida aucte nature.
 q̄ hūida. aucte copule. Qd p̄mo
 donauit hoc tenuit. qz istō ex na
 tura. illud ex cā. De p̄ncipalibus
 igit non ex acādetibus. terre de
 buit pprietas diffiniri. vt scdm p̄
 rogatiuā qualitatis eius infoz
 maref nra cognitō. Et vidit de
 qz bonū. Non p̄terminus qz aliq̄
 nec in hebreo putant eē. nec in ce
 teris interpretatōibz. qz cōgrega
 ta est aqua in collectiōes suas. et
 paruit arida. Et vocauit deus aridā terrā. et col
 lēones aquarū vocauit maria.
Qum em̄ dixerit deus. qz fa
 ctum est sic. satis eē putant
 vocē opatoris accelerate opatō
 nis indicū. Sed qz in alijs qz
 creaturis habet. et definitōem p̄
 ceptōnis et p̄ceptū opatōnis. vel

indicū. vel effectū. ideo nos n̄ pu
 tamus absurdū id qd phibet ad
 ditū. etiā si ceteris interpretatōibz
 vel veritas doceatur suppetere vel
 auctas. Multa enim non oiose a
 septuaginta viris. hebraice veri
 tati addita et adiūta cōperimus.
 Vidit ergo deus qm bonū mare.
 Et si pulchra spēs huius elemēti
 vel cū surgentibz albescit cumul.
 ac verticibz vndarū. et cautes ni
 uea rotāt aspergine vel cū equore
 crispāt clementioribz auris. et blā
 to furore tranq̄llitatis. purpura
 scentē prefert colorez. qui em̄
 spectantibus. frequēter offundit
 qm non violentis fluctibz vicina
 tūdit litora. s̄ velut pacificis abit
 et salutat āplexibz. q̄ dulcis son
 q̄ ioāudus fragor. q̄ grata et cō
 sona resultatio. ego tñ non ocul.
 estimatū creaturē decorē arbitroz
 s̄ sm rōem opatōis. iudicio opa
 toris cōuenire. et cōgruere diffini
 tū. Bonū igitur mare primū. qz
 terras necario suffulsi hūore. qz
 bus p̄ uenas quas dā occulte. suc
 cu quendā hauri inutlē. s̄mini
 strat. Bonū mare tanq̄ lo spiciūz
 flumiozū. fons p̄mbrū. delibatio
 alluionū. inuectio cōmeaturū. q̄
 sibi distātes ppli copulātur. quo
 p̄liozū remouetur p̄cula. q̄ bar
 bancus furoz claudis. s̄sidiū in
 necitatibz. refugū in p̄cul. grā in
 voluptatibz salubritas valitudis
 sepatorū iudicio. itmens opediū
 c. iij

transfugiu laborantū. subsidium
victigaliū. sterilitatis alimentū.
ex hoc pluuia i terras trāsfundit.
Siquidem de mari aq̄ radijs solis
hauritur. et qđ subtile eius est ra-
pitur. deinde quāto altius eleua-
tur. tāto magis eadē nubiu obū-
bratione frigescit. et fit ymber. qui
non solū terrenā temperat siccitas
tem. sed eadē ieiuna ariua fecundat.
Quid enumerē insulas. q̄s velut
inonilia plenūq̄ p̄texit. In q̄bus
hij q̄ se abdicāt t̄pantie secularis
illecebris. fito continentie p̄posito.
eligūt mūdo latere. et vite huius
declinare dubios anfractus. Ma-
re est ergo secretū t̄pantie. exerci-
cium continentie. gūitatis succellus.
portus securitatis. tranquillitas se-
culi. mūdi huius sobrietas. nūc
delibus vris atq̄ deuotis. incen-
tium deuotois. vt auz vndaz le-
uiter alluentū sono. certēt cātus
psallentū. plaudant insule. trans
quillo fluctuū choro. p̄mis san-
ctorū p̄sonet. Vñ nūbi. vt omnē
pelagi pulcritudinē complendā.
Et qđ plura. aut qđ aliud ille cō-
cētus vndaz. nisi qđam cōcētus
est plebis. Vñ bene mari plenūq̄
opatur ecclā. que p̄mo ingredie-
tis populi agmine totis vestibul-
is vndas vñit. deinde in orōne
toti? plebis tanq̄ vndis refluxen-
tib? stridet. cū rñsorij psalmoz
cātibus viroz. mulierū. virginū
puuloz. cōsonis vndaz fragore

sultet. Nam illud quid dicam qđ
vndap̄m̄ abluit. et sanctispūs
auras salutare aspirat. Det nob
dñs illa succelluum flumina pro-
sp̄ero ligno currere. tuto portu cō-
sistere. nequidē spūalis grauioza
qđ ferre possumus tēptamenta ne-
scire. Fidei ignorare naufragia. ha-
bere pacem p̄fundam. et si quāto
aliquid sit qđ graues nobis secu-
li huius excitet fluctus. erigilan-
tem pro nobis habere guberna-
torem dñm ihs m. qui verbo impes-
ret. et tēpestatē mitiget. transq̄lli-
tatem maris refundat. cui est ho-
nor. gloria. laus. p̄petuitas a secu-
lis. et nunc. et semper. et in omnia
secula seculoz. Amen.

Item de die tercio.
Discēdere aqua cōueniebat.
vt spēs terre daretur et gra-
tia. vt inuisibil et in cōposita desin-
neret eē. Nam plenūq̄ eadē hoc di-
cunt eē inuisibile qđ speciem non
habet. et ideo accipiunt terrā inui-
sibilem fuisse. non quia videri nō
posset a summo deo. vel angelis e?
nam adhuc homines creati non
erant. vel eadē pecudes. sed quia
sine sua specie erat. Species autē
terre est germinatio. et viriditas
agri. Vnde vt visibilem eam et cō-
positā faceret deus ait.

Germinet terra herbas. feni se-
minantē semen sūm genus suū. et
lignū fructifex faciens fructū sūm
genus. cuius semē sit in ipso.

Vidiamus verba veritatis.
 quorum series salus est audie
 tum. **P**rima enim vox illa dei sine
 gulis creaturis imptata gignen
 dis. lex nature est. que terris in
 omne eum remansit. future suc
 cessum datura prescriptum. que ad
 modum vel generandi vel fructifica
 di in reliquum usus adolesceret.
Prima itaque germinatio est. quoniam
 nascencia videntur erumpere. deinde
 deum profecerit et eruperit ger
 men. fit herba. herba quoque ubi
 paululum adoleuerit. fit fenum. **Q**ui
 utilis. quod vehemens vox. **G**erminat
 net terra herbam feni. hoc est ipsa
 per se nullum alterius querat auxi
 lium. non cuius quod indigeat mini
 stero. **V**olent enim plerique dicere
 nisi clementior solis calor tepese
 rent terras. et quod amodo tad hys
 suis fouerit. non potest germina
 re terra. **E**t propterea gentes diuini
 honores deputant soli. quod virtute
 caloris sui. terrarum penetret sinus.
 sparsaque foueat semina. vel riges
 tes gelu venas arborum relaxet.
Audi ergo dominum velut hanc vocem
 emittentem. **C**onticescat ineptus
 sermo hominum. qui futurus est. fa
 cessat vana opinio ante quam solis
 fiat luminae herba nascatur. **A**n
 tiquior sit eius progenera quam sol.
 nec error hominum conualeseat.
Germinum prius terra quam fons so
 lis accipiat. sciant homines sole
 auctorem non esse nascentium. dei cle

mentia. terram relaxat. dei indul
 gentia. prumpere facit fructus.
Quo solviuendi usum ministrat
 oriundis. quando illa prius diuine
 operationis viuificatio sunt edita.
 quam sol in hoc viuendi usus veniret.
Iunior est herba. iunior feno. **E**t
 forte miretur aliquis. quod prius pec
 cori pabulum quam cibum homini sit
 creatus. **I**n quo primum profundum
 dei consilium deum aduere quod etiam mi
 nima queque non negligat. sicut
 euangelizat sapientia dei. et dicit.
Respiciate volatilia celi. quoniam non se
 runt neque metunt. neque congregant
 in horrea. et pater celestis pascit
 illa. **N**onne vos plus estis illis?
Cum enim illa pascatur gratia dei.
 nemo sibi debet de sua simplicitate in
 dustria et virtute blandiri. deinde
 de quia simplici victum et natura
 lem cibum reliquis cibis debuit
 anteferre. **H**ic enim sobrietatis ci
 bus est. reliqui deliciarumque luxu
 rie. **H**ic cibus omnibus animalibus
 cibis. ille paucorum. **E**xemplum itaque
 frugalitatis. magisterium primo
 me est. herbe simplicis victu. ole
 ri quoque vilis. aut panni contentos esse
 omnes oportere. quem natura ob
 tulit. quem liberalitas dei prima
 donauit. **I**lle salubris. ille utilis
 cibis. qui morbos repellat. qui re
 secat cruditates. nullo hominum
 partus labore. sed diuino effusus
 munere. sine ratione frugis. sine semi
 ne. tam dulcis et gratis. ut etiam
 c. iij

repletis voluptati atq; vñ sit.
Deniq; ad pmas datus mēsas.
ad scēdas remāsit Quid āt crea-
ture huius adtexam miraculū. et
sapie creatricis arguētū expmā
In hac em̄ germinū spē et illo vi-
rētis herbe munē imago est vite
hūane et nature. dōitōisq; nr̄e in
figne qdā spectat et spectaculū
elucet. Illa herba et flos femi figu-
ra ē carnis hūane. sicut boni dñi
tatis interpretis organo sue vocis
expressit dicēs. **Clama. Quid cla-**
malbo. Ois ca. fe. et ois glo. bo. vt
flos fe. **A**ruit fenū et flos decidit.
vbi aut dñi maēt in eternū. **D**eī
sapia vox hūana ē **D**e? dōt. clama
Pz in ipso pfaia loq̄t. **I**lle n̄det
Quid clamalbo. **E**t tāq; qd loq̄t
audisset adiūxit. **O**is ca. fe. **E**t v̄
Viret ei gloria hoīs in carne q̄i fe-
mū. et que putatur ēē sblimis exi-
gua q̄i herba ē. **P**remat vt flore
caduco q̄i fenū. germinet virtutis
tate in spē. non in fructu. solidita-
te; hilarioris vite. q̄i floris pten-
des iocūditatem. breuiore spacio
occasura. sic herba femi qd p̄lq;
euellatur arescit **Q**ue em̄ firmitu-
do in carne q̄ salubritas p̄t ēē diu-
turna. **H**odie videas atolescens-
tem validū pubescētis etatis v̄tu-
te florentē. grata spē. suauis colore
crastina die tibi facie et ora muta-
tus occurret. **E**t q̄ pridie tibi deco-
re forme visus est grā. alio die mi-
serā dus apparet. egritudinis alie?

infirmatē solutus. **P**lerosq; at
labor fatigat. aut inopia macerat
ā cruditas vexat. ā vīa corūpūt
ā senect? debilitat. ā ciuitatos deli-
cie reddūt. **L**uxuria decolorat. **N**ō
ne vex est. qz aruit fenū et flos de-
cidit. **A**li? ab auis. attauisq; no-
bil. et maiorū honestatis infulis
p̄sapie veteris clarus insignibo-
ais abundās. stipatus cliētibo.
vtrūq; latus tectus p̄ducēs maxi-
mā. ac reducēs familiā. repete ali-
qua acādetis piculi mole turba-
tus. destituit ab oībus. a sodali-
bus derelinq̄tur. ipugnata a p̄xi-
mis. **E**cce vex est. qz sicut fenum
vita hoīm qd priusq; euellat are-
scit. **E**st etiā qui dudū vbertate
affluēs copiarū libalitatē fama p̄-
ora volitās singulorū clarus. hōi-
bus p̄minēs. p̄tātib; tribunali-
bus celsus. solio sblimis. beatus
p̄lis estimatus. diū preconū cla-
more deducit. subita re; ouersio-
ne in eum carcerē rapitur q̄ alios
ipse detruferat. et inter reos suos
imminētis pene deluit erūnaz. **Q**uā-
tos p̄die caterua plaudētū. et iui-
diosa frequentis p̄li. domū p̄pa-
detexit. et nox vna gloriose illum
spēdore deducōis aboleuit. ac re-
pētinus lateris dolor effusis gau-
dijs luctuosā grāuis successiōem
meroris admiscuit. **H**omōi est igitur
gloria hoīs. sic flos femi **Q**ue
etiā cum defertur nihil opib; ad-
iūgit in q̄ nullus fruct? acq̄ritur.

et cum amittit euanescent. omnem scenam
 huius et quam desuper obumbrabat. repe-
 te destituens. et quaz itus amabat
Atq; utinam imitare in hac herba
 de qua ait dominus. **G**erminet terra her-
 ba feni. seminans semine sui generis
 et sui similitudine. **D**eminem? igitur
 semine sui generis? **P**atet quid sit
 generis? **A**udi dicente oportere nos
 querere illud dominum. si quod modo illud tra-
 ctare possim? aut inuenire. quous
 non longe sit ab uno quoque nostrorum. **I**n
 ipso enim vivimus? et sumus? et mouemur
 sicut quidam vestrum dixerunt. cuius
 et generis? sumus? **D**ecum hoc genus se-
 minem? semen. non in carne. sed in
 spiritu. **N**on enim carnalia. sed spiritualia
 seminare debemus. quod ad vitam perueni-
 re volumus? eternam. **Q**ue est autem
 similitudo? **N**um ignoras. quod ad imagi-
 nem et similitudinem dei factus es? **V**er-
 ba generis sui reddit. tu non reddes
 generi tuo? **T**riticum granum spargit
 terre generis sui gratiam reddit. et
 tu degeneras. **F**ruges non adulter-
 rant sui sinceritatem generis. tu ad-
 ulteras puritatem anime? **V**igorez
 mentis. corporis castitatem. non agno-
 scis opus esse christi? **M**anibus suis ut
 legimus? te ille formauit. et tu ma-
 nichee adulter? tibi assisus aucto-
 re? **P**ater dei? dicit ad filium. **F**acia-
 mus hominem ad imaginem et similitu-
 dinem nostram. et tu fortunane dices
 quod in constitutione mundi adhuc non
 erat christus? **E**t tu eunomiane di-
 cis. quod dissimilis est pater filio? **N**am si

imago. non dissimilis utique. sed totum ex
 toto exprimes patrem. quem pater sube-
 sue unitate figurat. **P**ater dicit. facia-
 mus. et tu cooperator negas? **Q**uod
 dixit pater. filio? fecit. et equaliter negas
 in quo placuit patri? **G**erminet inquit
 terra herba feni sui generis? **I**n omni-
 bus quod dicuntur nascetur terre. pater
 enim germen est. ubi se paululum su-
 stulerit sit herba. postea fenum. idem
 sit fructus. **D**um nascetur quod de radi-
 ce germinat. ut arbores quod non sunt
 sate ex aliarum arborum radice nascuntur
In arundine videmus? quomodo in extre-
 mo est? velut quidam sit non odore et late-
 re unum alia arundo germinat **E**st er-
 go in radice vis quodam seminarii
In saetiva quoque in superioribus germi-
 nat. **A**liis ergo a radice. aliis diu-
 so munere. series successiois acquirunt
Inest enim nascetur singulis. a semine
 a virtus aliquid seclaria. et ea sui ge-
 nus ut quod nascitur ex ea. filie eorum quod
 sate sunt. **D**e quod radice sic germinet
De tritico tritici. de milio milium.
 de piro pirum. albo flore prupit **C**a-
 stanea surgit de radice castanee.
Germinat inquit terra. herba feni sui generis. **E**t
 continuo perit terra novos se su-
 dit in partem. iduit se amictum viridi-
 tatis gratia fecunditatis assupsit. diu-
 sisque coapta germibus proprios susce-
 pit ornatus **M**iramur quod tanto gra-
 uerit quanto maiora miracula sunt si ex
 pedes singula. quemadmodum vel ias-
 ta in terra seclia resoluantur. ac non
 mortua fuerint nullum fructum afferant

Si vero fuerint quadā sui mōte
resoluta. in vberiores fructus re-
surgāt. **S**uscipit igit granū tri-
ticū. putris gleba et sparsū cohibet
occasio. ac velut materno. terra
gremio fouet et opprimit. vñ cū se
gnū illū resoluerit. herbā germi-
nat. gta ipsa iā spēs. herbescentis
virditatis. q statim genus satui.
filitudine sui pōdit. vt in ipso sue
stirpis exordio. cuius generis her-
ba sit. recognoscas. atq; in herb.
fructus appareat. paulatimq; ado-
lescit vt fenū. culmoq; pubescens
erigit. et adsurgit. at vbi se geni-
culata iā spica sustulerit. vagine
q̄daz future frugi paratur. in q̄bo
granū formā interius. ne tenera
eius p̄mordia. a frigus lebat. aut
sol estus exurat. a ventoz inclemē-
tia. vel p̄mbriū vis seua decutiat.
Succedunt quidā ordines spice
mirabili arte formate vel ad spēs
gmi. vel ad tutamē nexu q̄dā inter
se natural colligatōinis astricti.
quā p̄uidentia dīna formauit. et ne
frugis nūerosioris pondere. velut
q̄dam cedat futura culmorū. va-
ginis q̄bus dā ip̄e culm? includit
vt geminatis virbo. frugē possit
multiplicē sustinē. ne impar one-
ri curuet in terrā. cum sup ipsam
spicā vallū struit aristarū. vt q̄si
q̄dam in arce p̄tendat. ne auium
minoz moribo. spica suis exuat
fructibz. a vestigijs p̄terat. **Q**uid
dicā quēadmodū clemētia dī huc

mane p̄spexerit vtilitati. **F**enerā-
tum terra restituit qd accepit. et
vñre annulo multiplicatū. hoies
sepe decipiūt et ip̄a feneratorē suū
forte defraudāt. terra fidel manet
et si qñ non soluerit si forte aduer-
sata fuerit frigoris inclemētia a mi-
mia siccitas. a immēsa vis p̄mbri-
um. alio āno. supioris anni dāna
cōpensat. ita et qñ p̄uentus spem
destituit agricolē. nihil terra de-
linq̄t. et qñ aridet vbertas secūde
mris. se partus effundit vt nūq̄
vllū dispendiū. suo inferat credi-
tori. **Q**ue vero spēs pleni agri. q̄
odor. q̄ suauitas q̄ voluptas agri-
colaz. q̄d digne explicare possu-
mus. si nrō vtamur eloq̄o. **S**ed
hōmus scripture testimonia q̄bo
agri suauitate bñdictōi et gracie
scōz. adiutimus opatā. dicite scō
Isaac. **O**dor filij mei. odor agri
pleni. **Q**uid igit describā. purpu-
rascentes violas. cādisa lilia. ruti-
lantes rosas. depicta rura. nunc au-
reis. nūc varijs. nūc luteis. nūc la-
cteis floribz. in q̄bo nescias. vtrū
spēs aplius florum. an vis odoris
allectat. **P**ascuntur oculi gto ex-
spectaculo. loq̄lateq; odor spar-
gitur. cuius suauitate cōplemur.
Vñ dñs. digne ait. **E**t spēs agri
mecū est. **C**ū ipso est enī. quā ip̄e
formauit. **Q**uis enī alius artifex
possit tantā rerū singular expme-
re venustatem? **C**onsiderate lilia
agri. quātus sit candor in folijs.

quēadmodū stipata ip̄a folia ab
 imo ad ſummū videātur aſſurge
 re. vt ſiſi exprimat formā. vt au
 ri q̄daz ſpēs intus effulgeat. que
 tū vallo floris in circuitu obſep
 ta. nulli pateat iniurie. ſi q̄s hūc
 florē decerpāt. ⁊ ſua ſoluāt in fo
 lia. **Q**ue tāti eſt artificis man⁹. q̄
 poſſit lilij ſpēm reformare. **Q**uis
 tātus imitator nature. vt florem
 hūc reintēgre p̄ſumat. cui dñs tā
 tū teſtimōiū reddit vt diceret. nec
 ſal om̄o in omni gloria ſua ſic ve
 ſtiebatur. ſicut vnus ex iſtis. **R**ex
 opulētiffim⁹ ⁊ ſapiētiffim⁹ infeior
 iudicat. q̄ huius floris pulcritu
 do eſt. **Q**uid enumerē ſucos her
 baz ſalubres. q̄d virgultū ac fo
 liorū remedia. **C**eru⁹ eger tamus
 ſculos oliue mādīt. ⁊ ſanus fit.
Locusta q̄z folia oliue abroſa. li
 berant ab egritudine. **R**ubi folia
 ſupiecta ſpenti. interimunt eum.
Culex n̄ tangit te. ſi abſinthij her
 bam oleo coquas. ⁊ eo te punxe
 ris. **S**ed forte dicat aliq̄s. q̄ nū
 vtilib⁹ etiā. letalia ⁊ p̄niciōſa ge
 nerāt. cū tritico comiū q̄d inter ali
 menta vite. noxiū reperitur. ⁊ niſi
 p̄uſū fuerit. cōſuevit ſaluti nocere.
Inter alia q̄z nutrimenta vite. lēlle
 borius deprehendit. **A**conita q̄z ſal
 lunt frequēter. ⁊ decipiūt colligē
 tem. **S**ed hoc ita eſt. ac ſi rep̄hen
 das terrā qz non ōnes hōies boni.
Sed q̄d plus eſt. accipe. qz non
 omnes angeli boni. in celo. **S**ol

ip̄e p̄e immo calore. ſpicas tor
 ret. adurit autē gignentū prima
 exordia. **L**una quoqz viātib⁹ iter
 mōſtrat. latronū p̄dit infidias.
Non igitur dignū eſt vt in hīs q̄
 vtilia ſūt poſt hōtes aditois gra
 diam p̄pter aliqua alimentorum
 noxia creatoris p̄ſpicientie deſer
 genus. quaſi vero oīa gule cātes
 buerūt p̄creari. aut exigua ſint q̄
 ventri nr̄o dīna indulgētia mini
 ſtrauerit. **D**efinite nob̄ eſce ſunt.
 ⁊ note oībus. q̄ voluptatē gene
 rēt. ⁊ corporis ſalubritatē. **S**im
 gula autē eorū que generant e ter
 ris. ſpēalem quādam rōnem hnt.
 que p̄ ſui portōne cōplent vniuer
 ſam plenitudinē creature. **A**lia
 vero eſui. alia ali⁹ naſcūtur vſui.
 nihil vacat. nihil mane germi
 nat terra. **Q**d tibi putas inutile.
 alijs vtile eſt. immo ip̄i tibi inter
 vtendū. noxiū frequēter. ali⁹ eſt
 vſui vtile. cum q̄d eſcā non adiū
 uat. medicinam ſuggerit. **E**t ſepe
 eadē que tibi noxia ſūt. aut auib⁹
 aut feris. innoxium miniſtrat pa
 bulum. **D**eniqz. ſturmi veſcuntur
 comiū. nec fraudi ē eis. quō q̄litate
 ſui corp̄is venenū ſucci letalis eua
 dūt. **F**rigida ei⁹ vis e⁹ ē ſucci. quā
 ſtūtilib⁹ poris i cordis ſui ſede du
 centib⁹ p̄co qua digeſtōe p̄ueniūt
 pulſq̄ vitalia ip̄a p̄tept⁹. **E**lleboz
 piti loquūt eſcā eē alimōie cōtur
 niā eo q̄natura li tēpamēto ſui cor
 poris vim pabuli nocētis euitēt

Etenim si ratione medicinæ plerumque ad
salubritatem humani quod corporis temperatur.
cui videtur esse contrarium. quanto magis appetate nature.
ad cibum perficitur. quod medicinali manu convertitur
ad salutem. Per mandragoram quod sonus frequenter
arcessit. ubi vigiliæ egri affliguntur in comio-
do. Nam quid de appio loquar. quod etiam nobis
cotidiano prope usu innotuit. quoniam dolores eo
gravissimi. internorum sepe viscerum sopiuntur.
nec illud preterit. quod como plerumque
furores libidinum emarcentur. et elleboro
vetuste passionibus egri corporis sunt solute.
Non solum igitur nulla in hijs reprehensio creatoris
sed etiam incrementum est gratiarum.
Siquidem quod ad periculum putabas esse
generatum. ad remedia tibi salutis opatur.
Nam et id quod periculi est per prudentiam
declinat. et id quod salutis. per industriam non
amittitur.
An vero oves et capre. ea que sibi noxia
sunt declinare didicerunt. et solo odore. cum
sint rationis expertes. per quoddam naturæ
mysterium. rationem tamen evadendi periculi.
vel tuende salutis agnoscunt. noxiæque
pariter ac per futura distinguunt. ita ut
plerumque cum armata venenis tela senserint.
notas petere herbas. atque hijs remedium
vulnere dicatur adhibere cibus. Illis ergo
medicina est. ut resiliere sagittas videas
vulnere et fugere. venena non serpere. Denique
ceruis cibus. venenum est. Coluber

ceruum fugit. leonem interficit. draco
elephantem ligat. et ruina mors victoris est.
Et ideo hunc utrumque certat. ut ille pedem
alliget. in quo casus vincendi sibi nocere non
possit. Iste. ne posteriore extremus pedem
calle capiat angusto. ubi vel ipse se non
quod torquere. et draconem qui preterere
vestigio. vel sequens elephantum auxilium non
habet. Ergo si irrationabilia animalia norunt
quod sibi medicetur herbis. aut sibi hijs opere
afferat. hoc nescit. cum rationabilis sensus
inascatur aut tam alienus a vero est. ut
quoniam apta sunt usus minimè deprehendat.
aut ita naturæ ingens bonis. ut quoniam taurini
haustus sanguinis. letalis est homini. propterea
putet laboriosum animal. aut nasci non
debuisse aut sine sanguine debuisse generari.
Cuius virtus ad cultus agrorum utilis. ad
usu planstroperabilis. ad alimoniam suavis
diverso munere fulget agricolæ quod bonus
si bona sua norint universa donavit
dicens. Germinet terra herba fenum spirans
semen fenum genus. Non solum enim
spontaneam alimoniam comprehendit. que est
in herbis et radicibus atque arborum reliquis
fructibus sed etiam eam que industria
parat. et cultu rusticam laboris acquiritur.
Qui decore autem quod non statim fundere
terras. semine iussit. sed primo germinare.
deinde herbescere campos statuit. postea secundum
propriam sui generis semen

adlescere. ut nūq̃ arbor vacaret grā. que g̃to p̃mū decore ṽnaret. postea fructuūz vtilitatem suggereret. **S**ed forte q̃s dicat. Quō fm̃ genus terra p̃fert semina. cū plenūq̃ semina iacta degenerēt. et cū bonū tritici fuit seminatū decolor e? spēs et inferior forma reddatur. **S**ed h̃ si q̃n accidit. nō ad trāslatōem generis. sed ad egritudinē quandā. et ineq̃litate seminis videt̃ eē referendum. **N**on enī definit eē tritici. si aut frigore aduratur. ā p̃mbre madetur. **S**ed spēs magis q̃ genere. colore q̃ corruptōe mutatum. **D**eniq̃ frequēter madidata frum̃ta. i sui generis spēm reuertitur. si ā sole aut ignibz torreatur. ā diligentibus commissa cultoribz. aeris tēpore. terrarūq̃ feracit̃ ṽbertate forueatur. Itaq̃ reparatur in solole. qd̃ degenerauerāt in parēte. **V**nde non periclitamur ne p̃ceptū illud dei cuius ṽsus natuē moleuit in reliquū successiōis vitio destitutum sit. cū hodie et in seminibz generis sui sinceritas refuet. **N**ā lotiū et reliq̃ adulterina seia q̃ frugibz sepe miscēt. h̃sania nūcipai euāgelij lōne cognouim̃. sed ea ap̃rū qd̃dam genus h̃nt. non ex tritici semine in aliud gen? seminis de colora mutatiōe trāslata degenerētare naturā. **D**eniq̃ h̃ docet dñs dicens. **S**ic est regnū celorū tui q̃ seminavit bonūz semen in agro

h̃io. **C**um autem dormiret homines venit inimicus eius et supseminavit h̃sania super tritici. **A**duertim? utiq̃ q̃ h̃sania et tritici ut nominibus ita et genere videantur esse discreta. **D**eniq̃ serui dixerunt ad p̃m̃familias. **D**ñe nōne bonum semen seminaisti in agro tuo? vnde ergo h̃z h̃sania? **E**t ait illis. **I**nimicus h̃z hoc fecit. **A**liud enī semen est diaboli aliud semen xpi. qd̃ scribitur ad iudicā. **D**eniq̃ aliud fili? hoīs. aliud diabolus seminavit. **A**deo diuersa natuā est vtriusq̃ seminis. ut strar? seminator sit. **Q**d̃ seminat xps regnū est dei. qd̃ seminat diabolus p̃ctm̃ est. **Q**uō igit̃ pōt vni? generis eē regnū atq̃ p̃ctm̃? **S**ic est inq̃t regnū dei queadmodū si h̃z iact et semē sup̃ terrā. **E**st et h̃z qui seminat verbū. de q̃ scriptū est. **Q**ui seminat verbū seminat. **H**ic h̃z verbū seminavit sup̃ terrā quādo dixit. **G**erminet terra herbā. et subito terrāz germina pullulauerūt. et diuerse rerū spēs refusserūt. **H**inc pratorum vires grācia. abūdantiā paludi nini stravit. inde camporū spica flauescens imaginez pelagi fluctuātis cōmotione segetis ṽberioris expressit. **S**ponte omnes fluct? terrā suggestit. et si arata sine cultore esse non poterat. nondum erat formatus agricola. inarata tamē opimis messibus redundabat.

et haud dubito maiore puentu
siquidem nec cultoris desidia. terrarum
desituere poterat ubertate. **N**unc
enim fecunditas vnicuique pro merito
laboris acquiritur. ubi cultus expe
ctatur agrorum. et negligetia. vel
offensa. aut diluvijs pluviarum. aut
terrarum ariditate. aut gradinis
iactu. aut quicquid ex ea corrupti ae
ris. sterilitate multat. Tunc autem
puentum spontaneo. terra fructus lo
cis omnibus inuehebatur. quoniam is pre
ceperat. quod vniuersorum est plenitudo
eo. verbum enim dei fructificabat ter
ris. nec ullo adhuc. terra erat da
nata maledicto. **A**ntiquiora mundi
nascentis exordia. quam nostra peccata sunt.
et recitior culpa. propter quam conde
nati sumus. in sudore vultus nostri
panem manducare. alimenta nescire.
Quemque hodie terre fecunditas. res
tere affluentia. spontaneo vultu fer
tilitatis opatur. Quoniam multa sunt
enim que adhuc sponte generantur.
Sed etiam in hijs ipsis que manu que
runtur. magna ex parte manent nobis
divina beneficia ut frumenta ipsa quiesce
ntibus inferantur. **Q**uod appositum to
cet lectionis exemplum. dicente domino
quod sic est regnum dei. quemadmodum
si quis iacet seminem super terram. et ob
dormiat inquit. et exurgat nocte
ac die. et semen germinet. et incre
scat dum nescit ille. vltro enim fructi
ficat. primo herbam. deinde spicam
deinde plenum tritici in spica. et cum
produxerit fructum. statim mittit falce

quoniam adest messis. **D**ormienti igitur
tibi o homo. et nescienti. fructus
suos vltro terra producit. **D**ormis
et surgis. et frumenta per noctem incre
menta minis. **D**iximus de her
ba semine. nunc dicam de ligno fru
ctuoso faciente fructum. secundum gen
suum. cuius semen erit in ipso. **D**i
xit. et facta sunt et subito ut super flo
ribus herbarumque vindicta. ita
hi. nemoribus terra restita est. **C**on
currebant arbores. concurrexere fil
ie. vertices repetere montium fronde
runt. hinc pinus. hinc cypressus.
in alta se extulerunt. cacumina cedri
et piceae conuenerunt. abies quoque. non
contenta terrenis radicibus. atque ae
reo vertice. etiam casus marmos. tu
to subitura remigio. nec solum ven
tis. sed etiam fluctibus certatura pro
cessit. necnon et laurus assurgens.
odore suum debuit. nunquam suo exue
da celamine. vmbrose quoque illi
ces vertices protulerunt. inborren
tem comam. hibernis quoque tempore
seruature. **N**oc enim in singulis pri
uilegium naturam tenuit. in reliquis
quod subiectum mundi surgentis acce
pit. et inde manet sua illic prerog
atiua. manet cypressibus. ut nul
li veti eas. criminis sui honore despo
lient. **S**urrexerat autem. floribus im
mixta terrenis. sine spinis rosa. et
pulcherrimus flos. sine ulla frau
de vernabat. postea spina sepsit
graminibus floris. tanquam humane speculum
proferens vite que suauitate perfundit

sue finitimis curarum stimulis sepe
pugnat. Vallata est enim elegancia vite
nre et quibusdam sollicitudinibus obsep-
ta. ut tristitia ad iudicia sit grata. Vnde
cum unusquisque ad suauitatem rationis. ad pro-
speioris cursus succulento gurguliat
memisse culpe cum cunctis. per quam nobis
in paradisi amenitate florentibus. spi-
ritus mentis amineque sentes. iure con-
denationi ascripti sunt. Irruiles
igitur licet o homo. aut splendore nos-
bilitatis. aut fastigio potestatis. ad ful-
gore virtutis. semper tibi spina proxi-
ma est. semper inferiora tua respice.
super spinas germinas. nec pa-
tixa gratia manet. breui unusquisque
decurso etatis flore marcescit. Pa-
ne ut caduca tibi noueris comia esse
cum floribus. ita etiam leta cum vitibus
quibus generatur vinum. quo cor ho-
minis letificatur. Atque utinam o
homo huius generis imiteris exemplum
ut ipse tibi leticia. iocunditateque fru-
difices. In tempore suauitatis tue
gratia est. ex te pullulat. in te manet
intus tibi. idcirco in tempore querenda iocun-
ditas tue est conscia. Ideo ait.
Bibe aquam de tuis vasis. et de pu-
teorum tuorum fontibus. Primum om-
nium nihil gurgulio florentis odore
vitis. Proinde de flore earum suc-
cus expressus potuli genus conflat.
quod voluptati et saluti sit. Deinde quis
non miretur ex acini vinacio vi-
tem usque in arboris summum cacu-
men prupere. qua velut quidam am-
plexu fouet. et quibusdam brachijs

ligat. et circūdat lacertis. pampi-
nis vestit. fertis coronat vuarum que
ad imitacionem vite nostre. primum vi-
uam defigit radicem. Deinde quia natu-
ra flexibilis et caduca est quasi bra-
chijis quibusdam. ita clauiculis quecunque
appropinquarent stringit. huiusque se eri-
git et attollit. Quod est filius plebs
ecclesie. que velut quidam fidei radice plan-
tatur. et reprimatur humilitatis propa-
gine. de qua pulcre ait propheta. Vineam
ex egipto transtulisti et plantasti ra-
dices eius et replesti terram. Operuit
montes umbra eius. et arbuta eius ce-
dros dei. Extendisti palmites eius
usque ad mare. et usque ad flumen per
pagines eius. Et per prophetam. ipse dominus lo-
cutus est. dicens. Vineam factam est dilectio
in cornu in loco vberi. Et macerem
circūdedit et circūfodi vineam foreth
et edificauit turrim in medio eius. Cir-
cūdedit eam velut vallo quidam cele-
stium preceptorum et angelorum custos-
dia. Immittit angelus domini in circū-
futu timendum eum. Posuit in ecclesia
velut turre apostolorum et prophetarum atque
doctorum qui solent per ecclesie pacem pre-
tere. Circūfodit eam quoniam exponerant
terrenarum mole curarum. Nihil enim ma-
gis mentem onerat quam istius mundi
sollicitudo. et cupiditas. vel pecu-
nie vel potestatis. Quod tibi demonstrat
in euangelio auctor legis. quia mulier que
habebat spiritum infirmitatis inclinata
erat ut sursum respiceret non posset. Cura
ta erat quia anima que inclinabatur ad terre-
na propendit et celestem gratiam non videbat.

Respexit eaz ihs. et vocauit. et sta-
tim mulier onera terrena deposu-
it. Hijs cupiditatibz. etiam illos
oneratos fuisse demonstrat. q̄to ait
Venite ad me omnes qui labora-
tis et onerati estis. et ego reficiam
vos. Ergo mulier illa. anima mu-
liens. quasi circūfossa respirauit.
et erecta est. Sed eadē vitis. vbi
circūfossa fuerit. religat et erigif
ne reflectat in terram. redūtur
alia sarmenta. alia ppagātur. ea q̄
inani effusione luxuriant ppagā-
tur. ea que bonus agricola iudi-
cauent fructuosa. Quid ergo ad-
miraculoz ordines iugationes qz
describā gracie. que vere atqz ma-
nifeste equalitate docent. in ecclā
esse seruandā vt nemo diues et ho-
noratus extollatur nemo pauper
deiciat. ignobilis qz desperet. om-
nibus iusticia cōis. et grācia im-
parciatur omnibz sit in ecclā par
atqz vna libertas. et ideo turris ī
medio est. que exemplū de illis ru-
sticis de illis circūferatur pisca-
toribus. qui virtutū arceꝝ tenere
meruerunt. quoz exēplis. noster
erigatur affectus. neqz hūilis et
despicibilis iaceat. s; vniuersū qz
mens ad supiora se sbrigat et au-
deat dicere. nostra autē couersatio
in celis est. vnde ne q̄bus pcellis
seculi possit reflecti. et tempestate
deducā. clauicul illis et circūl. q̄n
amplexibz caritatis. p̄ximos qz
cōplectitur. et in eorū cognitōem

reſcit. ¶ Caritas ē igit̄ que nos
supioribz nedit. celoqz inserit. q̄
enim manet in caritate deus in eo
manet. Vnde dñs ait Manete in
me et ego in vob. Picit palmes
non p̄t fructū afferre a se. nisi mā-
serit in vite. Sic et vos. nisi in me
māseritis. Ego sū vitis. vos pals-
mites estis. Euidēter igitur exem-
plum vitis. ad nrē vite institutio-
nem. affectū esse signauit. q̄
promuz. vris stupefacta temperie
gēmare phibetur. deinde ex ipsis
samentoz articulis. fructū emi-
tere. de q̄bus oriens vna formaf.
paulatqz augescens. immaturi-
ptus retinet acerbitem. nec pōt
nisi matura iam et cocta dulcesce-
re. v̄rtitur. interea. virdatibus
pampinis vinea. q̄bus et aduer-
sus frigus omnēqz iniuriā. non
exiguo munitur subsidio. et a sol-
ardore defendit. Quid autē eo vel
spectaculo gratius. vel fructu est
dulcius. videre sēta pendētia. ve-
lut quēdā speciosi ruris momilia.
carpere vuas. vel aureo colore. vel
purpureo remittētes iacinctos. ce-
terasqz gēmas fulgere existimes
choruscare indicijs alborū. emi-
care grācia florū. nec aduertis. ex
hijs admoneri te o homo. ne im-
muros fructus tuos. dies sup-
mus inueniat. aut plene tempus
etatis opera imppetrata deducāt.
Acerbo em̄ fructus amarior esse cō-
fuevit. nec pōt dulce esse. nisi q̄d

ad maturitatem perfectis aboleuerit. Huic viro perfecto. nec frigus horride mortis. nec sol iniquitatis. nocere consuevit. quia obumbrat ei gratia spiritalis. et omnia mundane cupiditatis. et corporee libidinis restringit in cœdia. defecit ardores. Laudet te quicumque conspiciunt. et agmina ecclesie. velut quidam palmitum ferta miretur. Spectent singuli fidelium. pulchra ammarum momilia. delectetur maturitatem prudencie. splendore fidei. confessionis decorum. iusticie pulchritudinem. veritatem misericordie. ut dicat tibi. vxor tua sicut vitis habundans in lateribus domus tue. eo quod redundantia vitis fructificare. copioso munere liberalitatis imiteis. Sed quod ego in sola vite immoror. cum omnia genera arborum utilia sint. alia ad fructum nata. alia ad usum data. Nam et quod non est fructus vberior. tamen usus preciosior est. Cedrus suspendendis tectorum apta culminibus. eo quod hominum materies. et peccata sit spacijs. nec onerosa parietibus. Lacunaris quoque commendandisque fastigijs. est habilis cypressus. Vnde et ecclesia dicit in canticis. Trabes domorum nostrarum cedri. lacunaria nostra cypressi. in hijs esse declarans. decora sui ornamenta fastigij. qui quasi trabes. vertice ecclesie sua virtute sustineat. et fastigium eius exornent. Laurus et palma. ad insigne victoriae. Lauro victorij

capita coronantur. palma manus victoris ornata est. Vnde et ecclesia dicit Dixi ascenda in palmam. tenebo altitudines. apprehendaz fructus eius. Que eminentiam videns verbi. et sperans. quod ad eius altitudinem possit ascendere. et scientie similitudinem. dicit. ascenda in palmam ut omnia relinquat inferiora et ad superiora contendat. ad brauium christi. ut et suaves fructus eius carpat et gustet. suavis enim virtutis est fructus. Populus quoque coronis artus umbrat victoria. et salix letitia. vitis habilis vincendis. quod aliud mistice declarat. quod bona esse christi vincula. que nocere non soleant. vincula gratie. vincula caritatis. ut unusquisque suis vinculis gloriaretur. sicut gloriabatur paulus dicens. Paulus victus ihesu christi. Hijs ligatus vinculis. dicebat. Quis nos separabit a caritate christi ihesus. vinculis abstinentie. vinculis caritatis. hijs ligatus vinculis etiam david ait. In salicibus in medio eius suspensimus organa nostra. Buxus quoque elementorum apicibus. utilis expiendis. leui materia. versus manus puerilium informat. unde ait scriptura. Scribe buxos similes ut admoneat teipsum materia. que semper viret. nec unquam spe viriditatis. nec unquam folijs exueat suis. ne unquam spei tue dissipatione nude ris. sed semper tibi per fidem germinet. spes salutis. Quid ergo numerum

quanta varietas arborum. quod diuer-
sus in singulis et pulcher ornatus
quod patule sagi. quod pære abietes.
quod comætes pinus. quod umbrose ili-
ces. quod populi bicolores. quod nemo-
rosa et rediuiua castanea. quod simul
ut exarsa fuerit. tamen situa expullu-
lare consuevit. quemadmodum in arbo-
ribus ipsis. etas aut semilis. a no-
uella deprehendit. Iunioribus enim
exiliores rami. antiquioribus valida
et nodosa sunt brachia. Illis folia
leuigata atque diffusa. que semilia
atque emortua radice. successione
sui si forte cedatur. reparare nouer-
unt. alie quibus aut iuuetus virescit
aut natura fecundior est. quibus ex-
cisio lucro potius. quam detrimento fit. ut
per plures sui rediuiua successione
renouetur heredes. Est etiam quod mi-
rens. ipsis sexus in pomis. est di-
scernere. in arboribus. Nam vis-
deas palmam que dactylos geneat
plerumque inclinante ramos suos et
sibi accente. et cupie atque amplexu
speciem prestante ei arbori quam ma-
rem appellat pueri rusticorum. Illa
ergo palma feminea est. et sexum
suum sibi dominationis specie ostendit. Vnde
cultores locorum prestant rami eius
dactyloz. vel palmarum scia masculu-
linarum. quibus illi femine arbori ve-
lut quibusdam sensibus perfundit in-
funditur. et expectati concubitus gratia
representat. Quo nunc donata rur-
sus erigitur et eleuat ramos suos
et in veterem statum comam suam rur-

sus attollit. De ficu quoque eadem est opi-
nio. Ideoque plerique sunt domesticam
et fructiferam ficum. agrestem ficul-
neam feruntur inserere. eo quod cito
fructus ferunde illius et domesticæ
ficus. vel aura temptati aliqua. vel
estu defluere ferantur in terram.
Vnde gnari hominum remedij grossis
arboris agrestis alligatis ad il-
lam feracem arborem medentur
eius infirmitati ut possit fructus
proprios reservare. iam itaque si de-
ferrent remedia deferrent remedia la-
psuros. Quo admonemur velut
quodam enigmate nature non res-
fugere eos. qui a nostra fide et con-
silio separati sunt. eo quod et genti-
lis si quis fuerit acquisitus quo
gratior fuerit assertor et roris. eo
vehementior possit fidei defensor
existere. Et si quis de hereticis con-
uertatur velut confirmet eam par-
tem in quam se commutata opinio
contulerit. maxime si habeat ali-
quod directum nature. ut viui-
da eius possit esse sententia. si ad-
nuncietur ei attentio sobrietas
et observantia castitatis. Pro-
funde ergo circa eum studium tuum
ut similitudine fructifere illius si-
cus de presentia et coniunctione ar-
boris agrestis tuam possis corro-
borare virtutem. Ita enim tua
nec dissoluetur intentio et dilige-
tia fructus et gratie reservabitur
Quia multa sunt autem que doceant
naturale duriciam posse diligere

studio temperari. quibus affert cultus
ruralis exemplum. Nam plerumque
to florent malagranata. et fructum
afferre non possunt. nisi congruis peri-
torum remediis excolantur. Plerumque
succus vanescit interior. et foris
spes eius pulchra pretenditur. Que
non immerito comparatur ecclesie
ut habes in canticis ad ecclesiam di-
ctum. ut cortex mali pumici gene-
tue. Et infra. Si floruit vitis flo-
ruerunt malagranata. Ecclesia enim
boni fidei fulgore. confessionisque pre-
tendit tot martirum sanguine pre-
iosa. et quod est amplius christi cruore to-
tata. filii plurimos inter se fructus
usu istius pomi sibi una munitione
conseruans. et virtute negocia mul-
ta complectens. sapiens enim spiritu ce-
lat negocia. **A**mandal quoque
hoc genere medicari feruntur agri-
cole. ut ex amaris dulces fructus
fiant. et terebrent eius radices ar-
boris. et in medium inseret surculum
eius arboris. quam greci ploychen
nos picheam dicimus. Quo facto
succus amaritudo depomif. Ergo si
agricultura conuertit stirpem quali-
tates. nonne studio doctrine et disci-
pline attentione mitigari possunt
quolibet egritudines passionum? Ne-
mo ergo positus vel in adolescen-
tie vel intemperantie lubrico de sui con-
uersione desperet. Ligna plerumque
in meliores vertuntur usus. et non
possunt hominum corda mutari. Docuimus
non solum inter diuersi generis ar-

borea esse fructuum diuersitates.
sed plerumque in eadem specie arbo-
rum copugnare sibi fructus. **A**lia
enim species masculinorum. alia fe-
mineorum fructuum. sicut de dattulis
supra diximus. Quis autem possit
comprehendere varietatem specierum. gra-
taque pomorum. singulorum quoque uti-
litatem fructuum. succorumque appetat.
que cuique rei apta videatur. que
admodum egris visceribus hominum
amara poma medicantur. et infla-
tionem. asperitatemque interiorum tem-
peret. que admodum rursus bonorum
aspera pomorum dulcibus temperetur.
Denique ea medicina antiquior que
herbis curare consuevit et succis.
nec ulla firmiter sanitas quam que sa-
lubribus reformatur alimentis.
Vnde secundum naturam docemur quia
sola nobis esca medicina est. **H**er-
bis certe vlcera apta clauduntur.
herbis curantur interna. **I**deoque
medicorum est opus herbarum pote-
restates noscere. **H**inc enim mede-
ci usus inoleuit. sed ad simplicia
poma reuocemus stilum. **A**lia sunt
que coquantur sole. alia que testis
et cortice clausa complent. ut ma-
la et pira. **V**uay quoque omnium
genera nuda et obiecta sunt soli.
nucis autem et nucleis. nuclei quoque
fructus et testa optus et cortice ali-
tur. tamen et ipse calore solis nutri-
tur. Et quantum pinee desitute nu-
cleus abscondit. quanta deinde to-
mini prouidentia ut ubi mollior

fructus. ibi folij crassitudo. vali-
dius teguntur tuendo deferat po-
mo. Quid videmus in fructu ficulnee
Deliciora itaque validioribus mu-
nimenta sunt. ut et ipse dominus per Jere-
miam docet dicens. Sicut ficus
istas bonas recognosce translatos
iuda quos emisisti de loco isto in terram
chaldeorum in bona. et confirmabo
oculos meos super illos in bona.
Tantum delicatos enim velut quo-
dam misericordie sue validiori
sepelit tegmine. ne teneri fructus
maturus interirent. Denique de ip-
sis in posterioribus dicit. Delicati
mei ambulauerunt vias asperas.
quibus infra ait. Constantes estote
filij. et proclamate ad deum. Hoc
enim solum aduersus omnes per-
cellas atque iniurias inuiolabile
tegmen. impenetrabile munimen-
tum est. Vbi ergo teneri fructus
ibi crassiora tegmina. et munimen-
ta foliorum. Contra autem. ubi fru-
ctus validior est. ibi teneriora fo-
lia. ut malus arbor docet. Pomum
enim validius non multo indiget
protectionis auxilio. Nam ipsa pro-
tectionis crassioris umbra pomum
plus nocere potest. Denique docet
nos pampinus nature gratiam.
et domine sapientie interna mysteria.
Videmus enim eum ita scissus atque diui-
sus. ut trunco foliorum spem videat. non
videre. Ita pars media distincta est. ut
in inferioribus haberet separata specta-
culo videretur. Ea autem ratio videtur

seruata nature. ut et solem facilius
admittat et umbra obtexat. Des-
cenditque perius media pars eius exten-
ditur. et in ipsa summitate tenuatur.
ut plus pulchritudine quam tegume-
tum preferat. Etenim brauii spem vi-
detur effingere significans quod viua
inter pendentes ceteros fructus ha-
beat principatum. Cui tacito quidam
iudicio nature. sed euidenti iudicio
innascatur spes. et progatiua vi-
ctorie. Vnde igitur habet brauium
suum quo et munimen sibi prebetur
aduersus iniurias. vel quo aeris
pariter ymbriumque violentia et impe-
dimentum non affertur ad recipi-
endum calorem solis. Quo tepefacta
alitur. coloratur. augetur. Ficul-
nee quoque folium eque apparet ut pampinus
quidam inter se indistinctis di-
uisione. quod eo clarius videtur. quo
maius est folium. Vane non ita ut
pampinus. vel hora omni vel summi-
tate crispanti. Sicut enim in ficulis
ne folio crassitudo validior. ita in
pampino spes elegantior. Crassitudo
igitur folij proficit ad tepestatis inui-
riam repellendam. intercisio ad fructus
gratiam vaporandi. Denique. hoc genus
pomi gratiam non cito maturitatem
cito sentit. quod latere videtur aduersus
iniuriam. patere ad gratiam. Quid er-
go foliorum describam diuersitates.
quemadmodum alia rotunda. alia lon-
giora. alia flexibilia. alia rigidio-
ra sunt. alia nulli facile ventis labentia
alia que leui motu deutiunt auram

Inexplicabile est singularum rerum
exquirere appetates. et vel diuersitas
tes earum manifesta testificatione
distingue. vel latentes occultasque
casus in deficientibus aperire tocius
tis Vna nepe atque eadem est aqua.
et in diuersas plerumque sese mutat
species. aut inter harenas fla-
ua. aut inter cautes spumea. aut
inter nemora viridantior. aut inter
flowulenta discolor. aut inter lilia
fulgentior. aut inter rosas ruti-
lantior. aut in gmine liquetior. aut
in palude turpidior. aut in fonte
perspicatior. aut in mari obscurior.
assumpto locorum quibus influit co-
lore decurrit. Rigore quoque pari-
tore commutat. ut inter vaporata
ferueat. inter umbrosa frigescat.
sole repulsa estuet. niuis inhi-
gnita glaciali humore canescat.
quodammodum sapor cuius ipse co-
mittit ut nunc asperior. nunc ama-
rior. nunc vehementior. nunc auste-
rior. nunc dulcior. pro specierum quibus
infusa fuerit qualitate variet. Aspe-
ratur immaturioribus succis. tonsa
cortice nudis folijsque contrita. ama-
rior sit absinthio. vino vehemen-
tior. austerior allijs. guescit vene-
no. melle dulcescit. Si vero ei lentis-
cerebinthi quoque fructus vel nus-
cis interior misceant. in olei mo-
rem natura facile transfundit. Cuius
sit autem alitrix omnium virgultorum
diuersos singulorum usus ministrat.
Si radices alat vel nubibus fusa

descendat. discretas dat omnibus vi-
res. radicem impinguat. corticem pro-
uehit. ramos diffundit. folia vi-
rescere facit. fructum alit. semina
pomorum augere consuevit. Ergo cum
eadem omnium sit nutritrix. alia arbo-
rum genera. tristiores ferunt suc-
cos. alia dulciores. alia tartos. a-
lia immaturos. Ipse quoque inter
se discrepat suauitates. alia sua-
uitas in vinea. alia in olea. alia in
cerasis. alia in fico. discreta in ma-
lo. dispar in battilo. tactus ipse.
ea qua alibi lenis. alibi asperior.
plerumque pinguior est. Pondere quoque
distat frequenter ut specie. Nam
plenisque locis grauior. plenisque le-
uior estimat. Non mirum ergo si
cum ipsa in se discrepet. discrepet
etiam inter se. Lacrimae arborum
que eiusdem aque alluione genera-
tur. et cum una sit omnium causa
diuersus singulorum usus. diuersa
natura est. Aliam vim habet ce-
rasi arboris lacrima. aliam lentisci
dispari quoque balsami guttam.
odorata orientis ligna sudare pro-
dunt. Diuersum quoque lacrimarum gen-
virgulta ferularum in egipto ac his-
bia quodam vi nature secretionis illa
eruant. Quid autem tibi referam
clemente licet esse sermonem. quod ele-
ctum lacrimae virgulti sit. et in tanta
materie soliditate lacrima dure-
scat. nec lenibus id astruere testi-
moniis. quanto folia succulorum mi-
nutilime portiones aut exigua quodam

animantium genera in electo sepe
reperiatur que videtur atq; adhuc
gutta eēt molliora recepisse et soli
data tenuisse. Sed quid ego vi
ti sermone decerno. cum altā atq;
p̄iosa rōne nature cum iste hmo
humano alatur ingenio. natu
ram autē omnem p̄udentia dīna
formauerit. Vnde velut habemus
q̄busdā verborū cobibenda diffu
sio est. ne qd̄ salomoni sp̄aliter
sapiētie munē dimitus videtur eē
collatū. v̄surpatorie videamur ex
ponere differentias arborū et virtu
tes radicū. et q̄cūq; sūt abscon
dita et improvisa. sicut scriptū est
que nec ab ip̄o tamen manifesta
p̄duntur. vt mihi videatur po
tuisse eum disputare de virgultorū
generibz. non potuisse tū plenius
ōmnes secretas creature explicae
rōes. Qd̄ si irriguis aq̄z plenūq;
segetes letiores sūt et virides saba
et ortorū multiplex suscitāt grada.
si viridatibus thoris flumīorū ex
undantiū ripa decoratur. quē ad
modū ad verbū dñi qd̄ omni aq̄
rum cursu est redūdanti? subito
creatura virgultorū omnis efflos
ruit. festinarūt cāpi non cōmissaz
sibi frugem edere. ignorata orti
olēnū genera florū miracula ger
minae. ripe fluminū se vestire mir
teis p̄perauerūt. arbores cito sur
gere. cito in florem se induere. vi
dum hōibus. pecori pabulū mīn
strare. fructus cōis est omnibus.

vsus quoq; datus est omnibus
Simul vtrūq; arbores germi
narūt. aliud quo vefcēmur. aliud
quo refrigerāte vmbra defenderes
mur a sole. Cibus infructuosus.
amenitas in folijs. Tamen quia
p̄scia erat p̄udentia creatoris qd̄
fructū sibi maxime hōim auditi
tas vendicet. reliq̄s p̄uidit ani
mantibus. vt sp̄ealem hīs tona
ret alimoniā. Itaq; esca hīs non
mediocris in folijs ē. corticibzq;
siluestribz. ea quoq; que ad v̄sū
medēdi p̄ficeret. id est succā. lacri
me. furculi pariter ministrata sūt
Itaq; illa que post experimento.
v̄sū. exēplo. vtilia cognouim? ea
a principio creature v̄sui apta to
nauit. et p̄ntia sue maiestatis de fi
niū terraz iussit exire. Et qz iussit
dñs vt germinaret terra herbam
fem. vt lignum fructiferū faciens
fructum scdm̄ genus. cuius semē
erit in eo. ne forte quis dicat in
multis arboribz neq; fructū neq;
semē videri. et putet dñum in ali
quo vacillare p̄ceptum. vt a veri
tate sit dubiū. illud aduertat qz
nequaq; fieri potest. vt nō aut in
seminibz v̄tantur vniuersa gignē
tia. vt habeant aliqua que
videntur cum virtute seminū con
uenire. Idq; si quis diligenter
attendat. manifesta testificatio
ne potent comprehendere. Nihil
videntur seminis habere salices
hnt tamen in folijs gñū quoddā

qđ habeat virtutem seminis. vt eo cōmisso terris tanq̃ posito surgat arbor de furculo. et tanq̃ de semine se exsuscitet. **S**ic itaq; illo radix prima coalescit. de radice pullulat non solū salicis. sed etiā reliquarū ad similitudinem huius generis arborū. **P**ilua autē habet et radices virtutez et seminis. **V**n pleriq; ea rōe incrementū sui nemoris p̃pagauerūt. **M**agna dei virtus in singul. nec miretur aliquis si in virgultis magnam dei dixi esse virtutē. **S**iquidē magnā virtutē suam in locustis eē dixit. et bruceo. eo qđ dīne maiestatis offensa. magno moderamine sterilitatis iudaice atq; inopie soluere tur. **M**agne em̃ virtus patientie. magne virtus providentie. **I**ndigni etenim erant qui vterentur fecunditate terrena. qui terrarū lesarent creatore. et vere magnus q̃ miserabili fame neq; has tante impietatis vlāscitur. **I**taq; si magna virtute dei sterilem bruceū terra generavit. quātomagis virtute magna qua fecūda sūt p̃creata. **Q**uis pineam videns non stupeat. tantā dīno p̃cepto artē inolitam. imp̃ssamq; nature. quēadmodū ab ip̃o centro distantibus licet mensuris pari assurgat glutino. quo p̃pus fouet fructū. **I**ta per circuitū eadem spēs et ordo seruatur. **E**t quidā in singulis plagis nucleorū p̃tus exuberat atq;

in orbem redit fructus et gracia. **I**taq; in pinea ista imaginez sui natura videtur exp̃mē. que a primo illo dīno celestiq; mādato p̃uilegia accepta custodit. et p̃tus suos quadā annorū vice et ordine refert. donec cōsumatio t̃pis impleatur. **S**ed vt in hoc fructus. gratā sui spēm signet. **I**ta etiā in mirābus. id est hūilibus virgultis figurā improbe calliditatis expressit. **S**icut ei duplici corde viri ubiq; presto sūt et gradaz simplicitateq; apud bonos p̃tendunt. et vitiosis seminiūbijs glutinant. **I**ta etiā et in aquosis et in desertis. cōtrario quodā vsu. hec virgulta nascūtur. **V**n et **J**eremias. dubia morū atq; sincera. mirābus opauit. **C**erminet inq̃ terra. et statim omni surgenti germine terra cōpleta est. **E**t hōi dī. **D**ilige dñm tuum. et non est caritas dei omnium infusa visceribus. **S**urdiora hominū corda sūt. q̃ dura saxorū. terra indebitos fructus nob̃ ministrat. dū obsecūdat creatori. nos debitum munus negamus. dū non venerāmur auctore. **V**ide q̃ in p̃uis p̃uidētia dei sit. et qđ cōplēdere non potes. mirare quō alia semp̃ florētia resūauit. alia mutatoī habere voluerit. exspoliatois amictu. **E**t inter canas mirū pruinās et frigorū vindictāte suā arua cōseruant. et cum ipsa tecta sint gelu. p̃tus sui tñ. haud
d. iij

exiguam vindictae speciem ob-
texunt. In ipsis quoque generi-
bus arborum que diuturnis frōs
dibus vestiuntur. non mediocris
distantia est. Veruat indumens
tum suum semper olea. vel pinus
sed tamen folia sua sepe commu-
tant. nec ea quasi diuturnia. sed quasi
succedanea. p̄tendūt sue arboris
p̄sistentiā. p̄petuū integritate
vestitus. vite muneis obūbrātes
Palma autē virēs semp̄ manet. cō-
seruatione et diuturnitate. non in-
mutatōe foliorū. **N**āq; que p̄mo
germinaueit folia. ea sine vlla s̄b-
stitutōis successiōe cōseruat. **I**mi-
tare ergo eam o hō vt dicat et tis-
bi. **S**tatura tua filis facta ē pal-
me. **V**erua vindictae p̄uide tue
et illius innocētie naturalis quā a
p̄mordio recepisti. vt plātatus se-
cus decursus aquarū. fructū tuum
in tpe tuo lēas p̄paratū. et foliū
tuum non defluat. **H**anc vindic-
tāe grācie semp̄ florentis in xp̄o
secuta eccl̄a dicit. **I**n vmbra eius
cōfugi et sedi. **H**anc p̄rogatiua
domi virētis acceperāt et apostoli.
quorū nec foliū vnq̄ potuit elabi
vt eorū eccl̄a vmbra curaret egro-
tos. **O**būbrat enī infirmitati cor-
poris fides mētis. et florētia mens
ta virtutū. **M**ane ergo plātatus
in domo dñi. vt in atrijs eius si-
cut palma floreas. et ascēdat in te
grācia eccl̄e. et sit odor nariū tua-
rum sicut mala. et fauces tue sicut

vinū optimū. et inebriēis in xp̄o
Bene admonuit iste versicul⁹ res-
petere. pene intermissuz. qz dixi-
mus p̄cepto dñi. vitem eccl̄a pul-
lulasse quā postea post diluuiū a
noe plantatam eē cognouimus.
Hic enī habes. qz noe agricola
erat terre et plantauit vitem et bi-
bit de vino ei⁹ et obdormiuit. **N**ō
ergo noe auctor est vitis. sed plā-
tationis. **N**e qz enī nisi eam repper-
isset. ante generatā plantare po-
tuisset. **C**ultor ergo. non auctor ē
vitiū. **D**eus autē qui sciret qd vinū
sobrie potiū sanitatē daret. auges-
ret prudentiā. immodice sumptū
ad vitia tua cās daret. creaturaz
dedit. abūdantiā humano arbi-
trio reseruauit. vt p̄sumptio na-
ture eēt magisterium sobrietatis.
abūdantie noxiū. lapsuq; tenui-
sentie. sibi ascriberet būana con-
ditio. **D**emq; et ipse inebriatus ē
noe et obdormiuit cōsopitus a vi-
no. **I**taq; per vinū patuit defor-
mitati qui per diluuiū excreuit
ad gloriā. **P**ed dñs et in eo crea-
ture sue grām reseruauit. vt eius
fructū nobis cōuerteret ad salu-
tem. ac per eum remissio nob̄ pec-
catorū pueniret. **V**nde pie ysaac
dixit. **O**dor iacob odor agri pleni
id est naturalis odor. **Q**uid enim
pleno nure suauis? **Q**uid vitis
odore iocūdius? **Q**uid fabe flore
gracius? **V**nde quāuis ingemose
quis ante nos dixerit. non vitez

aut fiam patriarcha olebat. aut frugem. sed virtute spirabat gratiam. Ego tamen et odorem ipsum super terram simplicem atque sincerum pro gratia benedictionis accipiam. quem fraus nulla composuit. sed veritas indulgentie celestis infudit. Denique inter benedictiones sacratissimas computatur. ut tribuat nobis dominus a rore celum vim vini et olei atque frumenti. cui est honor et laus. gloria. perpetuitas. a seculis. et nunc. et semper. et in omnia secula seculorum. Amen.

Explicit de die tercio. Incipit de die quarto.

Qui vindemiam colligit. vasa prius quibus vinum infunditur mundare consuevit. ne sordes aliqui vini gratiam decoloret. Quid enim prodest ponere vitem ordine fodere quotannis. aut aratris sulcos ducere. putare subrigere. adiungere vlmis. et quidam conubio copulare. si tanto laboris vina quesita in vase coacta secat. Matutinos quoque solis ortus si quis spectare desiderat. emundat oculos suos ne quid pulveis ne quid purgamentorum oculi eius infideat. quo intuitus laetetur et obscuretur obtutus. neve aliqui caligo nebulosa corporeos visus spectatus obducatur. Nobis in leone exornandus est sol qui ante non fue-

rat. Primum iam diem sine sole transivimus. secundum sine sole transivimus. tertium sine sole confestim. quarto die iubet deus fieri luminaria. solem et lunam et stellas. Sol incipit. emunda oculos mentis o homo. animeque interioris obtutus. ne qua festuca peccati. ad te tui perstringat ingenium. et puri cordis turpet aspectus. Emunda aurem ut vase sincero scriptum est divine nitida fluenta suscipias. ne qua ingrediatur contagio. Precedit sol magno iubare diem. magno mundum complens lumine vaporans calore. Cave o homo solam a te pendere magnitudinem. ne nimius fulgor eius visus tue mentis obcecet. et ut qui e regione in radium eius intendit repulso lumine omnem subito amittit aspectum. ac nisi in ceteras partes vultum suum oculosque vertat. estimat se nihil videre et intuitu munere esse fraudatum. Si vero deflectat obtutum integrum sibi officium perseverat. Cave igitur ne et tuum radius exorietur confundat aspectum. et ideo prius firmamentum celi aspice quod ante solem factum est. Terram aspice que ante ipsum sol proderet cepit esse visibilis atque composita. Germina eius aspice anteriora solis luce. anterior rubus quam sol. antiquior herba quam luna. Noli ergo sole dei credere qui vides dei munera esse plata. tres dies transacti sunt et sole

nemo q̄sunt. et lumis claritas bas-
bundauit. **H**abet em̄ et dies suā
lucem. que p̄cessor est solis. **N**on
igitur te tanto splendori solis te-
mere cōmittas. oculus est em̄ mū-
di. iocūditas diei. celi pulcritudo.
nature grācia p̄stantia creature.
Sed qm̄ hunc vides. auctorez ei?
confidera. qm̄ hunc miraris. lau-
das. prius ip̄ius creatore. **S**i tam gra-
tus est sol. cōsor et p̄ticips crea-
ture. q̄ bonus est sol ille iusticie.
Si tam velox iste vt rapidis cur-
sibus die ac nocte luce. et omnia.
quātus ille qui vbiq; semper est
et maiestate sua cōplet omnia. **S**i
admirabilis qui iubet exire. q̄ sup̄
admiratōem. qui dicit soli et non
exortu. vt legimus. **S**i magnus
est qui per horaz vices locis aut
accedit aut decedit cotidie. qualis
ille qui etiā cum se exinaniret. vt
nos eum possemus muemire. erat
lumen verū qd̄ illuminat omnem
hōiem venientē in hunc mundum.
Si p̄stantissim? qui obiectu ter-
re patitur sepe defect? quāte ma-
iestatis qui ait. adhuc et ego se-
mel mouebo terrā. **I**llum terra ab-
scondit. istius motū non pōt susti-
nere. nisi volūtatis eius substantia
fuldiatur. **S**i ceco damnum est hu-
ius solis grācia non videre. quāto
magis p̄dōri damnum est. verū lus
minis munere dehi. aut atū. ac p̄-
petue noctis tenebras sustinere.
Ergo cum vides solem. attēde ter-

ram. que ante fundata est. attēde
herbā femi que p̄stat ordinis pri-
uilegio. attēde ligna que plau-
dunt. q̄ priora luminibz celi esse
ceperūt. **N**unq̄d merita femi ma-
iora q̄ solis. **A**ut nunq̄d potior
ligni pro gatuas. **A**b sit. vt in se fi-
bilis. tāti muneris p̄feramus mi-
nistro. **Q**uid ergo p̄iudit altitus-
do sapiētie et sciētie dei vt prius in-
ciperet ligna esse q̄ illa duo mū-
di luminaria. et quidā celestis ocu-
lus firmamētū nisi vt cognosceret
omnes dīne testimonio lectionis
terrā sine sole esse fecūdatā. **N**az
que potuit sine sole prima rerū se-
mina germinare. pōt vtiq; semina
accepta nutrire. et p̄prio fotu
sine calore solis p̄tus edere. **H**ac
igitur voce quādā suozū munerū
clamat natura. **B**onus quidē sol
sed ministerio. non imperio. **B**o-
nus mee fecūditatis adiutor. sed
non creator. **B**onus meoz alitor
fructuū. sed non auctor. **I**nterdū
p̄tus meos et ip̄e adiunt. frequen-
ter mihi et ip̄e dāno est. **P**lerisq;
me locis indotataz relinqt. non sū-
ingta. cōseruo. mihi est in vsū va-
tus. meā labori est mancipatus.
meā subiect? est vanitati. meā
corruptōis sūditus fuituti. meā
cōgemiscit. et cōpūrit. vt veniat
adoptio filiorū. et hūam generis
redēptio. q̄ possim? et nos a fructu
eē liberi. meā assistēs laudat au-
ctorem. meā p̄mū dicit dño deo

nostro. ubi maior eius est gratia. ibi
 meum est ei coe consortium. Vbi sol be-
 nedicit. ibi terra benedicit. Benedi-
 cunt ligna fructifera. benediciunt pec-
 cora. benediciunt volucres. In mari
 positus illum nauta accusat. me desi-
 derat. In montibus illum pastor decli-
 nat. ad mea germina. ad meas fe-
 stinat arbores. quibus exestivas
 obubretur. ad meos fontes sities
 et lassus occurrit. Sed ne oculorum
 tibi exiguum videatur esse testimo-
 nium. emunda aurem. admove ea
 celestibus oraculis. duobus enim et
 tribus testibus stat omne verbum.
Audi dicente. Fiat luminaria in
firmamento celi ad illuminationem
terre. Quis hoc dicit. Deus dicit.
Et qui dicit nisi filio. De? ergo di-
cit. Fiat sol. et filius fecit solem.
 Dignum enim erat ut mundi soles fa-
 ceret sol iusticie. Ipse ergo eum in
 lumen adduxit. ipse eum illumina-
 vit. ipse ei donavit fundendi lumi-
 nis potestatem. Factus est ergo sol.
 ideo et ipse servit quem dictum est. Fu-
 disti terram et permanet. permanet di-
 spositione tua. permanet dies. quem
 universa serviunt tibi. Etenim cum
 dies serviat. quomodo non servit sol. qui
 factus est in potestate diei. Quomodo non
 servit luna et stelle que facte sunt
 in potestate noctis. Etenim quanto ma-
 iorem hijs gratiam creator donavit
 ut aer solito amplius solis clarita-
 te resplendeat. dies serenus luceat
 nobis illuminetur tenebre per lune

stellarumque fulgore. celum velut qui-
 busdam floribus coronatum. ita igni-
 tis luminaribus micet. ut paradisi
 soportes vernate depictum. spirituum
 rosarum vivis monilibus remittere.
 Quanto igitur amplius hijs decoris
 videtur esse collatum. tanto amplius habet
 Cui enim plus committitur. plus debet
 Et ideo bene a plerisque ornamentum
 celi est nuncupatum. eo quod sit stella-
 rum monile preciosum. Atque ut scia-
 mus quod fertilitas terrarum. non calo-
 ri solis ascribitur sed divine indul-
 gentie deputatur. Ait propheta. Dia-
 a te expectant ut des illis cibum in tem-
 pore. Dante te illis colligent sibi.
 aperiente te manum tuam omnia imple-
 buntur veritate. Et infra. Emitte
 spiritum tuum et creabuntur et renova-
 bunt faciem terre. Et in evangelio Conside-
 rate volatilia celi quia neque serunt
 neque metunt. et pater vester cele-
 stis pascit illa. Non ergo sol et luna
 fecunditatis auctores sunt. sed deus
 pater per dominum ipsum omnibus liberali-
 tate fertilitatis implet. Dulce autem
 exposuit nobis propheta quid sit. quod
 ipse ait. quod fecit deus solem in po-
 testatem diei. et lunam in potesta-
 tem noctis. Nam et in isto psalmo
 ceterumoter com de quo supra dixi-
 mus scripsit. Fecit lunam in tempore.
 sol cognovit occasum suum. Cum
 enim dies horas suas complere ce-
 perit. sol debitum sibi cognoscit oc-
 casum. Est ergo in diei potestate sol. et
 luna in potestate noctis. que temporum

viābus obedire pellitur. Et nūc
impletur luna atq; vacuatur. li-
cet plerq; hunc locum mystice de
xpō et ecclā videantur accipere. qd
cognovit xpūs proprii corporis
passionē. qui ait. Pater vlt hōra
clāfica filiū tuum. vt illo occasu
suo omnib; vitā donaret eternā.
qui ppetue mortis vrgēbant oca-
casu. et ecclā tēpora sua habeat. p
secutionis videlicet et pacis. Nam
videtur sicut luna deficere. sed nō
deficit. obūbrari pōt. deficere non
pōt. que aliquorū quidē i psecutōi-
bus discessione minuit. vt mar-
tīrum confessiōibus impleatur.
et effusi pro xpō sanguinis clā-
ficata victorijs. maius deuotiōis
et fidei sue toto orbe lumen effun-
dat. Namq; luna luminis immi-
nutōem habens. non corporis. qm
per vices menstruas deponere vi-
detur suum lumen. vt mutuetur
a sole qd facile puro aere atq; p
spaciō. quāto nulla eum obducta
nebula caligantē facit. colligi pōt.
orbis em integer manet lune. et si
non similiter totus vt pars eius
effulgeat. et qual videri solet cum
plenus est luminis. talis est mag-
nitudine. sed per vmbra quandā
lumine suo vt videatur apparet.
inde cornua eius resurgent. quia
corpus eius in orbe in diffundit.
sed velut deficiente portionis luce
finiatur. Mouere autē potest qd
ait. vt fiant luminaria ad illumi-

natiōem super terrā que discernāt
inter diem et noctē. quia et supra
vbi iam lūmē fecit dixerat. Depa-
uit deus inter lucez et tenebras. et
factū est vespere et mane dies vnus.
Sed considerem? qd aliud est lu-
men diē. aliud lumen solis et lu-
ne. et lūmē stellaz. eo qd sol ipse ra-
dijs suis fulgorē diuturno lumi-
ni videat. ad iūgere. qd vel ortus
diē pōt pderē vel occasus. Nam an
solez lucet quidē. sed non resulget
dies. qd āplius qz meridiano so-
le resplendet. qd ondit xpha di-
cens. Et educat sicut lūmē iusticiā
tuam. et iudiciū tuum sicut meri-
dian. Non solū em luminis. s; ecclā
meridiano luminis sancti iusticiam
comparat. deinde non solum vni
signū. sed ecclā duo voluit esse. vt
diē discretōem faciat. et solis exe-
ortus. et itez lucis defectus. et stels-
larum ortus. inter occasū diē di-
stinguat. et noctis exordiu. Nam
vbi occiderit sol manet tū adhuc
aliqd reliquiaz diē. donec tēbre
terrā operiat. et tūc luna oritur.
et stelle. et de nocte quidē apte li-
quet. qd luna et stellarū illūinatio.
noctis spaciā testat. Siqdem p
diem fulgorē illum lunare stella-
rūq; omniū. sol exortus abscondit
vel ipa solis flagrantia docere non
pōt. diuersā diurni luminis et sol
esse naturā. et ipam esse spēm di-
scolorē. simplex em lucis est spēs
vt lumen pbeat. At vero sol non

solum virtute illuminandi habet.
sed etiam vaporandi igneus est enim
Ignis enim et illuminat et exurit
Vnde deus volens ostendere Moysi
sue operis miraculum quo moysen
ad obediendi studium provocaret.
atque ad fidei inflammarum eius affe-
ctum in igne visus est in rubo et rus-
bus non exurebat sed tamen splen-
dor ignis specie videbatur. **A**lterum
igitur munus ignis vacabat. al-
terum operabatur. vacabat exustio-
nis vis. operabatur illuminationis.
Ideo stupebat moyses quia contra
naturam suam non ignis exure-
bat rubum. qui etiam vehementiore
materiam consumit exurere. Sed
domini ignis illuminare solet. exure-
re non solet. **A**t forte dicas Quod
scriptum est. **E**go sum ignis consumens
Bene admonuisti. **N**on solet con-
sumere nisi sola peccata. **I**n retribu-
tionibus quoque meritum colligimus
domini ignis naturam. ut alios illu-
minet. alios exurat. **I**lluminet ius-
tos. exuret impios. **N**on eosdem
quos illuminat exurit et qui exurit il-
luminat. sed illuminatio eius in-
extinguibilis est ad perfectionem bo-
norum. **E**xustio vellemus ad sup-
plicium peccatorum. **R**ed reuertamur
ad discretiorem diem ac noctem. **O**rien-
te diei lumine nox fugatur. decedente
die nox insiditur. **N**on enim est lu-
ci societas ulla cum tenebris. **S**i quod
dem naturali lege hoc dominus in pri-
ma operatione sua constituit. etiam

21
quando lumen fecit et discretiorem fe-
cit inter lucem et tenebras. **D**einque
in ipso die iam sole infuso terris vi-
demus umbram vel huius vel virgul-
ti alicuius a lumine separari. ut mane
ad occasum dirigatur. vespere torquatur
in orientem. meridie horis
ad septentrionem declinet. lumini
tamen non confunditur atque miscetur
sed cedit et refugit. **S**ilicet et nox ce-
dere videtur diei et se ab eius lumine
declinare. **E**st enim ut peritiores pro-
barunt qui nobis vel etate vel mu-
nere praecurrerunt umbra terre. **N**at-
uraliter enim umbra corpori adhe-
ret atque adiungitur. adeo ut etiam
pictores umbram corporum prius quam
pingent nitantur exprimere. idque
artis esse asserant non intermittere
vim nature. et quasi naturalis iuris pro-
uator habeatur. cuius pictura
non etiam umbram suam exprimat.
Ergo sicut in die cum e regione so-
lis aliquod corpus occurrit ex ea par-
te qua lumen repulsiatur umbra sub-
sistit. sic cum decedente die e regione
luminis eius aut solis terre obie-
ctus occurrit obumbratur aer. **V**n-
dique quod noctem faciat umbra te-
nebrarum. **F**ecit ergo solem et lu-
nam et stellas et prestitit illis mensu-
ras temporum. **S**oli diurnas. lune
stellisque nocturnas. ut iste auge-
at diei gratiam. ille umbram tenebrarumque
illuminent. et sint in signa et tempora.
dies et annos. **D**ivisa tempora habent.
paresque mensuras per mensuram videmus.

sol et luna cum stellis. et sunt in signa. Non possumus negare quod ex sole et luna signa aliqua colligantur. Nam et dominus dixit. Erunt signa in sole et luna et stellis. Et quarentibus apostolis signum aduentus eius. respondit. Sol obscurabitur. et luna non habebit lumen suum et stelle cadent de celo. Nec dixit fore signa future confirmationis. sed conueniens debet curae nostre mensura seruari. Desiderantque nonnulli naturarum temptauerunt exprimere qualitates. qualis futurus sit unusquisque qui natus sit. cum hoc non solum vanum. sed etiam inutile sit quarentibus. impossibile pollicentibus. Quid enim tam inutile quam ut unusquisque persuadeat sibi hoc esse quod natus est? Nemo ergo debet vitam suam. statum. moresque mutare emitti quo melior fiat. Sed in ea persuasionem neque probum potes laudare nec condennare improbum. qui necessitati naturae suae respondere videatur. quomodo dominus aut bonis premia proponat aut improbis penas si faciat necessitas disciplinam et conuersationem stellarum cursus informat? Et quid est aliud quam hominem de bonis exuere. si nihil moribus. nihil in institutione. nihil studiis derelinquitur. Quia multos videmus criminibus ereptos atque peccatis in meliorem statum esse conuersos. Redempti sunt apostoli et congregati ex peccatoribus. non utique naturae suae hora. sed christi eos sacrificauit ad

uentus. et hora dominice passionis redemit a morte. Latus ille damnatius capitis. ille cum domino crucifixus. non beneficio naturae suae. sed fidei confessione ad paradisi eternam transiit. Ionam in mari. non vis naturae. sed dissimulata domine preceptis precipitauit offensa. eum debetque ceteris excipiens ad iudicium futuri misterij post triduum reuocauit. et prophetae merito gratie reseruauit. Petrum de carcere imminentem morte perueniendum. angelus christi. non stellarum series liberauit. Pauli cecitas auertit ad gratiam. et percussus a vipera. turbatusque naufragio. non remedia naturae. sed deuotionis merita seruauit. Quid de illis dicimus qui eorum precibus cum fuissent mortui resurrexerint. utrum illos sua natura. an apostolica gratia resuscitauit? Quid opus fuit ieiunijs se periculisque committere. si ad quod volebant naturae beneficium poterant peruenire? Quod si credi dissenter. dum expectaret fati. necessitatem. nunquam ad tantam peruenissent gratiam. Inutilis igitur persuasio ista. et a vero remota. penitus impossibilis. Nam ut de eorum aliquo disputatone sumamus rearguendi gratiam. non probandi. magnam vim dicunt esse naturae. eaque minutis quibusdam. et certis colligi oportere momentis. ac nisi si verius colligatur summam esse distantiam. Breui enim at homo

exiguoq; momento distare natus
 uitatem inopis et potentis. egen-
 tis et diuitis. innocentis et noxii.
 et plerūq; eadem hora generari lo-
 ge vite debitum. et prima puericie
 etate moriturus. si reliqua dispa-
 ria sint. et puncto aliquo discreta.
Hoc quēadmodū possint colligē
 rīdeant. Constitue partū femine
 obstetrix utiq; eum primum cog-
 noscit. Explorat vagitū quo nati-
 uitas colligitur. attendit utrum
 masculus sit an femina. Quid
 vis inter moras has pterire mo-
 menta. Pone mathematicū pre-
 paratum. nunquid vir potest in-
 teresse puerperio. Dum mandat
 obstetrix. audit chaldeus. ponit
 horoscopus. in alteri sortem iam
 nati fata migrarunt. De altero q-
 ritur. et alterius genitura pponi-
 tur. Pone veram eorum eē opinio-
 nem. de natiuitatū nēitatibus nō
 potest eē vera collectō. Puncta trā-
 seunt. fugit tēpus irreparabile.
Non eē dubiū qd tempus in atho-
 mo et in momento oculi sit. addu-
 cas ut credam. quāto omnes in
 athomo in momento oculi refusci-
 tamur. ut apłs ptestatur dicēs.
Ecce misit. v. di. om. qdē resur. h
 n om. in. In athomo in momēto
 oculi. qē. Inter effusionem et sus-
 ceptionem. depositionēq; pigno-
 ris fletum eius. et iniūm quot
 athomi trāsierunt. Et hoc ut sim-
 pliciter ista texerim. nam et ipi vi-

talem illum signorum duodeci ar-
 citum in duodeci ptes diuidunt
 et quia triginta diebus sol duode-
 cimam partem spere eius que in
 enariabilis habetur regreditur.
 quo gyrus solis anni circuitu cō-
 pleatur. in triginta porciunculas
 quas mpras greci vocant. vnum
 quodq; de duodeci illarum distri-
 buunt portioni. ipsam quoq; por-
 ciunculam in sexaginta vices con-
 ferunt. rursum vnu quodq; de illis
 sexaginta sexages secāt. Qm
 incōprehensibile ē in quo tot sexa-
 gesimo sexagesime porciuncule na-
 tiuitatis momenta constituunt. et
 qui singulorū signorū sit. aut mo-
 tus aut species in natiuitate na-
 scentis. Vnde aq; impossibile sit
 tam subtiles minucias tēpore cō-
 prehendere. exigua autem immu-
 tatio inueniat vniuersitatis erro-
 rem. totum negocium plenum est
 vanitatis. Disputatores eorū q
 sint nesciunt. quomō aliena noue-
 runt. Quid sibi imminet igno-
 rant. quomō possunt alijs que fu-
 tura sunt denūciare. Ridiculū est
 hoc credere. quia si possent sibi po-
 tius pviderent Tum illud qd in-
 eptum. ut si quis in signo arietis
 ortum se esse dicat ex vsu pcedis
 estimetur. prestantissimus consi-
 lio. qd in greca hmoi emineat pe-
 cis. aut locupletior. eo qd restituz
 habeat aries naturalem. et qd an-
 nis lucrum capiat indumenti.

eo qz viro illi familiaria videant
questuū esse cōpendia. Similiter
q de tauri. q de pisciū signis argu
mentatur. vt ex natura viliū ani
mantū celi motus q signoz in
terptandas existimēt ptates. Ci
bus ergo noster. viuendi nobis
decreta cōstituit. q alimēta nostra
nob. id est aries taurus q piscis.
morū imprunūt disciplinā. Quo
igitur de celo nobis cās rerū q s
stanciā vite huius arcessunt. aq
ipīs celestibus signis cās motus
sui. ex q̄litate viliū animantis.
impdiant. Liberale aiunt signū.
ortū arietis. eo q lanā suā aries
non inuitus deponat. q hmoi vir
tutem. malunt viliū animantis na
ture deputare. q celo. vnde nob q
serenitas fulget. q pluuia sepe de
scēdit. Laboriosos q patiētes ser
uicij. quos nascētes taurus aspe
xerit qz animal laboriosū q assue
tum iugo. spōtanee fuituti. colla
subdente. pūssorem quoqz. cuius
natiuitatē scorpius in sua pte cō
plexus sit. q malicie venena reuo
mentē. eo q animal venenatū sit.
Quid igitur auctoritatē viuendi
datur. te signoz celestū dignita
te ptendis. q de nugis qbus dā ar
gumenti adsertōnes assumis.
Nam si de animalibz adsumpte.
hmoi morū pprietates. celi moti
bus imprunūt. q ipm videtur
bestial nature ptati esse s̄iectū.
ex qua cā vitalis s̄stanciē quas

hōibus imp̄fēret accepit. Qd si s
abhorret a vero. multo magis il
lud rōiculū. veri eos s̄s̄idio desti
tutos huic fidē sue disputatōis
arcessere. Deinde illud cōsiderem.
qz planetas ea signa appellat. qz
motibz formari asserunt. vite nrē
necitates. Siue igitur vt nomen
sonat. semp vagant. siue vt ipi
dicūt. q cōcto motu ferātur. q de
cies milies in die. aut si hō cinere
dibile videtur. multiplicez spēm.
innumera sui cōuersione cōmutet.
Fide caret. qd tam vago sui erroē
q tam celeri motu. fixaz nob atqz
immobilē viuendi s̄stanciā. for
teqz decernāt. veritatem non esse
eqles omniū motus sed aliorū ce
leniores. aliorū tardiores eē arui
tus. vt in eadē hora. q videant se
frequēter. q frequēter abscondāt.
duz aliud ab alio p̄teritur. Aut
autē plurimū referre. utrū ortum
generati. benefica signa videant.
an malefica q noxia. q in eo nati
uitatis esse distanciā. q benefici
signi aspectus plurimū conferat.
malefici q noxiij plurimū noceat.
Sic em eadem signa que venerā
tur appellare cōsueuerūt. Necesse
em habeo eoz. ut in omibz quoz
vtor asserōibz. ne ignorata ma
gis q vacue facta atqz destructa
sua argumēta cōmemorent. Itaqz
cum illo vagū celereqz motū non
queāt cōprehendere sepe fit ut p illā
puncti q motū incomp̄rehensibilis

subtilitatez ponant beneficia signi
aspectū. vbi grauis atq; noxia
incurrit offensio. Et quid mirū si
ibi hoīes luduntur vbi signa in-
noxia blasphemā. que sui natu-
ra noxia esse creduntur. Deus ergo
simus arguitur. si fecit qd malū
est. et fuit improbitatis operator.
Si vero ex sua voluntate putant
assumpsisse qd noceant infontib;
et nullius at huc facinoris pelli-
mi sibi cōsēij sunt. qd pēna ascri-
bitur ante qd culpa. quid tam irra-
tionabile. qd etiam irrationabiliūz
bestiarū excedat immunitatē. vt
vbi fraudis aut grē. non meritis
hoīm deputet. sed signorū mo-
tibus deferat. Nihil inq; ille des-
liquit. sed noxia eū stella conspe-
xit. saturni ei fidus accurrit. auer-
tit se paululū. et erūnam a se ab-
stulit. et crimen aboleuit. Sed h
eorū sapientia tele atanee compas-
tur. in qua si culex aut musca inci-
derit eruere se non pōt. Si vero va-
lidiorū animantū vllum gen? in-
currisse visū est. p̄trāsiuit et casses
rupit. infirmos atq; inanes la-
queos dissipauit. Talia sūt recia
caldeorū. vt in hīs infirmi bere
ant. validiores sensū. offensionē
habere nō possint. Itaq; vos qui
validiores estis. aū videntis ma-
themáticos. dicite. telam atanee
texunt. que nec vsum aliquē ha-
bere pōt. nec vincula. si tu non q̄si
culex aut musca lapsus tue infir-

mitatis inartas sed quasi passer
aut colūba. casses inualidos. ipe-
tis volatus celeritate dissoluas.
Etenim quis prudentiūz credat. qd
signorū motus. qui ad diem sepe
mutantur. et multipliciter in se re-
currunt. insignia deferant pote-
statum. Nam si ita esset. quante
ad diem regaliū natiuitatū exp-
merentur figure. Cotidie ergo re-
ges nasceretur. nec regalis in fi-
lios transmitteret successio. sed
semper ex diuerso statu. qui ius
imperialis acquireret potestatis
orientur. Quis igitur regū ge-
nituram filij sui colligit si ei debeat
tur imperiū et non p̄prij successio-
nez regni. in suo transcribit arbi-
trio. Legimus certe. qd abiud ge-
nuit asa. et asa genuit iosaphat.
et iosaphat genuit iozabab. et iozabab
genuit osiam. et reliqua oīs vsq;
ad captiuitatē per reges generis
pariter et honoris ducta successio
est. Nunquid quia reges fuerūt
signis celestibus formandos. mo-
tus suos impetrare potuerunt.
Quis enim potest in hīs habere
dominatus. Deinde si ad necessitatez
genitalem. non ad instituta mo-
rum actus nostri factaq; referan-
tur. cur leges propofite sunt. iū-
ra etiam p̄mulgata. quibus aut
pena improbis decernitur. aut se-
curitas defertur innoxijis. Cur
nō venia datur eis cum vtiq; ipsi
aiunt non sua voluntate. sed ex

neccitate deliquit. Cur laborat a
gricola et non magis expectat ut
in laboratos fructus privilegio
nativitatis sue inuehat recepta
culis horreorum. Si ita natus est.
ut ei diuitie atque opes affluant.
utque opatur ut sibi spontaneos
redditus sine ulla semine terra p
turat. non comere arboris imp
mat. non curare manus falces ad
moueat. non legende vindemie sibi
cat expensa. sed ultro ei in omnia
se affluentia vna fundant. spon
te ei oleum nullis inserta candiabo
siluestris oleo bacca defusum. nec dis
fusi equoris transiret periculum.
proprie salutis sollicitus mercator
lorescat. cui odioso potest quadam
ut aiunt sorte genituali diuitiarum
thesaurus illabi. Sed non hoc est
vniuersorum sententia. Denique impi
ger depresso aratro terram scindit
agricola. Nudus arat. nudus se
rit. nudus sole feruente tortas estu
in area tent fruges. et negocia
tor impatiens flantibus euris in
tuto plerumque nauigio fulcat mare
Vnde importunitate eorum teme
ritateque condennans propheta ait Er
ubescere sithon dixit mare. hoc est. si pe
ricula vos non mouent vel putor
comprimat. verecundia confundat.
Erubescere sithon in quo nullus vir
tuti locus. nulla salutis cura. nul
la iuuentus pro exatibus patrie
bello dedita. armisque exercitata. si
omnis sollicitudo de questu. omne

studium mercature. Venerem in
quit mercator sicut messis. Que
autem merces homini christiano
si non ex voluntate. sed ex neccita
te curas suas et opera componit.
Vbi enim directa neccitas. ibi in
honorata industria. Multa dixi
mus. plura nolumus. ne quis ea
que a nobis de eorum assertio
bus usurpantur ad refellendum
ad recognoscendum assumpta ar
bitretur. Nam que pueri risimus
ea senes commemorare qui possu
mus. Nunc ad ea que secundum le
ctionem supersunt dirigamus sti
lum. Vint inquit luminaria in
signa et tempora et in dies et in an
nos. De signis diximus. Tempo
ra autem que sunt nisi mutationum
vices. hyemps. ver. estas. atque
autumnus. In istis igitur tempori
bus. aut velocior est transitus so
lis aut tardior. Alia enim perstrin
git radijs suis. alia inflamat cas
loribus. Itaque cum sol meridianis
partibus immoretur hyemps nobis
est. Nam cum sol longius abest.
terra rigescit gelu. stringitur fr
gore. et pluima noctis umbra ter
ras operit. multa pluviosa sunt no
ctis spatia quam diei. Vnde causa ori
tur ut hibernis flatibus. nimia
vis mirum pluviarum fundat
tur. Cum vero ex meridianis dec
dens partibus super terram redit no
ctis ac diei exequat tempora. et quod ma
gis moras suis adiungit cum sibi.

eo paulatim temperet aeris huius
 reducat et reuocat aurum clemen-
 tiam que fouens omnia repeten-
 tos cogit in partem ut terra germi-
 net ac resoluta sulcis semina reui-
 rescant et arbores ad perpetuitatem
 quod conseruandi generis eorumque vel
 que in terris sunt vel aquis gau-
 dent annuis festibus. ut successio
 apparetur. et ubi ad estiuas con-
 uersiones in septentrione se sibi
 git. spacia diuturna producat. no-
 des artat et astringit. Itaque quo
 magis usu assiduo aeri huic co-
 pulatur atque miscetur. eo amplius
 et aerem ipsum vaporat. et tertium
 exsiccat humores. adulescere facit
 semina. et tanquam in succos vinde-
 mature scire poma siluaz. tum quod
 flagrantior est minores umbras
 facit in meridiano. quoniam ex alto huic
 illuminat locum. Unde et synago-
 ga dicit in canticis canticorum. Annus
 da mihi quem dilexit anima mea
 ubi pascis ubi manes in meridia-
 no. ne forte fiat circūamicta super
 greges sodalium tuorum. Hoc est.
 annuncia mihi christe quem dilexit
 anima mea. cur non potius quem
 diligit? Sed synagoga dilexit. ec-
 clesia diligit. nec unquam circa christum
 suum mutat affectum. Ubi inquit
 pascis. ubi manes in meridiano.
 De qui te cupio quasi aluna quem
 quasi copulata ante retinebam. et
 greges tuos querere. quod amisi me-
 os. In meridiano pascis. hoc est

in ecclesia et in ecclesie loco ubi iusticia
 resplendet ubi fulget iudicium si-
 cut meridies ubi umbra non cer-
 nitur ubi maiores sunt dies quod eis
 sol iusticie tanquam estiuis mensibus
 diutius immoretur. Denique dies
 domini non est brevis sed mag-
 nus. quod scriptum est. donec veniat
 dies domini magnus. Unde et Ia-
 cob ait. Omnes dies vite mee
 ego breues et maligni. Est enim
 maligna lux dubia. Ergo dies
 breues dubie lucis sunt et umbro-
 si. Dies magni sine umbra sunt.
 ut plurimi in aliquibus locis fer-
 uentioribus usu exemploque cog-
 nouerunt. Synagoga itaque in die-
 bus breuibus et malignis cuius
 typum plerumque iacob in persona sua
 exprimit. vel populus eius umbras
 habebat plurimas que solem iusti-
 cie non videbat. et videbat illum
 non ex alto super caput suum. sed ex
 meridiano illuminantem. quanto
 hyemps erat. Ecclesie autem dicitur.
 hyems abiit et discessit sibi. flo-
 res visi sunt in terra. tempus messis ad-
 uenit. Ante aduentum domini hyemps
 erat. post aduentum christi flores sunt
 veri et messis estatis. Ex meridia-
 no ergo et ex gentium conuersione
 illo illuminante iudeus obumbrat.
 Populus autem gentium qui erat co-
 fusio. gentiles qui sedebant in
 tenebris lucem viderunt magnam.
 Qui sedebant in regione umbre
 mortis lux orta est illis. Magna
 e. ij

lux dimittatis quam nulla umbra
mortis interpolat. Iō ex alto illu
minat. quia et hoc scriptum est di
cente zacharia. In quibus visita
uit nos oriens ex alto. Illuminas
re hijs qui in tenebris et in um
bra mortis sedēt. Est sane aliqua
salutis umbra. non mortis. vt est
illud. Sub umbra alarum tuarum
protege me. Umbra quidem
quia corporis est. umbra qz cru
cis. sed umbra salutis. quia in ea
erat peccatorum remissio. et resu
scitatio mortuorum. Exemplum er
go possumus capere. quia hye
males dies breues et umbras ma
iores habent. estiu maiores. sed
umbras minores habent. Me
dio qz die minor umbra qm in pri
cipio diei vel fine diei. Et hoc capō
nos in parte occidentis. Ceterum
sunt qui dicant qd per duos totius
anni dies sine umbra fuerunt in
partibus meridianis eo qd solem
habentes super verticem suum vn
diqz per circuitum illuminentur.
Vnde et alii dicuntur græce. Ples
riqz etiam ferunt sic e regione ex
alto fieri solem. vt per angusta
puteorum aquam que in profun
do est viderint refulgere. Esse autē
dicuntur in meridiano qui amfi
sci vocantur. eo qd umbram ex v
troqz latere transmittat. Umbra
enim e regione solis ambulans
bus post tergum est. vt puta si cō
tra orientem pergas. matutinis

horis. si contra meridianam plas
gam contendas. medio die. Si
contra occidentem. in occasu diei.
Ex tribus igitur partibus fit tibi
sol obuius. ex oriente. ex meridia
no. ex occidente. Mane et sero post
tergum est. meridie quoqz a late
re aduerso. ad septentrionē nūqz
est sol. Et ideo umbram si contra
septentrionem dirigas. siue ma
ne. siue sero. siue meridie. non po
test eē post tergum sol. Sunt enī
in hoc quem nos incolimus orbe
terrarum circa meridiem positi. q
in australem plagam videantur
umbram transmittere. Hoc aus
tem fieri dicitur summo estu. atqz
ad aquilonem sol dirigitur. po
stea nos autumnus excipiens in
fringi a quadam estui magni
tudine. sed paulisper relaxato ac
deposito calore per temperiem mo
deratissimam sine fraude nos atqz vl
la noxa flatibus tradit hyemali
bus. ¶ Sunt inquit etiam in di
es. vt non faciant dies. sed vt in
eis habeant principatum. vt or
tus diei vberiore sol illuminet gra
cia. vt per totum diem designadi
eius habeat potestatem cursus sui
munere. Sic accipiunt nonnulli
qd ait ap̄la. Solem in potestatem
diei. et lunam et stellas in potestas
tem noctis. Circūferunt enī lumē
In annos quoqz ordinati sunt
sol et luna. Luna per tricenos. di
es duodecim viabus cursu suum

conficiens. consummat annum. fin
hebreos. aliquo dieb? adiectis.
scdm romanos. bissexto semel in
tra quinquenniu vnius diei adie
ctione. celebrato. **P**ossitialis qz
annus est. cum sol expleto p om
nia signa circuitu. in id vnde pri
cipium cursus sui sup sit reuertit.
Annua enim fertur ei totius spa
cij esse pfunctio. **F**ecit ergo deus
duo s luminaria magna. **P**ossu
mus accipere non tam alioz cōpa
ratione magna. q suo munere. vt
est celuz magnū. et mare magnū.
nam et magnus sol. qui cōplet or
bem terrarum suo calore. vel luna
suo lumine. nec solum terras. sed
etiam aerem hunc. et mare celiqz fa
ciem. q in qumqz pte fuerint celi
omnia illuminant. et ea que spes
tantur a cūctis. vt ea tanq suis
tantuz regionibz minorari. et sibi
tātū abesse atqz lucere singuli po
puli credāt. cum filiter luceat vni
uersis. vt nemo hec ppa alijs. q
ipi esse arbitret. exemplū magni
tudinis eorū euident. q omnibz
hoibz orb lune idē videtur. **N**az
si interdūz augeatur lumen eius
atqz minuatur. tamen eadem per
noctem qualis mihi apparet. tal
est omnibz. **N**am si longe positus
minor videretur. ppius autē con
stitutus maior fulgeret. pderet a
gustiarum et exiguitatis iudiciū.
Etem reliqua alia longe positi mi
nora arbitramur. ppius contuen

tes maiora credimus. **Q**uo mas
gis finitimus fueris. eo tibi eius
rei quā cernis. magnitudo cumu
latur. **S**olis radius nulli ppior
nulli longinqz est. **D**iliter et lu
ne globus equalis est omnibus.
Similis sol et indis et britannis
eodē momento videtur cum orit.
nec cum vergit in occasum. minor
apparet. q occidet alibz. cum orit
inferior. q orientalibz estimatur.
Quantū distat inquit oriens ab
occidente. hec inuicē sibi distat. s
sol a nullo distat. nulli pferior.
nulli absentior est. **N**eqz te moue
at q tanq cubitalis tibi orbis vi
detur solis cum oritur. sed consi
dera quantū inter sit spacij inter
solez et terras. qd aspectus nostri
infirmetas sine magno sui nō pōt
transire dispendio. caligat aspe
ctus noster. nunqd sol caligat a
luna? **A**ngustus noster obtutus
nunqd angustiora efficiat que vis
dentur? **S**pecies minuitur. non
magnitudo detrahatur. neqz enī
infirmetas nre passiōes passiōi
luminariorū debemus ascribere.
Mentitur noster aspectus? noli er
go fidele eius estimare iudiciū.
sed celesti non minor spectaculi
figura. non sui forma. **D**e summo
vertice montium subiectum ocl
is tuis campū spectare desideres.
atqz illic armenta pascētia. nōne
formicarū similia corpora iudica
bis? **S**i mare spectes in specula
e. in

aliqua litorali. nōne tibi natiūm
maxime inter ceruleos fluctus ve
la candentia refulgentes velut co
lūbarum volitantium species emi
nus posito videntur obtexere?
Quid ipse insule que mare diui
dunt. terrarum arua diffundunt.
q̄ angusto estimantur sine cons
cludi. quēadmodō rotunda appa
rent de asperis. spissa de raris?
Has ergo ifirmitates visus tui
ppende. et eorum que astruimus
fidem. ex teipso arbiter iustus ac
cerfi. Sed si vis magnitudinez
solis. non solus oculo mentis. sed
etiam corporis estimare. confideā
quanti stellarum globi axem celi
videantur intexere. et innumeris
insignire luminibus. non queūt
tamen tenebras noctis et celi nus
bila detergere. Simul ut solor
tus sui signa p̄miserit. omnes stel
larum ignes. sub vnius lumina
ris fulgore vaneſcunt. aperit aer
celiqz facies purpurascēti rubo
re pfunditur. adhuc sperans ex
ordium. etiam momentanea cele
ritate. pleni luminis micat splen
dor. et surgentis solis prima auri
dulcis aspirat. Dic mihi queso.
nisi magnus orbis esset. quomo
do magnum posset orbem illu
minare terrarum? Quid autem
de tanto loquar temperamento.
et moderamine conditoris. qui
eam mensuram numeri solis at
tribuit. ut neqz vapor eius ig

neus ut videtur. terram. venas.
succus renūqz species infusus exi
reret. neqz iterum per tanta mun
di spacia refrigeratus. nulluz ter
ris semen caloris inoleret. Sed
ieiunum atqz inopem fructum de
relinquens. ad nullam fertilita
tis gradam vaporaret. Similia
de lune ratione conueniunt. que de
consorte eius ac fratre memoravi
mus. Viquidē in id se induit mi
nisterium in quod et frater. ut il
luminet tenebras. foueat semina
augeat fructus. Habet etiam
plenaqz a fratre distincta. ut quē
toto die calor humorem terre sic
cauerit. eundem exiguo noctis tē
pore ros reponat. Nam et ipsa lu
na larga rosis asseritur. Deniqz
cum serenior nox est. et lūa p̄nox
tunc largior ros fertur arua p
fūdere. Et pleriqz sub aere quiescē
tes. quō magis sub lumine fue
runt lune. eo plus humoris se ca
pite collegisse senserunt. Vnde et in
cantiōis dicit christus ad eccle
siam. Quomodo caput meum re
pletum est rore. et carnes mei gut
tis noctis. Tum deinde minuitur
et augetur. ut minor sit cum re
surgit. Noua res cum fit immi
nuta. cumulatur. In quo grande
ministerium. Nam et defectui eius
compatiuntur elementa. et pro
cessu eius que fuerunt exinanita
cumulantur. ut animantium ce
lebrum maritumorum humida.

Siquide pleniores ostree reperi-
ri feruntur. multa q; alia cum glo-
bus lunaris adolescit. **D**e arborū
quo q; intermis idē allegant. qui
hoc vsu pprio cōpererūt. **V**idem?
ergo ortum eius et defectum ratio-
nis esse. non infirmitatis. **N**unc
enim tantā rerum mutatiōnem da-
ret. nisi p̄st ante virtutē haberet.
et grām a conditore collatā. **A**ere
quoq; nōnulli edam tōdi et chri-
stianū viri allegauerūt lune exor-
tu solere mutari. **P**ed si id muta-
tionis lunaris quadā fieret vio-
lentia. ad omnem eius ortum in-
texeretur nubibus celum plūne
funderent. **D**emq; ann ante dies
esset fino de pluuia. que forte vti-
lis diceretur. ait quidā. **E**cce neo-
memia dabit eam. **E**t quāuis cu-
pidi essemus ymbriū. tñ eius mōi
assertiones veras esse nolebam?
Demq; delectatus sum. q; nullus
p̄ber effusus ē. donec ecclē p̄cib?
datus manifestaret. non de mis-
erijs lune. sperandū esse. sed de pro-
uidētia et misericordia creatoris
Hanc euripi cum exundent vn-
diq; scdm reliquas species lune.
et acceptos fetus residūt. vel etiā
ipi magno ferūtur impetu. in or-
tu tamen eius stant placidi. quos
adū q; luna sine lumine est. **A**t
vero vbi eam diez accessus retes-
perit. tunc in suos cursus refluos
reuertūtur. **A**mpotes quoq; que
in oceano esse p̄hibetur. cum res

liquis diebus. ordinē suū ser-
uare dicatur. lunari exortu euident
mutatiōis sue fertur indicū da-
re. vt mare ipm occidētale in quo
spectatur ampotes. solito apli?
accedat et recedat. et maiore estu
feratur tanq; lune quibusdā aspi-
ratiōibus retrosum trahatur. et
iterū eodem impulsu ac retractu.
in mensuraz ppriam refundatur.
Vnde si miraris quō defectum lu-
na patitur. cum tantā vim mu-
tatiōis habeat sue. confideā et in
eo magnū esse misterū. quod ad
exemplo cognoscis o homo. nihil
rerum humanarū esse posse. et mū-
dane totius creature. q; nō aliquā
resoluatur. **N**am si etiā luna cui
tantū dominus cōmisit ministe-
rium. vt illuminet orbē terrarū et
crescat et deficiat. oīaq; ex nihilo or-
ta vsq; ad p̄fectōez venerit et iterū
p̄fecta minuūtur. celum em et ter-
rā p̄terbunt. cur non id modera-
tionis assumimus. vt neq; in ad-
uersis abiāmus animū. **Q**ui ei
omnia fecit ex nihilo. facile te q;
potens est ad summa p̄fecta pro-
uehere. et rursus ne extollamur in
p̄speris. neq; in potestate aliqua
nos diuitiisq; iactemus. neq; in
vires corporis. aut pulchritudi-
nem gloriemur. in quo est facilis
corruptō. crebra mutatio. sed ma-
nentem in futurū animi grāciam
p̄sequāmur. **N**am si te lune p̄ter-
stat occasus. que se semper repat
e. iij

ac reformat multo magis contris-
tare te debet. si anima pfectu vs-
tutis impleta cum fuerit postea p
inconstantiam mentis atq; inu-
riam. a suo deflexa proposito. stu-
dia sua sepe comutet. qd est insi-
pientie et inscientie. Vnde et scrip-
tura ait. Stultus vt luna muta-
tur. Et ideo sapiens. non cum lu-
na mutatur. sed pmanebit cu so-
le. Vnde non luna est pti ceps stul-
tie. qz non luna mutatur vt stul-
tus. s; stultus vt luna. Deniq; se-
me iusti sic luna pfecta in eternu
manet. et testis in celo fidelis. Ali-
ud est em fungi ministro. aliud
circumferri ingenio. et sensus infir-
mitate. fixam non habere senten-
tiam. Luna pro te laborat. et p-
ter voluntate dei subdita est. Var-
nitate enim creatura subiecta est.
non sponte. sed propter eum qui
subiecit in spe. Illa ergo non sibi
to mutatur. tu subito mutaris.
Illa congeniscit et coparturit in-
suam mutatonem. tu non intelli-
gis et gratularis frequenter. Illa
tuam redemptionem frequenter ex-
pectat. vt ab omni totius creatu-
re seruicio liberetur. tu et tue redem-
ptioni et illius libertati affers ima-
pedimentum. Tue ergo. non fue-
stulticie est. qz dum tu expectans
et nec sero conuerteris. adhuc et
illa mutatur. Noli ergo luna ocu-
lo tui corporis estimare. sed men-
tis viuacitate Minuitur luna. vt

elementa repleat. Hoc e vere grāte
mysteriū. Donauit hoc ei qui om-
nibus donauit grām. Examinuit
eā vt repleat q eā se examinuit
vt oēs repleret. Examinuit ei se vt
descenderet nob. descendit nobis vt
ascenderet oibus. Ascendit em inqt
sup celos vt impleret oia. Itaq;
q examinuit? venerat de plenitudine
sua aplos adimpleuit. Vñ vnus ex
hīs dicit. Nā de plenitudine ei
nos oēs accepim? Ergo annūcia-
uit luna mysteriū xpī. Non medio-
cris. in qua signum posuit suum.
non mediocris que typum habet
dilecte ecclesie. qd significat pro-
pheta dicens. Orietur in diebus
eius iusticia. et abundantia pacis
donec extollatur luna. Et in canti-
cis dominus de sua sponsa ait.
Quenam est hec pspiciens tanq;
diluculo. speciosa sicut luna. ele-
cta vt sol. Et merito sicut luna ec-
clesia. que toto mundo refulsit. et
tenebras seculi huius illuminas
dicit. Nox precessit. dies autē ap-
propinquauit. Pulchre ait pspi-
ciens. quasi suos de superiore pro-
spectans. sicut habes. Dominus
de celo pspexit super filios homi-
num. Prospiciens ergo ecclesia si-
cut luna defectus habet et ortus.
frequenter sub defectib; suis cre-
uit. et hīs meruit ampliari. dum
psecutionibus minuitur. et confesso-
rum martiris coronatur. Nec
est vera luna que de fratrib; sui p-

petua luce. lumen sibi immortali
tatis et gratie mutuatur. Fulget
enim ecclesia non suo. sed christi
lumine. et splendor sibi accendit
de sole iusticie. ut dicat. Virgo au-
tem iam non ego. vivit autem in
me christus. Beata plane. que tan-
tum insigne meruisti. unde te non
tuis neomenijs. sed typo ecclesie
beatam dixerim. In illis enim ser-
uis in hoc diligens. Qui radia-
lum autem quod te plerumque credunt
hoies magicis carminibus posse de-
duci. Amiles iste fabule. ac vulgi
opiniones. Quis enim opus dei
tanto ministerio deputatum ar-
bitratur chaldeis superstitionibus
posse temperari. Lapsus sit ille qui
se transfigurat in angelum lucis.
et deductus voluntate propria. non
carminum potestate. Hanc et in
hoc quasi ecclesia putaris posse de
loco tuo et statione deduci. multa
temptant ecclesiam. sed magice ar-
tis ei carmina nocere non possunt.
Nihil incantatores valent. ubi
christi canticum cotidie decantat.
Habet incantatore suum. domi-
num ihesum. per quem magorum
incantantium carmina et serpen-
tium venena vacuavit. et ipse si-
cut serpens exaltatus devorat co-
lubros egipcorum. ferale licet car-
men immurmuret habitator. in
christi nomine. Sic et hymeneum
magum paulus non solum magi-
ce artis infirmitate. sed etiam oculis

lorum amissione cecavit. Sic per-
trus simonem alta celi magico vo-
latu petentem. dissoluta carminum
potestate deiecit et stravit. Pulcre
ut arbitror. cessit dies quartus.
Quomodo igitur quartus plerumque
confuenerunt cavere. et inutile pu-
tant hoc numero aliquid ordiri. quod
totus nova luce mundus emicuit.
An sinistris sol cepit auspicijs.
Et quomodo alijs potest bona sig-
na dare qui sibi eligere diem sui
nesciuit exortus. Aut quomodo sig-
na eius probant cuius ortum non
probant. Quid etiam de luna dici-
mus. quod et quarto die cepit et quar-
tadecima. die signat salutis. An
displicet numerus. quo celebrat
mysterium redemptionis. Ideo de-
mones declinandum esse persuadent
numerum eum. quo eorum destru-
cta nequa est. Ideo gentiles nihil
ad oriendum asserunt. quia sciunt
tunc primum artes suas vacare ce-
pisse. et populos gentiles demi-
grasse ad ecclesiam. Luna certe
quarta. si pura fuerit. neque obtu-
sis comibus. dare reliquis diebus
usque ad exactum mensem indicium
serenitatis existimant. Volunt er-
go huiusdem exordijs inchoare quod
bus serenitas inchoatur. Sed
iam cavendum ne nobis in sermone
dies quartus occidat. cadunt enim
vmbre maiores de motibus. lumen
minuit. vmbra cumulat.
¶ Explicit de die quarto.

Incipit de die quinto

Quarta diuersis terra germinibus virebat omnis celum quoque sol et luna geminis vultus sui luminibus stellarumque signitum decore fulgebat. superat elementum tertium mare scilicet. ut et ipsi gratia viuificationis domino pueniret munere. Etheno enim spiritu omnes terrarum fetus aluntur. Terra quoque semina resolvens vniuersa viuificat. et maxime tunc primum verbo dei iussa viridescere viuificationis sue munere pullulabat. Vatabat aqua et a domine operationis feruata beneficio videbatur. Habet adhuc creatura quod illi conferat. quo munera terrarum possit equare. Reseruabat ei ut et ipsa proprium et speciale aliquod prerogatiui collati sibi muneris videretur. Viuificauit prius terras sed ea que spirante animam non habebant. aqua iubetur ea producere. que viuentis anime vigore dignitateque prefferret. et sensum tuum de salutis et fugiente mortis acciperent. **D**ixit itaque deus. Producant aque reptilia animarum viuentium secundum genus. et volatilia volantia secundum firmamentum celi. Venit mandatum et subito aqua iussos fundebatur in partus generare fluuij. viuificare lacus. mare ipsi cepit diuersa reptilium genera

pturire. et secundum genus effundere quodcumque formauerat. Non exigui gurgites. non cenose paludes vacabant. quin omnia data sibi creandi assumeret potestate. Pisces exilabant de flumine. delphines perludebant in fluctibus. conchae saxis. ostree adhaerebant profundo. atolescebant echini. **V**eni mihi. ante hominem cepit illecebra nostre mater luxurie. ante hominem deliciae prior hominum temptatio quam natura. sed nihil creatura deliquit. alimenta dedit. non vitia prescripsit. **H**ec omnia dedit. ne tibi aliqua velut propria vendicares. Tibi suos fructus terra producat. tibi et scaros. et accipieseres. et omnes fetus suos generat aque. et hijs non contentus. inter et ista tibi alimenta gustasti. **A**d inuidiam tuam omnia congerunt. ut peruariatio tue auaritia oneret. **P**red neque quam multe species et nomina sunt. possumus enarrare. que omnia in momento domine preceptionis animata sunt. simul coibat forma corporis et operabatur anima. vitalis etiam vigor aliquis virtutis. **R**epleta est terra germinibus. mare impletum est animantibus. ibi insensibilia pullulabant. hic sensibilia versantur. in terris quoque aque suas vendicant portiones. lambunt terram pisces agrum. et ex ea predam sibi recipiunt. auices quoque et ranunculi circa genitales strepunt paludes.

et ipsi audierunt domini mandatum dicens.
 ceteris. Producant aqua reptilia ani-
 maz viventium. **D**iximus reptilia
 dici genera serpentium. eo quod super
 terrarum repant. Sed multo magis
 omne quod natat reptandi habet vel
 spiritum vel naturam. Nam et si in profundum
 quod se demeruerint aquam videantur
 scindere. tamen cum superius innatant res-
 piciunt toto corpore quod trahunt super
 quodam toris aquarum. **V**nde dauid ait
Hoc mare magnum et spaciosum. il-
 lic reptilia quorum non est numerus.
Quoniam etiam cum pleraque pedes ha-
 beant et ambulandi usum. eo quod
 sint amphibia. et que vel in aquis.
 vel in terris vivant. ut sunt focce.
 coecodrilli. equi fluminales. quos
 hipopotamos vocant. eo quod hi ge-
 nerentur in fluumine. tamen cum
 in alto aquarum sint non ambu-
 lant. sed natant. nec vestigio uti-
 tur pedum ad incedendum. sed
 tanquam rema ad reptandum. **S**iqui-
 dem et navis acta remis labitur.
 et aquis sulcat carina. **P**rodu-
 cant aqua reptilia dixit dominus.
Brevis sermo. sed vellemus. et
 late patens. communem minimis
 et maximis naturam infundit.
Eodem momento producit bal-
 lena quo rana eiusdem vi opera-
 tionis innascitur. Non laborat
 in maximis deus. non fastidit in
 minimis. nec voluit natura per-
 riens delphines. sicut non voluit
 cum exiguos murices coalescere.

duceret. **A**duerte o homo quanto
 plura in mari quam in terris sint. **N**u-
 mera si potes omnia genera piscium
 vel minorum vel etiam maximorum
 sepias. polipodes lito struthas.
 carabos. cancos. et in hijs innu-
 tabilia sui generis. Quid dicam
 genera serpentium. dracones. mure-
 nas. anguillas. nec pretermittam
 scorpiones. ranas. testudines. mus-
 telas quoque et canes maritimos.
 vitulos marinos. cete immensa.
 delphinas. focas. leones. quod ad-
 texam etiam merulas. turdos. pa-
 uos quoque. quorum etiam colores
 in avibus videmus expressos. ut
 nigri meruli. pauci diverso colore
 toris et colla picti sunt. Turdi al-
 bi varij et cetera quorum sibi terre
 species et nonnam vendicarunt. **N**am
 prius in mari ista ceperunt. diuer-
 sisque fluminibus. siquidem aqua per
 animarum viventium reptilia domo
 nutu impata produxit. **A**dde hanc
 gratiam quod ea que timent in terris
 in aqua innoxia sunt. ut anguis
 venenosus in terris. sine veneno in
 aquis. **L**eo terribilis in terris. dulcis
 in fluminibus. **M**urena quam ferunt
 aliquid habere noxium. esca periculosior
 est. **R**ana horres in paludibus. de-
 core in aquis omnibus fere prestat ali-
 mentis. **P**lura si quis vult cognoscere
 a diuersis locorum piscatoribus ques-
 rat. **N**emo enim potest omnia comprehendere.
Canes sane. et in mari caue. quod
 et in ecclesia molestos esse et cauendos.

ap'ls docet. dicens. **C**auete canes
cauete malos operarios. **M**ustele
grauis in terris odor. in aq's sua
ius Terrena se nouit vindicta fe
toris vlasci. **N**ec non minore ha
bet gracia capta q' libera. **N**eq'
te inhonoratū nostra p'secutione
timalle demittaz. cui a flore nomē
inoleuit. seu tūm vnda te flumi
nis. seu amem atlexis vnda nu
trient. **F**los est deniq' vt sermo
testatur. qui de eo q' gracia redo
let suauitatis dictum facit p'sce
cum olet vt flos ipe. ita idē p'mun
ciatus est p'f'is odor vt floris ha
beat eē. **Q**uid specie tua gratus
quid suauitate iocūdius. q'd odo
re fragrantius. q'd mella fragrat
hoc tu corpore tuo spiras. **Q**uid
loquar coruoz. quid eāam lupo
rum tenentudines. **R**esāt bos lu
pos agnus timē. **T**anta est aq'ruz
gracia quarū vituli figurātur et
leones. vt h'ys p'phetiā illud di
ctum de eccl'e sanctitate iure conue
niat. **T**unc lupi et agni simul pas
cētur. leo et bos simul paleas mā
ducabunt. **N**ec mirū quāto quidē
in eccl'a illud operātur. vt p'conuz
ablata nequicia. cum innocētib'
cōparentur. **Q**uid eāam purpus
ras memorem. que ornant regum
cōiūtia amictus ibuunt. **A**quaz
est igitur q'd in regibus adorāt.
aquarū est species illa que fulget
Ad de porcos marmos. eāam ius
bis gratos. quia nihil est cōmu

ne. q'd non aqua abluūt. et ideo cō
munes eos. sicut in terra editos.
estimāe non pnt. **I**nnumeri itaq'
v'sus. innumera genea p'f'ciū. alij
oua generāt vt varij maiores q's
tractas vocāt. et aquis fouenda
cōmittunt. **A**qua igitur animat
et creat. **A**d hoc mandatuz illius
prime tanq' legis p'petue munus
exequitur. blanda quedā mater
animatū. **A**lij viuos fetus edūt
de suo corpore. vt mustele. et cani
eule. et cete ingentia. delphines et
foce. aliaq' ceteraq' h'moi. que cū
ediderint partus si quid forte in
fidiaz terrorisq' p'serēt circa ca
tulos suos quēq' moliri q' tueā
tur eos. vel tenere etatis pauorez
materno affectu cōprimūt. aperire
ora. et innoxio partus suos dente
suspendere. interno quoq' recipe
corpore. et genitali feruntur alio
abscondere. **Q**ui humanus affe
ctus hanc p'f'cium pietatez posset
imitari. **O**scula nob' facietati fuit.
illis n' satis est aperire viscera. na
tosq' recipe ac reuocare integros
atq' itez fotu quodā eos sui ca
loris animae. et spū alere. duosq'
in corpore vno viuere. donec a se
cūctate deferant. aut corporis sui
obiectū natos suos defendāt pe
riulis. **Q**uis hec vidēs et si possit
obtinere. non tante p'f'cium pieta
ti cedat. **Q**uis non miretur et stu
peat vt seruet natura in p'f'ibus
quod non seruat in hominibus.

Pleriq; ex suspitione nouer calib; odijs appetitos suos occiderunt filios. alie in fame vt legimus p tus ppios comederunt. humanis pignoribus mater sepulcrū facta est. piscium proli parētis vterus sicut murus vallo quodā intimo rum viscerum pignora inoffensa cōseruat. Diuersa igitur pisciū genera diuersos vsus habent. Alij oua generant. alij viuos parunt atq; formatos. et qui oua generant. non mētos texunt vt aues. n̄ diuturni fetus laborem induūt. non cum molestia sui nutriunt. cecidit ouum qd̄ aqua gremio quodam nature sue quasi nutritrix blāda suscepit. et animal celeri fotu reddidit. Cōtinuo em̄ tactu parētis animatus ouū cecidit et piscis exiit. Tū deinde q̄plura et inuolūta successio. nullus alteri. sed generi suo miscetur. Timall? timallo. lupus lupo. Scorpena quoq; castitate immaculati cōnubij. generi suo seruat. Itaq; habet pudiciā generis. sed venenū generis sui non habet. Non em̄ p̄cūtit scorpena. sed reficit. Nesciūt igitur alienorū piscium adulterina contagia. sicut sunt ea que cōeunt. Afinorū equarū q; inter se genera. magna cura hominū p̄p̄trantur. vel rursus cum equis afine miscetur. que sunt vera adulteria nature. Nam vtiq; maius est quod in nature collusione com-

mittitur. q̄ quod in persone iniuria. Et o homo ista prociuas interpret adulteriū iumentalis. et illud animal preciosius putas quod adulterinum. q̄ quod verum est. ipsa genera alia confundis. diuersaq; mīscēs semina atq; ad vitos coytus. plerūq; cogis inuitos. et hoc industriam vocas. hoc quia de hominib; facere nō potes vt diuersi generis cōmixtō fetum possit excutere. tollis homini q̄ natus est. et virū de viro exuis. abscisq; corporis pte sexum negas. spationez effias. vt qd̄ negauit naturā in hominib; impleteret audacia. Qui bona autem mater sit aqua. etiā hinc cōsidera. Tu o homo toquisti abdicatōnes patrum in filios. separatōes. odia. offensas. disce que sit parentis et filiorū necessitudo. Viuere pisces sine aqua non q̄unt. nec a sue parentis solacio separari. neq; a sue altricis discerni munere. et sit hoc natura quadā. vt sepati moriantur ilico. neq; enim vt omnia h? aeris viuūt spiramie. q; hauriendi spūs et respirandi natura hīs non suppetit. alioquin sub aquis semper nō possent viuere. non capientes spiritus infusione. Qd̄ nobis spiritus hoc illis est aqua. sicut nobis spirit? ita illis aqua viuendi ministrat substantiam. Nos intercluso comeatu spiritus. quia nec breui quibez spacio

possumus exōites esse vital' spūs
statim extinguiuntur. pisces quoq;
sublati de aqua sine substantia sui
vivi esse non possunt. Et hec cau-
sa manifesta est. quā nob' pulmo
per toracis laxiora penetralia reci-
pit spiritū. et cum sit ipse plenusq;
penetralis spiritus infusione in
teriozem calorem refrigerat. Tor-
ax enim ut suscipit alimēta. Ita
superflua ciborum et succos salubres
sanguineq; discernit. Sit pulmo p-
uius. vnde facilius ad eum potest
aspiratio spiritus puenire. Discis
vero brācias habet quas nūc plis-
cant et colligunt. nunc explicant
atq; aperunt. In hanc ergo col-
lectionem et apertionem dum susci-
pitur aqua et transmittit ac pene-
trat. respiratōis munus videtur
impleri. Propria igitur natura ē
piscium nec cōmunis cum ceteris
specialis vsus. et a ceteris viuēdi
quodā sepata et secreta substan-
tia. apterea non nutriūtur. neq;
ut terrena animalia manus hu-
mane tactu et alimento. et delinia-
mento aliquo delectātur. etiam si
seruātur in viuarijs suis. Quid
autē densitatē dicam dentium? Non
enim ut bos aut ouis ex vna pte
dentes habent. sed vtrāq; pars ar-
mata est dentibus. quia in aqua
sunt. et si diutius cibum versaret.
et non cito trāsmitteret aquarum
alluuione dentes eorum esca posset
auferri ac dilui. Ideo bēfos et aui-

tos habent. ut cito inābant. cito
cōfidant cibum facile. et sine aliq;
hora et dilatione transmittat. De
niq; nō rumināt. solus tñ schau-
rus in hīs ruminatē pibetur ut
ferunt. quibus aut euentus aut
vsus fuit aut studiū ut talia com-
penderent. Hanc nec ipi a suis
potentie euasere violentiā et aua-
rice potiorum subiecti vbiq; infe-
riores sunt. quo quisq; infirmior
eo prede patet. Et pleriq; quidem
herbis pascuntur ac minutis ver-
mibus. sunt tamen qui iniucē se
deuorant. et sua carne pascuntur.
Minor apud illos esca maioris ē.
rursus ipse maior a validiore in-
uaditur. et sit esca alterius preda-
tor alieni. Itaq; vsu venit ut cum
ipse alium deuorauerit. ab alio de-
uoretur. et in vnū ventrē vtrūq;
cōueniat. cum vorat ore proprio
deuoratus. fitq; simul in vno vis-
cere prede vindictēq; consortiū.
Et ipis postea sponte hec accre-
uit iniuria. sicut in nobis non ex
natura accepit. sed ex auaricia. a
quia ad vsū hominū dati sunt.
in signum quoq; facti sunt. ut in
hīs nostrorū morum vitia videre-
mus. et ea videremus exempla ne
quis potior inferiorem inuaderet.
daturus in se potentiōri exemplū
iniurie. Ita qui alteri ledit sibi la-
queum parat in quē ipse inādat.
Et tu piscis es q' viscera inuadis
aliena qui demergis infirmum.

qui credente psequens vsq; in p
fundum. **C**auete dum illum pfe
queris ne incidas ipe in validio
rem et deducat te in alienas insi
dias qui tuas vitat priusq; tuas
expectet erunam. qui te psequen
tem ppru reformidabat. **Q**uid
interest inter diuites improbe cu
piditatis in gluuie absorbentem
infirmorum patrimonium et filurum
de minorum piscium visceribus alio
repletum. **D**efunctus est diues et
nihil ei sua spolia p fuerunt. im
mo magis eum rapinarum suarum
detestabilior fecit infamia. cap
tus est filurus et inutilis preda de
fecta est. **Q**uanti in eo reperiunt
qui alios deuorauerunt et tu diues
habetes in sinu tuo alterius p doto
rem. **I**lle habebat facultates pau
peris quas inuaserat. tu eum op
primens duo patrimonium tuum fa
cultatibus addidisti. et adhuc ta
to non faciaris augmento et dicis
q; alios vindicaris cum eadez co
mittas que vlasceris. iniusto in
iustior. et iniquior iniquiore. aua
ro auarior. **V**ide ne idem te qui pi
scem illum finis inueniat. hamu
caue. caue recia. **P**ed psumis de
potentia q; nemo tibi possit resi
stere. **P**resumebat et filurus q; ha
num nemo sibi iaceret. nemo ten
deret recia. et si incidisset vniuersa
disruperet. et tamen fuscina non
euasit. aut nexus vinculi validio
ris incurrit. quibus se non posset

exuere sine dubio. **E**t hominum iniqui
tas quo grauiora commiserit. eo ma
gis scelere suo tuta esse non potest.
qn aliqui dissoluat qd p scelez p
cio constat difficile posse vitari. **P**i
scis ergo es o ho. audi qz piscis.
Vile est regnu celoz reti misso i
mari. qd ex omni genere pisciu co
gregauit. cum aut eet impletu du
xerut id ad litus et sedetes elege
runt optimos in vasis suis. malos
aut foras miserunt. **P**ic erit in co
sumatione seculi. **E**xibunt angeli et
sepabunt malos de medio iustoz
et mittent eos in caminum ignis.
Sunt ergo et boni et mali pisces.
boni seruatur ad pium. mali sta
tim ardet. **B**onu piscem. nec recia
inuoluunt. s; eleuat. nec hamu in
ternecat atq; interficit. se d piosi
vulneis pfudit sanguine. in cuius
oris pfessione bonu preciu reperit
quo tributum aplicu et census cristi
possit exsolui. **P**icem scriptu est.
dicente dno Reges terre a quibus
accipiunt tributum vel censum. a filiis
suis an ab alienis. **E**t respondete pe
tro. **A**b alienis. **A**it dñs. **V**ade
ad mare et mitte hamu. et eum pi
scem qui primus ascenderit tolle. et
apto ore ei inuenies ibi statere.
illum sumens da eis pro me et te.
Noli igit o bone piscis petri ha
num timere. n occidit. sed csecrat
Noli me qsi vile continere. qz vi
des corp infirmu. hcs in ore tuo
qd et pro petro. et pro xpo offeres

Noli timere petri recia. cui dicit to-
minus. **P**uc in altum et laxato re-
cia. **N**on enim in sinistra partem mit-
tit. sed in dexteram. sicut iussus a cri-
sto est. **N**oli timere sinus eius quia
dictum est ei. ex hoc eris homines
vivificans. **I**deo misit recia et com-
plexus est stephanum. qui de euan-
gelio primus ascendit. habens in
ore suo staterem iusticie. **V**nde cons-
fessione constanti clamavit dicens
Ecce video celos apertos et filium ho-
minis stantem ad dexteram dei. **P**ro
hoc pisce stabat dominus illis. sciebat
enim esse in ore eius predium sui cen-
sus. **D**enique glorioso martirio et
petri iudicium atque doctrinam et christi
gratiam locuples assertor implevit.
Nec te moueat quod pro mari euan-
gelium posui. **E**uangelium est in quo
christus ambulavit. **E**uangelium est in
quo licet titubaret petrus quando ne-
gavit. tamen per dexteram christi fide
munimentum stationis inuenit.
Euangelium est de quo martir ascen-
dit. **E**uangelium est mare in quo pi-
scantur apostoli. in quo mittitur
ret. cui simile est regnum celorum.
Euangelium est mare in quo christi fi-
guratur misteria. **E**uangelium est
mare in quo hebreis euasis egip-
cius interceptus est populus. **E**u-
angelium est mare in quo sponsa christi
ecclesia et divine gratie plenitudo que
supra maria fundata est. sicut di-
cit apostolus. **I**pse super maria funda-
uit eam. **E**xili super undas o homo

quod piscis es. non te opprimant secuti
huius fluctus. **S**i tempestas est
pete altum et profundum. **S**i serenitas
lude in fluctibus. **S**i percella-
caue a scopuloso lito. ne te in ru-
pem fures estus illidat. **P**criptum
est enim. **E**stote astuti sicut serpentes.
Et quia de serpentibus astutis
appositum exemplum est. finis astuti-
ti circa querenda et seruanda coniugia.
Diligantius tributa nobis confor-
tia. et si homines qui longinquis fuerant
ortus sui tempore regionibus sepa-
ti inter se conuenerunt. et si vir ad pe-
regnum contentent. nulla longin-
quitas. nulla absentia. complacitum mi-
nuat caritate eadem lex prentes ab-
sentesque conectit. idem nature vin-
culum inter distantes et consistentes
coniuugalis caritatis iura con-
strinxit. eodemque iugo benedictionis
vtriusque colla sociatur. etiam si al-
teruter obeat separatum regionum
longa diuorcia. quia non corporis
ceruicem. sed mentis iugum gere-
ceperunt. **V**ipera nequissimum genus
bestie. et super omnia que serpentes
in sunt generis astutior. ubi co-
eundi cupiditate assumpserit. mu-
rene martime nota sibi requirit cor-
pulam. vel nouam preparat. pro-
gressaque ad litus fibilo testifica-
ta prentiam sui ad coniugalem am-
plexum illam euocat. **M**urena au-
tem inuitata non deest et venenate
serpenti expetito usus sue imptit
diuinationis. **Q**uid sibi vult sermo

hmoī. nisi ferēdos esse mores cōn-
iugum. et si absens est. eius oppe-
riendaz pntiam. **V**it licet asper.
fallax. incōditus. lubricus. temu-
lentus. qđ peius veneno. qđ in cō-
iuge murena non refugit. **V**oca-
ta non deest. et serpētis lubricuz se-
dula caritate cōplectitur. **I**lle tua
mala portat. et leuitatis femineę
facilitate. tu viz tuum non potes
mulier sustinere. **A**dā per euaz
deceptus est. non eua per adā.
quem vocauit ad culpam mulier.
Iustum est vt eum gubernatore
assumat. ne iterū feminea facili-
te labatur. **S**ed hoiridus et in-
cultus est. **D**eimel placuit. nūqđ
vir frequēter est eligēdus. **C**om-
parē suum et hōs requirit. et equis
diligat. et si mutet. alijs tñ trabe-
re iugum nescit cōpar alterius. et
se tutū non putat. tu iugalem res-
pudias tuum. et putas sepe mutā-
dum. **E**t si vno defuerit die. disce-
ptari vis. et statim incognitā cau-
sam quasi cognitā pudoris exeq-
ris iniuria. **V**ipera absente requi-
rit. absente vocat. et blando pcla-
mat sibilo. atq; vbi aduentare
parem senserit. venenū euomit. re-
uerentiā marito deferēs verecun-
data nupcialē grāciam. tu mulier
aduēientē de longinquo maritū
cōtumelijs repellis. **V**ipera mare
p̄spectat. explorat iter coniugis. tu
iniurijs viā viro obstruis. **T**u li-
tigiū moues. venena non reidis.

Tu cōiugalis āplexus tēpore di-
rum viruz estimas. nec erubescis
nuptias. nec reuereris maritum.
sed etiā tu vir. possumus em etiā
sic accipere. **D**epone tumorem cor-
dis. asperitatē morū. cum tibi se-
dula vxor occurrit. **P**ropelle indi-
gnatōem cum blanda cōiunx ad
caritatē puocat. **N**on es dñs sed
maritus. non ancillā sortitus es.
sed vxorē. **G**ubernatore te deus
voluit esse sexus inferioris. non p̄-
potente. **R**edde studio vicē. redde
amori grām. **V**ipera venenū suum
fudit. tu nō potes duriciā mentis
deponē. **S**ed hēs naturalē rigorē.
debes tēperare eum cōtēplatōne
cōiugij. reuerētia cōiūctōis. **P**otē
sic. **N**olite q̄rere viri thoz alienū
nolite insidias aliene copule. **Q**ue
ē adulteriū nature iniuria. **D**uos
primū deus fecit adā et euā. hoc ē
virū et vxorē. et vxorē de viro. hoc
est de costa adā. et iussit ābos esse
in vno corpore. et in vno sp̄ritu.
Quid vnū corpus separas. vnū
diuidis sp̄m. **N**ature adulterū
est. **H**oc docet murene et vipere. n̄
iure generis. **H** ardore libidinis.
expetitus āplexus. **D**iscite o viri.
q̄ alienā p̄molliē q̄ntis vxorē ci-
uis serpētis sibi assāre cupiat. **T**u
bermū. cui etiā cōpandus ip̄e sers-
peti sit. **F**estinat ad vipera que se
in gremio viri nō directo trāmi-
te veritatis. **H** lubrico deuij amoris
infundit. **F**estinat ad eam que
fi

venenū suū refūmūt. vt vipera.
q̄ fert pacto diūctōis mūnē venenū qd̄ euomerat rursus haurire. Adultera em̄ vipera est. Vñ q̄ salomō ait. q̄ is q̄ fuerit temulentus. atq̄ per vinū libido feruere cōfū euerit. tanq̄ colubro idē? extēditur. et tanq̄ a cornu ita diffunditur illi venenū. Et vt scias quia de adultera dixit. adiecit. **Q**uili tui cū viderit aliena. os tuū loquū puerfa. **N**e quisq̄ velut atraria p̄fuisse nos credat. vt et ad bonū et ad malū. vipere h̄? exēplo vteremur. cū ad institutōem vtrūq̄ p̄ficiat. si erubescam? aut fidē non exhibere dilecto. cui exhibet serps. aut relinquētes sacra diuigiū lubrica et noctura salutaribz p̄feram? qd̄ facit qui cum serpēte mīscetur. **E**t qz de astucia cepimus s̄monē subtexere. qz vnusquisqz frēm suū arcūnemre et decipere nitatur. et in nouas se fraudes apponere. vt quē vi obtinere non pōt. arcūscribat dolo. et fūco qdam artis obducatur. fraudulentū illd̄ polippi ingenū non p̄terbo. **Q**ui va toso in litore petrā nad? affigis ei. atqz e? nebuloso ingenio colorē sibi varicat. et fili spē terga obducit? plurimos pisciū sine vlla suspitōe fraudis allapso. dū notā non p̄cauent. et saxū opinātur cassibz furtiue artis includit. et si nu qdam sue carnis intercipit. **H**ic spōtanea venit p̄da. et talis

bus capitur argumentis quālia sunt eorum qui ingenū suū sepe cōmutant. et diuersas artes nocendi mouent. vt singulorū mentes sensusqz p̄temptent. cum continentibus sint continētiam p̄dicantes. in coitu intemperati tanq̄ deuij a studio castitatis et demerſi intemperatē volutabris. vt qui eos audiūt aut vident. incauta facilitate sibi credant. eoqz cū? labuntur. dū declinare nō norūt. nec cauere qd̄ noceat. dum grauior sit et magis noxia improbitas benignitatis obūbiata velamine. et ideo cauēdi sunt q̄ crines sue fraudis et brachia lōge lateqz dispergūt vel spēm induunt multiformē. Et isti polippi sūt nex? plurimos bñtes et callidōz ingenioz vestigia q̄bus irretire possint q̄cqd̄ in scopulos sue fraudis inciderit. **C**acerqz q̄s abī grā prestigias struit. **N**aqz et ipse ostreo delectat. et carnis eius epuluz sibi quent. **P**ed qz vt appetēs abī ita p̄spiciens est periculi. quoniā cum difficilis est venatō. tunc periculosa. difficilis. quia testis validioribz. esca includitur interior. **N**am velut muris quibusdāz molliāem carnis. precepti imperialis interpret natura muniūt. quam medio testaz qdam sinu cōcauo nutrit ac fouet. ac q̄si in qdam valle diffundit. et ideo cassa omnia temptamēta sūt cancri. qz aperire clusū ostreū

nulla vi pot. Et piculosi est. si clē
lam eius includat. ad argumēta
confugit. et infidiās noua fraude
molitur. Itaq; qz omnia genera
delatiōe mulcetur explorat si qñ
ostreū remotis in locis ab omni
veto. cōtra solis radios diptamū
illud suum aperiat. et reseret clau
stra testarū. vt libero aere visceris
sui voluptatē quandam capiat. et
tūc clanculo calculum immittēs
impedit cōclusionem ostrei. ac sic
apta claustra reperiens tuto inse
rit chēlas. visceraq; interna depa
satur. Hic igitur homines vitiosi
sūt. qui cācri vsq; in aliene vsum
circūscriptōis irrepūt. et infirmī
tate ppe virtutis astu qdā sufful
ciunt. fratri dolum neclūt. et alte
rius pascūtur erūna Tu aut pro
prijs esto contentus et aliene te dā
na non pascāt. Bonus abus est
simplicitas. innocentie sue bona
bñs. infidians nescit alienis. nec
auaricie sacbus mardescit. cui lu
crum omne. ad virtutē dispēdiū
est. ad cupiditatē incendiū. Et iō
beata est. si bona sua nouerit cum
veritate paupertas. et oibus pferē
da thesauris. qz melius ē exiguū
cum dei timore. q̃ thesauri magni
sine timore. Quātū est em̃ qd̃ ho
minem alat. Aut si quis qd̃ eiaz
alijs abūdat ad grām. id qz non
multū est. Melior est em̃ hospita
litas in olerib; cum grā. q̃ vitulo
rum pinguū preparatio cum discor.

dia. Utamur ergo ingenio ad q̃
rendā grāā et salutē tuendā. nō
ad alienā circūscribendā innocē
tiam. Licet nob; vti exēplo mariti
mī ad pfectū nrē salutis. non ad
aliene piculū Echm? aīale exiguū
vile ac despicabile maritumū lo
quor. plerūq; index futuē tēpesta
tis. aut trāquillitatis adnūciūs
solet eē nauigātib; Demiq; cū p
cellā ventorū p̃senserit. calculū va
lidū arripit. eūq; velut saburram
rebit. et tanq̃ anchorā trahit. ne
excutiat fluctib; Itaq; nō se suis
liberat virib; si alieno stabilituz
regit pondere. Quo iudicio. naute
velut signū future pturbatōis ca
pellunt et sibi p̃cauent. ne hōs im
paratos. turbo improuūsus inie
māt. Qui mathematicus. q̃ astro
logus. q̃ vel chalde? fidez curfus
p̃t celi motus et signa p̃bendere.
Quo igēmo ista colligit. q̃ docto
re p̃cipit. Quis em̃ fuerit tā m
terpres augurij. Pepe hoies cō
fusione aeris videt. et sepe fallit.
qd̃ plerūq; ea si tēpestates discus
tiat. Echm? non fallit. echimum
sane nequaquā signa p̃tereūt. Vñ
exiguo animali tāta scia vt futuā
pnūdet q̃ magis in eo nihil est q̃
tantā hrē possit prudētiam. Crede
qz p indulgētiam dñi rez omniū
id qz p̃sētie mun? accepit. Et
em̃z deus si fenum sic veltit vt mī
remur. si pascit volatilia. si parat
coruis escam. pulli em̃ eoz ad
f. ij

ad dñm clamāt. Si mulierbo de
dit texture sapiam. si araneā que
tam subtiliter ac totē laxos calles
suspendit in forib. sapiē nō reliq̃t
inimē. si ipse ṽtutē eq̃ dedit. et sol
uit de cervice ei? formidine. vt ex
ultet in cāpis. et occurrēs regib?
arideat. odere? bellū emin? ex
tet sono tube. si hec irrationabilia
plenaq; et alia insensibilia. vt fenū
vt lilia. repleuit sue dispositōne
sapiētiē. quid dubitamus q̃ eadē
in echinū contulerit huius grām p̃
scientiē? Nihil enim inexploratū.
nihil indissimulatū reliq̃t. omnia
videt qui pascit omnia. omnia re
plet sapia qui omnia in sapiētiā
fecit. vt scriptū est. Et ideo echinū
visitatōis sue exortē non p̃termi
sit. Si eum cōsiderat et futurorū
informāt indicij. tua non cōside
rat. Immo vero cōsiderat. sicut tes
tatur eius dīna sapiētiā. dicēs.
Si respiciat volatilia. si pascit il
la. nōne vos pluīs estis illis? Si
fenū agri qd̃ hodie est et cras in
igne mittit deus sic vestit. quāto
magis vos modice fidei. An vero
sine q̃dam dote nature manere pi
scibus eadē illam putam? grām
q̃ vnūquodq; genus pisciū pres
cripta sibi domicilia hēt. que sui
generis nullus excedat. non in
currit alienus. Quis geometra
bijs diuisit habitacula. nullis rē
panda t̃pibus? Sed geometram
audiuim? tales geometras nūq̃

audiuim? et tñ pisces mensurā sibi
am norūt. non muris vrbū pos
tisq; p̃scriptaz. non edificijs to
moz. non agroz finib. limitatā.
h̃ mensuratā iuxta qd̃ oporteat. vt
tantū sit satis vniuiq; quantū
ad ṽsū abūdet. non quantū auis
ditas q̃dam immoderata sibi ven
dicat. Lex q̃dam nature est. tantū
q̃rere quantū efficiat ad ṽitū et
alimentorū modū sorte cēseri pa
trumonij. Hoc genus pisciū in il
lo sinu maris alitur et gignit. il
lud in alio. Deniq; nō reperies cō
fusa genera pisciū. sed qd̃ hic abū
dat. alibi deest. et iterū ille sinus
maris cēfalos alit. lupos ille. ille
saxatiles locustas. alijs nō est li
bera vagādi p̃tās. nec tñ aut in
terclusa mōtib. copia. aut flu
uijs intra labētibus trāsitur impe
tus. h̃ ṽsus nature est impressus
tāq; patrie in finib. vnūquēq; se
retinere. et vltro incolis p̃dere sus
pectū. At nob̃ longe alia sentē
tia. mutatē exilio domos incolarū
fastidio teneri. aduenarū captare
grām. trāsserre terminos p̃petuo
q̃s posuerūt p̃res nr̃i. agrum ad
agrumq; domū ad domū. deficit
terra l̃tibo. sternū et maria. rur
sus p̃ singulo libitū incedit terrā
mae infidit. vt insulas faciāt. vt
possideant freta. spacia maris sibi
vendicāt iure mācipij. pisciū iura
sicut vernaculorū conditōne sibi
seruituti subiecta cōmemorant.

comemorāt. **I**ste inquit finis mar-
ris meus. ille alterius. Diuidunt
elementa sibi potētes. hijs ostree in
fluctibus nutriuntur. hijs in viuao
piscis includit. luxuria. nec mare
efficit. nisi apotecas beat ostreo-
rum. Itaque etates earū numerāt.
et pisciū receptacula instruūt. quasi
nec cōmuni diuitis mare possit im-
plere. Nam vicini nomē quibus
audiunt auribus quibus oculis in-
tuentur possessiones eorum. quē ad
modū excogitat dies noctesque. ut
aliquid primo auferat. Nunquid
soli inhabitabis terrā ait propheta.
Cognoscit hec diis et vindictē re-
seruat. Quāto aliena piscibus au-
ditatis rapina. Illi naturalia ca-
ptant secreta et ultra terminos or-
bis terrarū mare norūt. quod nulle in-
terpolāt insule. nec terra aliq̄ in-
teriacet. vel ulterius vlla sit posita.
Illic igitur ubi diffusū late mare
omnem spectandi vsum vtilitatis
gracia nauigandi intercludit au-
dacia. continere se ferunt. ut cetera
illa immensa genera. equalia monti-
bus corpora. ut tradiderūt nobis
quid videre potuerūt. illic quietum
eum exigūt. discretū querūt ab
insulis. et ab omni maritimarū vr-
bium cōtagijs sepatas hūt suas
regiones et habitacula distribu-
ta. manent in hijs inoffenso via-
norum limite. nec vago transitu
mutatores quunt locorū. sed tanquā
patrū soluz diligūt. et in hijs in-

morari dulce arbitrat̄ur. **Q**ue iō
elegenūt. ut solitariā vitam remo-
ta possint arbitrorū interpolatōne
transigere. Sunt tamē aliqua ge-
nera pisciū. que non ingenij faci-
litate loca mutēt. sed fouēdi par-
tus nēitate. Quē oportuno atque
legitimo partus tēpore. ex plu-
rimis locis ad diuersos finis ma-
ris. innumeri velut cōmuni consilio
cōueniētes. cōiuncto agmine. aq̄
lonis flatus petūt. et ad illud sep-
tentrionaliū mare p̄tium quadā
nature lege contendunt. Dicas si
ascēdētes videas. reuma quoddā
esse ita prouunt. fluctusque interse-
cant. per p̄pontē in euxinū. vio-
lento impetu p̄fluētes. Quis pi-
scibus hec annūciat loca. p̄cepta.
tēpora. Quis tribuit dispositōez
viandi. comedendi. ordinez. metas.
et tēpora reuertendi. **H**omines sunt.
impatorē habent. cuius expectat
imperū. p̄cedit thessera. p̄ponun-
tur edicta p̄uincialibz. ut conue-
niant. tribunis militū littere dis-
rigūt. dies statuitur. et plerique
ad dies statutos occurrere non
queunt. Quis impator piscibus
p̄ceptū dedit. Quis doctor. hanc
tribuit disciplinā. qui metatores
itinera disponunt. qui duces iter
dirigūt. ut nullus desit occurfus.
Sed agnosco quis ille sit impa-
tor qui ordinatōne diuina sensibus
vniuersorū suū infundat imper-
um. qui tacitus mutis animantibus

naturalis discipline ordinem tri-
buat. non solū magna penetret. s-
ed et per minima queq; se fūdat.
Diuine legi piscis obsequitur. et ho-
mines contradicunt. **P**iscis solēter
audit mādata celestia. **A**n contēp-
tibilis tibi videtur. qz mutus est
rōnisq; exps. **V**ide ne tu tibi
magis incipias eē contēptui. si ir-
rōnabili. irrōnabilior deprehendaris.
Quid autēz rōnabili? hoc pisciū
trāsitu. cuius rōnem qdēz verbis
non explicāt. sed factis loquunt.
Pergunt enī estatis tpe ad fretū
pōti. eo qz reliquo maris sinu. hic
sinus dulciōr sit. **N**ō enī tam dū-
sol in fretō. qdū ceteris immo-
ratur. eaq; fit cā vt nō oēm aquā
exhauriat qz dulcis atq; potabilis
sit. **Q**uis at ignoret qz etiā ea que
maritima sunt. aq; plerūq; dulci-
bus delectentur. **D**eniq; dum flu-
mina sequuntur et ad supiora ascē-
dunt. frequēter alieni pisces ge-
neris capiuntur in fluuijs. **C**ū hec
igitur cā pontū illis faciat gtorē.
vel qz estus temperet solēis illic
flatus aq;lonis. tū oportuniorez
ceteris iudicāt in quo generare et
ptus possint ppos enutrire. qz te-
neri fetus laborē aliene regionis
ferre vix possint. qz illic fouet ae-
ris mag clementia. **I**taq; pacto
munere oēs simul eo quo venerāt
agnime reuertuntur. **Q**uenā sit
ista rō cōsiderem? **O**biect? est pōti
fin? boree. ceterorūq; vtorū violē-

tissimis flatib; vñ grauis illic p-
cella fuit. et tēpestates mouētur.
ita vt de pfundo arena vsetur. **C**z
rei fluctus arenosus indicō est. qz
ventorū motu insurgēs altius. tū
pōdere grauior. haud dubie non
solum nauigantibus. sed etiā ma-
ritimis ipis animatibus intoles-
tabilis hētur. **A**ccedit illud qz cū
plurima et maxima pōtus flumi-
na misceantur. tū hiberno tēpore
sinus ipē frigidior. et horretū rige-
feit allapsu. ppter ea pisces tanq;
arbitri fluentorū estate illic aspi-
rātis aure elementia captare cōsue-
uerunt. **C**uius amenitate pfundi
rursus hyemīs aspera declinare
cōtēdunt. et septentrionalē plage
seua fugientes. in reliq; se sinis
cōferūt. in qbus aut ventorū in ol-
lior sit placiditas. aut solis soleat
vernare tēperies. **N**ouit igitur pi-
scis parienti tēpus qd p magno
misterio dixit salomonis sapien-
tia. **N**ouit tēpus eundi atq; rede-
undi. nouit tēpus pfunditōis et ia-
ctatōis. et nouit vt non queat fal-
li. qz non rōnis estimatōne et dis-
sputatōis argumēto vtatur. sed
inspiratōe nature que vera est ma-
gistra pietatis. **D**eniq; oēs ani-
mantes prescripta habent pari-
endi tēpora. homo solus indiscre-
ta atq; cōfusa. reliqua genera de-
mentiam tēporis qrun. mulieres
soleptus suos inclemēter effun-
dunt. **V**ana enim et intemperans

libido generandi. vagam patienti
etate exhibet. **P**isces tanta maria
transmittunt. ut utilitate aliquam
generi suo querant. nos quoque diffusa
equora transiretamus. sed quanto
honestius quod successione amore
quod pecunie aviditate suscipit.
Denique illis ad pietatem. nobis ad
questum transmissio deputat. **I**lli
sololem preferunt omnino merito ca
riorem. nos mercede longe impare
ad periculi vicem. misera lucra cupi
dine reportamus. **I**taque illi patriam
repetunt. nos derelinquimus. **I**llis
navigatio incrementum generis ac
quiritur. nobis minus navigatio.
Quis igitur neget dimittis illis
insulam ingenuum esse hominem atque vir
tutem. cum videat istos in aequo
nem tam solenne obsequio secundi
tatis peregrinationem viua ingenio
componere. **A**lios in exiguo cor
pore tantum validitatis assumere.
ut maximas navium plenis curre
tes velis. in medijs fluctibus si
stant. sicut brevis pisciculus **E**chi
nus tanta facilitate memorat navium
ingentem statuere. ut quasi radis
cata mari herere videas. nec mo
ueri. aliquod enim immobile suat
An et huic putas sine creatoris
munere. tantum potuisse suppetere
utilitas. **Q**uid gladius loquar. a
sarias. aut canes maritimos. aut
balenas. aut zigenas. **Q**uid eti
am turturis aculeum centum. et hoc
mortue. **S**icut enim vipere os si quis

calcauerit recens duntaxat graui
quod venenum nocere prohibetur. et im
medicabile vulnus serpere. **I**ta
etiam turtur aculeo suo mortua.
et amplius quod viua. periculum afferre
memorat. **L**epusculus quoque ter
ribilissimum animal in terris. in mari
formidabile. citius et que non facile
possit auferri corruptela inuehit.
Voluit ei te creator tuus nec in mai
satis ab insidiatoribus esse securum
ut propter pauca que noceant. quasi
in exilijs positus. arma fidei se
per. et scuto deuotiois accinctus. a
domino tuo debeas salutis sperare pro
fidium. **V**eniamus ad atlanticum
mare. quod ingentia illic. et infinite
magnitudinis cete. **Q**ue si qua
to supernatant fluctibus. ambulae
insulas putas. montes altissimos
summis ad celum verticibus emine
re. que non in acta. nec in litori
bus. sed in atlantica maris profun
do ferunt videri ut eorum conspectu
nauis a navigandi in illis locis pro
sumptione reuocetur. nec secreta
elementorum adire. sine summo ter
rore mortis usurpent. **V**ed iam
assurgamus ipsi de profundo maris.
et aliquantulum sermo noster emer
gat. atque ad superiora se subleuet
Spectemus ea que visitata multis
et plena sint gratie. quomodo aqua
in salis vertat soliditatem. ut ferro
sepe cedatur. quod de britannicis sali
bus. nihil mirum. qui specie mar
moris validi eius de metalli. mureo

candore resplendent. salubres cor-
poris cibo. et potui nimis grati.
quo etiam indecorus lapis corallium
in mari herba fit. **U**bi in aerem
transferatur lapidis lapidis firmi-
tate solidetur. **U**n etiam ostris pre-
ciosissima margarita natura infi-
xerit. **Q**uoniam ea maris aqua in tam
molli carne solidauerit. que diffi-
cite apud reges inueniuntur. **E**a in
litoribus quasi vilia iacet vulgo. et
saxis asperis et cautibus colligun-
tur. **A**ureum etiam vellus aqua nu-
trit. et lana in memorati speciem me-
talli gignit litora. **C**uius colores
nulli adhuc eorum qui fucis diuer-
sis obducunt vellera. imitari po-
tuit. **A**deo nature maritime gratiam
humana implere nescit industria.
Primus quod soliditudine vellera
omnium etiam minus preciosa curetur.
Primo licet optima. nequaquam tam
hij fucus innascitur. hic naturalis
color est. quem nullus adhuc fucus
equit. **H**oc quod piscis est vellus. sed
et ipsi murices qui insignie dant res-
gum. sunt maritimi. **E**t qui pratorum
gratia vel ortorum amenitas potest ceru-
lei maris equiparare pictura vel au-
rum. licet in pratis flores refulge-
ant. **A**uri quod fulgorem in mari la-
na resplendet. **E**t illi cito marces-
cunt. ista diu duratura seruatur. **L**i-
lia in ortis eminens nitent vela in
nauibus. **H**ic odor. illic vetus aspi-
rat. **Q**ue utilitas in folio. in nauibus
quanta commercium. **L**ilia suauem

etatem nauium. vela hominum salutem
inueniunt. **A**dde pisces salientes et
delphinas ludetes. adde rauco so-
nantes fluctus murmure. adice
curretes naues ad litora. vel de li-
toribus exeuntes. ut cum e carceri-
bus emittuntur quod dirige quanto stu-
dio spectantium et amore certatur.
Equus tamen in vanis currit. non in
vanis nauigia. **I**lle in vanum. quia
vacuus. **I**sta ad utilitatem quasi
plena frumeti. quod hijs gratius. qui
non verberare aguntur. sed ventorum spi-
ramine. ubi nemo refragat. sed
omnes fautores sunt. ubi nemo vinci-
tur quamque puenient. sed omnes
puppis que cum pueris fuerint coro-
natur. ubi palma merces salutis
victoria precium regressus est. **Q**uantum
etiam distat inter directos
cursum ac reflexos. **I**sti perpetuatur.
hij resoluuntur. **A**d iungere
remigibus contexta litora. quibus vex-
illum exeundi. aura de celo est. **I**taque
aurea plausum inanem referunt. hij
soluunt vota seruati. **Q**uid de iona
dignum loquar. quem cetus expedi-
uit ad vitam. reddidit ad prophetam.
di gratiam. **E**medauit aqua quem ter-
rena deflexerat. **P**sallebat in vtero
ceti. qui merebat in terris. et ut
vtriusque receptio non pretereas ele-
menti. terrarum salus in mari ante
precessit. quod signum filij hominis signum
ione. **S**icut iste in vtero ceti. sic
ihesus in corde terre. **I**n utroque reme-
dium. maius tamen in mari pietatis

exemplū. qm̄ excepērūt pīscēs quē
hōies refutarūt. ⁊ quē hōies cruci
fixerūt. pīscēs seruauerūt. **Petrus**
q̄ in mari titubabat. h̄ non labe
batur. ⁊ cōfessus est in fluctibus
quē negabat in terris. **I**taq̄ illic
q̄si deuotus manu apprehēditur.
hic q̄si oblitus asp̄cū cēturonis
cōuenit. **P**ed iam rogem⁹ dñm
vt sermo noster q̄si ionas eiciat
ad terrā. ne diut⁹ in salo fluctuet.
Et bene iam exhibet aurib⁹ q̄
obūbret nos a malis nr̄is. **P**ed
⁊ ip̄a p̄cedēte sole arefacta admo
net req̄scēdū. ne in terra estuare ī
cipiam⁹ ingenio. ⁊ nob̄ edāz ver
ba deficiant. **C**erte plusq̄ minim⁹
tis data est in aq̄ remissio p̄dōz.
Et auz paululū cōtinuissē. itēz ser
monem adorsus sū. **F**ugerat nos
fr̄es dīlectissimī necāria de natuā
auū disputatō. ⁊ s̄mo h̄mōi nob̄
cū ip̄s auib⁹ euolauerat. **F**it em̄
natuā q̄daz vt h̄j qui aliq̄d in
tuētur. vel dicēdo exp̄mere volūt.
eorum qualitatē que vel intuētur
vel loquūtur assumāt. vt ⁊ cū pis
griorib⁹ immoremur. ⁊ cū velocī
bus celeri rapiam⁹ asp̄cū. stilo q̄z
aut tardiore vtamur. aut rapido.
Itaq̄ auz caueo ne mari dīmer sa
ptereant ⁊ aq̄s optā me lateant.
effugit omne volatīle. qz dū incli
natos sinus aquarū gurgite scru
tor. aerios n̄ respexi volatus. nec
vmbra saltem penne me p̄petis re
clinauit. q̄ in aq̄s potuit relucere.

Verū vbi ōnē negociū expedit⁹
putaui. ⁊ absolutū me eē credidi
⁊ diē quintū cōsumatū arbitrat⁹
sū. venit in mētē recordatō auū
q̄ auz eūt cubitū quasi pacto leto
munere ethere cantu mulcere cōsue
uerūt. **Q**d velut solēnter surgēte
⁊ occidēte die instaurare cōsuerūt.
vt deurso vel adorto nocturno.
ac diurno tpe laudes sūo referāt
creatori. **M**agnū ergo incēntiū
excitāde nob̄ deuotōis amiseram.
Quis em̄ sensū h̄is gerēs n̄ eru
bescat sine psalmoz celebritate
diē claudere. auz ecā minutissime
aues solēni deuotōe ⁊ dulci carmi
ne orit⁹ diez ac noctiū p̄sequatur.
Redeat ergo nob̄ volatilis s̄mo
qui pene fuerat elapsus ex ocul⁹. ⁊
aq̄le mō alta petēs volatus suos
duxerat nubib⁹. n̄ qz oculos ablu
ti aq̄. dū de gurgite leuam⁹ ad ce
lū. speculati vacuū aeris. volatib⁹
ferri. ad ncātē stili putauimus
eē reuocandū. **E**ritis vos iudices
q̄ estis auides vbi. vtrū cōsult⁹
euolasse. an vtilit̄ nr̄a in recia s̄m
relapsus. nec vereor. ne fastidium
nob̄ obrepāt in volatib⁹ req̄rens
dis. qd̄ nō obrepit in gurgitib⁹
p̄scrutādis. ⁊ aliq̄s nob̄ in dispu
tatōe obdormiat. cum possit auū
cātib⁹ excitari. h̄ p̄fecto qui inter
memoratos pīscēs ad volatilia p̄
tractāda rueneri. n̄ dubito q̄ in
canoras aues sōnū sēire n̄ possit.
q̄ in tali ad vigilādū grā p̄uo cēf

Necq; vō vile putet. qđ n̄ potuit
pteriri cum sit tertia ps in animā
tibus creature. Tria enī genera
animātū esse non dubiū est. ter-
renū. volatile. et aq̄tile. Deniq; sic
scriptū est. Educāt aque reptilia
animarū. videntū scđm genus. et
volatilia volantia sup̄ terrā secus
firmamentū celi scđm genus. Re-
uocamur ad superiora. sicut o b̄li
iūosi viatores. qui cum in cōsulto
pterirent. in sua reuertētes. vestis-
gia in aerie sui multo repetitū ite-
neris laborē suscipiūt. Est tñ etiā
bonus viator. qui dispendium re-
gressionis reliq̄ itineris. cōpendio
sa celeritate cōpenset. vt mihi faci-
endū arbitror. maxie aū de aui-
sermo sit quia solet oculos hōm
volatus p̄peratōne p̄stringere.
Quid em̄ in hīs cōuenit demora-
ri. in q̄bus celeritas placere cōsue-
uit. Auius ergo atq; inusitatus
in tali genere scriptois. sermo no-
ster canorus resonet ac resultet.
Vnde mibi cygnea carmina q̄
etiā sub grāui mortis imminētis
terrore delectēt. Vnde mibi illos
naturales modulos cātilene. qui-
bus etiā paludes resonare cātus
edunt dulcissimi suauitate. Vnde
mibi voces phibaci dulcedinēq;
merulanū. Vtinā saltē lucina ca-
nat. que dormientē de somno exci-
tet. Ea enī auis significare solet
diei surgētis exortū. et effusiorē
diluculo differre leticiā. Tamē si

illaz suauitas deest. sūt genētes
turtures. et rauce colūbe. Tum eti-
am cornix plena voce pluriā vo-
cat. Vnde ruraliū auium sermone
quo possumus sciam quā nos ru-
sticani docuerūt p̄sequimur. Et qm̄
de aq̄tilibus. reptilibo diximus.
arduū est. vt subito ad aues celi
noster sermo ascendat. Et idō de
hīs auib; prius dicamus. que
circa aquas maris fluminūq; v̄-
santur. cum q̄bus possum? emer-
gere. Itaq; ab altione sermonem
adoriamur. Ea est auis maistima
que in litoribus fetus suos edere
solet. ita vt in harenis oua depos-
nat. medio fere hyem̄is. Nam id
tēporis fouēdis habet deputatū
ptubus quāto maxime infurgit
mare litorib; . vehemētiorq; flu-
ctus illiditur. quo magis repenti-
ne placiditatis solemnitate auis
huius elucet gracia. Nāq; vbi
vntosū fuerit mare. positis ouis
subito mitescūt. et omnes cadunt
ventonū p̄celle. flatusq; mitescūt
aurarū. ac placidū ventis stat ma-
re. donec oua fouit alcion sua.
Septē autē dies fetus sūt. quib;
b? dēurhis educāt pullos. fetusq;
absoluit. Illico alios quoq; sep-
tem adiūgit dies. q̄bus enutriet
ptus suos. donec ināpiāt adole-
scere. Nec mireris tam exigū nu-
trimentū tēpus. cū absoluto fetu
tam paucorū dierū sit. Tantā autē
graciam minuscula auis dimittit.

indultaz habet. vt lws q̄tuordecī
dies nautici p̄sumpte serenitatis
obfuent. q̄s ⁊ alchionidas vocāt
q̄bus nullus motus p̄cellose tēpe
statis horrescat. **N**ōne vos passe
ribus pluris estis dñs ait? **S**i er
go auis minuscule stēplatōe in
furgit maē ⁊ repēte aprumit atqz
aspero hyemnis inter ingruentes
p̄cellas tēpestatesqz v̄torz deter
git celi nubila. fluctulqz cōponit
elemētis oibus. sbito infusa tran
q̄llitas. quātum p̄sumiere deas de
bonitate dī o lō. qui ad imaginē
dī fact? cognosceris. si tñ auicula
istius fide studio deuotōis iuntes
ris. **I**lla tēpestates vides insurge
reire v̄tos inter hyberni seu a n̄
reuocat. neqz reflectit. sed impel
litur. Deniqz in litore sua oua cō
stituit. vbi ea relabēte fluctu. ma
sida adhuc arena suscipiat. nec
insurgētes fluctus quos immur
murare atqz adlabivideat. refor
midat. **E**t ne putes q̄ ouorū vi
deatur hrē stēptū. stimulo vbi de
posuit oua midificat. ⁊ suo ptus
corpore fouit. ⁊ nec saluti p̄pe allu
uione litoris p̄timefcit. **S**ed secu
ra de dī grā ventis se cōmittit ⁊ flu
ctibus. **P**anū est h̄. adiūgit totidez
alios ad nutriendū dies. nec in
terpellari tot diebo infidi maris
tranq̄llitatē veretur. tēptatqz mei
tum suū natura. ⁊ cū solēmitate fū
datū. ⁊ teneros fetus. nō latibul
aliq̄bus abscondit. aut tectis. nec

cludit caueris. s̄ nudo ⁊ rigēte
cōmittit salo. nec defēdit a frigore
s̄ dīno fotu q̄ magis cetera despi
ciat. tutiores fōe existimat. **Q**uis
nostrū puulos suos n̄ vestimētis
tegat. tectisqz abscondat? **Q**uis n̄
claudat eos septis cubiculorum?
Quis nō ita diligēter vtiqz fene
stras obstruat. ne q̄ possit aura pe
netrare? **V**ento q̄s tā solidate in
duim? ac fouem? exiūm? eos cle
mēte celestis inuolucro. alchione
vero q̄s nudos p̄ciat. eos dīno ve
stit indumento. **N**ec vos p̄terito
mergi. q̄bus ab assiduitate mer
gēdi nomē h̄ befit. **Q**uō sepe mer
gētes auraz signa colligitis. ⁊ p̄
uidētes tēpestatē futurā. p̄pe me
dio reuolatis ex eq̄re. ⁊ ad litorū
tuta cū clamore cōditis. **Q**uō ec
fulice maritimo delectātes p̄fūdo
refugientes postea q̄ presēferitis
cōionē mais inuato luditis? **I**p̄a
ardea q̄ paludibz inherere cōfues
uit. notas desent sedes. p̄mbresqz
foimidās. sup̄ nubes volat. vt p̄
cellas nubū sentire n̄ possit. **C**ōfi
derem? diuersas volucres maris
quēadmodū imminēte v̄torz mo
tu ad tutiora ⁊ tunc tēporis dul
ciora stagna se conferant. atqz in
abscondito terraz sinu incognita
sibi alimenta rumentur. **N**octur
nas autem anseruz quis non mī
retur exubias. qui vigilias suas
eciaz cantus assiduitate testant?
Deniqz eo ecia romana capitolia

a gallo hoste seruata fuit. Merito
illis debes roma q̄ regnas. Dii
tui dormiebāt. et vigilabāt anse
res. Ideo illis diebus anseri sa
crificas. non ioui. Cedūt enī dī
vestri anseribz a q̄bus se sciūt esse
defesos. ne et ipi ab hoste capere
tur. Pulcre autē post descriptōez
piscū de hīs auibus que assue
sunt aquis sermo successit quia et
ip̄e filiter vsu natandi et munere
delectatur. Vnde prima cognatio
videtur auibus istis esse cum pi
scibus. qm̄ natandi cōmunia q̄dā
videtur vtriusq̄ generis esse con
suetudo. Secunda quoq̄ cognatio
omnibus auibus et piscibus est.
eo q̄ volandi vsus. sp̄s sit natā
tis. Sicut enim aquā natando p̄i
scis incedit. ita auis aere volatu
celeri secat. atq̄ vtriusq̄ generi si
militer caude suppetit. alarūq̄ re
migiū vt pisces ad priora se alis
subrigāt. atq̄ ad vltiora p̄ce
dant. caude quoq̄ gubernaculo.
vel quo velint se facile cōuertant.
vel impetu quodam e regione iter
suū dirigāt. Aues quoq̄ aere
volando suis velut aquis enatāt.
et quasi quēdā extendūt brachia.
Cauda quoq̄ se vel ad superiora
vel ad inferiora demergūt. Vnde
qm̄ in nōnullis idē vsus et sp̄s.
Ideo de aq̄s vtriusq̄ generis na
tūritas. dīna p̄ceptōne p̄cessit.
Dixit enī deus. Producant aq̄ rep
tilia animarū viventū fm̄ genus

et volatilia volantia secus firmas
mentū celi fm̄ genus. Non imme
rito ergo q̄ de aq̄s gen? vtrūq̄
p̄duat. natādi p̄petas vtriusq̄
suppetit. Hanc et cū coluber lu
bricus omnesq̄ serpētes. ideo enī
nomen serpēdi est inditū. q̄ non
possint ābulare. sed serpere. dra
cones q̄ filii mō pisces vt plerūq̄
sine pedibz sint. Nullū autem ge
nus pedū officio caret q̄ omnibz
victus e terris. et ideo pedū munē
fulciūt. q̄ hmoi ad escā querē
dam indigent ministerio. Itaq̄
alie volucres vnguibus armātur
ad raptū. vt accipitres aut aq̄le.
que rapinā venatōis exercēt. alie
vel ad incēdendū vel ad cibū ap
parandū vsu ministerioq̄ priuā
tur. vel potiūtur acōmodo. Vnū
autē nomē auū. sed genera diuer
sa. que q̄s possit memoria aut co
gitatōe complēdere. Sūt itaq̄
aues q̄ carne vescuntur. ideo hīs
ungues asperi. curuati atq̄ acu
tum os. velox volatus. qm̄ rapto
viuunt vt possint facile corripere p̄
dam. quā sequunt̄ p̄pere. vel ore.
vel vnguibus eniscerare. Sūt etiā
aues que repto pascunt̄ semine.
alie diuerso et fortuito cibo. Est
etiā diuersitas copulaz. quarum
grā carent fere. que intēdunt ra
pimis. nā p̄pter auiditatē predā
di. vel p̄pter insidias explorandi.
nec ip̄is inter se cōuenit. et ideo de
clināt sui copulam. Refugit enim

auaricia cōsordia plurimoz. **D**einde
diuicio plurimoz facile ipa se p-
derit. **H**is ergo auibz nihil ē co-
pulatorū. preter iugale cōsordū.
Ergo acāpitribz h̄ vsus est vite.
Cōtra vero colūbi. grues sturmi-
corui. atq; cornices. et ecā turdi
gaudet plurimoz cōnexiōe. **A**lia
q; auū genera en coria q̄ manent
in lucis semp. alia aduēctia que
obeūt regiōes alias. et pacta hie
mereuertū. **S**ūt alia q̄ hyeme
redeūt. estate pegrinātur a nob.
siue q̄ alia hyemis tpe ad cali-
diora se cōferāt. siue q̄ pleraq; rur-
sus estatez in h̄is locis exigāt. q̄
amemora nouerūt. **T**urdi deniq;
autūni sine hyemis cōfinio q̄ ex
acta estate se referunt. q̄bus nos
inlospitali inamitate motim̄ in fi-
dias. et diuerso genere nunc in fi-
da sede decipere. nunc fisco fallere.
nūc laqis eos captare cōtēdimus.
Ciconie redit? **V**exilluz veris attol-
lit. grues qui alta petūt. amāt fre-
quēt pegrinari. **A**lie aues ad ma-
nū se sibi cū. et mense herili assue-
scūt. tactuq; mulcētur. alie refois-
midāt. alie eisdē quibz boies to-
midat. alie secretā in
desertis vitā diligunt. q̄ req̄rendi
sibi victus difficultatem. libertatis
amore cōpēsant. alie vocibz tū
strepūt. alie canore delectāt. sua-
uiq; modulamine q̄dam ex natu-
ra. alie ex institutōe diuersarū vo-
cū obloquūtur discrimine. vt bo-

minēz putes loquūtū. cum locuta
sit auis. **Q**ui dulcis merulanū. q̄
ex p̄ssa vox p̄fitaci est. **S**ūt ecā
alie simplices vt colūbe. alie astu-
te. vt perdices. **C**allus iactātor.
pau? speciosior. **S**ūt ecā vite in-
auibz et opoz diuersitates vt alie
amēt in cōe cōsulere. et collatis vi-
ribz velut quandā curare republi-
cam. et tanq̄ sub rege viuere. **A**lie
sibi queq; p̄spicere. imperiū recu-
sare. et si capiatur indigno velint
exire suicio. **A**b h̄is ergo ordia-
mur q̄ nro vsui imitacōem dederūt.
In illis em̄ deuotio q̄dam et mili-
cia natural. in nob coacta atq; s-
uilibz. q̄ iure p̄po et volūtario vsu.
Grues in nocte solitā exercēt cu-
stodiam. dispositos vigiles cer-
nas. et ceteris cōsortibz generis q̄
escētibz. alie ardeūt. explorāt. ne
q̄ ex pte infidie tēptent atq; oēm
deferūt impigro sui vigore tutelā.
Post vbi vigiliāz fuerit tps im-
pletū p̄funda munere in sōnū se
p̄misso clamore p̄ponit. vt excitet
dormientē cui vice muneris tradi-
tura ē. **A**t illa volēs suscipit sorte.
nec vsu nro inuita. et pigrior sōno
renūciat. sed impigre suis excus-
titur stratis. vice exēqtur. et quā
acāpit grām paratū atq; officio
rep̄tat. **N**ō nulla desctio. qz deu-
otio natural. idō tuta custodia. qz
volūtas libera. **N**ūc ecā volātes
ordinem seruant. et hac moderā-
tione omnem labore alleuant. vt

per vices fugant dūd? sui munē
Precedit ei vna et parrit ceteris
plato sibi tpe. et qñ añ signata p
currit deinde conuertit. et sequenti
sorte duccēdi agnis cedit. Quid
hoc pulcrus. et labore oibus et ho
norem esse cōem. nec paucis arro
gare potētiaz. qñ qdā in ones volū
taria sorte trāscribi. Antiq hoc rei
publice mun? et instar libere cita
tis est. **H**ic a pñcipio accepto a
natuā exēplo auū. politicā hoies
exercere ceperūt vt cōis esset labor.
cōis dignitas p vices singuli pti
ri auās dīscerēt. obseqa impiaq;
diuidere. nemo eēt honoris exors
nullus inunis laboris. **H**ic erat
pulcrum? rerū status. nec inso
lescebat quis qñ ppetua ptāte. nec
diurno fūcio frāgebat. qñ et
sine inuidia erat ordo muneris. et
tpis moderatōe delata pmatio. et
tolerabilior videbat. que cōi clu
debat sorte custodiā. **N**emo aude
bat aliū seruiū p mēre cuius sibi
successori in hōre mutua foret sibi
eunda fastigia. **N**emini labor g
uis que dignitas secutura releua
ret. **P**ost qñ dñandi libito vē
dicare cepit. idēbitas et susceptas
nolle deponē ptātes. postea qñ mi
licie. non ius cōe cepit eē. sed fūis
tus. postea qñ non ordo factus est
fūcipiēde potētie. qñ studiū vendi
cāde. cepit etiā ipsa laboris fūctō
durius sustineri. Et qñ non est v
lutaria. cito locū relinqt in auriē.

Hoies qñ inuiti sbeunt vigiliāz
munera. **Q**uā egre vnus quisq; in
castris periculi; sortitus exaubat
qñ tuendū sibi regali pceptione
comittatur. pponitur pena desi
die. et tamen plerūq; obrepit inai
ria. **N**on seruantur exaubie. **N**es
cessitas enim que inuito imponit
obsequiū. affert plerūq; fastigiū
Nihil est enim tam facile qñ ha
beat difficultatem qñ facias inui
tus. **E**rgo et iugis labor affectuz
auertit. et cōtinua ac diuturna po
tentia gignit insolentiā. **Q**uē in
uenias hominū qui sponte depo
nat imperiū. et ducat? sui cedat
insigne. **F**iatq; volens numero po
stremus ex primo. **N**os autē non
solum de primo. sed etiam de mes
dio sepe cōscendimus. et primos
discubitus in cōuiuiū vēdicamus
At si semel delatū fuerit. volum?
esse ppetuū. ideo inter grues eq;
nimitas in laborib; est. hūilitas
in ptātib; **A**dmonētur vt exer
ceant custodie vices. non admo
nentur vt de ptāte decedant. quia
ibi naturalis quies sonni inter
pellanda. hic voluntarie seduli
tatis gracia pītolandā est. **C**icō
mas ferunt collecto pficiā agmi
ne. si quo pgendū putant et simul
plerūq; circa orientem locis inue
bi. et quasi thēssera militari. piter
omnes moueri **E**xercitum crebas
cum signis suis pgerē. sic omnes
viandi comitandiq; et psequendi

ordines seruāt. **C**ornices at dedu-
cūt eas. ac dirigūt. ac velut qbus
dā turmis stipatricibus psequūt
Adeo vt adiuuēt qdā bellatib?
adūsus inimicas aues pferre cre-
dātur. et ppijs periculis bella alie
na suscipere. **C** rei indicū est. qz
nulle p interuallū aliqō tps resi-
dere in illis locis reperūtur. et qz
cū vulneribus reuertētes manifesta
qdā sanguinis sui voce. ceterisqz
loquūtur indicijs gratiū se certa-
minū subiisse offitū. **Q**uis enī
illis penā desertōis indixit? **Q**uis
delictē milicie supplicia pscriptit
formidolosa. vt nulla psequēdis
hospitalibus turmis sese subtrahē-
rit. s; certati omnes deductōis
munē officioqz fugant. **D**iscāt ho-
mines hospitalia seruare iura. et ex
auiib? cognoscāt qd religiois ho-
spitib? sit deferendū. que obsequia
deputada. qbus cornices etiā peri-
cula sua negare nō soleāt. **H**īs er-
go nos ianuas claudim? quib?
aues etiam aias suas cōferunt. et
quos ille consorcio psequūtur di-
scriminis. eos tecti pibem? hos-
picio. et quorum ille bella suscipi-
unt. hīs nos bella frequēter infe-
rimus. **M**entor si non sodo mita-
mis hec fuit causa supplicij. a egis
prijis furoz genti hospite. dum bel-
lum conatur inferre. inhospitali-
tatis penas in fide naufragio ple-
bis exsoluit. **Q**uā vero rōnabiliū
nō excedat pietatē ac prudentia;

auiis h? clemētia cōsiderand. quaz
nec post exēplum qdē irōnabi-
lium. quisqz nostz imitari potest
Nam depositi prijs artus p longe-
uum senectutis plumaz tegmine
alanūqz remigio nudatos circū-
stans soboles penīs ppijs fouet
Et qd dicā collato dco pascit. qn
etiā ipsa reparat natuē dispēdia.
vt hinc atqz inde sbleu ātes senē-
fultro alaz suaz ad volādū exer-
ceāt. et in pristinos vsus defueta
iā reducāt. pij prijs mēbra. **Q**uis
nostz leuare egrum nō fastidiat
prēm? **Q**uis fessum senē suis hū-
meris imponat? **Q**d in ipa histo-
ria vix credibile hētur. **Q**uis vt
pius sit nō hoc puulis mādēt obse-
quū? **A**t vero auiib? nō est gūe qd
pietatis est plenū. **N**on est onero-
sum qd solū nature debito **N**ō
recusat aues pascē prēm. qd etiā
pscripta necitate sub terrore pena
rum pleriqz hominū recusarūt **A**ues
nō scripta. s; nata lex strigit **A**ues
ad hūmū? nullo pcepto oueniūt
s; grē natural officio. **A**ues nō eru-
bescūt reuerēdi semis mēbra por-
tare. **E**st enī victoria pietatis. qd
eiusqz frequēti testificatōe pcre-
bruit. vt agnue mercedē remunē-
tōis inuenerit. **N**ā romanorū vsu
pia auiis vocat. eo q vix vni im-
peratori cōsulito senatus delatū di-
citur. hoc iste aues in cōe merue-
runt. **H**ūt ergo aues iste decreta
patrū ad propē insignē clemētie

Prius enim filius patris prius oportuit iudicio predicari. **H**abet etiam vniuersorum suffragia. Nam retributio beneficiorum amplargios nominatur. Pelargos enim comia dicitur. Virtus itaque ab hijs nomen accepit. cum relatio gratiarum deo me vocabulo nuncupatur. **H**abemus auaricie sobolis erga cultos patrios pietatis exemplum. **A**ccepiamus nunc materne sedulitatis in filios grande documentum. **V**irum minusculam corpore sed egregie pia sublimis affectu. que indigna rerum omnium preciosiores auro meritis instruit. quia sapienter indidit auro. **Q**uid enim sapientius quam ut vaga volandi voluntate potitur. et hominum domesticos pueros suos et tecto commendat. ubi soboles nullus incurrit. Nam illud est pulchrum. ut a primo ortu pullos suos humane usus conuersationis assuescat. et praestet ab inimicorum auxilium in hijs tutores. **T**um illud perclarum quod gratiam donum sibi sine ullo adiutore tanquam artis perita componat. **L**egit enim festucas ore easque luto illimit. ut coagulari possit. **S**ed quia lutum pedibus non potest deferre summitate penne aqua infundit. ut facile hijs puluis adhaerent. et fiat limus. quo paulatim festucas minutis furculis sibi colligat atque lerere faciat. **E**o genere in di totius fabrica struit. ut quasi

paupercula solo. pulli eius intra edes suas sine offensione versentur nec pedem aliquis interserat per rimulas texturarum aut tectis frigus irrepit. **S**ed hoc industrie officium pro commune multis auiibus. illud vero singulare. in quo est perclara cura pietatis. et prudentis intellectus. et cognitio insignis tunc quedam medicae artis peritia. **Q**uid si qua pulli eius fuerint cecitate suffusi oculos siue compuncti. habet quoddam medendi genus. quod possit eorum lumina intercepto visu reformare. **N**emo ergo de inopia queratur quod vacuas pecuniae proprias edes reliquit. **P**auperior est hominibus quoque vacua aeris abundat. industra edificat. nec impedit. tecta attollit. et nihil aufert proximo. nec indigentia et paupertate ad nocendum alij compellitur. nec in graui filiorum imbecillitate desperat. **N**os vero. et paupertas afficit. et inopie necessitas vexat. et plerisque indigentia cogit in flagitium. impellit in crimen. **L**ucrum quoque studium in fraudes versamus. ingenium aptamus affectui. atque in grauissimis passionibus spem deponimus. fractique animo resoluimur. improvidi et inertes iacemus. cum de divina miseratione tunc sperandum amplius sit. cum perfidia humana defecerint. **D**iscant homines amare filios ex usu et pietate committi. quod etiam volantes filios comitatu sedulo persequuntur.

et sollicitate. ne itane forte deficiant.
abū suggerūt. ac plūmo tpe nu
trienti officia non relinquūt. At
vero femine nri generis cito abla
dant etiā illos quos diligūt. et q̄
ditiores sūt. lactae fastidiūt. pau
periores abiciunt puulos et expo
nunt. et dep̄bēnsos abnegāt. Ip̄e
quoq; diuites. ne in plures suum
patrimoniu diuidat. in vtero p̄
os necat fetus. et p̄nā alio fūis
in ipso genitali aluo. pignera sui
cētis extinguit. priusq; auferē
vita q̄ traditur. Quis docuit. nisi
homo filios abdicari. Quis rep̄
pent tam iniicia patz iura. Quis
inter nature fraternā sortia fra
tres impares fecit. Vnius diui
tis filij. diuerse sorti cedūt. Alii
totius paterne sortis ascriptōni
bus inuadatur. Alius opulente
hereditatis paterne deploret. ex
hausta atq; inopē portōem. Nū
quid natura diuisit in eita filioz.
Ex pa omniū tribuit. qd ad na
scendi atq; viuēdi possint habere
sūstantia. Ipsa vos doceat nō di
scernere patrimonio quos titulo
germanitatis equalis. Et etiā q̄
bus dedistis cōiter eē q̄ nati sūt.
non debetis hīs vt in cōit hēant.
in quo vna natura sūstituta sunt
inuidere. Accipitres ferūtur du
tam in eo aduersus p̄prios fetus
hrē in clemētiā. q̄ vbi eos aduer
terint tēptae volatus primordia
m̄dis eiunt suis. cōtinuoq; eli

minant. ac si morientur p̄pullant
pennis atq; p̄cipitant. Verberant
alis. cogūtq; audere q̄ trepidat.
nec vllum postea deferūt hīs mu
nus alimōie. Quid mirū tamē.
si rapere assueti nutrire fastidiūt.
Cōsiderem? ad hoc eos eē genera
tos. vt etiā aues ad cauendū for
mido exerceat. nec passim ciās re
laxent. sed pericula p̄domibz decli
nanda p̄spiciāt. Deinde cum hīs
natura quoddā p̄dādi munus
inolaerit. magis a tenero suos
pulos instituire videtur ad p̄es
dam. q̄ partus abdicare cōpen
dijs. Cauent ne in tenera etate pi
grescant. ne soluiātur delitijs. ne
marcescant ocio. ne discant abū
magis expectāē q̄ querere. ne na
ture sue deponāt vigorem. inter
mittūt studia nutriendi vt in au
sus audere cōpellant. Aq̄la quoq;
plurimo s̄mone vsurpat q̄ suos
abdicat fetus. sed non vtrūq; ve
rum. vnū ex pullis duobz. qd ali
qui fieri putauerūt germinadonū
alimentoz fastidio. sed id non ar
bitroz facile credendū. presertim cū
moyses tantum testimoniū pieta
tis in pullos suos huic debet aui
vt diceret. Sicut aquila p̄tegit
nidū suū et sup pullos suos cō
fidit. expādit alas suas et assum
psit eos. et suscepit sup scapulas
suas. dñs solus ducebat eos.
Quo ergo expandit alas. si occi
dit alterū. Vn puto non auaricia

nutriendi eū inclementē fieri. sed
examine iudicādi. **T**emp ei fert
pbare q̄s genuit. ne generis sui
inter oēs aues q̄dā regale fasti
diuz. degeneris ptus deformitas
decolorēt. Itaq̄ assent q̄ pullos
suos radijs solis obiciat. atq̄ in
aeris medio. pio puulos vngue
suspēdat. ac si q̄s repulso lumis
sole. itrepidā oculoz adē inoffen
so intueđi vigore suauēit p̄bat
q̄ veritate natuē. sinceri obtutus
cōstantia demōstrauerit. **S**i vero
lunia sua p̄strict. solis radijs in
flexerit. q̄si degener tāto indign
parēte reat. nec estimat educa
tōe dignus. q̄ fuit indign. suscep
tione. Non ergo cum acerbitate
nature. sed iudicij integritate cō
demnat. nec quasi suum abdicat.
sed quasi alienum recusat. **N**āc
tamē vt quibus dā videtur regal
autis inclementia plebeie autis exar
sat clementia. Autis ei que grece dē
fene. susceptū illū siue abdicatū
siue n̄ agnitū aq̄le pullunt. cū sua
p̄le cōcedit atq̄ intermiscēs suis
eodem quo p̄rios fetus mater
ne sedulitatis officio. a pari nu
trimentoꝝ subministratōe pa
scit a nutrit. Ergo fene alienos
nutrit. nos vero nr̄os immitti cru
delitate p̄cimus. Aquila vero si
p̄ciat. non quasi suum p̄ciat. sed
quasi degenerē non recognoscit.
nos q̄d prius est quos nostros re
cognoscim. abdicam. Sed ve

miam. ad turturē. quāz lex dā. ve
lut caste hostie elegit mun. **D**e
niq̄z cū dñs ar. cū dēref. oblata ē
q̄ scriptū est in lege dñi. vt dā
rēt hostiā. par turturū. aut duos
pulos colubarū. hoc est em. veruz
xpi sacrificiū. pudiciā corporāl.
a grācia spiritalis. Pudiciā ad
turturē refertur. ad colūbam grā
Fertur em turtur vbi iugalis p̄
prii fuerit amissione viduata. p̄
tesumsum thalami. a nomē ha
bere cōiugij. eo q̄ p̄rim. amor fe
sellerit eam. dīcti morte deceptā
qm̄ a infidelis ad p̄petuitate fuit.
a amarus ad grām. qui plus tor
loris ex morte. q̄ suauitatis ex ca
ritate generauit. Itaq̄ iterare cō
iugitōem recusat. nec pudoris ius
ta. aut cōplaciti viri resoluit fede
ra. illi soli suam caritatē reseruāt.
illi custodit nomē vxoris. **D**iscite
mulieres quāta sit viduitatis grā
q̄ ecā in auro p̄dicat. Quis er
go hās leges turturi dedit. **S**i
biem q̄ro non inuenio. **N**ō enim
nullus ē ausus. q̄ nec paulus au
sus ē leges tenēde viduitatis p̄scri
bere. **T**emq̄z ip̄e ait. Volo ergo iu
miores nubere. filios p̄creare. ma
tress familias eē. nulla occasione
dare adūsario. **E**t alibi. Bonuz ē
illis si sic maneāt. **Q**z si se n̄ cōtinet
nubāt. **M**eli. est em nubere q̄ vti
Optat paul. mulieribz q̄d in tur
turbz p̄seuerat. **E**t alibi iunioēs
hortat. vt nubāt q̄ mulieres nr̄e

turturū pudiciā implē vix pnt.
Ergo turturibz deus hunc infu-
dit affectū. hanc virtutez continē-
tie dedit. qui solus pōt p̄scribere.
qđ omnes sequuntur. Turtur non
vritur flore iuuetutis. non tēpta-
tur occasionis illecebra. Turtur
nescit primā fidem irritā facere qz
nouit castimoniā seruare. prima
nubij sorte pmissam. ¶ Dixim?
de viduitate auium. eāqz ab illis
primū exortā esse virtutē. Nūc de
integritate dicamus. que in pluri-
bus quidē auibus ita esse asseue-
ratur vt possit eā in vulturibus
dephēdi. Negatur em vultures
indulgere concubitu. et coniugali vsu
nupcialis copule. sorte misceri.
atqz ita sine vllō masculoz con-
dere semine. et sine cōiunctōe ge-
nerare natos vt ad centuz annos
vite. eorū series pducatur. nec faci-
le eos angusti cui finis exāpiat.
Quid aiunt. qui solent nrā ridere
miseria. cum audiūt. qđ virgo ge-
nerauit. et impossibilem innupte-
tū pudorem nulla viri cōsuetu-
do tēptasset. existimāt ptum. Im-
possibile putatur in dei matre. qđ
in vulturbz possibile non negat.
Auis sine masculo parit et nullus
refellit. et quia desponsata maria
virgo peperit pudoris eius faciūt
questionē. Nonne aduertim? qđ
dñs ex ipa natura plurima exem-
pla ante f̄misit. qbus suscepte in
carnatōis decore p̄baret. et astue-

ret veritate. ¶ Nunc age que auis.
velut quādam rēpublicā cūtaēvi-
deatur. expeditā. atqz vite huius
etatez agere sub legibus. Dic ei
reipublice vsus est. leges omni-
bus esse cōes. atqz obseruari eas
deuotōne cōmuni. vno omnes te-
neri vinculo. nō alij ius eē. qđ ali-
us sibi intelligat non licere. s; qđ
liceat licere omnibz. et qđ non li-
cet omnibz. non licere. esse eā cō-
munem reuerentiā patruz. quorū
cōsilio rēpublica gubernet. com-
mune omnibz orbis domiciliuz p̄-
scriptū. omnibz vnū esse consiliū.
cōis cōuersatōis officiū. prescrip-
tum omnibz vnum esse cōsiliū.
Magna hec. sed quantū in api-
bus pstantiora. que sole in omni
genere animantiū. cōem omnibz
sololem habet. vnam omnes in-
colunt mansionem. vnius patrie
clauduntur linnine. cōis omnibus
labor. cōmunis cibus. cōis opera-
tio. cōis vsus et fructus est. cōis vo-
latus. Quid plura? Cōis omnibz
generatō. integritas quoqz corpo-
ris virginialis. omnibz cōis et p̄-
tus. qm nec vllō cōcubitu miscen-
tur. nec libidine resoluitur. nec
ptus quatūtur doloribus. et sibi
to maximū filiorū examen emittē-
tunt. et folijs atqz herbis ore suo
plem legentes. Ipse sibi regem or-
dināt. ipse sibi populos creat. Et
licet posite sub rege sint. tñ libere
¶ Nam et p̄rogatiua iudicij tenent.

et fide deuotois affectu. qz et tanq
a se substitutu diligunt. et tato bo
norantur examine. Rex autē non
forte ducitur. qz in sorte euetus ē
non iudiciū. Et sepe irōnabili cā
sortis melioribz vltim? quisqz p
fertur. neqz i pte multitudinis
vulgarī sermone figitur. que nō
merita virtutis expedit. nec pub
lice vtilitatis emolumēta rmat.
qz mobilitatis natat incerto. neqz
pūlegio successiois et generis res
galibus thronis infidet. Siqz
ignarus publice cōuersatiois cau
tus atqz eruditus eē non poterit.
Adde adulatōes atqz delicias. q
tēneris inolite etatibz vel alacre
ingeniū enervare cōsuerūt. cū in
stitutōibus spaciū. quorum ple
risqz suo magis questui qz vti
publico animum regis inclināt.
Apibus autē rex natūe clais for
matur insignibz. vt magnitudi
ne corporis prestat et specie. tum
qd in rege pāpūū est. morū man
suetudine. Nam et si habet aculeū
tū eo non vtitur ad vindicandū.
Sunt em leges nature non scrip
te lris. sed impresse moribz. vt le
uiiores sint ad puniendū. qui ma
ximā ptate potūtur. Sed et apes
ille que non obteperauerit legibz
regis. penitēti cōdenatiōe se mul
tant. vt moriantur aculei sui vul
nere. Qd psanū populi hodieqz
seruare dicitur. vt pro cōmissi p
cio ipsi in se proprie mortis exs

quatur sententiā. Itaqz nulli fieri
gem. n p se. qui gūissimas in sūdi
tos hnt leges. n indi. nō ppli sar
mataz tantā. quantā apīs reuerē
tiam deuotois obseruāt. vt nulle
e tomibz exire audeāt. nō in aliqz
pcedē past? n fūcit rex egressus
et volatus sibi vdicauerit princis
patū. Pro cōfusus at est p rura reco
lentiā. vbi in balātes orti florib?
vbi fugiēs riuus p grāmīna. vbi
amena purpuraz. illic ludus ala
cris iuuetutis. illic cāpestre exerci
cium. illic curarū remissio. op? ip
suz fuaue de floribz. de herbis dul
cibus fūdamina. castrorū prima
ponūtur. Quid em aliud ē fauus
nisi qdam castrorū spēs? Deniqz
ab hīs psepibz apum fūcis ar
ctetur. Que castra qdratā tantum
pnt habere artis et grē. quantum
hnt crates fauorū. in qbus minu
te ac rotunde cellule cōnexionē sui
inuitōe fulciūtur. Quis architec?
eas docuit. ex aconia illa cellaz in
discreta laterū eqūitate cōponere.
ac tenues iter domoz septa ceras
suspēdere. stipae mellā. et intexta
floribz hoireā. nectare qdam di
stēdere? Cernās oēs certāe de mu
nere. alias inuigilāe reqrento vi
ctui. alias sollicitā castris hōre cu
stodiam. alias futuros exploras
re ymbres. et speculari concursus
nubiū. alias de floribz ceras fin
gere. alias rore infuso floribz ore
colligē. nulla tū alienis insidiari

laboribus. et rapti vitam querere.
atque utinam raptorum insidias non ti-
meret. Dabit tamen et spicula sua
et inter mella fundit venenum. si fu-
erint laessite. animasque ponit in
vulnere. ardore vindicte. Ergo
medijs castrorum vallibus. humor
ille roris infundit. paulatimque per
cessu temporis. in mella cogitur. cum
fuerit liquidus ab exordio. et coa-
litu cere. floribusque odore fragrare.
mellis incipit suavitatem. Merito
quasi bona oparia. scriptura apem
predicat dicens Vade ad apem. et vi-
de quo oparia est. **O**peratione quoque
qua venerabile mercat. cuius la-
bor est regis. et mediocris. ad sa-
lutem se ingeniose exercere. **A**ppe-
tibilis enim est omnibus et clara. au-
dis quod dicat propheta. Mittit utique
te. ut apicule illius sequaris exem-
plum. imitans operationem. Vides
quod laboriosa. quod grata sit. fructusque
ab omnibus desiderat. et quentur.
Nec pro personarum diversitate di-
scernit. sed indiscreta sui gratia.
regibus pariter ac mediocribus.
equali suavitatem dulcescit. Nec so-
lum voluntati. sed etiam saluti est.
fauces obdulcat. et curat vulnera.
Inter mis quoque medicamentum infun-
dit vulneribus. Itaque cum sit infir-
ma robore apis. valida est vigo-
re sapientie. et amore virtutis. De-
nique regem suum summa protectione
defendit. et perire pro eo pulchrum
putat. Incolumi rege. nesciunt mu-

tare iudicium. mentem inflectere.
amisso. fide servandi muneris dere-
linquunt. atque ipse sua mella diri-
piunt. quod is qui principatum habuit
muneris. interceptus est. Itaque cum
aves alie vix in anno edant singu-
los fetus. apes geminos creant.
et duplici ceteris fecunditate prepon-
derant. Consideremus nunc quod sit quod
ait Producat aque reptilia aiaz
viventium. et volatilia volatilia super
terram secundum genus. et secus firmam-
tum celi. Cur super terram dixerit cer-
tum est. quod victum de terra quunt.
secus firmamentum autem celi quio.
cum aquile ultra ceteras aves volent
et tamen ipse non secus firmamentum celi.
Sed quod grece pranos dicitur. quod lati-
ne celum appellamus. pranos autem
apotelesmatis. id est a videndo. id est
quod aer perspicuus sit. et ad videndum
purior. et in aere volatilia genera.
dixit animalium. Et neque moveat
quod ait secus firmamentum celi. Non
apem firmamenti hic posuit. sed abusi-
ve. eo quod operatione et herci illius cor-
poris. etiam iste aer quem possumus
oculis apprehendere quasi crassior et den-
sior vice habeat firmamenti. Nunc quod
diximus quod volatilia. quam naturam
habet et gratiam. et ea pauca de multis
neque enim vacat universa describere.
cum sint filia atque eiusdem generis. tamen
aves ipse quam inter se diversitatem
habeant consideremus. Invenimus enim
cornicium pedes. velut quibusdam digi-
tis distinctis separatos atque distos

Canorū quoq; aut pullozū. aliis
etiam formatos a natura. pedes
autū. que carne vascūtur. quasi in
curuos atq; sinuatos velut ad p̄
dam paratos. Et vero que natan
di hnt vsum et consuetudinē. latis
hnt pedes. et mēbrana quadam il
los digitos pedū sibi copulatos.
atq; coniūctos. in quo admirabi
lis patet ratio natūe. vt et illa ad
volandū. vel ad capiendū cibum
vfu accommodo fulciatur. et ista ad
natandū adiumēta hēant cōpetē
tia. quo melius aquis possint sup
natare. et q̄si remis q̄busdā ita pe
dibus suis mēbrane illius exten
sione latioribz aquarū fluentia p
pullent. Cignus q̄z. cur p̄ciorē
collovtatur in promptu est vt qz
est paululus segnior corpore. nec
facile pōt aquarū inferiora pene
trare. ceruicē extendit ad p̄dam.
que quasi p̄uia reliqui corporis
escam quā inuenerit rapiat. atq;
eruat de p̄fundo. Adde et illud.
qz suauior et magis canorus p̄
cera modulus colla distinguitur.
et longiore exercitātōe purior lon
ge resultat. Qui dulcis etiā in exi
guo dā dū gutturē cantilena. q̄
rum cātibz medio estu arbusta
rūpuntur. eo qz magis canore me
ridianis caloribz. quo puriorē ae
rem id t̄pis attrahūt spū. eo can
tus resonāt clariores. Nec apes
ip̄e insuauē quiddam canūt. hnt
em̄ grāciam in rauco illo vocis sue

murmure suauitatis. quā nos fra
cto tubarū sonitu. lentius primū
videmur imitari. quo strepitu ad
excitādos animos i vigore. nihil
aptius estimat. Et hēc illis grā
cia manet. cum pulmonē respirā
tiq; munus atq; vsum. nequaquā
habere p̄dantur. sed aërio vascū
spiramine. Deniq; si q̄s eas sup
fundat oleo. p̄pe necatur. eo qz s̄b
structis poris. aëriū spiramē illū
haurire nōn possint. cōtinuoq; si
q̄s aceti hīs supfundat. ilico re
uiuiscūt. eo qz vis aceti. cito illos
poros qui cōcretione oleo obstrin
gūtur. feratur aperire. Et quia de
volatilibz dīcīm? non putamus
alienum ea cōplecti. que de verne
indico tradit hystoria. vel eozum
relatio qui videre potuerūt. Ferē
h̄ miger vermis couerti primū in
spēm canlis. atq; in eam mutari
naturam. inde p̄cessu quodā fieri
pambilis. nec eam tū formam fī
gurāq; custodit. h̄ laxis et latiori
bus folijs vidēz pēnas assumere.
Ex hīs folijs mollia illa seres de
p̄tūt vellera. q̄ ad vsus sibi. p̄pos
diuites vdicarūt. Vñ et dñs ait.
Quid existis indestū videre hōiez
mollibz vestimētis indutū? Ecce
q̄ mollibz vestiū. in dō. re. sūt. Ca
meleon quoq; diuersas spēs fer
tur. vario colore mentiri. Lepores
certe qd̄ de p̄ximo facile cognoui
mus. hyeme albesce. in suū colōrē
rēdi. et n̄ dubiū ē. Nec iō libani vt

ad cōmutatōis fidē. que in refurs
rectōne futura est. Ecā ista exem
pla nos puocēt. sed ita vt cōmus
tatōem illam dicamus. quā ap̄s
euidēter expressit dicēs. Omnes
quidē refurgemus. sed non ōnes
imutabimur. Et infra ait Et mor
tui refurgēt incorrupti. et nos im
mutabimur. Oportet em̄ corrup
tibile hoc induere incor. q̄c. Ples
riq; enim cōmutatōis genus et for
mas quas non acceperūt inter p̄
tatione quadā presūptionis in
debitē incōgrua vsurpatōe euer
terūt. ¶ Fenix quoq; avis in lo
cis arabie phibet degere. atq; eā
vsq; ad annos q̄ngentos longe
ua etate p̄cedere. que cum sibi fis
nem vite adesse adūterit facit sibi
thecam de thure et mirra et ceteris
odorib; in quā impleto vite sue
tēpore intrat et moritur. de cuius
humore carnis vermis exsurgit.
paulatq; adolefcit. ac p̄cessu sta
tuti tēporis induit alaz remigia
atq; in superioris avis speciez for
māq; repatur. Doceat ergo nos
hec avis. vel exēplo sui resurrectō
nem credere. que et sine exēplo et si
ne rōnis p̄ceptōne ipsa sibi insig
nia resurrectōis instaurat. Et vti
q; aues p̄pter hōiem sunt. non hō
p̄pter auem. Sit ergo exemplū
nobis. qz auctor et creator auiū.
scōs suos in p̄petuū perire nō pa
titur. qui auem vnicā perire non
passus est. resurgētē eam sui ser

mine voluit reparari. Quis ergo
huic annūciat diēni mortis. vt fa
ciat sibi thecā et impleat eā bonis
odoribus atq; ingrediat in eam
et moriatur illic. vbi odoribus gra
tis fetor funeris possit aboleri.
¶ Fac et tu homo tibi thecam expoli
ans. veterē hōiem cum actibus suis.
nouū indue. Theca tua. vagina
tua xp̄us est. qui te p̄teget et ab
scondat in diē malo Vis scire qz
theca p̄tectio ē. Faretia inq; mea
p̄tegi eum. Theca ergo tua est fi
des. Imple eam bonis virtutum
tuarū odoribus. hoc est castitatis.
misericordie atq; iusticie. In ip̄a
penetralia fidei suavis factorū pre
stantium odore retolentia. tutus
ingredere. ea te amictū fide exiit
vite h; inueniat. vt possint ossa
tua pinguescere. vt sint sicut or
tus ebrui. cuius cito semina sus
citantur. Cognosce ergo diē mor
tis tue. sicut cognouit et Paulus
qui ait. Certamē bonum certau
i. cursū consummaui. fidē seruauī. re
posita est mihi corona iusticie. In
trāuit ergo in thecā suāz quasi bo
nus fenix. quā bono repleuit odo
re martiri. Interrogabo te. tu at
rēde mihi. Vnde vultures mortē
hominū signis q̄busdā annūciāe
cōsueuerūt. quo iudicō totū aut in
struētū sint. cum belū lacrimabile
inter se aduerse acies instruant.
multo p̄dicte volucres sequan
tur agmine. et eo significāt. quo
g. n. j.

mutatudo hominū casura sit bello
futura p̄da vulturbo. Qd̄ utiqz
ex specie instruētōis hūane q̄daz
videtur rōne colligere. Vsqz ad lo
cūtam quoqz grā dīna penetra
uit. que cum agmine conferto. re
gionis cuius et occupauerit lati
tudine. innoxio p̄mū feriat habi
taulo. nec fluctus inhospitali in
curfione depascit. nisi dīne signū
p̄ceptōis acceperit. Etenim sicut in
exoto legim⁹. ea q̄z celestis vltio
nem offensiois exsequitur. pie mini
stra vindictae. Hanc q̄z auis deuo
rat selenchis. Sic enim greco auis
hec nūcupatur nomine. data ad
remediū maloz. que locusta cons
uevit inferre. Cui creator in ex
plebile dedit deuorādi naturā. vt
insaciabili pastu. plagam quam
supra dixim⁹ possit extinguere. |
Sed quid hoc est. dum simonez
p̄ducim⁹. Ecce tibi iam et noctur
ne aues circūuolāt. et in eo ipso in
quo finiendū sermonē admonēt.
sui quoqz assumendā memoras
tōnem p̄ducit. Repetunt diuerse
aues auaria sua. quas vesp̄er no
cte cogit decedere et se in latibulis
suis abducit. canoz occasū dici
carmine p̄sequētes. ne immunes
hēantur grām. q̄bus creatorez
suum omnis creaturā collaudat.
ecā nox carmina sua. q̄bus vigi
lias hominū mulcere consuevit. Nox
et noctua cātus suos. ¶ Quid at
de lusciniā dicam. que puigil au-

stos. cū oua quodā sinu corporis
et gremio fouet. insonē longe no
ctis laborē cantilene suauitate fo
latur. vt mihi videatur. hec sum
ma eius eē intentō. quo possit nō
minus dulcibus modulis q̄ fo
tu corporis animae fetus. ouaqz
foueat. Hanc imitata tenuis illa
mulier. sed pudica. in vsum mole
lapidem brachio trahēs. vt possit
alimentū panis suis p̄uiculis non
desse. nocturno cātū. mestū pau
ptatis mulcet affectū. Et quāuis
suauitate lusciniē non possit imi
tari. imitatur tam eam sedulitate
pietatis. Noctua ip̄a quēadmodū
glauis oculoꝝ pupillis noctur
narū tenebrarū caligantē. nō sen
tit horrore. et quo nox fuerit ob
scuroz. eo contra vsum animum ce
terarum inoffensos exercet volas
tus Exorto autem die et circūfuso
splendore solis. visus eius hēbēta
tur quasi q̄bus dā sit in tenebris.
Quo iudicio sui declarat eē aliq̄s.
qui cum oculos hēant ad vidēduz
videre non soleāt. et visus sui offi
cio solis fungantur in tenebris.
De cordis oculis loquor. q̄s hēt
sapientes mundi et non vident. in
luce nihil cernūt. in tenebris am
bulāt. dum demonioꝝ tenebrosa
rimantur. et celi alta videre se cre
dunt. describētes radio mundum.
mensuraz aeris ipsius colligētes.
Porro autē a fide deuij. p̄petue ce
citatis tenebris implicatur. Na

bentes in primo diem xpi. et lu-
men ecclesie. et nihil videtes. aperuit
quasi scientes omnia. acuti ad va-
na. hebetes ad eterna. et longe vi-
sionis amplexu. pudentes in
scientie ppece cecitate. Itaque dum
cupiunt subtilibus volitare sermo-
nibus. quasi noctue in lumine va-
nuerunt. ¶ Vespertilio animal ig-
nobile a vespere nomen accepit.
Est autem volatile. idemque quadru-
pes. et dentibus utitur. quasi in alijs
aurebus reperire non soleas. Part
ut quadrupedia. non oua. sed pul-
los viuentes. Volitat autem in aere
autum more. sed erepusculo vesper-
tino consuevit offendi. Volitat au-
tem. non aliquo pennarum. sed me-
brane sue fulta remigio. quo su-
spensa velut pennarum volatu cir-
fertur atque vegetatur. Habet et
illud hoc vile animal. quod sibi inu-
ter adhaeret. et quasi specie botrio-
nis ex aliquo loco pendente. ac si se
ultima queque laxauerit omnes re-
soluuntur. Quod sit quodam mune-
re caritatis. que difficile in homi-
nibus homini reperitur. ¶ Est etiam
galli cantus suavis in noctibus.
nec solum suavis. sed etiam utilis.
qui quasi quidam bonus cohabita-
tor. et dormitante excitat. et solidum
admonet. et viantem solatur.
procellum noctis canora significa-
tione prestat. Hoc canente. latro-
fugas relinquit insidias. Hoc ip-
se lucifer excitatus oritur. celumque il-

luminat. hoc canente. mesticia tre-
pidus nauta deponit. omnisque cre-
bro vespertinis flatibus excitata
tempestas. et procella mitescit. Hoc
deuotus affectus exilit ad precan-
dum. legendi quoque munus in-
staurat. Hoc postremum canente.
ipse ecclesie petrus culpam suam
dixit. quam priusquam gallus can-
taret negando contraxerat. Istius
cantu spes omnibus redit. egris
leuiatur incommodum. minuitur do-
lor vulnerum. febrium flagrantia
mitigatur. reuertit fides lapsis.
ihesus titubantes respicit. erran-
tes corrigit. Denique respexit Pe-
trum et statim error abcessit. Pul-
sa est negatio. secuta confessio. quod
non fortuito accidisse. sed ex sen-
tentia domini. lectio docet. Hic
enim scriptum est. quia dixit Iesus
ad simonem. Non cantabit gal-
lus priusquam me ter neges. Bene
fortis in die petrus. nocte turba-
tur. et ante galli cantum labitur.
et labitur ter. ut scias. non inco-
sulta effusione sermonis esse prolap-
sum. sed mentis quoque mutatio-
ne turbatum. Ideo tamen post galli
cantum fit fortior. et iam dignus
quem Christus aspiciat. Oculi enim domini
super iustos. Agnouit venisse reme-
dium. post quod iam errare non
possit. et in virtute ab errore mu-
tatus amarissime fleuit. ut lacri-
mis suis delet error. Respice nos
quoque domine ihesu. ut et nos propria

recognoscant? errata. soluamus
pijs fletibus culpā. mereamur in
dulgentiā peccatorum. Ideo cōsulito.
sermonem pertraxim? ut nobis qz
gallus cāaret. loquētibz subue-
niret. quo si quod delictū obrep-
sisset in verbo culpā xpi tonares.
Da qso lacrimas petri. nolo leti-
ciam pccōris. fleuerūt hebrei et p-
mare sunt de hiscentibz vndis li-
berati. Letatus est pharao. qz he-
breos tēbat inclusos. et mari mer-
sus cum populo suo occidit. Exul-
tauit et iudas in mercede pccōis
sue. sed ipsius se mercedis sue la-
queo strangulauit. Fleuit errorē
suum petrus. et meruit ut aliorū
aboleret errores. Claudere debea-
mus. tēpus est quo melius aut ta-
cet. aut fletur. Tēpus est quo
celebrat indulgentia pccōrum.
Nobis quoqz gallus iste mysticus
in sacris cantet. Quomiaz iam pe-
tri gallus in nostro sermone cāta-
uit. flet pro nobis petrus qui p se
bene fleuit. et in nos pia xpi ora cō-
uertat. Appropere dñi ihu passio
que cotidie delicta nrā condonat.
et munus remissionis operatur.
Bonus dñs dimittere ieiunos nō
vult. ne qis deficiat in via. Si ille
dicit. misereor huius turbe. tridu-
um est qz pseuerat meū et non ha-
bent escam. et dimittere eos ieiun-
os nolo. ne deficiāt in via. cuius
intēta sermōni maria. apparatus
recusabat epularū. quātomagis

nos cōsiderāre debemus. quia non
multi sūt qui in verbo dei viuunt.
et ideo refectio corporis desiderat.
Certo illius triduo. nostrum hoc
post tridui laboriosius est. Et idē
qui cum auibz lusim? cum gallo
cātauimus. iam dñi canamus mi-
steria. et ad corpus ihu cōueniāt
aquile. pccōrum ablutōe renoua-
te. Jam enī cētus ille magnus. ve-
rum nobis ionam reddidit. et gtu-
lemur. qd factū nobis est vespere
dies qntus. fiat nobis mane dies
sextus.

¶ **E**xpliat de die quinto. Incipit
de die sexto.

Sextus est iste dies. quo
mūdane creature origo
cōcluditur. et ideo etiam
sermonis nostri quē de diez exoi-
dijs assumpsimus. finis paratur.
Qui et si per quinqz iam dies nō
mediocri labore nobis pcesserit. ta-
men hodierno die maiore curarū
accrescat fenore. qz in hoc. et supe-
riorū diez periculi ē et toti? summa
certaminis. Etenim si in fidibus a-
cantibus et athletarū cōtētionibz
crebris. licet et maximis lu-
dicris. tamen superiores dies sine
ullo corone transigūtur dispēdio.
Postremus autē dies habet sois-
tem corone. in quo et decernēdi pe-
riculum est. et cēdēdi opprobrium.
et vincēdi premiū. quantū maiori
in hāgone sapientie. tantū non
paucorū. s. vniuersorū iudiciō nobis

velut quedā certaminis corona p
cedit. **M**aior sollicitudo angit. ne
et superiorum effundam? labore die
rum. et presentis libeamus pudore.
neque eadem dicendi conditio est que
canendi atque ludendi. cum in illis
ludus offensionis. in isto lapsus
mortis sit. **I**llic si pecces. spectan
dum est fastidium. hic damnum est
audiendum. **A**ssistite ergo mihi
tanquam corone iudices. et ingredi
mini mecum hoc magnū et admira
bile totius visibilis creatu
re. **E**tenim si is qui explorat nouos
rum aduentus hospitum. per totum eos
circūducitur bis ambitum. prestā
tioraque opera demonstras. non me
diocrem longat gratiam. quāto mas
gis fastidio accipere debetis. quod ve
lut quadam sermōis manu. per hanc
communem vos circūduco patriā et
singularem rerum species et genera de
monstro. ex omnibus colligere cu
piens. quāto vobis creator vniuer
sorū gratia. vbenore. protulerit. quā
vniuersis donauerit. **V**obis ergo
hec corona proponit. vos hodie ac
cipio vestro iudicio coronare. **N**on
enim nos athletarum more marceia
serta deposcimus. sed vinde vestre sa
cilitatis examen. quod decernatis per
oēs quibet creaturas. prudentiam
penetrare dinam. sed cum ceteris
vobis cōe corporee fragilitatis eē
cōsordium. pre ceteris tamen vos animi
virtute constare. que sola nihil huius
cōe cum ceteris. **N**unc age. natu

ras bestiarum dicam? et hominis
generatōnem. **A**udio enim iam
dudum aliquos insusurrare dicen
tes. **Q**uādiu aliena discimus. et
nostra nescimus. quādiu de reliquis
animantibus docemur scientiam.
et nosmetipsos ignoramus. **I**l
lud dicat quod mihi prodest. unde
meipsum nouerim. **E**st iusta con
questio. **S**ed ordo seruandus est.
quem scriptura contexuit. simul
quia non possumus plenius cog
noscere nos. nisi prius que sit om
nium natura animantium cognouer
mus. **P**roducat inquit terra ani
mam viuētem secundum genus. qua
brupedes. et serpentes. et bestias
terre secundum genus. et pecora secundum
genus. et omnia repentina ad genus.
Et fecit deus bestias terre. et om
nia pecora ad genus. et omnia re
pentina terre ad genus. **E**t vidit
deus quia bona. et dixit deus. **F**a
ciam? hominem. **H**oc loco non ig
noro quādam bestiarum et pecorum et
serpentium terre species. alio retulisse
ut hec ad inhumanitates criminū.
stulticiā pecorum. nequiciā cogitatio
num referret. **E**go autem simpli
ces naturas vniuscuiusque et gene
ris accipio. nec vereor ne quis me
pauperis conuiue presumptioni cō
ferendum putet. qui studio huma
nitatis complures roget. nec hijs
quicquam nisi viles et vilitates ap
ponat cibos. et tenui mensa pau
peris apparatus plus reprehensionis

incurrat ex fastidio conuiuiarū. q̄
gracie refeāt ex hospitalitatis affe
ctu. Nec enim helisei amici quasi
malum conuiuā agrestia apponē
tez olera refutarūt. Simile vanis
relatōibus exquisitū illud. et accu
ratum opipare conuiuū est. in q̄
saham aut turturis species appo
nitur aut pullus infertur ostris
fartus aut spondalis aut paulū
bibitur quod diuerso colore atq;
odore in alienos mutetur sapo
res. Martima terrenis. terrena
maritimis fardūtur. Hoc est res
p̄bendere p̄uidentia creatōis. qui
nobis ad victum omnia donauit
q̄ non illa misceat. sed hec dul
cia primo videntur. et postea fiunt
amara. Quo enī copiosior fuerit
luxuries eo p̄uicacior intēperātia
est. Heliseus autem amara appo
fuit. sed postea facta sunt dulcia.
Deniq; qui ante in illo dō mors
tem putabant. postea in eo suau
tatis et vite gradam sunt adepti.
Neq; rursus formidini ē. ne plu
res videar inuitasse. q̄ possum pa
scere. et vobis panis deficiat ver
borum meorum. quia et heliseus.
et si merito non imitabilis nobis
fide imitandus non considerauit.
quantos panes haberet. sed q̄s
haberet. diuidere omnib; voluit.
reficere omnes iudicauit. Itaq;
decem panes ordeaceos iussit di
uidere ministro. Et dixit minister
Quid dabo hoc in conspectu cen

tum viroz. Et r̄ndit. Da et mādu
cent. qm̄ hec dixit dñs. Mandus
cabunt et relinquent. Fides ergo
vestra faciet abundare pauperis
lingue conuiuū. nec vereor. ne iei
unia vos edaciores faciant. quo
minus repleti et esurentes ac va
cui reuertamini. quia scriptū est.
Confirmat iustos dñs. et in dies
bus famis saturabuntur. Multo
pulchrius est ordeaceos panes n̄
erubescere et apponere qd̄ habes.
q̄ negare. Heliseus? qui sibi nihil
reliquit populis abundauit. Hes
liseus ergo ordeaceos panes non
erubuit apponere. nos erubesci
mus simplices intelligere creatu
ras. que simpliciō et suis declarā
tur vocabulis. Celum legimus.
celum accipiamus. Tera legim?
terram intelligam? frugiferam.
Quid mihi q̄rere q̄s sit eius mē
sure circuitus. quā geometre cen
tum octoginta milib; stadiorū
estimauerūt. Libenter fateor me
nescire qd̄ nescio. immo qd̄ scire
nihil prodest. Melius est genera
terrā scire q̄ spacia. Que circū
fuso mari interiectis barbarorū
regionib; subsusa atq; inuisa pa
ludibus hoies qui sumus quēad
modū possimus cōp̄bendere. qd̄
impossibile esse omnibus scriptu
tura demonstrat. dicēte deo. Quis
mensus est manu aquarū. et celum
palmo. et vniuerſa terrā clausa
manu. Quis statuit montes in

libra. et rupes in statera. et nemora
in iugo. Et infra. Qui tenet
gyrum terre et habitates in ea sicut
locustas que statuit celum sic camera.
Quis ergo equalis sibi cum deo au-
det scientiam vendicare. ut que deus
maiestate sua esse proprio signavit
oraculo. hec sibi homo ad cognitionem
repetere posse presumat. Certe moy-
ses eruditus erat in omni sapien-
tia egiptiorum. sed quia spiritum dei acce-
pit quasi minister dei manentem illam
et usurpatori philosophie do-
ctrinam veritatis ratione post huius. et
ea descripsit que nostre spiritus accom-
moda iudicavit. quod terra fecerit deus
quod produxerit terra iuxta dei omni-
potentis imperium. et operationem domini
ihesu virgulta de terris. et omnem ani-
mam viventem secundum genus. An non
ille putavit dicendum quanto spacio
aeris occupet umbra terra. cum sol
recedit a nobis. dieque abducat in
feriora axis illuminans. et que ad
modum in regione mundi huius in
cades lune globus eclipsis faciat.
Quoniam que nihil ad nos. quasi nihil
profutura preterit. Vidit enim in seculo
spiritum non illas marcescentes iam sa-
pientie vanitates sequendas. que
rebus inexplicabilibus mentem nos-
tram occupat. luduntque opera. sed ea
potius describenda que ad virtutis
spectare profectum. Inbreemus
ergo prophetas dictis. nec spiritus sau-
cti quasi vilia despectui habeamus al-
loqua. Producat inquit terra animam

vivente. pecorum. bestiarum. et reptilium.
Quid argumtamur mirabilia. ubi
evidenter creaturarum terrestrium na-
tura format. Currit enim in constitu-
tione mundi per omnem creaturam dei
verbum. ut subito de terris omnia que
statuit deus. animantium genera pro-
ducatur. et in futuro lege prescripta
secundum genus sibi similitudinemque uniu-
ersa succedant. ut leo leonem generet.
tigris tigridem. bos bovem. agnus ag-
num. aquila aquilam. semel preceptum
in perpetuum inolevit nature. et ideo
ministerij sui obsequium prebere ter-
ra non desinit. ut prisce animan-
tium species reparabili generis suc-
cessionem. in novas reparetur eta-
tes. Si vis ad usum hominis de-
rivare que genita sunt. noli verita-
tem universarumque generum nature pro-
prie denegare. et multo magis ea
ad gratiam aptabis humanam. Pri-
mum quia omnia genera pecorum be-
stiarum. ac piscium in alium natura
prostravit. ut alia ventre repant.
aliaque pedibus sustentantur. di-
versa. magis quadrupedia corpo-
ris gressu velut affixa terris vide-
as esse. quam libera. que quidem cum
erigendi se non habeant facultate
tem. de terra victum requirant. et
ventris in quem deflectuntur. so-
las sequuntur voluptates. Cave o
homo pecorum more curvari. cave
ne in alium te tam corpore quam cu-
piditate deflectas. respice corporis
tui formarum et speciem congruentem

celsi vigoris assume. **V**ine anima
lia pna pascant. Cur te in ededo
sternis ipe. que natura non stra
uit. Cur eo delectaris. in quo na
ture iniuria est. Cur noctes et di
es cibo intetus pecoru more freno
depasceis. Cur illecebris corpora
libus deditus. teipm innoxias.
dum ventri atq; eius passionib;
deseruis. Cur intellectui tibi adis
mis. quem tibi creator attribuit.
Cur te iumentis coparas. a qbus
te voluit deus segregari. dicens.
Nolite fieri sicut equus et mulus
qbus non est intellectus. Aut si
te edacitas equi. intemperantiaq; de
lectat. et hincire ad feminas vo
luptati delectet. in freno maxil
las suas. chamoq; cōstringe. **S**i
crudelitas pascat. ferax hec rabies
est. que ppter seuiam trucidatur.
Vide ne in te q; crudelitatis tue v
tatur inhumanitas. **D**iger asinus.
et expositus ad pdam sensuq; tar
dior. qd aliud docet. nisi nos vis
uatiores ee debere. nec desidia cor
poris animiq; pigrescere. cōfuge
req; ad fides. que onera graua al
leuare consuevit. **F**raudulenta
vulpis foueis se latibulisq; di
mergens. none in dicio est in frus
ctuosi esse animal. odioq; dignu
ppter rapina. despectu ppter in
firmitate. et ideo sue incauti salu
tis. dum insidias alienis. **P**er
dicem astuta. que aliena oua dis
cipit. hoc est perdidit alteri. et cor

pore fouet suo. sed fraudis se fru
ctum hre non posse. q; cum eduxe
rit pullos suos. amittit eos. quia
vbi voce eius audierint. que oua
geneauit. relicta ea. ad illa se na
turali quoda munere et amore co
ferunt. qua veram sibi mrem ouo
rum generatoe cognouerint. signi
ficantes hanc nutrias fungi offi
cio. illam parētis. **S**ic itaq; in
cassum ppios fundit labores. ac
fraudis sue pao multatur. **V**nde
et Jeremias ait. Clamauit per
dix. et congregauit que non pepe
rit. id est oua congregauit. et clama
uit quasi oua sue fraudis effota.
sed ludit operam. q; impenso las
tore. alij educt. quos ipa diutur
ne fotu sedulitatis animauerit.
Huius imitator est dyabolus. q
generatoes creatoris eterni rape
re contedit. et si quos insipientes
et sensus pprii carētes vigore po
tuerit cōgregare. fouens eos ille
cebris corporalib;. vbi primum
vox xpi puulis fuit infusa. disce
dunt. atq; ad eam se conferunt
matre q pullos suos sicut aues
materno amore cōplectit. **C**on
gregauit em dyabolus gentiles
quos non creauit. sed vbi in eu
angelio suo voce suam xpus emi
sit. ad eum se potissimu contulerunt
quos sub vmbra alaz suaru. ipe
suscepit. et matri dedit ecclie nutri
entos. **L**eo nature sue vi sup
bus ferocitate sui aliaru ferarum

generibus miscere nescit. sed quasi
rex quidam plurimorum dedignatur
confortium. qui etiam cibum fasti-
dit besternum. etiam ipsas sue esce
reliquias auersatur. **Q**ue autem ei
se sociare fera audeat. cuius voci
tantus inest terror ut multa ani-
mantium que per celeritatem possint
impetum eius euadere rugientis
eius sonitu. velut quidam viatto-
rita atque ita deficiant. **N**am de
par di specie. nec scriptura filuit quod
varietate coloris motus varios
anime sue prestat. **D**icit enim Iere-
mias. **S**i mutauit ethiops pelles
suas et pardus varietatem suam.
Non solum enim de figura. sed etiam
de mobilitate furoris istud acci-
pitur. eo quod tenebrosis ac iniquis
et mobilibus infide metis atque ani-
mi mutationibus decoloratus. popu-
lus iudeorum homini proposita gratiam iam
tenere non possit. nec ad emendas
torem ullam correctionemque remea-
re. qui semel firmatus indueret im-
manitatem. **E**st tamen etiam in natura
quod drupedum. quod imitari nos sermo
adhortetur. prolixitatis. quo exemplo
caueamus defidia. exiguitate vel in-
firmitate corporis a virtutis studio
ne reflectamur. neque reuocemur ab il-
lius propositi magnitudine. **E**x-
igua est ei fornicatrix quod maiora suis
audebit viribus. neque finem ad ope-
randum cogitur. sed spontanee pro-
posito perspicit futura alimentorum sub-
sidia sibi prestat. **C**uius ut imite-

ris industria. scriptura te admonet
dicens. **C**onfer te ad fornicatorem o pi-
ger. et emulare vias eius. et esto il-
la sapientior. **I**lla enim nullam culturam
possidet. neque ea que se cogat habet.
neque sub domino agit. quemadmodum
preparat escam. que de tuis laboribus
sibi mellez recedit. et cum tu plerumque
egeas. illa non indiget. **N**ulla sunt
ei clausa horrea. nulle impenetrabi-
les custodie. nulli inuiolabiles
acerui. **S**pectat custos forte que
prohibere non audeat. aspiciat sua domi-
na possessor. nec vindicat. nigrum
conuectat agmine preda per campos.
feruet semite committarum viantium. et
que comprehendendi angusto ore non possunt.
humeris grandia frumenta traduntur.
Spectat hec dominus messis. et
erubescit tam pie industrie negare
compendia. **Q**uid autem de canibus
loquar quibus insita est natura
quandam referre gratiam et sollicitas
exubias pro dominorum salute preten-
dere. **V**n ad immemores beneficij et
benefices atque ignauos clamat scri-
ptura. **C**anes muti. nescientes la-
trare. **S**unt ergo canes qui nouerint
latrare pro dominis. nouerint sua tecta
defendere. **V**n et tu disce. vocem tuam
exercere pro christo. quanto ouile christi
incursum lupi graues. **D**isce in ore
tuo verbum tenere. ne quasi mutus
canis. commissas tibi fidei custodiam
quasi iam prauaricationis silencio. dese-
ruisse videaris. sed talis canis qui via-
tor et comes angeli est quem iaphael i-

libro prophetico. nō odiose sibi et to-
bis filio. adiungendū putauit. qū
prexit vt alimodeū fugaret. firma-
ret copulā. Memoris em̄ affectus
gracia pellitur demoniū. stabilis
coniūgiū. Mute itaqz specie bestie
scūs raphael angelus tobis iuue-
nis quem tuendū receperat. ad re-
latōem gracie erudiebat affectū.
Quis enī non erubescit grām de
se merentibz non referre. cum vis-
deat etiā bestias refugere crimen
ingrati. et ille inptate alimomie s̄-
uant memoriam. tu n̄ seruas salu-
tis acceptē. ¶ Vrsa insidiāns li-
cet vt scriptura ait. est enī plena
fraudis fera. tamē fertur iformes
vtero partus edere. sed natos lin-
gua lingere. atqz in spēm sui filis
tudineqz formare. Non miraris
in fera tante vis officia. cuius na-
tura pietas exprimit. Vrsa ergo
ptus suos ad sui effingit similis
tudineqz. tu filios tuos instituere
similes tui n̄ potes. Quid q̄ etiā
medēdi industriā non p̄termittit.
Diquitē graui affecta cede et sau-
ciata vulneribz. mederi sibi nouit
herbe. cui nomen est flomus. vt
greci appellāt. vlcera sibi dēns sua
vt solo curētur attactu. ¶ Vers-
pens quoqz pastu femuli cōtā-
tem repellit exceptam. Itaqz vbi
oculos sibi obducā sēserit. nota re-
media petit. nec fraudat affectu.
¶ Testudo visceribz pasta serpe-
tis. cum venenum aduerterit. sibi

semper dīgano medicinā salutis
exercet. Et cum sit volutabris pa-
lustribusmersa. curare tamen se
pprio nouit antidoto. certoqz au-
xilio sanitatis. ptatem herbarum
etiā ipsa scire se cōprobat. ¶ Vi-
deas etiā vūlpē lacrimula pinus
medente sibi et tali remedio immi-
nentis dispendij spacia pferente.
Clamat ipse dñs in Jeremie li-
bro. Turtur et hirundo. agnasse
res custodierūt tempora nidi sui.
populus autem meus non cogno-
uit iudicia dñi. Nouit et hirundo.
qū veniat. qū etiā reuertat. No-
uit etiā pia auis annūciare adue-
tus sui testimonio veris iudiciū.
Nouit etiā formica explorare se-
renitatis tempora. Nam cum ad-
uerterit madidatos pmbre fru-
ctus suos humescere. explorato
diligentius aere. qū iugem possit
seruare tēperiem. acervos reserat
suos. et de cauernis foras suis hu-
meris exportat vt iūgi sole ppria
frumēta siccat. Deniqz haud
quaqz illis diebus omnibz rūpi-
de nubibz pmbre vtebis. nisi cū
fruges suas. horreis pprijs. for-
mica reuocant. ¶ Boves impen-
dente pluuiā ad p̄sepia se tenere
nouerūt. Item vbi naturalr sen-
sim mutatōem celi collegerint. for-
tas spectant. et vltra p̄sepia. cerui-
ces extēdūt suas. vna omnes spe-
cie. vt p̄dire se velle testentur.
Quis sub aduentu hyemis inop-

plebilis ad escam. insatiabiliter
herbā rapit. eo q̄ p̄sentiat asperi-
tatem hyemis affuturā. vt se pri-
us herbe pabulo faciat. q̄ gelu
adurēt omnis herba deficiat.
Echin? iste terrenus quē vulgo
eridum vocāt. siq̄d insidiarū p̄sen-
sent sp̄inis suis claudis. atq; in
sua se arma colligit. vt q̄amq; eū
cōtingendū putauerit. vulneret.
Iteq; echin? futuri p̄uidus. ge-
minas sibi respiciēdi vias munit.
vt q̄n boreā flaturū collegit. sep-
tentrionalē obstruat. q̄n notto
cognouerit detergi aeris nubila.
ad septentrionalē se conferat. vt
flatus declinet obuios. et e regio-
ne necaturos. Vnde dignam dño
laudem p̄phā detulit dicēs. **Qm̄**
magnificata sunt opera tua dñe.
omnia in sapientia fecisti. Omnia
penetrat dīna sapientia. implet om-
nia. idq; locupletius ex irrationabi-
lium disputatōe colligitur. **Vali-**
dius est em̄ nature testimonium
q̄ doctri-ne arguimentū. Cui am-
māti incogniti est. quēadmodū
suam tueatur salutem. **Si** v̄tus
suppetit. resistēt. si velocitas. fu-
gient. si astucia. p̄cauēt. Quis
ea vsq; mēdēdi herbanūq; docuit
habere noticiā? **Moies** fumus. et
sepe specie herbarū fallimur. et ple-
nūq; quas salubres putam? noxi-
as reperimus. quotiens inter dul-
ces epulas. abus letalis irrepfit
et inter ip̄as aulicorum exubias.

ministrorū vitalia regum feralis
esca penetrauit. Fere solo nozunt
odore noxia. et p̄futura discernes-
re. nullo preuio. nullo p̄gustatoe
carpitur herba. nec ledit. melior
em̄ magistra veritatis natura est.
Hec sine vllius magisterio sua
uitatē sanitatis nostris infundit
sensibus. eadem doloris acerbita-
tem docet effugiendam. hinc vita
dulcior. mors amarior. **Hec** com-
mendat leene catulos suos. im-
mitem ferarū materno mollit affe-
ctu. **Hec** tigridis interpellat fero-
citatē. et imminentes eam prede
reflectit. **Nāq;** vbi vaquūz rapte
sololis cubile reperit. ilico vesti-
gijs raptoris insistit. At ille. quā-
uis equo v̄ctus fugaci. videns tū
velocitatē fere se posse p̄uerti. nec
euađēdi vlluz suppetere sibi posse
subsidiū. thechnani h̄mōi fraude
molitur. **Vbi** se contiguū viderit
sp̄erā de vitro proiciat. At illa ima-
gine sui luditur. et sololem putat
Reuocat impetū. colligere fetū de-
siderās. rursus inani specie reten-
ta totis se ad comprehendēdū equi-
tem viribus fundit. et iracūdie sti-
mulo velociter fugienti imminet.
Ille iterū sp̄ere obiectū sequentēz
retardat. nec tamen sedulitatem
matris memoria fraudis exclu-
dit. **Causaz** versat imagine. et q̄si
lactatura feturū. refidet. **Hic** p̄ies-
tatis sue studio decepta. et vindi-
ctam amittit. et prole. **Quid** nob̄
h̄i

scriptura aufert. que dicit. Filij
diligite patres vestros. parentes.
nolite ad iracundiā puocare fili
os vestros. Natura hoc bestiis in
fundit. vt catulos p̄prios amēt.
fetus suos diligant. Nesciūt ille
odia nouer calia. nec mutato con
cubitu parentes a solole deprauā
tur. neq; nouerūt preferre filios
posterioris copule. superiores aut
negligere. nouerūt pignora sua.
nesciūt caritatis differentiā. odio
rum in centua. offensionū discer
mina. Dimplex ferarum natura
est. nescit veritatis calūnias. Sic
enim omnia tēperauit deus. vt q̄s
bus minus ratiōis daret. plus in
dulgeret affectus. Que vro fera
pro catulis suis. non ipsa potissi
mum se offerat morti. Que fera
fetus suos. innumerus licet ob
sessa ameis armator. non suis vi
scerib; tegat. Illa puulos suos
muro sui corporis septos. immu
nes prestat periculi. Quid dicit
homo qui mandatū negligit. na
turam oblitteat. Filius patrem
despiciat. pater abdicat filiū. et hic
putat nesciūs eē vbi dānatur fer
cūditas. se potius pater damnat.
qui facit irritum esse qd̄ genuit. et
hoc putatur auctoritatis esse. vbi
sterilitatis natura multat. **E**x
ortem ratiōis canem eē nemo du
bitauerit. tamen si sensus eius vi
gorem consideres. senties eum sen
tiendi sōcietate. vīm sibi ratiōis

assācere. Deniq; q̄ pauca in gimi
narijs constituti. qui totā in discēdo
vitā et vite lōgenitātē struerunt.
vix potuerūt cognoscere. vt filogis
moriū cūctōes cōtexerēt. hoc na
turali canis eruditōne cōphendere
facile poterit estimari. Nā vbi ve
stigiū leporis. ceruicq; reperit atq;
ad diuerticulum semite venerit. et
qd̄daz viarū cōpetū. q̄ ptes in plu
rimas scindit. obuiat singularū
semitarū exordia. tacitus ipse secu
pt tractat. velut filogistica vocē. sa
gacitatē colligēdi odoris emittēs.
Aut in hanc ptez inqt̄ defluxit. ā
in illaz. ā certe in hūc se anfractu
ctulit. h̄ nec istā nec illaz ingres
sus est. Duplex ergo vt in istaz
separati. sine dubitatōne contule
rit. Qd̄ homines vix p̄lixa cōpo
sitis artis meditatione cōponunt.
hoc canibus ex natura suppetit. vt
ante mendacium deprehendant. et
postea falsitate repudiata. inueni
ant veritatem. Nonne totos dies
sterūt p̄bi p̄pōnes sibi in puluere
diuidētes. q̄ radio sibi describunt
singulas. et ex tribu cū vnā eaz
veram eē necesse sit. duas p̄mo inter
ficiāt tanq̄ mēdacio cōgruētes. et
sic in ea relicta. vīm veritatis he
rere definiūt. Quis tam tenax p̄t
esse beneficij et memor grē. quāto
quidē pro dño edam canes infi
lire nouerūt. et extraneorū accessus
p̄hibere nocturnos. et mori p̄ to
minis. et amorū cū dñis sint pati

Sepe etiā necis illate euidentia ca-
nes ad redarguendos reos indi-
cia p̄diderūt. vt muto eorū testi-
monio plerūq; sit creditum. An-
thiochie ferunt in remotiore pte
vrbis crepusculo necatū virum.
qui canem sibi adiūctū haberet.
miles q̄dam p̄dandi studio mī-
nister cedis extiterat. tectus idem
tenebroso adhuc diei exordio. in
alias ptes cōcesserat. Iacebat in
humatū cadaver. frequens erat
spectatū vultus. Astabat canis
questu lacrimabili. dñi deflebat
erūnam. forte is qui necem intus
lerat vt se habet versūcia humani
ingenij. que versādi in medio au-
toritate presūpta fide assicret in-
nocentie. ad illam circūspectatis
p̄p̄i accessit coronā. et velut mis-
rans appropinquauit ad funus.
Tunc canis seq̄strato paulisper
q̄stu doloris. arma vltōis assump-
sit. atq; apprehensū tenuit. et ve-
lut ep̄logo quodam miserabile
carmen immurmurans. vniuers-
sos cōuertit in lacrimas. fidem p̄-
bationi detulit. qđ solū tenuit ex
plurimis. nec dimisit. Deniq; p̄-
turbatus ille. qđ tam manifestū
rei iudicē neq; odij. neq; inimici-
ciarū. neq; inuidie aut iniurie ali-
cuius poterat obiectōe vacuare.
crimen diūtius nequū refellere.
Itaq; qđ erat difficultus. vltōem
p̄secutus est. qđ defensionem pre-
stare non potuit. Quid nos dig-

num nr̄o referim? creatori. cuius
cibo vescimur. et dissimulamus in-
iurias. et sepe inimicis dei eas q̄s
a deo accepimus epulas exhibe-
mus. Quid agniculis simplius
quos minuscule puulorū compa-
ramus infancie. Sepe ex hīs in
magno grege agniculus per ouī-
lia tota vagatur. errat a matre. et
cū eam repperire non possit. bala-
tu frequēti absente incitat. vt res-
pōsure vocē excitet. qđ ad eī sonū
errabūda replicet vestigia. Mul-
tis licet versetur in milibz ouīū.
recognoscit vocē parētis. festinat
ad nr̄m. lactis qđ materni no-
tos sibi fontes req̄rit. quāuis a-
bi desiderio detineat. et potus. trās-
scurrit tñ aliena vbera. gūda li-
cet humore lactis exundet. solaz
nr̄m req̄rit. soli? sibi nr̄m vber-
is. paupes fucos significat abū-
dare. Illa qđ inter multa agnicu-
lorū milia. solū filiū nouit. vn?
plurimorū balatus. eadez spēs. h̄
illa tñ fetū suū discernit a cete-
ris. et solū filiū tācto pietatis tes-
timonio recognoscit. Pastor er-
rat in discretōe ouium. agniculus
in agnitōe matris nescit errare.
Pastor fallitur specie. h̄ ouis pie-
tate non fallitur. Vn? odor oībz
sed tñ habet natura odorē suū do-
mesticū quē soboles sp̄ali qđam
vidi appetate retolē. h̄z suos vsus
natura et sensus domesticos. Vix
infatulo ceperāt dentes p̄rūpere.

etiam nouit sua arma temptare.
nondum catulo dentes. et tanquam ha-
beat. ore proprio se querit ulcisci.
Nondum ceruo cornu. et tamen fron-
te pludit. atque ea que nondum exp-
tus est tela mimitatur. **L**upus si
prior hominem viderit. vocem eripit.
et despiciat eum. tanquam victor vocis
ablate. Ideo si se preuisum senserit.
deponit ferocitatem. et non potest currere.
Leo gallum et maxime album
queritur. Caprea vulnerata dicta
num petit. et de vulnere excludit sa-
gittas. **N**ouit et bestie remedia
sua. **L**eo eger fimeam querit. ut des-
uoret. quo possit sanari. **L**eopardus
dus capree agrestis sanguinem bi-
bit. et vim languoris euacuat. **O**mnis
fera egra. canis hausto curat
sanguine. **V**r sus eger formicas
deuorat. **C**eruus oleum ramuscu-
los mandit. **E**rgo fere nouit ea
petere que sibi profint. tu ignoras
o homo remedia tua. tu nescis quomodo
tute eripias aduersario. ut te tanquam
pauentis lupus effugere non possit.
ut oculo tue mentis eius perfidias
deprehendas. et prior cursum verborum
eius impedias. imprudentiam
eius et acumen. disputatoris obtu-
das. **Q**ui si te ille peruenit. vocem
tuam auferet. et si obmutueris.
solue amictum tuum. ut sermones
resoluas. et si in te insurrexerit lu-
pus. petram accipe et fugit. **P**etra
christus est. **S**i ad christum confugias.
fugit lupus. nec terrere te poterit.

Hanc petram quesivit petrus. cum
titubaret in fluctibus. inuenit. quia
dexteram amplexus est christi. **Q**uid
dicam. alio homines delectari. et
illud ad escam sumere. quod et leo et
pardus fugit. **P**erique si ubi alius
um aliquis conficandam putauerit.
leopardum inde exilit. nec resis-
sit. **C**uius venenata fera odorem
non potest sustinere. tu id per alio
sumis. et visceribus infundis in-
ternis. **V**ed medicatur interdum
doloribus. **V**inumatur pro medice-
ramento. non pro cibo sumatur.
pro egrotantibus. non ab epulis
tibus. **M**edicamentum queris. et ie-
iunium fugis. quasi maius aliud
remedium reperire possis. **I**eium
hominis sputum si serpens gusta-
uerit moritur. **V**ides quanta vis
ieiunii sit. ut et sputo suo homo terre-
num serpentem interficiat. et me-
rito spiritalem. **Q**uanta dominus
etiam minusculis infundit pru-
dentiam. **T**urtur nido suo ne
pulos suos incurat lupus. squil-
le folia supiacet. **N**ouit enim quod
homo folia. lupi confugere consue-
uerunt. **N**ouit vulpecula quomodo po-
steritate foueat suam. et tu ignoras
tu negligis. quomodo aduersus lupos
nequicie spiritualis posteritatem vis-
te huius habas tutiores. **V**ed re-
uertamur ad seriem creature. et con-
sideremus quare ratione dominus aliis
bestijs angustiora colla formaue-
rit. ut leonibus. atque tigridibus.

vrhis quoq; alijs plixiora. vt ele-
phantis. ⁊ camelis. Nōne euīdes
cā est. qz illis feris quer carne ve-
scūtur nō erat opus plixitate cer-
nias. Non enī in terras pascēdi
grā ceruicēz atq; ora dēciūt. s; aut
ceruū inuādūt. aut bouem. ouēq;
discerpūt. Camelus vero cū sit
altior. quō herb minutissimis pa-
scretur. nisi lōgiora vsq; ad ter-
ram colla. ad vsū pastionis exten-
deret. Itaq; camelus pceritatis
sue proluxiora colla sortitus est.
Equis pari rōne. Bos qz simili
moto. Nec enī pascūtur herbis.
Elephātus aut eciam pminē-
tem pmissadā habet. qz cum sit
eminentior cūctis. inclinaē se ad
pascendū non pōt. Itaq; pmi-
sade eius ad colligēduz abuz vti-
tur ministerio. ea imānis bestia
lar go potui infundit humorem.
Ideoq; concaua est. q; ad restins-
guendam tante bestie sitim. ples-
nos lacus hauriat. ā collecto flu-
mine possit humidare potantē
Ceruix sane minor estq; poscat tā-
ti corporis moles. Ne ea quoq; or-
neri magis esset q; vsui. Ideo
nec genua flectit. qz rigidiorib;
opus fuit crurib;. quo velut co-
lūnis. tāta possit mēbroz machi-
na sustineri. Calcaneū leuiter in-
curuat. rīgent cetera pedū a sūmo
vsq; ad pmiū. nec sicut in ascellas
nos sepe depōnimus. Itā se bestia
pōt tanta deflectere. meritoq; non

uoluendi se neq; curuandi vsūm
cum ceteris animātibus pōt has-
tere cōem. fulatur hinc inde trabi-
bus maximis vt in sōno aliquā-
tulū sine periculo reflectat. qz
pes eius nulla artuum conūctōe
distinguit. Mansuetis ergo ves-
luti quedā fultra eorum quib; h
vsus est parantur ingenio. feris
autez ⁊ agrestib; qz nemo hmoi
qbus sustentari queāt fultra s;
stermit. hinc venit vsus periculi.
Nāq; arbore mixi. aut costas fri-
cant. aut in somno sese relaxant.
que nonnunq; victa atq; inflexa
tanto corpore frāgitur. atq; ille q
sese in eandē refuderat corruit. nec
erigere atq; eleuā se pōt. ibiq; ia-
cens interit. aut gemitu suo pdi-
tus stermitur. duz venter ceteraq;
iuxta molliora. ad vuln; patent.
Nam dorsū eius ceteraq; exteiora
nulla facile solent tela penetrare.
Sunt autez qui ppter ebur illis
insidias parant. vt arbores eas
qbus se applicare cōsueuerint. ex
alia parte qua infrequētior vsus
eis sit. aliquantū recidāt. vt refle-
ctente se elephāto. pōdus mēbro-
ruz eius sustinere possint. ruināq;
eius arcessant. Sed si quis ista
rephendit. rephendat eciam alti-
tudines edificiorū. qz citius gra-
uem minatur ruinam. ⁊ difficili;
reparatur. Verū si illa ppter pul-
chritudinē. aut ppter speculam
frequenter attollim;. hec quoq;
b. iij.

in elephantis probare debemus quia
magnis rebus bellicis usum mis-
istrant. Indi gens persarum ferocis
bellis. valida sagittis. omniq[ue] te-
lorum iactu. quia de superioribus ad
inferiora. validiora nisi tela tor-
quentur. aduersus eorum velut turri-
bus grandibus septa procedit. in
medijs capis tanq[ua]m de muro dimi-
cant. et velut in arce quadam et spe-
cula collocati spectant magis bel-
la q[uam] subeunt. Itaq[ue] alieni a pericu-
lo videtur tuti. molibus bestiarum.
Quis enim eas adire audeat cum
desuper facile iaculis fugatur. infe-
rius elephantorum conteras incur-
su. Deniq[ue] cedunt illis aues. et ar-
matum cunei et castra illa quadra-
ta soluntur. Intolerabili namq[ue] im-
petu in hostes ruunt. et nullo ag-
mine bellatorum. nulla constipatione
militum. nullo clipeorum retardant
obseptur. velut quidam mobiles
montes versantur in prelijs. et ut
colles alto eminent vertice. mug-
tus fragore omnium perturbant co-
fidentia. Quid hijs faciat pedes.
quavis laceratis validus et manu
promptus. cum sibi septus arma-
torum populus gradiendi motu
quasi muratus occurrat. Quid
faciat eques. cui equus eius propter
refectus tante bestie immunitate
defugiat. Quid faciat sagittarius
cum desuper ferrata viro[rum] corpora
iaculi ictu sentire non possint. be-
stia quoq[ue] nec nuda facile pene-

trabilis ferro sit et munita lorica.
obuias sine sui periculo aduersus se-
cet. et conterat turmas. Itaq[ue] ut
immensa edificia. ita elephanti fun-
damentis validioribus sustinentur
alioq[ua]m pedibus sulti pedibus in-
tra breuem laboretur etate. nunc
autem tricenis et amplius feruntur
annis vitam producere. quia ad ma-
gnitudinem omnia sibi membra con-
ueniunt. Ideoq[ue] non distincti ut
nobis. sed compacti artus sunt quo
robustiores sint q[uam] homines. Pi-
dum steterint aut velotius current
iugiterq[ue] abulauerint. genua vexan-
tur et plante. Coniuncta enim et arti-
culata facili. q[uam] coacta atq[ue] soli-
data. aut doloris sensui. aut casus
offensionis emittunt. Et quod mi-
raris. si vestiti armis timeant. qui
quidem dentibus suis tanq[ua]m natu-
ralibus spiculis semper armati sunt.
Proiuscinda sua quicquid inuol-
uerint. velut quodam lapsu ruine
ingentis examinant. Inuoluunt pro-
muscida oris sui escam. et quasi quod-
dam altissimi dracones serpentinis
quos ceperint spiris flagellant. ple-
ruq[ue] eas in orbe colligunt. maxi-
me cum de terra cibis legunt. aut
potus hauritur. Documeto itaq[ue]
nobis sint. quod nihil in hijs super-
fluum sit creatum. et tamen hec tante
molis bestia subiecta nobis imperijs
seruit humanis. Et enim quoniam de his
creatura dictum sumus omnedito
nem eius prostruere et plibare debemus.

Videbatur enim nihil elephan-
tis creatura habere robustius.
nihil tam terribile vel procerum.
Nihil tam ferum quam leones vel ti-
grides sunt et hec seruiunt homi-
ni. et naturam suam humana insti-
tutione deponunt. obliuiscuntur quod
natura sunt. induuntur quod iuuen-
tur. Quid multa? Pocius ut pa-
uuli. seruiunt ut infirmi. verbe-
rantur ut timidi. corriguntur ut
subditi. in mores nostros tran-
seunt. quoniam motus proprios per-
diderunt. Mirabilis ergo natura
in maximis. mirabilis enim in ex-
celsis dominus. mirabilis enim in
minimis. Sicut enim non minus
plana camporum quam montium alta
miramur. nec plus altitudine ces-
sari stupem? quam vitis aut oleae bre-
uis fecunditate. Ita non amplius
miro elephante. quia procerus
est quam murem. quia terribilis ele-
phanto est. Nature ergo hec pos-
setia est ut terribilia alijs. alijs me-
ticulosa sint. Est enim donata pro-
prietate quedam singulis creaturis.
ut quibusdam privilegijs proprijs ful-
ciatur. Formidabilis tauris. ele-
phante murem timet. **L**eo quidem
rex ferarum exiguo scorpionis aculeo
exagitat. et veneno serpentis oc-
ciditur. Eximia leonis pulcritudo
per comites ceruicis thoros exanti-
tur. cum sublato serpens pectore at-
tollit ora. Sed quis non miretur
tam brevis scorpionis aculeo. ut

in corporeum putes. in gentium corpo-
rum exigere mortem? Nec quis quod
hoc reprehendat quod creator serpen-
tes creaturis suis aliisque vel ani-
mantium vel herbarum genera ve-
nenata miscuerit. Nata sunt enim
hec ad correptionem nostram. non
ad deformatiorem. Namque ignavis
aut infirmis. aut impijs. plerumque
offensionem atque terrori sunt. alijs
vsum ita sunt hec. ut pedagogi.
puulis amari videntur acerbis. et
molesti formidabiles verberare. li-
bertatem lasciuie denegant. nec
tatem discipline exigunt. ne pue-
rilis animus luxui diffuset. ter-
rore continentur. Ideoque horum
austeritate frangi eua dunt. sobrijs.
continentes. laudi magis quam ludo
dediti. Vides quod terribilia illa fla-
gella perficiant. sic et serpentis flagel-
la sunt eorum quibus infirma ani-
mi etas et quedam puerilis mente
seruitus. erumis fortioribus nocere
non possint. Denique confidenti in do-
mino dictum est. Super aspidem et
basiliscum ambulabis. et conculcabis
leonem et draconem. Paulum memorat
dixisse viperam. et putabant eum quasi pec-
catorem. vix de naufragio seruatum
veneno esse moriturum. Sed postea
quod inuolabilis permansit. excussa
in igne viperam. plus apud intuen-
tes venerationis inuenit. Sed et
ipse dominus ad omnes ait. Qui crediderit
et baptizatus fuerit. saluus erit.
qui vero non crediderit. condemnabitur.

Signa autem credentium hec dixit fore ut serpentes manu mulceant venena hijs atque omne mortifera etiam si biberint nocere non possit. Tua ergo tibi magis incredulitas o homo quam venena metueda serpentium sunt. Tu ne ergo illa ut saltem dum formidatur illa ad fidei te provocare possint. Quia si deum non times vel vltima perfidia venena formida. Nunc quoniam et elephantos vides tibi subditos et leones esse subiectos nosce tempus o homo quod non ut ferunt apollinis phichij. sed salomonis facti est. qui ait. nisi scias te formosam in mulieribus. quam multo ante moyses in deuteronomio scripserit. Attende tibi o homo. tibi attende ait lex et prophetam. nisi scias te. Cui hoc dicitur. Formosa inquit in mulieribus. Que est pulchra in mulieribus. nisi anima que in utroque sexu prestantiam possidet pulchritudinis. Et merito decora est que non terrena sed celestia. non corruptibilia. sed incorrupta desiderat. in quibus deus perire non solet. Corporalia enim omnia processu etatis aut egritudinis inequalitate marcescunt. Hinc attende dicit moyses. In quanto totus es. In quo melior tui portio est. Denique interpretatus est dominus quid tu sis dicens. Attendite vobis a falsis prophetis. Isti enim animas debilitant mentes subvertunt. Non ergo caro tu es. Quid enim est caro. sine anime gubernaculo. mentis vigore.

Caro hodie sumitur. cras depomitur. Caro temporalis. anima diuturna. Caro amictus est anime. que se induit corporis vestimento. Non ergo tu vestimentum es. sed qui vestimento uteris. Ideo tibi dicitur. ut expolias veterem hominem cum actibus suis. novum induas. qui non in corporis qualitate. sed in spiritu metis et agnitione renouatur. Non inquam caro tu es. Neque enim carni dicitur Templum enim dei vos estis. et spiritus habitant in vobis. sed renouatis dicitur et fidelibus. in quibus permanet spiritus dei. in carnalibus autem non permanet. quia scriptum est. Non permanebit spiritus meus in istis. qui carnes sunt. sed prius ipsius creationis nostre seriem consideremus.

Adamius inquit homines ad ymaginem et similitudinem nostram. Quis hoc dicit. Nonne deus qui te fecit. Quid est deus. caro. an spiritus. Non caro utique. sed spiritus. cui similis caro esse non potest. quia ipse incorporeus et invisibilis est. Caro autem et comprehenditur et videtur. Cui dicit. Non sibi utique. quia non dicit faciam. sed faciamus. non angelis. quia ministri sunt. Verum autem cum domino. et opera cum auctore. non possunt operatio habere consortium. Hec dicit filio. etiam si ius dei contumescant. et arriani cum suis prius commutescant. qui dum unum a consortio domine operationis excludunt

plures asserunt. et prerogatiuam
quam filio negant. seruulis do-
nant. **B**ed esto vt aduinculo
seruuloy ad operandū deus indi-
guisse videat. **P**ri operatio cōmu-
nis est atq angelis deo. numquid
deo et angelis imago cōmunis ē?
Nunquid angelis dixerit **F**acia-
mus hominem ad imaginem no-
strā et similitudinē. **N**ō. **B**ed qd
fit ymago dei. audi dicentē. **Q**ui
eripuit nos inquit de potestate te-
nebrarum. et transtulit in regnū
filij claritatis sue. in quo habem⁹
redemptionem in remissione pec-
catorū. qui est imago quasi in-
uisibilis. et primogenitus vniuerse
creature. **I**pse est imago patris
qui semper est et erat. **I**n p̄ncipio
semq imago est. que dicit. **P**hi-
lype. qui me videt. videt et patrē.
Et quomō tu cum imaginem vi-
uam patris viuētis videas dīas
Ostende nobis patrem? **N**on cre-
dis quia ego in patre et pater in
me est? **I**mago dei virtus est. nō
infirmitas. **I**mago dei sapientia
est. imago dei iusticia est. **B**ed sa-
pientia dīna est sempiterna iustis-
cia. **I**mago est solus ille. q̄ dixit.
Ego et pater vnum sumus. **I**ta
habet similitudinē patris. vt di-
uinitatis et plenitudinis hēat vni-
tatem. **V**bi dicit **F**aciamus. quō
inequalitas. cum iterū dicat. ad
similitudinē nostram. **V**bi est
dissimilitudo? **H**ic et in euanges

lio. cū dicit. **E**go et pater. vtrq
non vna psona est. **V**bi aut vnu
sumus. nulla est discrepantia di-
uinitatis aut operis. **N**on ergo in
vtrq vna psona. sed vna substā-
cia est. **E**t bene addidit. sum⁹. qz
semp esse dīnum est. vt coeternū
credas. quē putabas eē dissimilē
Eternus est em̄. de quo dicit moy-
ses. **Q**ui est misit me **P**ulcre eadē
illud p̄misit. **E**go et pater. nam si
p̄rēm p̄misisset. tu minore filium
iudicares. **B**ed p̄misit filiū. quē
non ouenit credi. patre superiore
Adiunxit p̄rēm. vt aduertat deū
p̄rē et filiū eius. ordinis p̄iudicō
non teneri. **A**ttēde inquit tibi soli
Aliud em̄ sumus nos. aliud sunt
nostra. alia q̄ circa nos. **P**um⁹.
hoc est anima et mens. nostra. sūt
corporis mēbra et sensus eius. cir-
ca nos. pecunia est. serui sūt. et vi-
te istius apparatus. **T**ibi ergo at-
tende. et tūp̄m scito. hoc est. non q̄
les lacertos habeas. non quantā
corporis fortitudinē. non quātas
possessiones. quantam potentia.
sed qualem animam ac mentem.
vnde omnia consilia p̄ficiūtur.
ad quā operū tuorū fructus refer-
tur. **I**lla est em̄ plena sapiētia. ple-
na pietatis atq iusticie. qm̄ om-
nis virtus a deo est. **C**ui dicit do-
minus. **E**cce ego iherusalem p̄mxi
muros tuos. **I**lla anima a deo
pingitur. q̄ hēt in se virtutē grāz
remittentem. splendorēq pietatis.

Illa anima bene picta est in qua
lucet dñe opatois effigies. Illa
aia bene picta est in qua est splen
dor glorie et paterne imago sub
stantie. scdm hanc imaginē que
refulget. pictura pñosa est. scdm
hanc imaginē. adā ante pñm. h
ubi lapsus est. deposuit imaginē
celestis. supsit terrestris effigiem
Sed fugiam? hanc imaginē. q
intrare ciuitatē dñi non pōt qz scri
ptū est. Dñe in citate tua imagi
nem eorū ad nihilū rediges. Nō
intrat indig imago. et q nō intrat
excludit. qz non intrabit inqt in
eam. qui facit execratōem et mēda
cium. h ille intrabit in eam. cuius
in fronte. agni nomē scriptū est.
Anima ergo nrā. ad imaginē dñi
est. In hac. totus es homo. quia
sine hac nihil es. sed es terra. et i
terraz resolueris. Deniqz vt scias
qz sine aia caro nihil est. Noli in
quit timere eos qui pñt corp? occi
dere. animā autē non pñt. Quid
ergo in carne psumis. q nihil a
mittis. si carnē amiseris? Sed il
lud time. ne anime tue defraudeis
auxilio. Quā em dabit homo cō
mutatōem p anima sua. in q non
exigua sui porciō est. h totius huius
manevniuersitatis substantia est.
Nec est p quā ceteris feraz terre
narūqz auū dñaris. cūdis aian
tibus. Nec est ad imaginē dñi.
corpus aut ad spēm bestiaz. In
hac pñz dñe imitatiois insigne.

in illo cū feris ac beluis. vile con
sorcium. Sed tractem? elima
tus. qui sit ad imaginē dñi Est
ergo in deo. Terra est. quia caro
terra est. Ergo corpore? deus? Er
go vt infirmus. vt caro passioni
busqz subiectus? Et forte caput
tibi videatur ad similitudinē dñi. qz
eminet. aut oculi. qz intuentur.
vel aures. qz audiunt? Si altitu
dinem expetis. nū pñt videmur
qz paululū vertice eminē? a ter
ris? Sed id non pudet eo nos fir
miles deo dñi. qz serpentibus cete
risqz reptantibus. aut quia dāmu
lis atqz ouibus. aut lupis celsio
res sumus. et quantū in ea parte
cameli nobis atqz elephantū p
ceriores sunt? Obtutus est quidē
pñans spectare elemēta mundi.
cognoscere que nullus annunciet
sed tuus deplendat aspect? Ve
rum hoc ipm quantū est qd vides
mus vt eo ad similitudinē dñi nos
esse dicamus qz omnia videt. spe
ctat omnia. latentes deplendit
affectus. scrutatur cordis oculi
ta? Nō pudet hoc dicere. cū ipse me
totum videre non possim. Qz ante
pedes est vides. qd a tergo est vi
dere non possum. ceruicē meam ne
scio. non noui occipiciū. renes me
os videre non possum Similiter
quantū est qd audiūm? cum id
qd paululū distet. videre et audire
non possum. Si iterecti parietes
sint. impeditur aspect? impedit

auditus. Deinde corpus nostrum
vno in loco beret. angusto inclus
ditur. si rationes omnes fere latio
res sunt homine. omnes etiam ve
lotiores. Non ergo caro potest esse
ad imaginem dei. sed anima nos
tra que libera est. et diffusis cogi
tationibus atque consiliis. huc atque
illuc vagatur. que considerato spe
ctat omnia. Ecce nunc sumus in
patria. et cogitamus que ad orien
tales. aut occidentales partes ex
pectari videantur. et cum illis ver
sari videmur. qui in patria sunt con
stituti. et illos videmus. quid agunt
in africa. si quos cognitos nobis
ea terra susciperet. sequimur. patriam
scientes. inhaeremus peregrinantibus.
copulamur absentibus. alio
loquimur separatos. defunctos quoque
ad colloquium resuscitamus. eosque
ut viuentes complectimur. et tene
mus. et vite officia his usque tes
ferimus. Ea ergo est ad imaginem
dei. que non corporea estimatur.
sed mentis vigore absentes
videt transmarino visu. nouit. per
currit. aspectus scrutatur abdita.
Huc atque illuc vno momento se
sus suos per totius orbis fines. et
mundi secreta circumsert. que deo
iungitur. christo adheret. descen
dit in infernum atque ascendit. li
bera versatur in celo. Denique aus
pi dicentem. Nostra autem conuer
satio in celis est. Non ergo est
ad imaginem dei. in qua deus non

semper est. Sed audi quia ad ima
ginem dei. dicit enim apostolus. Nos
itaque omnes reuelata facie gloriae
dei speculantes ad eandem imagi
nem reformamur. a gloria in glo
riam. sicut a domini spiritu. Quia
ergo cognouimus animam esse ad
imaginem dei. nunc consideremus.
utrum de anima potuerit dici. Fa
ciamus hominem ad imaginem
dei. Sed audi et istud. quia anima
nomine hominis nuncupatur. **S**
criptum est enim in genesi. Filii
autem ioseph. qui facti sunt illi in
egypto. annue nouem. Omnes er
go anime que intrauerunt cum ia
cob in egipto septuagintaquinque.
Et multo aptius anima vel homo
latine vel grece antropos dicitur.
alterum ab humanitate. alterum
ab intuentio. habens viuacitate
quam magis anime quam corpori con
uenire non dubium est. Cui rei etiam
illud iure concurrit dictum. in the
mis Jeremie. Bonus est dominus
sustinentibus eum. anime que que
rit illud. De hominibus dixit. et animam
adiacendam putauit. Melius enim
quirit ista. si sola sit abducens se a
corpore ceno. et a cupiditate carna
li. Ipsa est ad imaginem dei. confor
mis domini ihesu. Qui autem conformes filii
dei. sancti sunt. Dic enim legimus. Dic
te apostolo. Quam autem diligentes
deum. omnia concurrunt in bonum. his
qui secundum propositum vocati sunt sancti
et quos presciuit et predestinauit.

conformes fieri imaginis filij sui
vt sit ipe primogenitus in multis
fratribus Quos autem pdestina
uit hos et vocauit. et quos vocauit
hos et iustificauit. Vnde ergo si
corpus an secundum animam iustifica
tio tibi conferri videatur. queso re
spondeas. Sed dubitare non po
tes. cum iusticia vnde iustificatio
deriuata est. mentis vtiq. non cor
poris sit. Pictus et ego o homo et
tu pictus a domino deo tuo. Bonum
habetes artificem atq. pictorem. noli
bonam delere picturam. non facium.
sed veritate fulgentem. non cera ex
pressam. sed gratia Deles pictu
ram o mulier. si vultu tuum mate
riali candore oblinas. si acquisi
to rubore pfundas. illa pictura
vitij. non decoris est. Illa pictura
fraudis. non simplicitatis est. il
la pictura temporalis est. aut plu
uia. aut fudo est tergatur. illa pictu
ra fallit. decipit. vt neq. illi place
as cui placere desideras. qui intel
ligis non tuum. sed alienum esse quod
placeas. et tuo displiceas auctori
qui videt opus suum deletur. Dic
mibi si supra artificem aliquem in
ducas alterum. qui opus illius su
perioris nouis operibus obducit.
nonne indignatur ille qui opus su
um adulteratum esse cognouerit.
Noli tollere picturam dei. et picturam
meretricis assumere. quia scriptum
est. Tollam ergo membra christi. et fa
ciam membra meretricis. Absit.

si quis adulateat opus dei. graue cri
me admittit. Graue est enim crimē
vt putes quod melius te homo. quam de
us pingat. Graue est vt dicat de
te deus. non agnosco colores meos.
non agnosco imaginez meam.
non agnosco vultum quem ipse for
maui. Reicio ergo quod meum non
est. Illum quere qui te pinxit. Cum
illo habeto consortium. ab illo sum
me gratiam. Cui mercede dedisti.
Quid respondebis. Quia si graue est ad
ulterare opus dei. quid de illis di
cimus qui interficiunt opus dei.
Qui humanum sanguinem fundunt.
qui vitam quam deus donauit ex
torquent. qui dicunt. tollamus ius
tum. quia inutilis est nobis. Vnde
bene dictum est. Vulpes fo
ueas habent et volucres celi ni
dos vbi requiescant. filius autem ho
minis non habet vbi caput suum
reclinat. Avis seruatur in nido.
homo non abscondit in fouea. sed
decipitur. Fouea vera os hominis
est. fouea alta peccatum est hominis.
vbi sunt noxia et fraudulenta consi
lia. male cogitationes. Tu abulas
et alius tibi foueam parat. In me
dio laqueorum ambulas. quos ab
sconderunt tibi in via inimici tui.
Omnia ergo circūspice. vt fugias
sicut dammula de retibus. et sicut
avis de laqueo. Dammula. recia.
aspetat. viuacitate declinat. Avis
euitat laqueos. si ad superiora se con
ferat. et terrena superolat. In suis

perioribus enim nemo tendit recia-
laqueum nullus abscondit. Ideo et
conuersatio in supernis est. huius non
solet in predam ire captiua. Sed
quod miraris. si homo decipit ab ho-
mine. quoniam filius hominis ubi requiesce-
ret non habebat. Et ille quidem tale
hominem fecit in quo caput suum re-
clinaret. Sed postea quod in pectore
nostro non requies proximi cepit esse. sed
fouea. postea quod alter alteri ne-
cessitate cepit insidias. quem iuuare de-
beret caput suum Christus auertit a
nobis. sed postea tamen maluit illi
morti offerre pro nobis. Notum igitur
est esse fraudulentum. crudelis. im-
mitis. ut in te Christus caput reclinet.
Demumque cum fecisset piscium beluas.
cum fecisset ferarum genera et bestia-
rum. non requieuit. Requieuit autem
postea quod hominem ad ymaginem
suam fecit in quo requiescat. Audi
dicentem. Supra quem requiescam
nisi supra humilem et quietum et tres-
mentem verba mea. Esto ergo hu-
milis et quietus. ut in tuo deus res-
quiescat affectu. Qui non requieuit in
bestijs. multo magis non requiescit
in pectore bestiali. Sunt enim ani-
mi bestiales. Sunt fere formam
hominis indute. de quibus dicit dominus.
Attende. vobis a facie prophetarum. qui vobis
in vestimentis. intus autem sunt luti. In
hijs ergo non requiescet deus. sed
requieuit in moribus humanis. quos
fecit deus ad ymaginem suam et si-
militudinem. Qui fecit virum qui non

63
dedit velare caput suum. quoniam ymago
et gloria est dei. **Idem** viri autem dicit.
Ecce ego inhiui parietes tuos.
Non dixit parietes ventris tui. non
dixit. parietes inferiora tua. sed dixit.
parietes muros tuos. valida se asse-
rens homini murorum dedisse perfidia.
ut si paucis speculator in portis sit
obsidionis possit periculum appulsare.
Dicit itaque. Non tibi voluptates de-
di. non illecebras cupiditatum. non in-
cuncta luxurie. non alieni decoris con-
cupiscentiam. sed dedi tibi fundamen-
ta muralia. dedi tibi turrim excel-
sa fastigia. in quibus constitutus. ex-
pugnari ab hoste non metuas. nec
ingruentium legionum terribilia. li-
cet temptamenta formides. Demumque
homo in psalms. quia iusti anima dicit
vel ecclesia. Ego civitas munita. ego
civitas obsessa. Munita per Christum. ob-
sessa per dyabolum. Sed non dedit ob-
sisionem vereri cui Christus adiutor est.
Munitur enim gratia spirituali. et se-
cularibus periculis obsidet. Vnde et in
canticis homo dicit. Ego murus et vbe-
ra mea turre. Murus est ecclesia.
turre eius sunt sacerdotes. quibus
abundat. et de naturalibus verbum. et
de moralibus disciplinam. Cognosce
ergo te deo aia quia imago es dei.
Cognosce te hominem quia gloria es dei. Au-
di quoniam gloria. propheta dicit. Mirabilis
sancta est cognitio tua ex me. hoc est in me-
dio opere tuo. mirabilior facta est
maiestas. in consilio hominis tua sapi-
entia predicatur. dum me intueor.

quem tu i ipsis cogitatōib? ocul
tis et internis affectib? deplēdis
scie tue agnosco mīsticia. Cogno
sce ergo te hō quātus sis. et atten
de tibi. ne qñ laqueis implicatus
dyaboli. fias p̄da venātis. ne for
te in fauces terribil' leonis incur
ras. qui rugit. c̄ruit. q̄rens quez
deuoret. Attēde tibi vt cōfideres.
q̄d in te intret. q̄d ex te exeat. Nō
in dō dico. q̄ absorbes et egeris
h de cogitatōe dico. de smone asse
ro. Nō in te intret alieni thori cō
cupiscētia. nō irrepāt tuā mentē.
non rapiat oculus tuus trāsēūtis
femine pulcritudinē. anim? non
illudat. non sermo tuus tēptamē
torū machīnas nēdat. nō in tolo
pdat. n̄ maledictō p̄ximo asper
gat opprobriū. Venatorē te fecit
deus. nō expugnatorē. qui dixit.
Ecce ego mitto venatores multos.
Venatores. n̄ criminis. s̄ ab
solutōis. Venator. vtiq; n̄ culpe.
sed grē. piscator xpi est. cui dicit.
Amodo eris hōies capiēs. vniūsi
cās. Pic mitte recia tua. sic mitte
te oculos tuos. sic mitte sermōes
tuos. vt nullū opprimas. s̄ absol
uas fluctuantē. Attēde in q̄t tibi
Pic sta ne cadas. sic curre vt ad
brūiū puenias. sic cerrato. vt se
pe decernas. qz legitimo debes co
rona certāmini. Miles es. hostez
diligēter explora. ne tibi noctur
nus irrepāt. Athleta es. manib?
aduersario ppior esto q̄ vultu. ne

oculū fallat tuum. Liber obtutus
sit. argutus incellus. vt irruentē
effundas. cēdentē occupa. vuln?
vigilātī aspectu exeat. forti con
gressu repellas. Qz si fueris vulne
ratus. attende tibi. curre ad medi
cum. q̄re remediū penitētiē. Attē
de tibi qz carnē habes. q̄ cito labi
tur. vt veniat tibi bonus aiaz me
dicus. sermo dīnus. Accomoda
tibi oracula dñi. tanq̄ medicamē
ta salubria. Attēde tibi ne fiat v̄
bum absconditū in corde tuo in
quū. Perpit enī venenū qd et les
talia infert dtagia. Attēde tibi ne
obliuiscas dñi. qui fecit te. ne no
men eius in vaciū accipias. Attē
de tibi. lex dicit. ne cū manducaue
ris et satiatus fueris et domos edi
ficaueris et habitare ceperis et pe
coribus tuis repletus fueris et au
ro et argento abundaueris. et omi
bus q̄cunq; tibi fuerūt in multitu
dine. exaltes te corde et obliuiscas
ris dñm deū tuum. Quid enīz hōes
hō qd nō accepisti? Nōne hec oīa
sicut vmbra p̄tereūt? Nōne dom?
tua hec puluis est et cinis? Nōne
hec omīa fabula? Nōne seculi the
saurus vanitas est? Nōne tu ip̄e
es cinis? Respice in sepulcra homi
um et vide qd ex te nisi cinis et ossa re
manebūt. h̄ est de corpore tuo. Re
spice in q̄ et dic mihi q̄s diues q̄s
paup sit. Discerne inopes ac potē
tes. Nudi oēs nascimur. nudi mo
rimur. nulla discretō inter cadas

uera mortuorum. nisi forte quod grauius
fiet diuitum corpora distenta lu-
xuria. Quae audisti pauperem crude-
litate defunctum? prodest illi inopia
sua. exercet corpus suum. non oppri-
mit. Nec tamen audiui? iustum derelictum.
et semen eius quarens panem.
Quoniam qui bene operatur in terra sua.
abundabit alimentis. Attende ergo tibi
bi diues quod et tu carne portas. At-
tende ergo tibi pauper. quod aia tua pre-
ciosa est. Et si caro mortalis. quod diu-
turna aia. Et si tibi deest pecunia.
non deest gratia. Et si non est domus? am-
pla. non diffusa possessio. celum pa-
tet. terra libera est. omnibus in corde ele-
menta donata sunt. Patet equum diuiti-
bus atque pauperibus ornamenta mu-
di. Nunquid pulciora preciosissimarum
domorum aurata laquearia quam celi fa-
cies stellis insignita fulgentibus?
Nunquid latiora diuitum rura quam spa-
cia terrarum? Vnde ad eos qui domum ad
domum et villam ad villam iungunt di-
ctum est. Nunquid soli vos habitatis
super terram? Maiorem domum tu habes
pauper in qua clamas et exaudiris.
O israel inquit propheta. quam magna est do-
mus dei et ingens locus possessionis
eius? Magna? et non habet finem. altus et
immensus. Domus dei diuitum cordis est
et pauperum. Difficile est tamen diuitem
intrare in regnum celorum. Sed forte
toles. quod nullum tibi auratorum lich-
norum refulgeat lumen. Sed multo
illustrior tibi lumine arcuifuso lu-
na respiciet. De hypeme forsitan quod

reris. quod nulla tibi procausta an-
helantibus ignibus vaporatur. Sed
habet solis calorem qui tibi orbem terrarum
temperet et hyberno te defendat a fri-
gore. An illos beatos putas qui ser-
uorum sequentium stipantur cateruis?
Sed qui alienos pedes requirunt suis
viti nesciunt. Denique a paucis prece-
duntur. a plurimis portantur. Nisi
forte illis miraris. quod abundant au-
ro. argento. pecunia. Quantis abun-
dant vides. quantis egeant non vides.
Sed eburneis lectis accubere pre-
ciosum putas. et non consideras preciosius
fiores esse terram. que pauperum thoros
graminum stermit. In quibus dulcis
requies. suavis est sonus. quae ille
aurea compositus spoda. tota pui-
gil nocte quirit. et non capit. O quanto
te ille beatiorem iudicat. vigilas quam
escentem. Illud propterea quod multo est
prestantius. quam iustus? vir. qui libere que-
rit. illic abundabit. Et qui libere labore
tolerauerit. illic consolacionem habebit.
Qui autem libere receperit bonam. illic mer-
cedem corporis sperare non poterit. Pauper
tas enim mercedem suam reseruat. cor-
pus absorbit. Attende ergo tibi
pauper. attende diues. quod in pauper
tate et diuitijs temptationes sunt.
Ideoque sapiens dicit. Et qua ratione
petierit hoc dicit. Satis est enim tui
libere quod sufficiat. quod diuitie ut epul-
ventres. ita animi curis solitudi-
nibusque distendunt. Ideoque petit.
constitui sibi quod opus fuit et sufficien-
tia. ne repletus inquit medax fiam.

diuitias et paupertatem
ne dederis michi

et dicam Quis me videt? Aut pau-
per factus furtu facia. et piurez in
nomine dñi. Fugienda igitur vel
cauenda sunt mundi tēptamēta.
ne paup desperet et ne diues opu-
lens insoleat. Descriptū est em.
Cum expuleris gentes et ceperis
viti terris eorum. ne dicas. Virtus
mea et man? mea hanc mihi pos-
sessionē parauit. Sic em est qui
opes suas merito ascribit suo. et
ideo quasi reprobatus propriū non
agnoscit errorē. sed longo trahit
fune peccatum. Nam si credat q
accessio pēminē aut fortuitus eue-
tus aut turpis astucia sit non h3
locū insolētia. in qbus aut nulla
laus et inanis labor aut cupiditas
inuerecūda sit. modū nesciēs
ponere voluptati. Sed iam et de
ipso corpore hominis aliq dicēda
sunt. qd pēstātus ceteris decore
et gratum eē quis abnuat? Nam
si vna atqz eadē omniū terrenoz
corpoz videatur eē substantia for-
titudo et pērtas in qbus daz be-
stijs maior. forma tñ humani cor-
poris est venustior. status erect?
et mediocris vt neqz enormis p-
cērtas sit neqz vilis et abiecta pau-
xillitas. et tñ ipsa habitudo corpo-
ris suauis et grata. vt neqz beluis
na vastitas horron sit nec grādis
litas tenuis infirmitati. At pmo
omniū cognoscam? hūam corpo-
ris fabricā instar eē mundi. Biq
tem vt celū eminet aeri terris ma-

tiqz. q velut qdam mēbra sūt mū-
di. ita eadē caput sup reliquos mī-
corporis artus cernim? emnere
pstantissimūqz eē omniū tāq int-
elemēta celū tanq arcem inter re-
liqua vrbis menia. In arce hac
regali quandā habitare sapien-
tiam scdm pphetiā dcm. qz oculi
sapiētis in capite eius. Hanc eē
ceteris tutiore. et ex illa oībo ment-
bris vigore pudentiāqz deferri.
Quid enim robur et validitas la-
certoz pfiat. qd velocitas pedū.
nisi capitis velut pncipis sui im-
perialis qdam ammiculē ptas?
Ex hoc enim aut desitiūtur vni-
uersa. aut omnia fulciūtur. Quid
agat fortitudo nisi oculo duce v-
tatur ad plium? Quid fuga si de-
sit obtutus? Carcer est totū cor-
pus tēbroso horres situ. nisi o-
culoz illumines aspectu. Qd igitur
sol et luna in celo. hoc sūt oculi in
homine. Sol et luna duo mundi
lumina. oculi aut quedam in car-
ne sidera fulgēt desup. et inferiora
claro illustrāt lumine. nec patiū-
tur noctis qbus dā nos tenebris
implicari. Speculatores quidem
mī die ac nocte exaubāt. Naz et e-
sopore mēbris atq exātatur et vi-
gilātes omnia circūspēctāt. Vid-
mores enī sunt cerebro. vnde oīs
manat vsus ingenij. Neqz vero p-
spere quisqz huc me. desēdisse cre-
dat q relicto vñce oculos p dīcē-
tū alienū non sit sumā rem in pte

laudare Oculos enim certum est capi-
tis esse portum. Caput itaque oculi
explorat omnia. auribus occulta re-
matur. cognoscit abscondita. au-
dit quod alijs agatur in terris. ¶
Ipse autem vertex capitis quasi suavis
et gratus. quasi speciosa cesaries. quasi re-
uerenda in senibus. quasi veneranda in
sacerdotibus. quasi terribilis in bellato-
ribus. quasi decora in adolescentibus. quasi
compta in mulieribus. quasi mollis in
pueris. Alium sexum crinita decet.
aliud decet tonsa. Ex arboribus licet.
que humani sit gratia capitis estimare.
In capite arboris omnis fructus
est. Ibi est omnis pulchritudo. Illi
coma nos. aut plumijs tegit. aut
defendit a sole. Tolle arboris co-
mam. tota arbor ingratum est. Quanto
igitur maior humani capitis ornatus
est. qui cerebrum nostrum. hoc est se-
dem originemque nostrorum sensuum capi-
tis munus et vestit. ne aut frigore
reperetur aut estu. Illic enim fons est
vniuersorum. et ideo ubi iniuria no-
cet. ibi gratia preminet. Quid sine
capite est homo cum totus in capite
sit. Cum caput videris. hominem
agnoscis. si caput desit. nulla ag-
nitio adesse potest. Jacet trun-
cus igitur nobilis sine honore. sine nomine. So-
la ere fusa principum capita et ducti
vultus eorum de ere vel de marmore
ab hominibus adorantur. Non immeri-
to igitur huic quasi auctori suo cetera
membra famulantur. et circumferunt illi
lud. seruij gestamine. sicut nus-

men atque in sublimi locatum habuit.
Vnde cesoria potestate quo vult diri-
git quorundam obsequia seruulorum.
et precepta singulis obeunda decernit.
Videas impatori suo singula ge-
stito stipendio militare. Alia por-
tant. alia pascunt. alia defedunt.
vel ministerium suum exhibet. Parat
ut principi ancillatur ut domino. Inde
velut quidam preedit tessera quam
deant pedes obire regionem. que mi-
licia munia manus consummatis
operibus exequatur. quam venter
abstinendi vel edendi formam imposi-
te teneat discipline. ¶ Huic frons
libera nudis opta temporibus. que men-
tis habitum specie sua prestat. Nunc
leta. nunc tristior. nunc erecta ad
seueritatem. nunc ad leuitatem remis-
sior. que singulis forensibus ibi inter-
nam exprimit voluntatem. Imago
quedam animi loquitur. In vultu est
fidei basis. in qua cotidie domini no-
men scribitur et tenetur. ¶ Eandem ge-
mine sepes supraliorum sequuntur. que
oculis munimenta prestant. preter-
unt gratiam. ut et venustas decoris
arrideat. et elegancia preteritis assi-
stat. Si quid enim de capite sordium
decidat aut arena. puluis aut ros
nebule aut tumescens exortus fidos
excipit supralio ne teneras offens-
sa acie visiones mollium perturbet
oculorum. ¶ Adheret velut quibusdam
montium supralijs oculi. ut ex parte
gente montis cacumine tutiores
sint. et tanquam in summo locati de quibusdam

scena superiore vniuersa pspiciat.
Neqz eniz oportebat eos hūiles
ēē. sicut aures vel os ipsosqz na
rū interiores finis. **S**pecula enī
semp ex alto est. vt aduenientūz
cateruaz tōsiliū explorare possit
aduētus. ne improviso occipent
ociantē vel vrbis pplm vel impa
toris exercitū. **P**ic latronū qz ca
uentur occursus. sic exploratores
in muris aut mōtibz aut turri
bus excelsis in sup dlio sūt locati
vt desup spēctent plana regionū.
in qbus infidie latronū latere nō
possint. **I**n mari qz positus si qz
terre appropinqre se comit. in ip
sa mali fastigia et celsa antenarūz
cornua vti explorator ascēdit. et
adhuc inuisibilē reliqz nauigā
tibus emīn? terrā salutat. **A**t for
te dicas. **S**i specula editior necē
na fuit. cur non sūmū supā verti
cem capitis oculi cōstituti sūt. sicut
cācris vel scarabeis in sūmo sūt
qbus licet nullū caput appareat.
colla tū ac tōsa cetero corpore cel
siora sūt. **P**ed illis testa valida
nec tam tenuis mēbrana sicut no
bis q facile possit offendi. ruboqz
et ceteris interscindi sentibus.
Alijs qz animātibz hmoi species
sūt. vt possint ā oculos ad ceruicē
cōferre. sicut eq et boues. et ppe
modum omnes fere. aut ad alas
suas sicut aues. quo tuta qēte po
tiātur. **N**ob aut in sūma ppe mo
dum corporis pte cōstitū oculos

oportuit tan q in arce et ab omni
vel minima offensiōe defēdi. **Q**ue
duo sibi ppugnātia videtur. **N**ā
si in hūili cēt cōstituti ppter tu
tamē mun? impediret. **S**i in ver
tice. paterent ad iniuriāz. **I**taqz
ne vel vsu muneris aliqd detrabe
retur vel aliqd ad ppulsā dā inu
riā non pspiciet. eo loco oculos
cōstituit cui supā modū supālia
desup non minimū pte dōis imp
tiant. aut sūter male aliquātulū
eleuate. vt exigū munitōis adiū
gāt. **I**nteriore ptem sepiūt nares.
posterioresqz frōtis malarū qz si
bi exuberāt. **E**t licet ossiū cōpage
cōnexa et eqta cōfinia cū cūuallae
videātur. int? hec tū medij sūt ocu
lorū orbes et tuta ad cauendū et in
tuendū liberi. et decori ad grām.
vtpote in cristalli spēm refulgen
tes. in quorū medio pupille sūt
q vidēdi mun? opant. **N**ec ne
q in cōtēis iniurie offensiōe ledā
tur pilis hinc inde cōsertis. velut
quodā vallo p arcuitū muniunt.
Vn tutū auxiliū postulans ppha
ait. **C**ustodi me dñe vt pupillaz
oculi. vt pte dōis dñe fieret ei tā
solidā et tuta custodia q pupil
lam oculi tutissimo quodā natūe vallo
munire dignatus est. **S**imul qz
innocentia et integritas leui sorte
aspera violat. et grē sue munus
amittit. et ideo pspiciendū. ne qz
cā pulvis erroris oblimiat. ā vlla
repet festuca pcti. qz scriptū est.

Ecce primum trahem de oculo tuo
et tunc videbis eicere festucas de
oculo fratris tui. **I**taque propter
oculos ferunt medendi periti cere
brum hominis in capite locatur.
alios autem nostri corporis sen
sus propter cerebrum in finitimo quo
dam esse domicilio constitutos. **I**n
Initium enim nervorum et omnium
sensuum voluntarie commotionis ce
rebrum est atque inde omnis eorum
que diximus manat causa. **I**n
cuius autem arteriarum et insiti calori
bus quo animantur et tepescunt
vitalia. cor esse plerumque arbitratum
Sensuum autem singulorum velut
organum nervi sunt. qui velut cor
de et fides quidam de cerebro oriun
tur et per partes corporis in sin
gula queque officia derivantur.
ideoque mollius est cerebrum. quia
omnes suscipit sensus. **V**nde et
omnes nervi referunt uniuersa
scilicet que vel oculus viderit vel au
dis audierit vel odor inalauerit
vel lingua increpuerit vel os sa
poris acceperit. **Q**uid enim molle
ad compassionem aptius? **Q**uid aus
tem durum ex aliquo rigore ner
uorum ad agendum efficacius?
Prestantissimum quoque audiendi
munus est et visus super gratiam.
ideo aures extantiores sunt. ut et
ornatus decorem preferant et exci
piant omne illud quicquid de ver
tice sordium humorisve defluxerit.
Simul ut in earum sinibus vox

repulsa sine offensione interiores
ingrediat anfractus. **N**am si ita
esset. quod non ad omnem sonum vocis for
tioris attentus redderet. cum in
ter ipsa subsidia frequenter iprovisio
ictus clamore nos obsurdiscere
sciamus? **Q**um velut quidam apug
nacula vides pretendere aduersum
frigoris asperitatem calorisque fla
grantiam. ut neque frigus penetret
patentes ductus. neque nimis adu
rat estus. **I**nsinuat autem interio
rum aurium modulandi quendam nu
merum prestat et disciplinam. **P**er
dem per anfractus aurium quidam
richimus efficitur. et modulis quibus
dam ingressu sonus vocis ex
primitur. **T**enaces propterea sermo
nis accepti ipsos esse anfractus au
rium usus ipse nos docet. **P**er
dem velut in concavis montium vel
in recessu rupium vel in anfractu
fluminum vox auditur dulcior. et re
sponsa sua via referens echo resul
tat. ipse quoque sordes aurium non
inutiles que ligant vocem ut te
natiores in nobis sit et memo
ria et gratia. **D**e naribus autem
quid loquar. que bino et procerio
foramine antrum quoddam recipiens
dis odoribus prestant. ut non p
functorie odor transeat. sed diu
tius naribus inhæreat et earum ductu
diutius cerebrum sensusque depas
cat. **I**deo diutius odor flagrat ac
ceptus. quod sermo resonat a visus
apparet. **P**lerumque quod moito fueris

breui oratoris toto tibi die spi-
rat in naribus Per eas q̄ purga-
menta capitis defluunt et sine frau-
de atq; offensione aliqua corporis
deriuatur. ¶ Est etiā non medio-
cris sensus in tactu atq; in eo vo-
luptas gratissima. sincerūq; iudis-
cium. Plerūq; eū tactu pbamus
que oculis pbare non possumus.
¶ Postremū quoq; officiū est
oris aut lingue qd̄ tamē omnib;
vires ministrat. Nam neq; oculi
vidēdi vigore haberēt. nisi virtu-
tem substantie corporalis acciperēt
que cibo deferretur ac potus. Neq; au-
res audiendi. aut nares odorandi.
aut manus tāgendi. nisi corpus
omne confortaret alimentis. Defici-
mus eū viribus. nisi eas cibi cō-
petētis assiduitate reparemus. De-
niq; cōfecti fame nullis oblectan-
tur voluptatib;. sed quasi exor-
tes eorū delicamēta non sentiunt.
¶ Quid ergo describas dentium
vallum. quo cōficiatur abū et ple-
na sit vocis expressio. Que sine de-
tib; alimentis delectarent. De-
niq; eū maturos plerūq; cerni-
mus. hōpō citius senescere. q̄
amissis dentib; nullam possint a-
bi virtutez validioris assumere.
Ideo muta infandā. q̄ non habz
adhuc organū vocis. Et lingue
non solum in loquēdo. sed etiā
in edendo munus p̄ciosissimū est.
Ea enim velut plectrū loquētis et
quedā edentis est porrectio. Ma-

nus est autē que defluente abūm
dentibus suggerit et ministrat.
¶ Vox quoq; aeris quodā remi-
gio vehitur. et per mane portatur.
Eadeq; vi aerem verberat. Nunc
cōmouet. nunc demulcet. audiētis
affectū. iratū mitigat. fractū eri-
git. dolentē consolatur. Sic igitur
canorū nobis cōmune cum aui-
bus. sed apud quē quo sono vocis vta-
tur qd̄ est rōnabile non pōt cum
oib; animatib; irrōnabilib;
scilicet eē commune. Nam et ipsi sen-
sus cōes nobis sunt cum animatib;
bus ceteris. sed tū non eade; hīs
cetera animates industria vtuntur.
Erigit et bracula ad celū o-
culos. sed quid expectet ignorat.
Erigūt et fere. erigūt aues. Omni-
bus est liber aspectus. sed solis
inest hominib; eorū que aspiciūt
affectus. Interpretes spectat oculi
ortus obitusq; signorū. Videt or-
namentū celi. miratur orbem stel-
larū. fulgores q̄ diuersos intelli-
git singulorum. qñ vesp̄r surgat
qñ lucifer. Cur ille vesp̄tinus hō
matutin? irrideat. Quos motus
orion habeat. quos luna defect?
quēadmodū sol suos norit occasus.
circuitus q̄ cursus sui solēni-
tate custodiat. Audiūt q̄ animā-
tes cetera. sed quis preter hōiem
audiendo cognoscit. Decreta sa-
pientie solus homo ex omnibus
generib; que in terris sūt auditu
et meditātione colligit et prudētia

qui potest dicere. **A**udias quid lo-
quatur in me dñs deus. **H**oc est
preciosissimū qd homo diuine vocis
fit organum et corporalibz labijs
exprimit celeste oraculū. sicut il-
lud est. **Clama.** Quid clamabo?
Omnis caro fenum. **A**ccipit qd
diceret et clamauit. **S**i hēant pru-
dentiam suam qui radio celi spa-
cia terrarūqz describūt si habeāt
intellectū suum. **D**e quo dicit do-
minus. **E**t intellectū prudentiū re-
probato. **N**eqz numeros orōnis
ac modulos. sed modulos musi-
ce sapientiē constituit locū. sed eā
sapientiā definitio de qua dicit pphē-
ta. **I**ncerta et occulta sapientiē tue
manifestasti mihi. **Q**uid autē
loquar de osculo oris. qd pietatis
et caritatis est signū. **O**sculatur se
et colūbe. sed quid ad hūani oscu-
li venustatē in quo amicitie infig-
ne hūanitatisqz pfulget. in quo
plene caritatis. fidelis exprimit
affectus. **V**nde dñs velut p digij
genus in pditore cōdenans ait
Juda. osculo tradis filium homi-
nis. **H**oc est caritatis insigne cō-
uersis ad signū pditionis et infi-
delitatis. **I**ndicō pignoris et pacis
vteris ad officiū crudelitatis. **B**e-
stialem igitur oris obsequio infe-
rentē potē necem qd caritatis fe-
dera deferentem dñe arguit vocis.
oraculū. **I**llud quoqz p caput est.
qd soli homines ore exprinnimus
que corde sentimus. **I**taqz cogita

tōes mentis. oris sermone signā-
tur. **Q**uid est igitur os hominis
nisi quidā sermōis auditus. fōs
disputatōnis. aula verborū. pmp-
tuorū volūtatis. **A**bsolūm? ve-
lut quandā humani corporis rez-
giam. in qua sit licet quedā quā-
titas portōnis. forma tamen vni-
uersitatis est. **P**equis guttur
per qd toto corpori vitale cōier-
cūm est. et spūs huius cōmeatus
infunditur. **P**uccedūt brachia.
et validi lacertorū thori. **V**alide
ad operandū manus et pcerioribz
digitis abiles ad tenendū. **H**inc
aptior operandi vsus. hinc elegā-
tia scribendi. et ille calamus scri-
be velociter scribentis. quo dñe
vocis exprinnuntur oracula. **M**an?
est que cibum ori ministrat. **M**as-
nus est que pclaris emittet factis.
que cōsiliatrix dñe grācie sacris
infertur altaribz. per quam offe-
rimus et sumimus sacramēta cele-
stia. **M**anus est que opatur pa-
riter et dispensat dīna mīstera.
cuius vocabulo nō dedignatus
est appellari se dñi filius. dicente
dauid. **D**extera dñi fecit virtutē.
dextera dñi exaltauit me. **M**anus
est que fecit omnia. sicut dñs dixit
omnipotēs. **N**onne manus mea
fecit hec omnia. **M**an? est totū
corporis ppugnaculū. capitis de-
fensatrix. que cum sit loco inferior.
totū verticē cōmit. et honesto veni-
stet ornatu. **Q**uis digne explicet

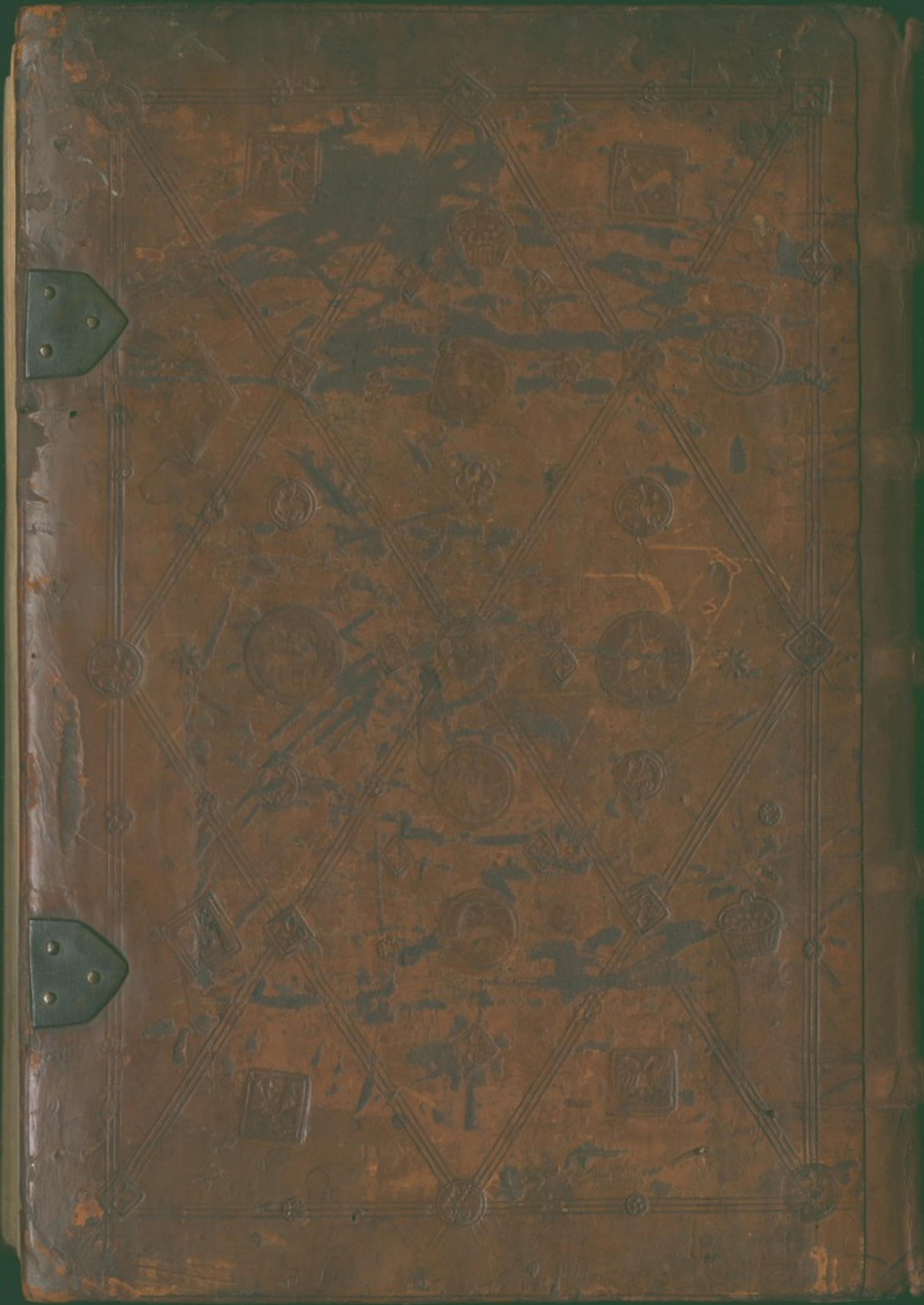
pe toris citatez. vtriusqz molliat.
Aliter eniz viscera molliora non
pnt foueri. et intestinor fin? sus
ris haud dubie ossibus lederetur
Quid ta salubre qd vt pulmo cor
di. finitimo limite iungeret. vt
cu exarsent cor ira et indignatoe.
pulmonis sanguine atqz humore
ati? teperet? Ideo qz mollior pul
mo est qz madet semp. simul vt ri
gore indignatois emolliat. Hoc
ideo strictim parimus. vt tanq
into di omnia pstringe. no tanq
medici pleni? scrutari videamur.
et psequi. q nature latibulis ab
scodita sut. Lien qz cum iecore let
viam fructuosam. qui dum assu
mit quo ipe pascatur. abstergit
qcqd sordiduz dephenderit. vt p fi
bras iecoris minores aborum
possint tenues atqz stiles reliqe
trafire. que vertatur in sanguinem
vtribusqz pficiat. vt non cu fimo
et sordido egeratur. Intestinoru
vero arcu plexi orbes. et sine aliq
licet mo. sibi tn inuice nexi. quid
aliud nisi dinam pspicienda crea
toris onduunt. vt non cito esca p
traseat. et statim a stomacho decur
rat? Qd si fieret iugis fames. et co
tinua vorandi libido vrbus gig
neretur. Exinanitis em visceribus
et exhaustis. du momentanea effu
sione vacuatur. nec erat in exple
bilem atqz insatiabilem abi et po
tus generari cupiditate. qua sine
dubio mors matura sequeretur.

Ideo qz pnt de cofictar pnu esca
in vtero superiore. deinde in iecore
coquitur. eiusqz vopore digestus
transfundit succus eius in reliqs
corporis ptes. eaqz substantia. ar
tus alitur huius. quam iuuenes
accipiunt ad crementu. senes ad p
seuerantia? Reliquu autem velut sup
fluum. per intestina deducitur. et
per illud ex transuerso ostium de
uatur. Deniqz etia in genesi. ar
cha noe ad fabrica huius corporis
accipitur. de qua dñs dixit Fac ti
bi archa ex lignis quadratis. in
tos facies in archa. et bituminab
eaz intus. et foris bitumine. et sic
facies archa. Et infra. Ostium fa
cies ex transuerso. Interiora autem
arche. bicamerata et tricamerata
facies. Hoc ergo significat dñs
q ostium ex posteriori sit pte. per
qd egeratur aboru supflua. De
core em saluator noster dicit. re
liqua a vultu vris auertit. ne du
purgamus alium. inqnamus
aspectu. Simul illud cofidera q
ea que pudoris plena sut. eo loci
constituta sut. vbi opta velibo de
decere non possint. Venaz pulsus
vel infirmitatis internu? vel sa
lutis est. Ecce tamen auz toto diffu
se sint in corpore. neqz tamen nude.
atqz intecte sut. et ita laibus ope
runtur visceribus. vt explorandi co
pia sit. et celeritas sentiendi. qua
to nulla est viscerum crassitudo.
que pulsum possit obducere.

Ossa q̄ om̄ia. tenui opta sūt viscē
et reuincta neruis. p̄p̄uetū capi
tis leū trita sūt corio q̄ possint ali
q̄d adūsus ymbres et frigora h̄re
mumine. capillis d̄fioribz vestiū
tur. Quid de genitalibz loquor
q̄ uenis e regioe ceruicis. p̄ renes
lūbosqz deducis. suscipiūt genita
le seminiū. ad mun? et ad grām p̄
creādi. Quid de officio pedū qui
totū corp? sine vlla sustinet oner
is iniuria. Flexibile genu quo p̄
cetens dñi mitigatur offensa. ita
mulcet. grā puocat. Hoc ei pr̄is
fūm̄ erga filiū donū ē. vt in noīe
dñi omne genu curuet. celestium
terrestriū et infernoz. Et oīs lin
gua cōfiteat. qm̄ dñs ihs in gl̄ia
est dei pr̄is. Quo em̄ sunt q̄ pre ce
teris deū mulcet. hūilitas et fides.
P̄pes itaqz exp̄mit humilitatis
affectū. et sedule fuitutis obseq̄
ui. Fides equat filiū patri. atqz
vtriusqz eandē gloriā cōfiteat. Res
cte aut̄ non plures. s̄ duo sūt h̄i
pedes. Quaterni em̄ pedes feris.
ac beluis sūt. P̄mi auibz. et ideo
vnus q̄si de volatilibz est h̄i. qui
altav sui penetrat. et q̄dā remigio
volitat s̄blimiū cogitatuū. Et iō de
eo dcm̄ est. Renouabis sicut aq̄le
iuuētus tua. eo q̄ p̄p̄ior sit celesti
bus. et s̄blimior aq̄lis. q̄ possit di
cere. Nostri aut̄ cōuersatō in cel̄ ē
¶ Sed iam finis s̄momi nr̄o sit.
qm̄ cōpletus ē dies sextus. et mū
dani opis sūma cōclusa ē. p̄fecto

videlicet h̄iē in quo p̄ncipatus ē
animantiū vniuersarū. et sūma q̄
daz vniuersitatis. et oīs mūdane
grā creaturē. Certe deferam? silen
tium. qm̄ requirit deus ab oībus
mūdi opibus. Requirit autē in re
cessu h̄iis. requirit in e? mēte atqz
p̄posito. Fecerat em̄ h̄iē m̄is ca
pacē. imitatorē sui. virtutū enus
latores. cupidū celestiuū gradiaz.
In h̄is requiescit deus q̄ ait P̄p̄
quez requiescā. nisi sup̄ hūilem et
quietez et tremētē verba mea.
Grās ago dño deo nr̄o qui h̄mōi
op? fecit in quo requiesceret. Fecit
celū. non lego q̄ requierit. Fecit
solem et lunam et stellas. nec ibi le
go q̄ requierit. Fecit terram. non
lego q̄ requierit. sed lego q̄ fe
cerit h̄m̄inem. et tunc requierit.
h̄is cui p̄ctā dimitteret. a forte
iā tūc futuē dñice passiōis p̄cessit
mysteriū. q̄d reuelatuū est. qz res
q̄escēt x̄ps in h̄iē q̄ requiem sibi p̄
destinabat in corpore p̄ h̄iis redē
ptōne. s̄m q̄d ipse dixit. Ego dor
mivi et requievi et exsurrexi. qm̄ do
minus suscepit me. Ipse em̄ requie
uit q̄ fecit. Cui est h̄onor. gloria. p̄
petuitas. a secul̄. et nūc. et semp. et
in omnia secula seculorū Amen.

¶ Explicat Exameron sci Ambrosij.

NIDER
—
CONSOLATORIUM
CONSCIENTIAE

1486

